

IOANNIS PIERII VALERIANI HIEROGLYPHICORVM,

ex sacris Aegyptiorum literis,

LIBRI OCTO.

FLORENTIAE. M D L V I.

LVDOVICVS DOMINICVS ANTONIO LANDRIANO VIRO ILLVSTRI S. P. D.

ERAT Animi mei ſententia, generoſe vir, tuorum in me innumerabilium officiorum memoriam operis laborum ac vigiliarum mearum, debillimis licet ac vanis, aliquantulum illuſtrare: eum me ſiquidem animum meritis tuis debere arbitrabar, qui gratus ac memor acceptorum beneficiorum eſſet. Sed cum diligentius incredibilem animi tui magnitudinem, officiíque mei vires longè adeo imbecillas animaduerterem; ſedulitate, ingenio, ac ſapientia mea tibi ipſe ſatisfacere non poſſe cenſebam; quòd nullã partem meritorum tuorum nõ modò referenda, ſed ne cogitanda quidem gratia, conſequi poteram: nec quicquam ferè in te animi mei gratiæ, ſiue in me ſtudiorum tuorum amplitudinis prætuliſſem; ſi animo & induſtria mea ab officiis omnibus me ipſum abſoluere, et tibi ſatisfacere poſſe perſuaſiſſem. Nec minus, quippè qui a recta declinarim, iudicibus omnibus inſimulandus eram, ſi quid ad hoc meæ ſententiæ munus temporis prorogabam: quòd niſi quampiam fieri dilationem paſſus eſſem; immaturos nimirum atque acerbos fructus offerendum eſſe cenſebam; qui licet grati ac iucundi ſaporis fuiſſent (quod nullo tempore ab ingenii mei cultu auſim impetrare) indigni tamen erant, qui ante oculos tuos apponerentur. Cum itaque & meritis tuis, obligationibuſque meis ſatius conſulerim, ne amplius quicquid vtriſque debueram, differretur in longum; vtique vt ſatisfiat non alienum ab re admodum mihi uiſum eſt: ſed cum nummorum meorum inopia nihil ad te, ex proprio ære, in perſoluendis debitis expendendum, referre poſſe arbitrarer; leuius tolerandum duxi, ſi quid æris alieni contraherem, quod me partim hoc onere liberaret. Cum igitur Ioannis Pierii Valeriani opus hoc de ſacris Aegyptiorum literis varia eruditione refertum, & iis laudibus quippe non defraudandum, quas ab ore meo nequeat impetrare, ad manus peruenerit; tanquam pecuniæ totius prædem & pignus, aut certè amoris in te mei, dignitatíſque tuæ ſpecimen & teſtimonium, ad te mittendum curaui:

quod profectò ita ab his purgatissimis, necnon emendatissimis prelis egreditur; vt iniquæ huiusce tempestatis improbitas fieri passa est, imperfectum siquidem, & tanquam pulcherrimi corporis perexiguum membrum. Sed licet integrum non appareat, minus tamen gratum nequaquam esse debebit: erit. n. hoc non secus ac antiquissimæ, eiusdémque nobilissimæ & summæ pulchritudinis statuæ mutilatum vndique corpus, quod nimirum totius desiderio & expectatione animũ inflãmabit, & cito, ni fallor, edetur, si a diuturnis eisdémque obduratis bellicis tumultibus infelix Italia, Deo fauente, in cuius manu est, cessabit aliquantisper. Interea egregie laudabilitérque immunis aliquandiu, ornatissime mi Antoni, hoc nondũ absolutum legere nõ dedigneris: nec molestum erit nobilissimos eosdémq; doctissimos viros, cõmunésque amicos IOANNEMBAPTISTAM PITIONVM Anconitanum Iurisconsultum, vicémque Excellentissimi Principis vestri istic meritissimè gerentem, & ANTONIVM GALLVM patritium Vrbinatem, doctissimũ & humanissimum, quos semper honoris causa nomino, impartire: quod si feceris, omnes vna Ludouici Dominici vestri memoriam suauiter innouaturos esse cõpertum est: is etenim citra omnium vestrùm memoriam, & humanitatem, quam & absens & presens expertus est, vitam non posse viuere ingenue profitetur; nam amplitudo & dignitas ab iis nimirũ proficiscitur, qui ipsi in dignitate vixerunt, & in ea nati sunt, sicut tu, in quẽ omnium oculi sunt coniecti, & qui in ea a teneris floruisti, quæ adhuc splendidissima est Vrbini Principis aula. Ne hoc igitur cum tedio proferatur, vlterius modò non progrediar, a laudum tuarum præconio nunquam tamen vacaturus, et gratiis referendis, iis saltem, quas possum, nisi quas debeo & percupio, finem haud quanquàm impositurus. Vale. VIII Calen. Februarii M D L V I. Florentia.

THOMAE PORCACHII A CASTILIONE Arretino.

Multa quòd annosi series disperdidit æui,
Ira Iouis multa, multa quòd imber edax:
Prisca quòd absumpsit liuor monumenta uirorum,
Pestis, pugna, fames, Atropos, excidium;
Hæc, quà bruma rigens glaciali frigore pontum
Oceanum stringit, Phæbus & vnde uenit:
Italiæ ex latebris, magni qua cornua Nili,
Marmoribus, templis Pierius retulit.
Non labor huic, sudor, glacies, impensa pepercit
Non operi tempus, nec mora longa nimis.

IO. PIERIVS VALERIANVS AD COSMVM MEDICEM FLORENTINORVM DVCEM DE IIS QVAE PER LEONEM SIGNIFICANTVR EX SACRIS AEGYPTIORVM LITTERIS.

MAGNANIMITAS.

MVLTA quidem ſunt, quæ Leone ſuper tam philoſophi quàm hiſtorici, neque non aruſpices diſſeruere: ſed neque veriora, neque admiranda magis ab eorum vllo, quàm ab Aegyptiis ſacerdotibus & obſeruata, & poſteritati commendata ſunt. Tot ea ſcilicet extant, quæ uiri illi totius, auſim dicere arcanorum naturæ conſcii ſuper animalium ingeniis maximè omnium diligenter explorauerũt. Eam uero eſſe in Leone præſtantiam norint omnes, ut uel ſingula eius membra non eorum tantum ſacerdotum inuentione; ſed & gentium, ætatumque pene omnium conſenſu myſtici alicuius ſignificati argumentum præbuerint. Tot ſunt veterum monuméta, in quibus Leonina facies variis hieroglyphicis expreſſa nunc magnanimitatem, nunc animi corporiſque vires, nunc Solem & Terram, nunc natorum erga parentes obſequium, nunc animi domitorem ſignificat: aliis mox picturis Amoris petulantiam, oratoriæ partem facultatis, uigilantiam, cuſtodiam, terrificum hominem, dominatorem,

Nili incrementum, clementiam, vindictam, & pleraque alia commonstrabat. Nulla tamen naturæ vi admirabilior esse iudicatur, quàm ipsa qua egregiè pollet magnanimitate, ab ea igitur primum omnium ordiemur, quam Aegyptii sacerdotes ea de causa per Leonem pictum intelligi uolebant, quòd inter quadrupedes nullum aliud animal præstare magis animo exploratum habuere. Eam præterea Leonis esse imaginem, ut magni, & generosi animi simulacrum præ se ferat, uti in Physiognomorum obseruationibus inuenitur. Caput enim magnum habet, pupillas ignitas, faciem obrotundam, & ad radiorum similitudinem, iubas vndecunque diffusas, quibus colla, armosque uestiat. Id enim Leonum genus animosius esse theatra Romana sæpius ostendere. Atque hæ quidem, quò diffusæ magis, vulnerum eo magis contemptum indicant. Eos Homerus ἠυγενεῖς appellat: de quibus dicitur leonem non terreri laruis neque a subula excipi. Quare Diogenes, cum apud Xeniadem seruiret, amicis uolentibus eum redimere, negauit velle se, an nescitis inquiens Leones non iis seruire a quibus aluntur; sed altores potius seruire leonibus. Pari magnanimitate Antigonus Demetrii filius cum urgentibus hostibus olim retrocedere cogeretur, negabat se fugere, sed vtilitatem a tergo sitam persequi. Huiusmodi uero faciem horridè iubatam in morē histricis iritatæ aspicias in Antonini nummo, qualesque illi sunt, quos Throno Solis Aegyptii subiecere affinitatem dimostrantes, quam cum ipso Deo iubarum imitatione habere viderentur. Nam degeneres ac perinde pauidiores illi omnino sunt, qui crispioribus, breuioribusq; sunt iubis. Neque aliud sibi uult diuina lectio, cum Dei Populum sicut catulum Leonis exsurgere, & sicut leonem exilire scribit. Quāta enim illa sunt indicia magni animi, cum quis crucem suam tollit & Christum sequitur; cum Principum furias contemnit, cum ferocia sæuaque uerbera aspernatur; cum cæsus denique gladiis bidentis instar nullam neque murmure, neque querimonia consternationem ostendit; cū uicto seculi terrore, spretisque corporis pœnis igni, bestiis, tortoribusque traduntur: despiciuntur enim & contemnunt omnia quæ sunt in potestate mortalium, & imitantur eum, qui leo de tribu Iuda nuncupatur, atque hic demum ille ille homo est impauidus, qualem dari sibi Democritus postulabat ad summi boni specimen, qui scilicet animum a terrore liberasset.

ANIMI CORPORISQVE VIRES.

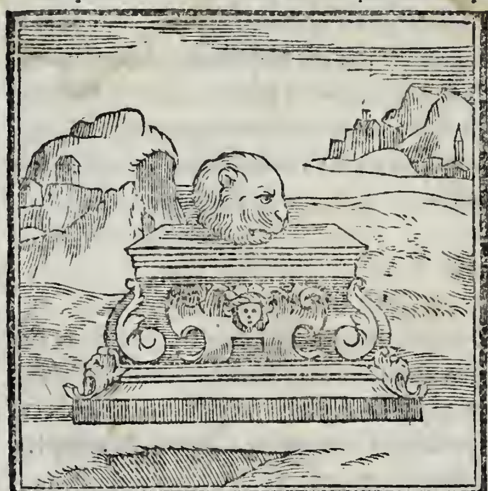
Aiunt vero Admetum leonem, & aprū iunxisse; ex quo illū animi, corporisque uirtutes copulasse intelligendum. Per leonem enim animi uim: per aprum, ut suo loco dictum, robur corporis interpretantur. Addunt eum eodem argumento Apollini, atque Herculi acceptissimum fuisse, quos media sapientia & ingenitæ cuiusdam virtutis indole sibi conciliasset. Quin etiam Poëtæ feroces in bello uiros θυμολέοντας uocare consueuerunt.

ROBVR

Est & illud hieroglyphicū, per anteriora leonis Robur significare, propterea quòd in eo animali membra illa robustiora sunt, ab excellenti enim vi quadam uniuscuiusque rei significata sua Aegyptii desumebant, expressit robur hoc Lucret. Carus cū ita scripsit.

Principio genus acre leonum sæuaque secla
Tuta est virtus. Neque alia de causa leonem cælo adscriptum multi

prodidere, nisi quòd Sol eo tempore quo signum id permeat maxime sit validus, atque robustus, moxque degeneret in posteriora declinans. Quia uero, vt Pausanias ait, decet bellatorem hominem in conflictu aduersus hostem, omni posthabita mansuetudine, atque clementia sæuire, Lacedæmonii Martem θηρίζων appellauere, eóque spectare Homericum illud ait de Achille dictum. λέων δ᾽ ὥς ἄγριος οἶδεν. Cuiusmodi signum in Simandii AEgyptiorum regis nominatissimi sepulcro spectari solitum auctores tradunt, quem leonis specie figuratum hostes in fugam uertere uidisses, ut ex eo & animum & robur & vigilantiam regis perspicere liceret. Videre uero est in Neruæ Traiani nummo fortitudinem hanc ita figuratam, ut claua leonino insideat capiti, per clauam fortitudinem significari dictum in Roboris commentario. Per caput vero leoninum animi generositatem interpretamur: vtroque enim opus est, qui Ducis inuicti nomen affectet sibi uendicare. Quod uero pertinet ad leonis robur, tradunt auctores Hyllum Herculis filium, eo quòd uiribus præstaret, Leonem Citheronium cognominatum, quem cum Euchemus Arcas interfecisset, Rex a Megarensibus salutatus est, apud quos oraculum erat, eum sibi adsciscendum, qui leonem interfecisset: Quod simile fuit Diocletiani facto, qui tunc ad se rerum summam peruenturum acceperat ab oraculis, cum primum aprum interemisset; ob idque cum plurimos confecisset apros, queri per iocum solebat se quotidie apros interficere, nunquam autem Imperatorem declarari, donec virum nomine Aprum iugulasset. In nummo quodam pulcherrimo C POBLICII Q. F. cernere est fortitudinis simulacrum, quod leonem suffocat claua a pedibus strata, pharetra cum sagittis anteposita: Hippothoon Poëta robur hoc leoninum pulcherrimo descripsit senariolo, quem apud Io. Stobæum inuenimus. γῆρας λέοντος κρεῖσσον ἀκμαίων νεβρῶν: cuiusmodi uerba senex ille dicit apud Aristophanem, Vespis, ἐγὼ τὸ μὲν νομίζω γῆρας εἶναι κρεῖττον ἢ πολλῶν κικίννους νεανιῶν. Leonis senectam maxime florente hinulorum iuuentute meliorem esse scribit Hippothoon: & senex ille Aristophanicus senectutem suam pubescenti multorum iuuenum uirtuti gloriabundus anteponit. Cicero uero Officiis uim non aliter leoni peculiarem esse dicit quàm vulpeculæ fraudem.

VIGILANTIA CVSTODIAQVE

Verum enimuero per leonis caput AEgyptii sacerdotes uigilantiam, atque custodiam ostendebant, causam addebant, quòd solum hoc ex animalibus recuruos ungues habentibus simul atque natum est, cernit: atque hinc Plutarchus Solare animal leonem haberi putat. Sane illi nomen παρὰ τὸ λάω τὸ θεωρῶ inditū aiunt Etymologiarum indagatores. Somni præterea parcissimi est, oculosque habet inter dormiendum splendescentes, ac quodammodo patefactos quod in custodiæ signum recepere: & sane multi crediderunt leones omnino insomnes esse, quod Manethon AEgyptius in iis quæ scripsit ad Herodotum tradit: huiusce rei argumentum nonnulli obseruauere, quòd caudam assiduè inter quiescendum motat. Cæterum incredibile est ut putat Aristoteles animal vllum perpetua uti uigilia: sed inde persuasi sunt qui talia se obseruasse profitentur, quòd leo magnos habet oculos palpebrasque perexiguas, ut non oculum possit penitus obtegere, intuentique splendor ille se se offert qui plurimus emicet ab eius pupilla, quare semper somni expers esse uideatur. Quapropter significanter admodum, non tantum Mycenarum portis, sed etiam reliquo

rum ædificiorum præcipue uero fanorum ualuis, ædiumque ſacrarum veſtibus leones, tamquàm diuinorum cuſtodes ut eſt paſsim cernere ſtatuebantur. Quique iis inſomniam attribuunt, inde eos Soli dedicatos autumant, eandem cum leone condicionem habenti, quippe qui patenti igneoque oculo terram conſpectu perpetuo atque infatigabili tueatur: cum uero conſtet Alexandrum Magnum præter alia quæ in homine præclara fuerunt, uigilantiſsimum etiam fuiſſe, quod in exemplo a grue ſumpto alibi diximus, non miror, & ſi aliæ etiam huius rei cauſæ eſſe poſſunt, eum in nummis quibuſdam leonino ſpolio caput indutum ſpectari, ab cuius altera facie ſimulacrum Iouis eſt ſedens læua baculo innixus, dextera Aquilã prætendens litteræ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, nempe quod ab Hercule per Caranum primum Macedoniæ regem duceret genus, nam Hercules Nemeei Leonis ſpolio ubique inſignis; uel quod eximiæ magnitudinis leonem ſpectante Spartanorum legato ſtrauit; Quamquam non ſum neſcius Philippum regem poſt Olympiæ nuptias per quietem ſibi uiſum coniugis aluo inſignem affixiſſe bullam, cuius ſculptura leonis imaginem haberet, quod & uxorem grauidam eſſe, & animoſum filium parituram coniectores periti reſpondere. Hinc Alexander in Matris honorem leonis ſpolio maxime gauiſus, & eadem de cauſa, cum ſomnio monitus Alexandriam in Aegypto ædificaſſet, eam Leontopolim appellauit, quamuis eius ſucceſſores Alexandriam a conditore ipſo maluerint uocitari. Quod uero pertinet ad leonis ſomnum, Phyſiologos ait Adamantius hæc de catulo leonis ſcribere, eũ quippe ſimulac natus eſt, tribus diebus & noctibus dormire, tum deinde Patris rugitu tãquã tremefacto concuſſoque cubilis loco catulum dormientem expergefieri; eoque trahit dictum illud a Iacobe in ſacra lectione: Catulus leonis Iuda ad predam fili mi aſcendiſti, requieſcens accubuiſti ut leo, & quaſi leæna quis ſuſcitabit eum? Atque etiam illud ex ſecundo Balaamis reſpõſo: Recumbens ut leo requieſcet, & quaſi leæna quam ſuſcitare quis audebit? quod dubio procul ad Chriſti ſepulturam pertinet; ſed enim intelligere etiam poſſumus dormiſſe eum ſicut leo ob ſplendeſcentes inter dormiendum oculos, ut ſcilicet diuinitatem ipſam cum eo nihil quicquam ſopitam intelligamus. Quòd autem de oculis inter dormiendum ſplendeſcentibus a nobis additum eſt, ea de cauſa factum, ut aurem iis uelleremus, qui viri alioqui doctrina magni atque pii in eo tamen lapſi ſunt, quòd animam Chriſti putarunt per tempus illud, quo cadauer eius ſepulcro conditum fuit, apud inferos paſſam, quod humana ipſa natura piorum hominum audire reformidat. Animaduerte autem Origenis traductionem Latinam loco hoc ut ferè paſsim ualde corruptam eſſe.

TERRIFICVS.

Atque eo quidem ſigno quo robur, & vigilantiam indicabant, eodem & Terrificum hominem, qui reliquos aſpectu ſolo conſternaret, ſignificabant, cuiuſmodi ſimulacrum in Agamemnonis clypeo fuiſſe Pauſanias teſtis eſt ad formidinem aliis incutiendam, quod quidem ſcutum in Olympiæ templo per aliquot tempora perpenderit inſcriptione etiam adiecta:

οὗτος μὲν φόβος ἐστὶ βροτῶν ὁ δ᾽ ἔχων Ἀγαμέμνων.

Quod ita reddere poſſumus: Terror hic eſt hominum quique hunc gerit eſt Agamemnon. Eſt autem Leo eius naturæ, vt etiam ſi ferum nihil moliatur, intuentes tamen terreat, ea eſt in oculis eius vis, ea maieſtas: vnde tam Græci quàm Latini Poëtæ terrorem deſcripturi, comparationem ab huiuſmodi animalis ferocia libentiſsimè deſumpſere. Merito itaque Chabrias Atheniẽſium dux, ut alii, Philippus Macedo dicere ſolebat, formidabiliorem eſſet ceruorum exercitum duce leone, quàm leonum duce ceruo. Atque tanta porro uis tantuſque vigor animali alioqui robuſtiſsimo ita in oculis conſiſtere tota

uide

videtur, vt eorũ vel minima offensione supraquàm credibile sit debilitari videatur, leuissimiqúe obiectu amictus pecude ignauior fiat, quod & in theatris sæpius Roma spectauit & Lysimachi exemplo comprobatum est, quem Alexãder Magnus in idem claustrum cum ferociente leone incluserat: ille vero hanc ingressus viam domita strangulataqúe bellua & Regi admirationi fuit, & vitę consuluit suæ: meruitqúe vt huiusmodi factum æterna nomismatum memoria prorogaretur. Quin non in oculis tantùm eius terror, verum etiam in rugitu constat, itaque Pyndarus eum ἐρίβρομον Olympiis, hoc est late rugientem vocat, Agesidamo vt in vulpe diximus. Id vero fit tanta ferarum omnium trepidatione, vt quod Ambrosius cũ Basilio testãtur, animantium multa quæ vel eius impetum per celeritatem euaserint, horrenda tamen eius indignantis audita voce veluti ui quadam perculsa, atque attonita consternentur, & plerunque ita deficiant præ metu perdita, vt nullo negotio capiantur. Quin etiam qui per somnium imaginatus fuerit habere se leoninum caput, onirocritæ volunt eum in aduersarios terribilem fore significari, nonnunquam vero & principatus, & dominationes assecuturum. Ab huiusmodi verò rugitus magnitudine Marcus e IIII. Euangelistis vnus leonis imagine vt est a Daniele præuisus, ita in hodiernum vsque diem hieroglyphice figuratur quòd ipso statim operis initio vocem in deserto clamantem ingenti ore tonat. Ita Eucherius.

DOMINATOR.

Sanè Basilius leonem pro dominatore animalium rationis expertium ponit obseruatumqúe est in ostentis, vt si forte mulier aliqua leonem pariat, fore vt ab externis gentibus vinceretur ea respublica in qua id cõtigisset quod non in humano tantum genere, sed etiam in quocunque alio diuersæ formæ animanti pollere tantundem comperias apud Aruspices. Obseruatùm est in Co insula cum ouis de grege Nicippi cuiusdam priuati hominis leonem peperisset, non fuisse huiusce rei euentum irritum, arrepta inde ab eo dominatione. Hinc illa societas leonina quæ longe plura sibi assumit quàm relinquat, de qua Aristo Iur. Cons. Cassium respondisse refert societatem talem coiri non posse vt alter lucrum tantũ; alter damnum sentiret, & hanc societatem leoninam solitũ appellare l. ff. XVIII. T. pro Socio. l. xix. & Dion Chrysostomus sermone περὶ βασιλείας Homerum ait sapienter boui æquiparasse Agamemnonem eo versu

ἠΰτε βοῦς ἀγέληφι μέγ᾽ ἔξοχος ἔπλετο πάντων.

minime vero vel leoni, vel aquilæ similem dixit, propterea quòd dominationis ea sunt exempla.

SVMMA CALIDITAS INGENII.

Nihil vero grauabor antiquam in argumentum huiusmodi fabulam subiũgere, quæ mortalibus vtili admodum documento futura sit. Diuulgata per orbem erat fama oraculi quod ab Ioue Ammone prodierat, Alexandrũ Macedonem breui ad se venturum, quem filium esse cõfitebatur suum, sollicitari hinc ad obsequium terræ Reges, Principemqúe vt sibi conciliarent inter se certare muneribus, præcipueqúe Ptolemæus Aegypti Rex dei sui filium veneraturus magnam pecuniæ vim parat, quantum scilicet vectigalis vno die ex Nili hostiis & Memphiticæ vrbis portoriis collegisset. Erant vero cuiusque generis pecuniæ ex rebus omnibus hinc inde collectæ ad aliquot talentorum milia, id totum sine delectu xenii nomine ad Alexandrum deferri curat, obtulerunt sponte veterinam operam mulus, equus, asinus, & camelus qui pecuniam cum fide conuectandam suscepere. Hi uix biduum a Memphi progressi facti sunt obuiã leoni, qui & ipse intellecto Herculis cultu, quem Macedo suscepisset, dum re

bus ſtudet ſuis Regem ſalutaturus iter in Macedoniam tendebat: data itaque & accepta hinc inde ſalute, cum deſtinatum, vt fit, omnes iter enarraſſent, adſciſcitur comes leo quaſi cuſtos atque præſidium aduerſus latrocinantes affuturus. Hic de pecuniis certior factus habere dixit ſe quoque certam drachmarum ſummam, quas pro comeatu ferret; ſed eſſe illas ſibi plurimum incommodas, quòd oneribus geſtandis nequaquam aſſuetus eſſet, rogat itaque oneris additamentum leue ſingulis futurum inter ſe dipartitum ſuſcipiāt, magni hoc beneficii loco habiturus: obſequuntur illi officioſiſsime, ac paucas admodum illas leonis drachmas inter ſe diuiſas in ſacculos quiſque ſuos admiſcent, iterque mox continuat ſuum; venerant in pingues Aſiæ campos, cum leo armentorū multitudine conſpecta dies aliquot ibi commorari è re ſua fore deſignauit, ſimulataqúe laſsitudine aliquot dierum quiete ſibi opus neceſſe dixit, quaſque depoſuerat pecunias repoſcit: illi adapertis confeſtim ſacculis, ipſum, quæ ſua eſſent, ſibi deſumere licere inquiunt: leo cum plæraſqúe alias magno numero drachmas eadem nota ſignatas in vno quoque ſacculo conſpexiſſet, læto magnoqúe rugitu edito, drachmæ inquit meæ multas admodum drachmas ſingulæ peperere, atque mox quotquot erant ſuis ſimiles abſtulit pro ſuis. Quid quod Hannonem Carthaginenſem præclarum virum, cuius meminit Plinius in exilium actum ferunt quia leonem ferūdis oneribus aſſuefecerat, argumento inde capto, vt Plutarchus ait ἐν πολιτικοῖς παραγγέλμασι ad Traianum, quòd qui leonem cicurare potuiſſet, ad longe maiora etiam aſpiraret,

HOMO QVI VEL SVAM VEL alienam ferocitatem edomuerit.

Eodem oſtento mortalium triumphis leones iunctos a M. Antonio, atque id quidem ciuili bello generoſos ſpiritus iugū ſubituros portendere, id quod Cicero Philippicis illi obiicit, dū currum eius leonibus iunctum imperioſi hominis inuidiam oſtentare memorat: & Epiſtolis ad Att. qui augurium id formidabat ait, Tu Antonii leones pertimeſcas, caue, nihil eſt illo homine iucūdius, & quæ ſequuntur reliqua. Sane hominem qui arte, ingenio vel auctoritate longe potentiorem ſe addicat ſibi, atque ſubiiciat, per leonem ab homine domitum intelligimus, quippe quòd feræ alioqui ferociſsimæ, validiſsimæqúe impetum ferocitatemqúe ſopire mollireqúe potuerit. Hac vtitur comparatione Nazianzenus, vbi Baſilium ait non modo ſibi conciliaſſe prius Euſebium, ſed in ſuam ita ſententiam attraxiſſe, vt eius conſiliis & monitis in omnibus parere videretur. Notum ex hiſtoriis quid Megarēſibus acciderit, apud quos Caſsius leones, quos ædilibus ludis præparauerat, reliquiſſet. Cum vero ciuitas per Calenum caperetur, Megarenſes ferarum carceres effregerunt, earum vinculis relaxatis, vt irruentibus hoſtibus obiectæ, negotium eis tantiſper faceſſerent, dum ſibi per moram aliquam conſulere poſſent: ſed enim longè aliter euenit; quia leones in ciues ipſos truculenti ſæuitia conuerſi tantam inermium ſtragem edidere, dum obuios quoſque adoriuntur, ſternunt, atque dilacerant; vt ſpectaculum id fuerit vel ipſis hoſtibus perquàm miſerabile. Atque vt huiuſmodi multa prætereamus, iam vero Pythagoricum præceptum eſt aīalia curuunguia, ita mihi liceat γαμψώνυχα interpretari, nutriēda non eſſe, quippe rapacitatem e ciuitate ſummouendam. Idem ſentit Aeſchylus cū leonis catulum in Republica non alendum eſſe dicit his verbis:

Οὐ χρὴ λέοντος σκύμνον ἐν πόλει τρέφειν
Μάλιστα μὲν λέοντα μὴ 'ν πόλει τρέφειν
Ἢν δ' ἐκτραφῇ τις, οἷς τρόποις ὑπηρετεῖν

Catulum leonis alere in vrbe non iuuat
Quem qui educarit eius & mores ferat.

Eurip·

Euripides vero nullo eos pacto censet admittendos Pythagorę præceptũ secutus, in quo sapiẽter quidem Aeschylus hæc super Alcibiade impotentiores id genus homines non accipiendos, cæterum si accepti fuerint æquo animo ferendos. At Euripides, vt Aristophanicus clamat Dionysius Ranis, ingenuè magis locutus, siquidem vt apud Homerum habetur,

οὐκ ἔστι λέουσι καὶ ἀνδράσι ὅρκια πιστά

FVROR INDOMITVS

Immensum itaque furorem, quo quis impotentius exardescat, significare si collibuisset, leonem effingebant catulos suos discerpentem, imò exossantem, vt Græcum vocabulũ ἐξωστίζοντα interpretemur, non autem ἐκσοίζοντα, (vt in vulgatis Hori exemplaribus eodem capite bis positum nihil significat) quo quidem furore correptum olim Herculem auctores tradũt, eóque insaniæ prouectum, vt non hospitis tãtum filios enecarit; verùm & in suos ipsius filios usqueadeo sæuire solitum vt eos interfecerit, quod non absimile est a pictura leonis proprios catulos discerpentis. Sanè Theocritus in Megara Herculis fœmina de furore quẽ is in liberos exercuerit hæc dicit:

Σχέτλιος ὃς τόξοισιν ἃ οἱ πόρεν αὐτὸς ἀπόλλων
Ἠέ τινος κηρῶν ἢ ἐριννύος αἰνὰ βέλεμνα
παῖδας ἑοὺς κατέπεφνε καὶ ἐκ φίλον εἵλετο θυμὸν
μαινόμενος κατὰ οἶκον ὁ δ' ἔμπλειος ἔσκε φόνοιο
Τοὺς μὲν ἐγὼ δύστηνος ἐμοῖς ἴδον ὀφθαλμοῖσι
βαλλομένους ὑπὸ πατρί.

Infelix qui missilibus de munere Phœbi
Siue ea parcarum, vel erinnyos impia tela,
Gnatis ipse suis furiis agitatus ademit
Caram animam, vt domus ipsa cruore aspersa nataret,
Hos ego confossos manibus cecidisse paternis
Iussa oculis spectare meis miserabile visu.

Poetæ quoque nostri per leonem iracũdum notant, vnde illud apud Horatiũ. Promethea insani leonis vim stomacho apposuisse nostro, cum de excandescentia loqueretur. Elegantissimè quoque neque non eruditissimè Lucretius caussam furoris istius perquirit, cujus carmina non iniucunda quæ repetantur ponere non pigeat.

Sed calidi plus est illis, quibus acria corda
Iracundaque mens facile efferuescit in ira,
Quo genere in primis vis est violenta leonum
Pectora qui fremitu rumpant plerunque gementes
Nec capere irarum fluctus in pectore possunt.

Superius vero dixerat cum de varietate animi loqueretur,

Est etiam calor ille animo quem sumit in ira
Cum feruescit & ex oculis micat acrius ardor.

Eius vero indicium excandescentiæ est, cum caudæ verberibus sese excitare visus fuerit, quod ita Hesiodus tangit in Herculis scuto:

πλευράν τε καὶ ὤμους
οὐρῇ μαστιχόων ποσσὶ γλάφει οὐδέ τις αὐτὸν

Ἔτλη ἐς ἄντα λέων χαλὸν ἐλθεῖν οὐδὲ μάχεσθαι
quem Catullus secutus galliambico super Atti dixit
Age cede terga cauda, tua verbera pateant
Face cuncta mugienti fremitu loca retonent
Et que ad furoris incitamentum, & indicium sequuntur: nam & corrugare frontem pugnaturus cernitur quod σκύζειν Grece dixere, & superciliorum contractionem ἐπισκύνιον vocant. Index autem præcipuus est leonini animi cauda, perinde ac equorum aures, eaque proprie in leone dicitur alcea, quòd præcipuum in ea robur constet: vel quòd incitamentum quoddam sit ad assumendas vires animumque commouendum: initio irarum terra flagellatur, increscẽte vero excandescentia terga etiam sua verberant: id ea de causa fieri putat Alexander Aphrodiseus, quòd eorum anima vehementius moueatur, sitque vltionis admodũ appetẽs: cauda uero vtatur veluti homines manu, qua illi se plerunque in excandescentia complodere solent. Ita animalia hæc ira commota, cum id quod sese lædit vlcisci nequeunt, eo sibi modo solatium solẽt excogitare. Est itaque furor leoni familiaris, vnde apud Maronem Iræque leonum legitur, & Ouidius, Iram vultus habet de eisdem ait: quare Poetæ leonem peculiariter feram dicunt, ita Callimachus
Θηρὸς ἀεξίζων δέρμα κατωμάδιον
Quòd vero Catulos ab eo exossari pingerent, causa est quòd medulla leoni vel nulla, vel perexigua est vt omnium animalium solidis omnino osibus constare videantur, quasi inde accrescat furor, quòd labor his confringendis sit mercede minor, cum minimum id sit quod suctui posit inseruire. Sunt præterea ossa illa dura adeo, vt ex collisis ignis veluti ex silice excutiatur. Hinc animal est maximæ febri obnoxium: febrem vero nihil aliud esse quàm superantẽ totius corporis calorem, medicorum omnium consensu manifestum est. Febri denique nomen ab igne Græcum πυρετὸς, a feruore Latinum est: quo morbo leones toto vitæ tempore cruciari feruntur: eaque de causa Lucretius tristẽ leonum seminium appellauit. Sane prouerbium hinc emanauit ἐγέλασεν ὁ λέων quotiẽs rarum aliquod hilaritatis exemplum intueamur: Thucydidis id dictum in Cylonio scelere subnotando, cum scilicet indoluisset demum Atheniensis populus Cylonem per factiosissimas factiones quietum Reip. statum interturbare, & quasi post diuturnam mœstitiam ad hilaritatem demum respexisset, vt impetu in hominem facto eum vel in inuiolabilis Deæ templum aufugientem persecuti sint plerique, distractũque inde magno totius ciuitatis gaudio trucidarint.

ur leo febricitat.

REMEDIVM IN FEbrem nactus.

Eo itaque incommodo vexantur leones tametsi vnus Albertus negat esse eos febriculosos, cui in Germania nato, alito atque educato, vbi totum fere vitæ spatium consumpsit, vtrum de leone loquenti potior sit adhibenda fides, quàm Aegyptiis inter leones quodammodo genitis, cumque ipsis totũ vitæ tẽpus versatis, alii viderint. Ego sanè disciplinas eorum in huiusmodi re secutus compertum esse inquam leonem febri correptum vel si ad furorem vsque exęstuet vnius pastione simiæ liberari. Quapropter Aegyptii sacerdotes

dotes ſi febricitantem hominem,& ſibimet auxilia comparantem ſignificare vellent,leonis ſimiam veſcentis hieroglyphicum ponere ſoliti ſunt:tanta enim indignatione ſimiam fert leo,vt nullum animal auidius perdere deſideret,cauſa eſt animalis petulantia leonem indigniſsimis modis exagitantis. Nam ſimul ac vel ex arbore aliqua vel ex alio tuto latentique loco nacta fuerit occaſionẽ in leonem inſiliendi, pro magno habet negotio caudæ ſeſe eius applicare, natibusque affigere,atque ita quibuſcunque poteſt ludibriis Regi ſuo illudere, quod cum impatienter ferat leo,impotẽter admodum in huiuſmodi animal efferaſcit,quæ plenius in Cynocephali commentario diſcuſſimus. Sed vt mirari deſinamus animal adeo ignobile generoſiſſimo omnium infeſtum eſſe; Scimus etiam culices in leonũ greges petulanter adeo ferocire, vt eos magna interdũ clade ad internicionẽ adigant. Inter.n.arundineta Meſopotamię leones innumeri iuxta fluminum ripas,& fruteta uagantur,eo tempore quo hyemis clementia ibi molliſſima eſt,ſemper innocui: verum vbi per æſtatem cœlũ exarſerit regionibus iis æſtu candefactis ambuſtiſque propemodum, ipſi tam vapore ſyderis quàm multitudine culicum agitantur,quorum denſiſſimis examinibus per eas terras omnia referta ſunt, qui quidem ad ſplendorem oculorum tanquàm ad humidiora membra conuolantes eos appetunt,palpebrarum librāmẽtis mordicus inſidentes.Hinc leones cruciati diutius,aut fluminibus ad quæ remedii cauſa confugiũt abſorbentur,aut amiſſis oculis immanius efferaſcunt, quod ni fieret,omnis ea quæ ad Oriẽtem late diffunditur plaga huiuſmodi beſtiis oppleretur. Id ſibi compertum eſſe teſtatur Ammianus Marcellinus rerũ geſtarum libro decimo octauo,

SVPER IGNE SOLLICITVS

Atque hoc quidem animal,quod ignẽ ingenitum, & in ipſis oſſibus abſtruſum geſtat,ignem tamẽ præcipue formidat,adeo vt nihil æque vereatur, atque prætentas faces,quibus ad ferociam eius domitandum nihil efficacius, quod & Homerus teſtatur eo carmine:

> καιόμεναί τε δεταί, τάς τε τρεῖ ἐσσύμενός περ
>
> Ardentesque faces quas quamuis ſæuiat horret.

Et Pindarus Nemeis: Πῦρ δὲ πανκρατὲς θρασυμαχᾶν τε λεόντων ὄνυχας ὀξυτάτους ἀκμάν τε δεινοτάτων χάρμας ὀδόντων. In cuius trepidationis admirationem adducti Aegyptii ſacerdotes, hominem ſuper igne formidoloſe ſollicitum,& quaſi veſanientem oſtendere ſi vellent,leonis ſimulacrum,& faculam pingebant: id nos vix auctoribus credebamus,antequam & Florentiæ,& demum Romæ leones hac potiſſimum ratione domari conſpiceremus. Simulacrum hoc in marmore ceſum Romæ vidi via Leoniana, quæ ad Popularem ædem ducit erutũ fruſtũ ex Auguſtorum Mauſoleo.Leo erat humi ſeſſitans capite ſublato, & in tergus verſo,in tranſuerſum adſculpta erat fax pinea cum nuce in ſummo capulo, teniaque a face in leonis tergus porrigebatur. Quamuis vero apud auctores ſcriptum repererim nihil aliud ex hieroglyphico huiuſmodi ſignificari, quàm vti dicebamus eum qui ſuper igne pauidus eſſet: ſi tamen liceat mihi ſententiam his meam admiſcere,rei iſtius interpretationem eſſe dixerim,edomitum furorem.Cauſam cur ita ignem expaueſcat leo Peripatetici eam afferunt,quòd eius animalis vis præcipua in oculis conſiſtat,quique oculos ſicciores calidioresque habent, ii maximè omnium, ignem auerſantur. In idem vero ſignificatum adduci poſſit ilicis folium leonino pedi ſubiectũ: Siquidẽ Magi ferunt leonem iligneo folio calcato torpeſcere,eandemque vim eſſe folio ſcyllæ traditum a Zoroaſtre,non illo inquam antiquo,ſed qui poſt Plutarchum fuit.

RELIGIOSA FORMIDO

Et ne longius a leonina formidine digrediamur, Gallum is identidem, & præcipue album, vt Ambrosius ait, a quo etiam Pythagoras abstinendum iubet, mirum in modum perhorrescit, quod pro symbolo colendæ diuinitatis accipi quidam prodidere. Si quidem gallus, de quo Lucretius

Quem nequeunt rabidi contra constare leones
Inque tueri, ita continuo meminere fugai,

diuinum quiddã pręse fert, vti latius in commentario de volucre ea perscripto disseruimus. Diuinitatem vero omnis terrena potestas reformidat, ac reueretur. Leones porro cum Deum matri sint dedicati Terræ ipsi addicti intelliguntur, & superius bonam leonis partem, quippe quod a iubis est reliquũ, terrã præ se ferre dicebamus. Sed.n. aliam huius formidinis causam adducit Proclus libello de Magia: ait enim gallum, et leonem præcipuè solaria esse animalia, sed cur gallum leones vereantur, nõ posse nos a materia, sensúue rationem assignare: sed a superni tantum ordinis contemplatione, quia scilicet præsentia visúe solaris virtutis magis gallo infusa sit quàm leoni concessa: quod ex eo coniectare videtur, quod exploratum omnibus est, applaudere illum hymnis surgẽti Soli, quasique iubar eius aduocare, eo præsertim tempore, quo ex medio Antipodum cœlo digressus ad nos deflectitur. Affirmat etiam solares quosdam angelos in galli effigie nonnunquàm apparuisse, qui cum in se sine forma sint, nobis tamen, qui sumus in certam effigiem informati, forma se pręditos ea videndos exhibuere. Contrà vero Dæmones nonnunquam leonina fronte visos, qui, obiecto gallo repente in auras euanuerint: quare solent etiam num diebus his, superstitionis eius studiosi gallinacium pullum in pelliciendis eis concilii causa præmactare. Ad hæc tradunt Græcorum nonnulli, qui doctrinam Aegyptiorum sequuntur, animam Cecropis, quem in leonem transmutatum credebant, immolatis gallis gallinaciis, characteribus quibusdã subscriptis euocari, seque illam eis ostẽdere, quod tamen esse ludibrium Aeneius Euxitheus affirmat; Dæmonesq. ita nos præstigiis fallere contendit. Quòd vero Dæmones, qui leonina fronte apparuerint obiecto euanescant gallo, inde procedere dicit Proclus, quòd in eodem ordine costituta, quæ inferiora sunt, superiora semper vereri coguntur. Quemadmodum modesti plerique viri, dum virorum diuinorum imagines intuẽtur; hoc ipso aspectu vereri solent turpe aliquid perpatrare. Lucretius verò ex sectæ suæ præceptis ait esse gallorum in corpore quædam

Semina, quæ cum sunt oculis immissa leonum
Pupillas interfodiunt, acremque dolorem
Præbent, vt nequeant contra durare feroces.

Mirum vero quod veteres obseruarunt leonem etiam herbam ita nuncupatã, quæ surculis sese circumplicando plurimum nocet, gallum ita abhorrere, ut si puella adhuc intacta, menstrua tamen, nuda passis crinibus leguminum segetẽ circumeat, gallum in manibus habens, exarescat gramẽ id prorsusq. deficiat. Id qualecũque est a Democrito tamen traditum est, vt asserit Socion. Sed qui alieniores a superstitione sunt, arcanãque naturæ vim quandam contemplantur, semina aiunt galli sanguine contingi debere, hæcque ita sata ab leone herba nulla postmodum iniuria affici.

Inunda-

INVNDATIO

INcrementum uero Nili, quem NVM Aegyptiaca lingua nuncupant, quod apud nos significat nouum, atque recens, ostendere cũ uellent, Leonis identidem hieroglyphicum faciebant, quippe cum Sol Herculei terga leonis adit, Nili diluuium excitat, duplumque recentis aquę Sole in eo signo commorante sępius exundat, quæ uis aquę per spatiosam Aegypti planiciem latè diffusa solum ea fertilitate grauidum reddit, qua non ipsi tantùm indigenę sibi alimenta colligunt, sed magnam Orbis partem fame leuant. Propter eam uero aquarum redundantiam, quam leonis beneficio consequi se quotannis experiuntur, institutum est, & apud gentes omnes vno iam consensu receptum, ut canales, tubique & siphones, qui aquam eructant, per terebrata foramina in Leonina capita ad id locis oportunis adsculpi solita aquam immittant; quę inde ex Leoninis rictibus euomi uideatur. Qua ratione autẽ capita ea leonum in simis præcipuè constituenda sint, quoque ordine disponenda, atque ut ea tantum, quę contra columnas fuerint perterebrari debeãt, ad canalem usque, qui cælestem aquam ex tegulis excipit, reliquis inter hæc solidis, uti quę cadit uis aquæ per tegulas in canalem, ne deiiciatur per intercolumnia, neue transeuntes perfundat; sed ea tantum quæ sunt contra columnas, ex ore ructus aquarum emittere debeant, Victruuius latè docet. Obseruauerat siquidem is aquarum redundantiam per leonẽ apud Aegyptios significari, atque hoc in omnibus antiquorum ædificiis fieri passim uiderat: & ut semel dicam, fontes & aquarum tubi, qui ab aquæ ductibus quibuscũque prominebant, leoninis figuris ornabantur, ut qui fons admirabili opere Viterbii antiquam hanc disciplinam ostentat. Et ut alia dissimilem, Romę in Area Lateranẽsi leones duo sunt nigri lapidis ante Aeneam M. Aurelii statuam positi, qui dubio procul fontibus inseruiebant. Indicio sunt ora perterebrata in adaperto rictu, & inferne foramina in guttur usque immissa, & inter pedes pro pectore canaliculus excipiundę aquę, dimittundęque intercauatus. Tale aliquid obseruaui in agro Brixiano extra portam Orientalem ad secũdum lapidem, vbi iuxta uiam, quę tota magnis aquarum riuis atque diuortiis instructa est, leo marmoreus antiquissimi operis, vtris instar inflatus, rictum eodem modo ad aquarum fluuium patefaciebat. Sed neque in iis tantum quæ ad aquam euomendam pertinẽt leonum effigies apponi consueuerũt, uerum etiã propterea quòd leo cœlestis ille inquã aperire claudereque videtur aquarũ cataractas, atque in hæc usque tempora numquã antiquata est ueterum consuetudo, ut hostiorum clausurę, claues, anulique foribus affixi leoninis rictibus ornentur, quod apud Aegyptios factitari solitum ait Theon in Arati commentariis: quamuis quod ad hostia pertinet ad eam, qua de superius dictũ est, custodiã potius respicere, quàm ad aquarum fluctus crediderim. Illud non omittam quod Horus Apollo tradit in supplicationibus pluuias exposcentibus plerisque in locis leonum ora vino prolui fuisse morem; sed aduertendum est uulgatos Hori codices loco hoc deprauatos esse.

SEMEL TANTVM ENIXA.

CVm uero persuasum haberent Aegyptii leænas semel tantum in uita parere; id quod cũ Herodoto pleriq. alii prodidere: Mulierẽ itidem quę unius tantum filii mater fuisset per leęnam sculptã significare consuerunt. Est in hãc sentẽtiam Aesopi fabella veteribus scriptoribus approbata, cum vulpes leænę fœcunditatem suam obiiceret in generositatis commendationem; illam uero incesseret, quòd & semel in uita, & unum tantum pareret, leęnam respondisse se quidem semel & unum parere, sed eum leonem: Huius raritatis causam ple

rique reddere cõmenti sunt, eamque potissimum adinuenere, quòd catuli in utero iam unguibus obortis matricem discindant, edique partum, ea unguiũm acie in enixu lacerata: uel quòd unà cum primo partu locos amittat, quam deliram esse fabulam Aristoteles asseuerat, easque uel quinquies uita parere, quod explorauerit in terra Syria, demonstrat. Primũ enim quinque, ac per annos singulos uno subinde pauciores, donec ad unicum, & mox ad sterilitatem declinauerint, in qua reliquum uitæ spatium degant. Alias magna ex parte geminos, quod per longam annorum seriem Florentiæ experimento compertum est, sed cum plurimum sex, nonnunquam etiam vnum. Philostratus affirmari ait a rerum peritis ter eas tota uita parere, primo quidẽ treis, mox duos, inde vnum, uisam tamen aliquando leænam, quæ octo utero gestarit. Sed enim quam Philosophi rationem raritatis huiusce in pariundo conati sunt inuenire, Basilius Magnus ad prouidentiam Dei refert, cuius imperio factum sit, ut animalium ea quæ facile capi possent longe essent cæteris fœcundiora: quocirca tam lepores quàm damæ quàm etiam oues ferè sæpius & geminos pluresque pariunt fœtus, ne genus deficiat feris iis, quæ sanguine gaudent, carniuoræque sunt. At ea quibus pro cibatu cætera sunt, certum est longè minus fœcunda esse: quapropter ait, leonis uix unius Leæna mater euadit, quæ quidem raritas pariundi, cum non alii animalium generi certius contingat; merito Aegyptii, quod in pluribus accidit obseruantes, semeliperam per Leænæ hieroglyphicum ostendebant.

CLEMENTIA.

PRæter hæc alia quoque, leone super, hieroglyphica inueniũtur, quæ quoniam apud eos non reperi qui litteras hieroglyphicas interpretati sunt, sed posteriorũ potius obseruatione inuenta mihi uidentur, breuiter attingam. Ex iis clementia est, quæ per leonem & substratum hominem, ita tamen ut leo sit incolumis, significetur; propterea quod infestissimè sollicitatus ab homine leo, dummodo sit intactus, non unguibus eum lacerat, nec ulla iniuria afficit, sed quatit solum; atque ubi ita perterruerit, dimittit: quod ita Ouid. scribit Corpora magnanimo satis est prostrasse leoni. Ad huiusmodi significatum nõ frustra uidimus in Seueri Pii Aug. nummo simulacrum mulieris quod leoni exporrecto insidet, manu quidem vna hastam terræ affixam tenens; altera fulmen quasi abiiciens, non autem in iaculandi gestu, cum inscriptione huiusmodi. INDVLGENTIA AVG. IN CAR. neque quidquam aliud legi potest.

CASTIGATIO.

PRæter clementiam inesse Leoni castigationis etiam iudicium, ex eo didicimus, quod traditum ab Eudemo citat Aelianus, leonem, vrsam, & canem eodem contubernio à magistro quodam alitos & educatos sine ulla iniuria aliquandiu pacatissimè conuixisse, acsi domestica & eiusdem generis animalia fuissent; uerum cum vrsa quodam impetu percita contubernalem canem dilacerasset, commotum leonem uiolati hospitii scelere in vrsam proruisse, eaque pariter dilacerata meritas pro cane pœnas exegisse.

VINDICTA.

LOnge vero diuersum a superiori significato est quod vlciscendi studium per leonem telo confossum pleriq. pingere instituerunt. Vulneratus enim leo obseruatione mira percussorem nouit, & in quantalibet multitudine unũ appetit, & si detur copia fœdissimè lacerat & discerpit. Ferunt Iubæ Mauro-

rum

rum regi præstantis animi iuuenem fuisse comitem, dum per deserta Africæ rerum suarum componendarum studio rex cum exercitu proficisceretur, ex itinere vero leonem obuiam factum a iuuene illo ipso sagitta percussum in siluam recessisse: anno uero pòst cum Iuba rebus ex voto compositis eadem copias traduceret, eundem illum leonem obseruato iuuene a quo vulnus acceperat, unum illum è tam magno militum numero violentissimo cursu hostiliter aggressum nulla vi cohiberi potuisse, quin correptum iuuenem miserabiliter dilaceraret, nemineque aliorum læso ultione ea contentum decessisse. Pythagorici porro animam Cambysæ regis Aegypti in leone se deprehendisse aiebant, vnde illi animus imperii cupidissimus fuerit, & maxima quæque semper appetierit. Cæterum hęc quoque potest assignari causa, quòd illis temporibus, quibus claruit, neminem in ultionem eo magis propensum fuisse notum est, qui nunquam Aegyptios persequi odiis, armisque & omni vexationis incommodo affligere destitit, eis semper infensus, donec in omni Aegypto rerum potitus sacris omnibus profanatis populos totius regionis male tractando defessus potius quàm satiatus est. Facit ad hoc illud, quòd uisi leonis ostentum belli principium coniectores, atque augures tradunt indicare, quod quidem eleganti trimetro apud Græcos exprimitur:

Λέοντας ἰδεῖν δυσμενῶν δηλοῖ μάχας

Visæ Leonum imagines noctu indicant occidionem ab hostibus.

REGIVM AVGVRIVM

ALioqui regibus augurium dare leones soliti sunt, ut is qui Iuliano imperatori Gordiani tumulũ cũ exercitu prætergresso sese obtulit immanissimo corpore eius aciẽ inuasurus, a qua multiplici telorũ ictu confossus est. Obitus.n.regis ex hoc portẽdebatur, inquit Ammianus. Verum antea Maximino Cæsari cum Narseo Persarum rege iam congressuro itidem leo & aper ingentes trucidati simul oblati sunt: tamen euenit vt is ea fera admodum gente superata incolumis, & sine damno discesserit. Et Sandrocottus Indus obscuro genere, cum Alexãdri furorem pedum pernicitate declinasset, fessusque somnũ in silua captaret, a lambente leone sudorem sibi sensit abstergi; quoque pacto inde, præfectis Alexandri oppressis, Indiæ regnum inuaserit, a Trogo traditur.

ANNVS MENSESQVE

ET quoniam incidimus in auguria, non ab re fuerit id cõmemorare, quod Leæna, quæ catulos octo utero gestabat, à venatoribus in Mesopotamia cęsa exenterataq. quo tempore Apollonius Tyaneus ea iter faciebat indicauit eo interpretante annum vnum & menses octo illum apud Barsanem Babyloniæ moraturum: Interogantibusque comitibus cur non potius annos IX. interpretaretur, cum ex passere & pullis octo a serpente deuoratis apud Homerum annos identidem nouem Calchas intellexisset; editi iam illi fuerant respondit Apollonius, hi uero adhuc in utero nondũ fœturam compleuerant, quare mẽsibus potius quàm annis assimilantur.

CRAPVLA.

SVnt etiam qui hominem ad satietatem vsque crapulatum per leonem frusta carnium depascentem indicari velint. Animal siquidem hoc cibo incontinenter admodum utitur, multaque deuorat solida sine ullo dissectu quæcunque potest: mox a saturitate nihil biduo aut triduo edit; quam scilicet voracitatem Iuuenalis tangit, ubi multa pascendum carne leonem, dixit, atque inde fit

ut grauis illa ob cruditatem exhalet anima, quæ teterrimi ſemper odoris eſt, quocirca nonnulli grauem animam ſignificantes leonis os hians facere conſueuerunt

MERETRIX.

HVius fætoris ergo Martialis videtur muliebre pudendum leonem appellaſſe eo uerſu.

» Quare ſi pudor eſt Ligella noli
„ Barbam vellere mortuo leoni

Taxat enim eam quæ cum vetula eſſet, pillos uellere pertentaret, & alii lupanar olidum dixere. Quamquam non de ſint, qui loci huius interpretationem longius accerſitam ad Cenchrenas, quas leones Nicander appellauit, referant. Huiuſmodi enim ſerpentes morſu ſanguinem exſorbent, & genitale ſemen ex precioſiſsima ſanguinis decoctione fieri Medici conſentiunt, vnde dixit Iuuenalis:

Accipiat ſane mercedem ſanguinis.

Sanè Meretrices per leænæ nomen intelligi multis ueterum ſententiis, & monumentis conſtat. Tale aliquid habes apud Ariſtoph. Lyſiſtrate in iuramento fœminarum. Non ſtabo leæna in Tyrocneſti. Huiuſmodi petulantiæ cauſa Ezechiel Hieroſolymā leænam uocat, & Heliachim catulum eius, qui ductus eſt in Aegyptum. Alium rurſus catulum Ioachim, quem in cauea ut LXX. ediderunt Nabuchodonoſor Babylona traduxit. Michael Byzantius meretricesquaſdam ex Megara Sphinges appellatas ait, quod humano capite manſuetudinem præ ſe ferrent; cæterum corpore reliquo leonino rapacitatem, & imperium quod in amatores exercent indicaret, & Megaricæ Sphinges in opprobrium dici ſolitum de meretricibus, ob impuros ſcilicet mores Megarenſium, quos veterum ſcriptores omnes damnant. Facit ad hanc rem veteris Poëtę ſenariolus admodum uenuſtus.

ἴσον λεαίνης καὶ γυναικὸς ὠμότης

Par eſt Leænæ & fœminæ crudelitas

Sed & ante vrbem Corinthum Veneris erat templum, iuxtaque Laidis tumulus cui Leæne ſimulacrum appoſitum videbatur ariete inter priores pedes apprehenſo; quod nimirum petulantiam eam indicabat, qua præcipuè laſciuiūt arietes, de quibus loco ſuo diximus.

TACITVRNITAS

LEænæ vero elinguis ſimulacrū ex ære quod Athenienſes ſtatuere Iphicratis opus, ex effigie quidē Leænæ meretricis nomen, ex linguæ vero defectu taciturnitatem eius indicabant. Cum enim Armodius & Ariſtogiton de liberanda a tyrannis patria conſilium iniiſſent, coniuratioque delata eſſet, comprehenſam illi Leænam ſcortum eorum vtrique admodum familiare, ad mortem vſque tormentis variis excrutiarunt: ea tamen conſtantiſſime omnia pertulit, nec quemquem prodidit, ſupra fœmineam imbecillitatem fortitudinis admirandæ memorandum exemplum, quam Athenienſes vt honoribus honeſtarent, ne ſcortum tamen celebrare viderentur, eiuſdem nominis animal ob taciturnitatem elingue, erigendum decreuere. Conſtantiſſimum meretricis huius exemplum citat Tertullianus, quo noſtri animoſiores fierent, cum leui adeo de cauſa repertæ ſint vel mulieres quæ tam forti animo pro amicorū ſalute

ſalute non ſolum tormenta paruifecerint intolerabilia, ſed ſponte ſuum ipſæ cruciatũ auxerint. Nam hęc eadem vt ille ait carnifice iam fatigato poſtremò linguam ſuam comeſtam in faciem tyranni ſæuientis expuit, vt expueret & uocem, ne coniuratos confiteri poſſit, ſi etiam victa voluiſſet.

CYZICENI

SIquis vero incidat in monetam, quę leonis imaginem ex vna parte habeat, ex altero vero Cybelē deorũ matrē, ſciat eam eſſe Cyzicenorum pecuniam quæ celebris admodũ eſt ob id quod pulcherrime ſcalpti erant. Et quia pro XXVIII drachmis Atticis imputabātur, quæ ſumma Ducales aureos duos reddit, & aliquãtulum plus: vna enim argenti drachma, Marcelli Veneti pondus æquat. Atque hi ſunt Cyziceni ſtateres qui rem egregie factam indicabant.

Magorum porro ſuperſtitio, conſiderata leonis alacritate perniciſſimoque curſu, Muſtellę dentem leonino corio adalligatum, ad pedum tumorem atque adeo imbecillitatem adhibere commenta eſt, id quod apud Lucianum Tychiades ridet, orta inter Cleodemum, & Dinomachum medicos cõtentione, uno eorum leoninum; altero ceruinum corium præferente, vt per incantamenta Eucrati laboranti amuletum aliquod apponerent. Controuerſia vero omnis inter eos eſt, dum ille fomentum aliquod miſerabiliter implorat, vtrum ceruus an leo magis pedibus valeat, atque eorum vter alacriori feratur curſu. Merito igitur Virgilianus Aeneas, tergum Getuli immane leonis dat Salio, velocitatis præmiũ, qui primam in ſtadio coronam meruerat, niſi dolo Niſi fuiſſet interturbatus.

HERCVLANVS LEO QVID

QVid vero ſibi velit Herculanus leo, magis diuulgatũ eſt, quàm vllo ſit opus cõmento latius declarare; Illud tamen non omiſerim Herculē illũ Aegyptiũ, qui cũ Oſiride, ut antiquitatũ ſcriptores tradunt, Italiã ab amariſſimo gigantum iugo liberauit, per leonem intelligi, neque quẽquàm alium. Plures enim Hercules fuiſſe & Arrianus, & Diodorus hiſtorici prodidere: Hunc autem omnium primum leonis inſignia geſtaſſe tradunt. Cęterum Heraclitus Ponticus ſuperatum ab Hercule leonem ideo fingi dicit; quia Argiuus ille, de quo Græci plurima ſcripſerunt, Hercules furorem illũ, quo ex atra bili plurimum laborauit, tandē edomuerit: Satis enim exploratum eſt ex iis quę antea dicta ſunt, animal id per ſemetipſum immoderatis animis excitari. Sunt tamen qui per Herculem myſtice Solis lumen intelligant; leo vero cum Soli dicatus ſit, manifeſtum eſt quid ſibi velit Hercules, & leo. Nam & hinc Iubari ſtellæ nomen, qui Phoſphorus eſt, quòd ſplendor eius in modum leoninæ iubæ diffunditur.

VIRTVS

VTcunque vero leoninum ſpolium virtutis hieroglyphicum eſt, eaque de cauſa Herculi dicatur, quem pro virtute veteres poſuere, ideoq. Diogenes cõſpicatus quendã eo ornatu ſibi gloriose placentem, exclamauit, ecquid virtutis indumentum vituperas? Sed enim non leonis tantum, verum alterius etiam animantis geſtare pellem, heroicum fuiſſe morem didicimus ex Apollonii commentariis, vbi Poeta ſcribit

Δέρμα δ᾽ ὅ μὲν ταύροιο ποδηνεκὲς ἀμφέχετ᾽ ὤμοις.

Et apud Virgilium Euandrus

Demiſſa ab læua Pantheræ terga retorquet

VIRES CEDERE SAPIENTIAE

VIRES CEDERE ELOQVENTIAE

In Antiochi nummo videas leonem quendã propemodum humi procumbentem, & superuolantem noctuam, quod nonnulli vespertinum crepusculum indicare arbitrati sunt; quippe cadente Sole noctem, quam per auem eã intelligi volunt, exsurgere. Ego vero per huiusmodi hieroglyphici figmentum significare crediderim vires cedere sapientiæ. Nam per leonem robur, per noctuam Mineruam intelligi suis locis cõmẽtaria hæc ostẽdere. Eiusdem argumenti esse puto leonem in nummo, cuius inscriptio est ΜΙΛΗΤΩΝ, qui anterioribus pedibus inclinat ad humum: superne vero caduceus exporrigitur, vt scilicet id ostendat vires quãtumlibet feroces sapientũ eloquentiæ cedere. Nummum vidi apud Maffeos Romæ. Quod vero signum Iunonis Argis spectabatur palmite redimitum, subiecto pedibus eius corio leonino, id habebat hieroglyphici, quod nouercam vtriusque priuigni exuuiis insultantem ostenderet; Callimachi id inuentum tradunt, qui Iunoni vitem induxit. Rem huiusmodi tãgit Tertullianus.

LVNA

Visebatur in Olympiæ tẽplo Dianæ simulacrum alatum, dextera pantheram: sinistra leonem continens. Per alas volucrem Lunæ cursum interpretamur, quæ septem viginti dierum spatio totum permeat signiferum, quem Sol vix annuo temporis spatio perlustrat. Panthera varietates eius indicat, quas vnoquoque mense XII. suis nominibus designatas alibi recensuimus. Leo Solis vim, qua splendorem sibi comparat, ea tantum parte lucens qua eius radiis illustratur.

SOL ET TERRA

SOL ET TERRA

FIeri etiam ſolita erant apud veteres ſimulacra quædam radiata, ita tamen vt vnius ſimulacri radii omnes ſurſum verſus tenderent; alterius ad inferiora demitterentur,atque ea ita conformata vectanda leonibus commendarentur. Sciendum autem ex Vectii cõmentatione Solem, & Terrã ex eo figmẽto veteres intellexiſſe,quippe quos Aſſyrii ADAD & ADAGARTIN vocabant, ADAD quidem Solem,qui radiis deorſum inclinatis inferiora viuificat, mulcet,educat, omnium quippe terra naſcentium auctor: ADAGARTIN vero Terram,quæ conceptam a Solaribus radiis virtutem eãdem, qua licet, ſurſum uerſus erigit. Ita veluti ſponſa viri appetens, vt Platonicum dictum interim vſurpemus,rerum omnium ſuarum ſtipata fœtu ſeſe habẽdam exporrigit. Sed enim ipſa leonis effigies vtrũque referre videtur hieroglyphicum, quippe quæ anterioribus partibus Solem exſcribit: poſterioribus vero Terram. Quòd tamen Adagartim pro tellure poſitum putat Vectius Baſſus in commẽtario Germanici, qui Phænomena ſcripſit, vbi de Erigone agitur, virginem,inquit,dici Cererem arbitrati ſunt plerique, ſpicarum quas tenet indicio; alii Adagartim malunt.Sunt qui & Fortunam,quoniam ſine capite aſtris inſeritur. Nigidio Figulo placet iuſtitiam,vel æquitatem,quo nomine etiam Terram ipſam dici alibi comprobauimus,& legiferam vbique Cererem apud Poëtas appellari comperias, vt ab iuſtitiæ nuncupatione, neque hoc quidem alienum videatur,& cum Tellure iuſtiſſima conſenſum habeat. Hinc apud Maronem proſpero terræ ſubiugãdę omine Aeneia puppis Prima tenet roſtro Phrygios ſubiuncta leones, veluti etiam hominem inſidentem leoni nonnunquam videas, quem is ſtimulo regat, quod eſſe animi regem omnino videtur ſignificare, neque enim Aeneïum illud ad ſacra tãtum patria refertur, quæ in Cybeles honorem fieri ſolita, neque ſolum reſpicit beneficium,quod, vt additũ eſt, fuerit Ida profugis gratiſſima Teucris. Subiiciuntur verò leones Magnæ Deæ vehiculo, identidemque trahunt & currum Solis, atque tam varie a veteribus tradita,ad vnum eundemque demum intellectum tendunt: Demum hæc duplex in leone natura, qua quidem anterioribus partibus cæleſtia refert; poſterioribus vero terrã, quæſtionem illam facile poteſt ſoluere,qua non nulli mirantur cum leonis effigies in diuinis noſtrorum literis modo Chriſto, modo Dæmoni attribuatur. Pro Chriſto quippe apud Prophetas non ſemel poſitus vt ſupra diximus: Pro maligno vero Petrus exempla prima rugientem leonem dixit,& Dauid libera à leonibus vnicam meam clamat. Quibus reſponſum facio anteriora quæ ſunt leonis,fortitudinis, & regiæ virtutis habere ſignificatum,atque ita pro Chriſto poni. Nam Ireneus vbi myſterium Dei in rebus ſtrenue gerendis,in dominando,in regendo vim & auctoritatem oſtendi diſputat,leonis imaginem ait id præmonſtraſſe,quæ vni ex quatuor Euangeliſtis fuerit attributa: inferiora autem, partem quippe terream, fugacitatis & inſidiarum,caudam enim ſubter vterum cum fugit ſubiicit:cauda ferit ex obliquo per inſidias,quæ omnia Dæmonem exſcribunt, quo nihil a bono fugacius.nihil in mortales inſidioſius.

ANIMI DOMITOR

CHRISTVS HOMO DEVS

DEnique, vt etiã aliter philoſophemur, cœleſtis eſt anteriore parte leo, ideo admiranda Chriſti opera uerã nobis ante oculos proponunt diuinitatem. Nemo.n. qui a Deo nõ ſit, ait Nicodemus, opera ea facere poſſit, quę ipſe faciebat. Poſteriore terram ſapere videtur, ea frigida eſt, inde ad minima quædam, galli quippe cantum, prætentam facem, leuis obiectum amictus, quin ad ſimiam, & ilicis folia, atque etiam ſcyllæ leo timidus eſt, & ad fugam promptiſſimus. Et humanus Chriſtus mortem timet, perpetuæ non ignarus quæ ſtatim ſubſecutura eſſet immortalitatis; effugere cruciatum tentat, patremque orat, vt acerbiſſimus a ſe calix auferatur; & inde ita debilitatus, vt præ trepidatione genibus inſiſtere nõ poſſet. Quòd ſi vtraque natura in Chriſto eſt, leo cũ ſit eiuſmodi, recte in diuinis litteris modo Deo; modo mortalibus adcõmodatur.

IVSTITIAE CVLTVS

EA vero præcipue de cauſa eorũ ſententiã approbarim, qui ferociores quoque animos Iuſtitiæ ſeſe ſubiicere per hieroglyphicum huiuſmodi arbitrantur: quia nuper in Cauartiano agri Bellunenſis vico ſuburbano reperti ſunt magno numero nummi, ab quorum vna facie Mulier corona inſignis, lõgaque induta palla ſedet, manum ad enſis inuerſi capulum extẽdens, ita vt apex ipſius capuli uolam impleat, litteræ circumſcriptæ IVSTIΔIA. Ab altera facie, eadem mulieris effigies pene nuda, amictu quidem toto in exporrectam retro dextram appẽſo, læua ſupra leonis caput poſtremis pedibus reſidentis iniecta, litteræ adſculptæ ſunt LEONIS HVMILITAS

NATORVM OBSEQVIVM erga parentes

LEones autẽ domitos, & Magnæ Deæ currui ſuccedentes Lucretius aliter interpretatur, qui velit figmentum id ſignificare liberos quantũlibet feroces obſequentes eſſe debere parentibus: ait enim

> Adiunxere feras quod quamuis effera proles
> Officiis debet molliri victa parentum.

AGRICVLTVRA

VArro tamen in Cybeleio curru duo conſideraſſe videtur, leonẽ vtique terræ ſymbolum, vti pauloante dicebamus; mox quia genus id animalium in longinquis, & a nobis remotiſſimis regionibus inuenitur, nullam aliam eſſe terræ partem tam remotam quam coli ſubigique non oporteat, ita omnes, quæ vel hieroglyphica ſunt, vel quoquo modo myſtica, in ſuã quiſque artem, vel diſciplinam, quam profitentur, trahunt. Diodorus autem, vti ſuus eſt mos, hiſtorias ſibi confingit ex commodo ſuo, leoneſque ideo Cybeles currum trahere confictum ait, quòd ab his ea educata fuerit: vtrum verò

curru

curru vehatur Dea, an sella sedeat, quantum ad significatum pertinet, parui refert: Nam in Faustinæ nummo Cybelem Turritam leoninæ sellæ insidentem uideas; quæ orbem intra manum & genu tenet, inscriptio, MATRI MAGNAE.

MIXTA QVID

QVod uero pluribus in antiquorum monumentis, præcipuéque sepulcralibus cernere est, leones aliquod animal apprehendisse, quippe uel ouem uel taurum vel anguem, uel huiusmodi quidpiam, ex eo conjicere potes sepulti animum, aut naturam talem fuisse, cuiusmodi est illud, quod apprehensum fuerit, quippe si ouem uel agnum vt in sepulcro quodam Romæ

FEROCITATE POSITA ASSVMPTA MANSVETVDO.

ACTIACA VICTORIA

sub Aesculapii pronao habetur, intelligas hominem ferocitate demolita mansuetudinē amplexatum, si Taurum temperantiam, si Anguem prudentiam, uel quid huiusmodi, prout animalis quod detentum fuerit significatū exiget, interpretaberis: si vero hostiliter captum vel discerptum, eius naturæ hostem male habitum. Nam in nummo quodam argenteo Augusti Cæsaris ualidissimæ formæ leonem uideas, qui ceruum superat dentibus in armos affixis, quod referri potest ad Actiacam uictoriam, quam is Apollinis fauore consecutus est, in qua, ut apud Maronem. *8. aeneid.*

Omnis Arabs omnes verterunt terga Sabæi

Pauorem enim ex ceruo loco suo significare diximus

AMORIS PETVLANTIA.

QVæsierit hic aliquis, quid sibi uelint leonis anteriora, quæ in chimæra fuisse tradunt, cuius figuram Homerus ita descripsit.

πρόσε λέων, ὄπιθεν δὲ δράκων, μέσση δὲ χίμαιρα.

Eam autem amoris petulantiam, quæ fuerit a Bellerophonte coërcita, significare clari plerique auctores volunt. Huiusmodi enim sunt amoris initia, quæ primo statim insultu leonina feritate nos aggredi uidentur, dictumque Epicharmi Comici.

Amoris molliciem leonis robore domitandam

δαμιτὴς ἔρως λεοντείᾳ δυνάμει θαλερός

Eoque respexisse videtur Horatius cum de iuuene perdito amore capto ait.

Vix illigatum te triformi
Pegasus expediet chymæra

Capra procacitatem, atque lasciuiam, cui animosus idem Heros fortiter obsti

tit. Draco, insultusque pugnam adeo periculosam, quæ omnia ex peculiaribus commentariis, toto hoc opere suis quæque locis explicantur.

III. ORATORIAE PARTES

NAzianzenus vero, neque non interpres Hesiodi per chimæram treis Rhetoricæ partes intelligunt, Iudicialem quippe per leonem, ob terrorem quem reis incutit; Demonstratiuum per capram, quòd in eo genere dictio plurimum soleat lasciuire. Deliberatiuam demum per draconem ob uarietatem argumentorum, longioresque circunductus, & spiras quibus in persuadendo opus est, vnde etiam monstrimater fingitur ab Hesiodo Echidna nomine; per quam ποίκιλον νοῦν καὶ πολυίδη intelligi contendunt, quippe mentem multis & uariis præditam disciplinis.

SACRORVM INITIA.

NEque prætereunda est leonis facies illa quæ omnium prima uisa est Ezechieli, per quam eius disciplinæ periti aiunt initiandorum sacrorum admonitionem nobis oblatam. Eam uero in primis visam, quòd a principum vita soleat totius populi consensus legem sibi constituere. Ad valuas igitur templorum sustinendis modo postibus, modo hyperthyris, modo pronais locorum vbique leones subiiciuntur, vt cum Maronis dicto, vel præcipuo potius summi Dei præcepto, Deos primum venerari meminerimus. Et nullam esse gentem tam efferam, neque animum tam indomitum, qui non possit religionis circurratione, beneficioque molliri, atque ita mitescere, ut nullum inde sit onus detrectaturus.

LEONES TARVISINI QVID

LEones duo pro foribus, ut fere passim insigniora templa habent, Taruisii sunt, qui in pronao cathedralis a dextera draconem alatum unguibus impactis comprimit, Draco retorto collo leonis pectus admordet, praua quidem cogitatio cor incessit; fortis uero animus eam actutum elidit; a læua leo leunculum apprehensum pectori subiicit suo, generosus quippe animus se ipsum uincit.

SPHYNGES QVID

QVas uero sphyngas humanicipites, reliquo corpore leonino pro templis prostare locorum ubique cernere est, sunt qui figmentum omnino hieroglyphicum interpretentur ea intelligentia, ut humanam naturam præstare cæteris animantibus admoneamur. Nam alibi principatum ex capite intelligi differuimus. Leonem autem brutorum omnium principem esse, manifestum, qui humano subiectus imperio reliqua secum trahit. In diuinis vero litteris imperium in bruta omnia homini datum legimus. Sphynga sane monstrum ex parte dimidia virginis formam præ se tulisse, figmento Græcorum tradit Adamantius. Alii interpretantur totius terræ dominium religioni cedere, cui ferocia quantumlibet animalia sese subiiciant, imperiumque suscipiant.

AD CLARISSIMVM ET REVERENDISSIMVM GVIDONEM ASCANIVM SFORTIAM CARDINALEM S. FLORAE

DE IIS QVAE PER ELEPHANTVM ET RHINOCERONTA SIGNIFICANTVR EX SACRIS AEGYPTIORVM LITTERIS.

TERRESTRIVM Animalium hieroglyphica publico spectaculo emissurus, Leonemque in primis quippe eorum Dominum auspiciis Inclitissimi Cosmi Medicei Florẽtinorũ Ducis exire procuraui. Et quòd studi:m Clarissimæ eius ciuitatis semper fuit Leones publice alere, & quodam Aegyptiorum more honorifice tueri, & quòd generosa eorum magnanimitas in ipso Duce laudabilibus tot effulget exemplis, vt non alii cuipiam argumentum huiusmodi dedicari deberetur. Sequebatur Elephas animal quippe quo neque vastius, neque portentosius Natura rerum tulit; Sed deformitatem bestiæ tot dotibus, ipsisque tam præclaris insigniuit, vt in omni vitæ tenore humanum genus (quod sanctius animal Poëtæ canunt) ab eo bruto si non superatum, certe lacessitum esse videatur, aut pari conditione decertare. In eo autem excellit Elephas, quòd à se Natura suggerente & morũ, et virtutum documenta præbeat: quod homines nisi doceantur vix assequi posse fateantur; sed multa sunt quæ ab eo tanquam à morum idea homines desumere & imitari coacti fuerint. Est enim Elephas ingenita munificentia nobilis, temperantia insignis, æquitate summa conspicuus, præcipuus declinator insaniæ, vaniloquentiæ hostis, pietatis cultor, & ea celebris mansuetudine, vt alienam etiam crudelitatem abhorreat, contra minus validas feras pugnare dedignetur, in iram autem nunquam efferatur, nisi acerbitate iniqua, enormiq. aliqua iniuria concitatus; denique regalem & ipse animum, ne omnia hic accumulem, in omnibus referre videatur. Quæ quidem Reuerendissime Domine tibi, non vt te doceam, non enim sus Mineruam aiunt, sed vt in memoriam redigantur, hoc cõmetario enarrabuntur, exemplisque citatis cõprobabuntur. Nec ad quẽquam ex vestro ordine hic cõmentarius mitti potuit vel aptius, vel conuenientius, quàm ad eum, qui humanitate, fide, pietate, & multarum uirtutum, quæ supra ætatem in te conspiciuntur, commendatione longe clarissimus & esset & haberetur. Vale.

SVIS VIRIBVS POLLENS.

VT IGITVR ab iis ordiamur quæ ſuper Elephanto Aegyptii tradiderunt. Hominem, in primis opulentum, ſuis quippe viribus pollentem, aliorum nihil indigum, qui dicere tuto poſsit, In me eſt omnis ſpes mihi, qui ſibi conducentia olfactu quaſi quodã enancíſcatur; per animal hoc, immo per vnam tantum eius promuſcidem hieroglyphicè ſignificabant; in eam ſcilicet admirationem adducti, quòd talem, tantamque habeat, vt ea vna officiis fere omnibus illi oppidò ſufficiat, ea vice manus utatur, unde etiã nomen, ea bibat, ea cibũ ad os admoueat, eã rectori cuius omnibus imperiis ſe præbet obſequentiſsimum erigat, offeratque, ſiue is in ceruicem animalis ſummam ſuſtolli voluerit, ſiue ad terram deſcendere; quin arbores eadem proſternit, in acie tela de manibus dimicantium detrahit, equites ab equo deripit, pedites correptos quoquo libuerit proiicit, & quotiens immerſus per aquam ingreditur, ea ipſa edita in ſublime reflat, atque reſpirat. Proprio itaque & eleganti vocabulo Lucretius hac de cauſa elephantos anguimanos dixit, quòd promuſcidem ipſam inſtar anguis quoquo uerſum flectat, reflectat, contrahat, porrigat, lubricet, & incuruet. Sunt qui viſos ætate noſtra affirmarint gladium longitudine duorum cubitum ad promuſcidem alligatum geſtantes atrociſsimas in bello cædes edidiſſe. Sane quãtum ad uires pertinet, nunquàm ſe Cato apud Ciceronem ait cum adoleſcens eſſet vires tauri, aut elephanti deſideraſſe, quod dubio procul indicat inter bruta tauros & elephantos viribus alia omnia antecedere.

REX

AD hæc Aegyptii regem hominem per elephanti ſimulacrum intelligebant, non ea tantum de cauſa, quòd cum gregatim ſemper ingrediantur is qui maximus eſt natu gregem ducit, quod in regibus eligendis multarum nationum & gentium mos fuit, ut id muneris ſenioribus demandaretur: Hinc apud Hebræos Seniores, apud Athenienſes Palæologi, apud Romanos Senatores rerum habenas moderare ſoliti: uerũ propterea quòd habet hoc animi regii peculiare, ut genua non flectat adeo notabiliter, ut animalia reliqua; calcaneum uero leuiter incuruet. Nam genua non flectere dubio procul oſtendit ſupplicabundum non eſſe: flectere uero calcaneum humanitatem, qua maxime præditus eſt, indicat. Nam apud Philoſophos morum inſtitutores pes indicium eſt affectus illius qui humilioribus applicatur: Penes uerò quem ſit rerum poteſtas, decet quidem eum humanum eſſe humaniſque rebus commoueri; genua vero flectere non oportere manifeſtum eſt, Habitus & in oſtentis elephantus regiæ ſublimitatis ſignum, qui Aureliano, multo ante eius imperium donatus eſt, ſoluſque tunc omnium priuatus elephanti dominus fuit, ut legere eſt apud Fl. Voſpicum. Nam & Scandrocotto Indo homini humili genere nato, quem Alexander Magnus ob linguæ procacitatem interfici iuſſerat, pernici fuga elapſo, cum mox latronibus contractis aduerſus Alexandri Præfectos bellum moliretur, Indiam ab eorum dominatione liberaturus, viſendæ magnitudinis elephantus ferus ultro ſe obtulit, & velut domita manſuetudine eum in tergum ſuſtulit, quod eum regem futurum portento fuit, nec fefellit euentus. Si quidẽ oppreſsis Alexandri Præfectis, Indiæ ſibi regnum aſſeruit, eaque auctoritate polluit, vt Seleucus Alexandri ſucceſſor in Perſide cum Indiam affectaret regno illi relicto res cum eo componere ſatis habuerit; Præterea ſcriptores rerum aſsiduum cum ſerpentibus certamen gerere tradunt elephantos, ſerpentes

tes inter alia ſignificata loco ſuo diſpoſita, terrarum orbem, prouincias, & regiones pro uario picturæ geſtu ſignificare oſtendimus: eas uero qui domitari uoluerit viribus in primis eſſe præditum oportet, abundare opibus, vt quæ bello neceſſaria ſunt, facile comparet, & cum ipſis prouinciis arma ſemper exercere. Quapropter ut mihi uidetur, natura ipſa rerum humanarum cognitionem hoc exemplo deſcripſit, quippe quæ elephantum ſuis viribus optime præmunierit, & quæ regem addeceant adiecerit ornamenta, moreſque & virtutes etiam regias vni illi ante omnia bruta, ut paulo infra docebimus, elargita ſit; Quod uero pertinet ad prouinciarum ſubiugationem uidere eſt in C. Cæſaris nummo elephantum promuſcide ſurrecta, aduerſus quem ſerpens quaſi concertaturus inſurgit: In altero videas ſerpentem ipſius elephanti pedibus obtritum, in quo inſcriptio eſt CAESAR. Potes ex illo laceſſitum bello, & hoc confectum intelligere. Neque vero me fugit elephantum Maurorum lingua cæſam appellari ſolitum, quod Spartianus in Aelio Vero tradit, primumque Cæſaris cognomine nuncupatum qui elephantum occiderat, ſed inepta hæc inſcriptionis cauſa mihi videtur: crediderim autem potius ad munificentiam ſpectare, qua Cæſar elephantos exhibuerit.

CAESAR

AFRICA.

QVem vero elephantum in Q. C. MARI nummo compereris, ibidibus adiectis hieroglyphicum id Africam prouinciam ab eo domitam, dicionemque imperii in Aegyptum vſque propagatam ſignificare crediderim. Elephanti porro Pompeii Magni currum ſubiere Africo triumpho: & in nummo argenteo admodum pulcro Scipionis Imp. inſcriptio, cuius galea elephantini capitis ſpeciem habet, infernè aratrum, antè ſpica poſita eſt, quæ omnia ad Africæ triumphum, & annonam inde largiter abuectam ſpectant. Inſcriptio Q. METELLVS.

V. LEGIO

IN militaribus vero ſignis, elephanti legionis quintæ vexillis adpingebantur, propterea quòd C. Cæſare aduerſus Lucium Scipionem ciuili bello decertante, ea legio negotium ſibi contra elephantos dari poſtulauit, reque ſtrenuè geſta reliquæ victoriæ occaſionem præbuit.

ORIENS

SEd Augusto currum ex quattuor elephantis S. P. Q. Romanus in nummis decreuit quod ut puto spoliis Orientis onustus Imperatorium inde triumphum duxerit: id honoris. Ti. Cæsar post adeptum imperium patri deferendum curauit, quod ipsa testatur inscriptio, quæ sic habet TI. CAESAR DIVI AVG. F. AVGVST. P. M. TR. PO. XXIIX. DIVO AVGVSTO S. P. Q. R. Eundem honorem Claudius Auiæ Liuiæ Circensi pompa, currum quippe elephantorum Augustæo similem decernendum curauit, sed & DIVO AVG. Vespasiano currus ex quatuor elephantis in nummo est, cuius latus alterum inscriptionem habet ad reliquos honores tertii consulatus : nam qui sua virtute ad Imperatorii fastigii culmen euectus erat re in Oriente bene gesta, paribus cum Augusto honoribus honestandus fuit, ita Elephas iunctus prouinciam patriam subiugatam hieroglyphice significabit. Est & Philippi Imperatoris nummus, in quo elephantus gradiens sub magistro cum inscriptione AETERNITAS AVG.

MVNIFICENTIA

EST autem inter virtutes regias illa, quæ solet ante alias populorum beniuolentiam conciliare, munificentia; hac ostentanda magni principes elephanto plurimũ usi sunt. Hinc videas in Antonini Pii nummo elephantẽ pro muscide in semicirculũ sursum uersus lunata, inscriptio est MVNIFICENTIA AVG: Atque itidem in nummo L. Septimii Seueri Pertinacis Aug. Imp. VIII. elephas est promuscide in eundem modum curuata cum eadem ipsa inscriptione. MVNIFICENTIA AVG. S. C. Nanque hoc eos spectaculis exhibitos ostendit, atque hinc eorum Imperatorum intelligenda munificentia, qui eos modo in certamen commisere, modo in saltationem, modo ut funes scanderent, & inambularent edidere. Quòd si ad eorum quoque animalium liberalitatem trahere volueris, sane munificos hos, & liberales inuenias, siue ii curatoribus suis, siue etiam puellis, quarum amore se captos ostendere, munera elargiri soliti sunt: quandam enim admirandam eorum in homines beneuolentiam gratumque in educatores animum scribit Aelianus, exemplo illius qui pro domino multum diuque pugnauit, eumque sagittis interfectum promuscide sublatum ad præsepe suum asportauit.

TEMPERANTIA

SED quid illud quod etiam in temperantiæ significatum, aut eius qui seruare modum in rebus norit, per elephantum qui cibum caperet exprimebant. Assuetus enim certæ pabuli mensuræ si quid largius opulentiusque apposueris, tantum assumit quantum cotidiana consuetudine pascere sit institutus. In Syria cum domi quidam educaretur, magister accepta hordei mensura dimidium singulis diebus interuertebat, cumque aliquando præsente domino totam illi mensuram apposuisset, simulatque animaduertit elephantus duplicatã esse pabuli portionem, hordeum id in partes duas promuscide disgregauit tam æquas ac si uel modio quis demensus esset, unaque magistro portione derelicta consuetam sibi partem absumpsit; cuius facti meminit Plutarchus.

AEQVITAS

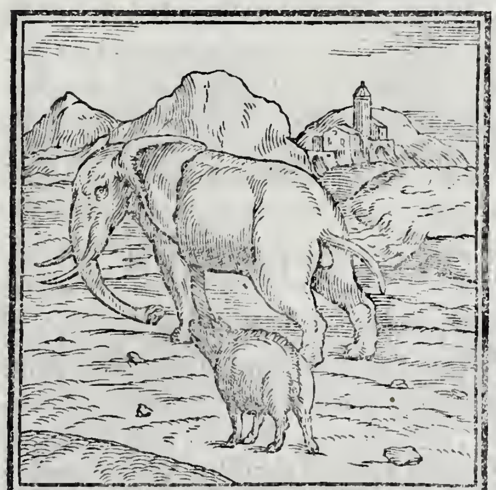
NEque quidem exemplum aliud prætereundum, ex quo æquitatis etiam idem hoc animal seruantissimum esse fateamur. Quidam mensuræ, quæ magistro

DECLINATOR INSANIAE

magiſtro impendebatur & lapillos, & puluerem immiſcebat, quo de pondere aliquid fraudaret: animaduertit elephas apud illum carnes elixari, accedenſque cinerem e foco in ollam paria facturus iniecit.

EST illud uere regium, inſanos & dementes homines euitare. Quapropter Aegyptii hominem tali prudentia præditum ut nihil ſibi cum ſtultis & fatuis eſſe vellet, oſtendere cum ſtuderent, elephantum & caprum hieroglyphice ponere ſoliti ſunt, ac de capro quidem ſuo cõmentario quæ uſui venerunt perſcripta ſunt. Cauſam picturæ huius eſſe dicunt, quòd elephantus inſpecto capro quamprimum fugit, tantum eſt inter eos naturæ morumque diſsidium, vt virtus vitium nullo poſsit pacto tolerare. Facit ad hoc etiam antiquiſsimum Moſaicæ legis inſtitutum, quo principes vbi deliquerint, ſacra facere admonētur ex hirco, cum alioqui priuati homines capram uel agnum immolarent·

VANILOQVENTIA EVITATA.

CVm vero vaniloquum genus hominum regi cuipiam deſpectui habitum, ac ſedulo euitatum oſtendere curaſſent, elephantum & porcum adpingebant, Elephas enim porci audito grunnitu, in fugā ſe proripit eueſtigio non ſecus ac generoſiores equi præſertim Scythici aſinorum ruditum impotenter admodum exhorreſcunt, quod exemplo Darii exploratum eſt. Nihil porro quidquam tam conueniens Regi quàm dicacitatem vaniloquentiamque ab ædibus ſuis procul ſummouere, eamque inimicam ſibi conſtituere; ut adagio receptum ſit Fidem regiam aſſeuerando in iis quæ omnino credi uolumus atteſtari. De porcis autem, quos pice oblitos, & mox igne flammatos Megarenſes in Antipatri elephantos immiſerint, eoſque ita fugarint, in Porci ipſius commentario hiſtoria recitata.

REX VILIVM ASSECTATOR.

QVia vero cornua animalium nulli maiora, neq. ſpecioſiora quàm elephanto, hac ipſa etiam de cauſa regem oſtendit, cornua enim ut in Cerui cõmentario declaratum eſt; dignitatis & ſublimium honorũ ſignificatũ habent. Hominē igitur Aegyptii ampliori aliqua dignitate tituloque honeſtatum, qui tamē nulla vel maieſtatis uel decori ratione habita uiliſsima, quæque ſectaretur ſordeſque omnes perſcrutaretur, ſignificare ſi vellent; hieroglyphicum elephanti qui mures venare-

tur proponebant, indignus quidem tam vasta mole labor. Eademque nota inurendum facinus, quo Domitianum iam Imperatorem stilo muscas perfodientẽ derisum accepimus, uel patrem eius Vespasianum de lotio vectigal exigentem, quamquam eius lucelli odor ei bonus videretur; verum super hac re notum adagium Mures negligit elephantus. Ac ne quis cauilletur elephanti dentes insignes esse non cornua; Pausanias omnino esse cornua contendit, tum aliquorum animalium exemplo, quibus aut in supercilio aut in naribus cornua nascantur, tum quòd per aliquot annorum periodos corrupta decidant, & noua suppullulent, igneq; molliantur, quod in dentibus haud quaquam fit, & quòd in cranio oriantur.

METICVLOSVS.

EST & illud regium fere omnium proprium, ut ipsi ad suam (quod aiunt) vmbram expauescant, ita potentiæ comes additus vniuscuiusque rei metus. Elephantum autem consternationis hieroglyphicum esse, manifestum, si præsertim ii ad stagna limpidæ aquæ, vnde sese tanquam in speculo contemplari queant, deducti pingantur, quam speciem supra modum reformidant, aut certe abhorrent, & auersantur, eaque de causa turbidam omnino bibant. Atque hinc Indorum populi, apud quos magnus earum belluarum prouentus est, si quos fluuios cum his tranare parent, illunes, nubilasque noctes obseruare consuerunt.

LONGO TEMPORE QVID EFFECTVM

SVnt qui pullũ elephãti pingant quippe cui nõdum dentes enasci cœperint, si longo quid temporis interuallo factum significare uoluerint, hunc enim vtero gestari Theophrastus decennium scribit, quamquam Aristoteles, Aelianus & alii annos longe pauciores ponant, vt cumque vulgatum inde dicteriũ, citius elephantos parere, quotiens tarditatem negotii alicuius incessere voluerimus. De iis vero quæ minime fieri posse speremus Ennius dixit, prius locusta pepererit Lucam bouem. Ita enim prius Romani vocauerunt elephantos, quòd a nostris in Lucania primum visi.

VICTVS PROVISIO

EST & illud apud Horum celebre hieroglyphicum super elephanto, vt si hominem frugi & de victus ratione sollicitum indicare vellent, elephantum pingerent dentes suos terra condentem. Eum siquidem aiunt simulac caducos dentes suos intellexerit, sponte auellere, & terra infodere: verum ego crediderim potius vitæ suæ prospicientem quàm victui legendum, Philippumque ipsum deceptum fositan Aegyptii vocabuli æquiuocatione. Manifestum enim est ex receptorum auctorum probatione, elephantos dentes suos nonnunquam in venatu allisos arboribus excutere, scientes se eorum causa peti, vt ita præda derelicta vitæ ipsi suæ prospiciant, & ne indicio sint venatoribus, quotiens præ senecta deciderint, eos etiam tum humo condunt: vnicuique tamen sit integrum quam maluerit sententiam sequi.

Concor-

CONCORDIAE DISCORDIAEQ. EFFECTVS

HVic vero ſignificato ſubiiciemus illud quo nonnulli Salluſtii ſententiā quæ eſt, Concordia paruæ res creſcunt: diſcordia maximæ dilabuntur nouo commento pingere, non tamen infeliciter excogitarunt. In illo Formica in Elephantum creſcit appoſito caduceo; in hoc Elephantus in Formicam deſinit, aqua, & igni pro rebus maximè contrariis adiectis. Verum ex huiuſmodi figmento ſi caduceum & aquam & ignem ſummoueas, perfectus etiam intellectus ſignificari poteſt, quippe qui minimorū æque ac maximorum cognitionem ſit optimè conſecutus omniumque unam quaſi ſcientiam coniunxerit. Sed enim interpretamentum hoc perinde ac illud arbitrarium eſſe non inficior: ſed dicit aliquis quorſum Elephantus ad Formicam? Plutarchus porrò de formica multa magnifice locutus, quod animal eſt omnium minimum, ita de maximo non diſſimilia ſe dicturum profitetur.

STVPOR

ATque hic qui mētis tot exhibuit experimenta, quo vel Cicerone id aſſerente libro de Natura Deorum primo belluarum nulla prudentior; ſtuporis tamen nota, propter vnam vaſtitatem nonnullis habitus, vt legere eſt apud Diogenianum, cui Philoſtratus etiam ſubſcribere videtur, dum neque elephanto, neque dentibus eius quidquam eſſe cum lyra dixit, neque quidem cum peritis viris; cuius hæc Amphione verba ſunt, quæ quidem ideo Græcè ponere libuit, quia in impreſſis exemplaribus corrupta leguntur ἐλέφας οὐδαμοῦ τῆς λύρας οὔπω οἱ ἄνθρωποι εἰδῶτες οὔτε αὐτῷ τῷ θηρίῳ οὐθ᾽ ὅτι τοῖς κέρασι αὐτοῦ χρήσονται. Quod perinde eſſet, atque illud quod de aſino fertur, nihil illi cum lyra. Quin & Plautus in hanc ſententiam. Meus herus elephanti corio tectus nō ſuo eſt, neque plus habet ſapientiæ, quàm lapis: In quam ſententiam Græci dicūt ἐλέφαντος διαφέρεις οὐδέν. Et Tertullianus eum beſtiam vocat inſulſiſſimam, etſi quam in diuinis litteris prę ſe ferat imaginem, Eucherius hominem eum ſigno huius dicit indicari, qui magna & enormia ſcelera perpatrarit, citato adhoc Solomonis loco. Et adducebant ad Solomonem ſimias & elephantos. Et tamen Indici, cum omnium ſint ferociſſimi, adeo vt difficulter cicurari poſſint, ad inſtrumenti muſici pulſationem cantilenarumque modulationes animum intendunt, aureſque ad audiendum arrigunt; atque hinc ita demulcentur, vt nullo alio commento efficacius comprimant ferocitatem. Sane tria elephantorum genera auctores ponunt, paluſtres, montanos, & cāpeſtres. Paluſtres omnino dementes leueſque eſſe; Montanos prauos & inſidioſos: Campeſtres māſuefieri facilius, & longe dociliores eſſe, quos nequaquam ſtupidos exiſtimant illi qui eos in theatris figurarum notas & mutationes varietateſque callere multorum teſtimonio compertum aſſerunt. Romę illud accidiſſe proditum eſt, cum eorum grex & ſaltationes, & orbium lubricationes edoceretur, indociliorem fuiſſe vnum, qui cum à magiſtris increpitus & caſtigatus eſſet, noctu viſus eſt ad vmbram Lunæ inſtitutionis documenta illa per ſemetipſum attentare, meditari, & exercere: verum hæc non ita fortè videantur admiranda, quæ fame magiſtra diſcere cogantur: illa potius admiremur quæ faciunt feri nullis vnquam legibus inſtituti, probitate, prudentia, & æquitate nullis fere animantibus inferiores.

PIETAS

QVid quod ſponte ſua naturæ quadam ſublimitate præditi pietatem colunt, & religionem obſeruant. Noua enim apparente Luna ſponte vbi iure ſuo degunt viuo ſe flumine purificant; ſi morbis infeſtãtur, Deorum auxilium implorant, herbas cœlum verſus iaciunt earum internuntio eò preces allegantes, qui quidẽ geſtus excipiendus eſt ab iis, qui pietatem ex elephanto picto exprimere voluerint. Iidem humanis proximi ſenſibus ſermonem patrium intelligũt, gloriam & honores ambiunt, ignominia notati mortem infamæ vitæ præferũt, quam interdum alia ſibi conſciſcendæ mortis occaſione negata inedia finierunt. Quotiens vero in theatris oppreſſi, omiſſa fugæ ſpe vulgi miſericordiam ſupplicarunt, & quadam ſeſe lamentatione complorantes totum caueæ conſeſſum in lachrymas concitarunt.

MANSVETVDO

CVm tamen tanta ipſi ſint æquitate, mãſuetudineque, vt crudelitatis alienę miniſterio fungi minime cogi poſſint, quod irrito olim Bocchi conatu apparuit, contra minus validas feras pugnare prorſus negant, cumque maioribus non niſi laceſſiti, & in grege pecudum ambulantes occurrentia manu dimouent, nequid obterant imprudentes, tantaque illi imbecillioris huius gregis reuerentia, vt vel feri ex arietis conſpectu mirifice cicurentur lenesq. atque tractabiles fiant. auctor Plutarchus Sympoſiacω̃n XII. Quid quòd aberrantem hominem in ſolitudine factum obuiam non modo nõ trucidant, aut alia afficiunt iniuria; ſed clementer & placidè ſeſe duces præbent, & viam illi commonſtrant. Quod verò de ſermone dicebamus quem patrium intelligant, at etiam certum eos inter ſe habere tradit Oppianus, verum non niſi à magiſtris ſuis intellectum. Iam illud ætati noſtræ claro innotuit experimento eos magiſtri ſui dicto audientes eſſe ſiue progrediendum, ſiue regrediẽdum ſit, quem feriant, quibus abſtineant, quos inuadant, vbi temperãdum iræ, ex ipſius magiſtri ſermone cognoſcere, vt non immeritò confirmata ſit opinio huiuſmodi eſſe quãdam illi belluæ cum genere humano ſocietatem, vt M. Tullii dictum ea re ſuper identidem vſurpemus. Cum igitur elephas iuſti & moderati imperii ſpecies quodammodo eſſe videatur, meritò Regis nomen tũ ob virtutes, quas ſuperius in eo recenſuimus, tum ob hanc ipſam manſuetudinem, atque clementiam adeptus eſt. M. Antonius cognomento Philoſophus nihil quidquam eſſe dicebat quod Imperatorem Romanum magis commendaret gentibus quàm clementia, eaque de cauſa neque quidem in rebelles ſuos ſæuitum voluit. Hæc Cæſarem Deorum adſcripſit numero, Hæc Auguſtum conſecrauit, Hęc Pio cognomentũ dedit, Hac eadem de cauſa Senatus Ro. timore eo liberatus, quem ex Maximini Imp. immanitate contraxerat, clementiſſimis Impp. Maximo Balbino & Gordiano ſtatuas cum elephantis decreuit;

Quamuis

Quamuis alia de causa Gordiano tertio quadrigę elephantorum decretæ sunt, quippe vt qui Persas vicisset, triumpho Persico triumpharet. Sed qualis ea in animali bruto mansuetudo fuit, quam recitat Plutarchus. Romæ cum pueri quidam per lasciuiam elephanti promuscidem stilis pupugissent, iratus ille vnum ex illis arripuit, eum in sublime iaculaturus, sublatoque ad hoc præ metu puerorum ingenti clamore, socii morituri vicem deplorantium, tanto omnium mœrore elephas intellecto, arreptum puerum molliter deposuit, satis habens metu illo puerilem audaciā castigasse.

IRA LACESSITA

Quamuis vero ita natura mansueti sint; in iras tamen acriter incitantur, perturbatique irritatione aliqua acerbiore immaniter efferascunt. Iustus enim vt in diuinis habetur litteris cū irascitur, peior est: eo casu tam hostibus quàm ductoribus suis perniciosi. Quam in eo animali naturam cum non ignoraret Annibal, eam in vsum suum conuertit: quippe cum in prealti fluminis transitum elephantos cō pellere non posset, neque materiæ qua naues conficeret copiam haberet, ferocissimum elephantem sub aure vlnerari iussit, percussoremque transnato statim flumine procurrere: elephas exasperatus ad persequendum sui doloris auctorem trāsiuit amnem, et ita reliquis idem audendi exemplum fecit, ut Stratagematon libro primo apud Iulium Frontinum habetur, idque in traiiciendo Rhodano factum Liuius tradit: quamuis variatam actæ rei memoriam essę confiteatur. Sane Mauri affirmant cor duplex elephanto esse, altero quidem irasci, altero ad lenitatem induci, atque hoc illud est quod horum vtrūque munus supra modum exequitur. Sanè elèphas ad hæc vsque tempora longa sæculorum serie in Italia fabulosus habitus, neque hominum quisquam adduci poterat tam deformem immanemque belluam, qualem quātamque in picturis aspiciebant, iis dotibus excellere, quibus apud rerum scriptores insignis habebatur. Nam quamuis trecentesimo ab hinc anno Phridericus II. Imp. elephantum ad nos ex Idumæa transuexerit, & superiori ætate alter in Italia visus fuerit, nihil tamen præter corporis vastitatem, quod celebratione dignum censeretur, super illis memoriæ proditum extabat. Cæterum omnem historiæ antiquæ fidem adimpleuit Hanno elephas, quem initio diximus ab Hemanuele Lusitaniæ rege Indiæque triumphatore Leoni X. Pont. Maximo dono missum, ac Romę vidimus Reuerendissime Domine: tanta ingenii, intelligentiæ, atq; docilitatis exempla præstitit ea ætatula, quadrimus enim huc aduectus erat, vt non modo quæ a scriptoribus tradita fuerant credamus, verum auctores ipsos in hoc animantium genus, quasi inuidos eleuasse plurima, quæ longè magnificentius illustranda fuerant, suspicio sit. Hinc factum, vt ad eius significata, & eorum causas recensendas effusior accesserim, qui priusquam animal inspicerem, ne pro anilibus fabulis eorum bona pars acciperetur, veritus fuissem. Illud autem profiteri possumus de reliquis animantibus quæcunque fidē excedere videātur, scriptorum auctoritati nos acquiescere: super elephanto verò quæcunque admiranda traduntur, nos in Hannone, vel paria vel veteribus illis longe maiora oculata fide deprehendisse, cuius rei Romam ipsam frequentissimum totius Orbis theatrum testem appellamus. Sed minimè loco hoc dissimulandum, quod super eiusdem Hannonis ingenio Michael Siluius, regis sui

ad ſummum Pontificem orator,ſummæ vt noſti vir integritatis fideique ſanctiſſimæ, atque alii narauere, remque multorum teſtimonio comprobauere. Cum deſtinaſſet Hemanuel Rex eum Romam Pontifici Maximo donū ire,naui quam inſcenderet iam inſtructa parataque ad profectionem, nullo vnquam pacto per aliquot dies fieri potuiſſe,ut Hanno vel duci ſe ad nauim,vel ſi quo modo adductus fuiſſet eam vellet inſcendere, vſque adeo auerſabundus profectionem huiuſmodi reformidabat. Cumque rex ea re ſuper ſollicitus admodum eſſet, magniſque pollicitationibus vnumquemq. inuitaret,qui deducendi aſportandique Hannonis negotium ſuſcepiſſent,neque quiſquam nomē profiteretur ſuum,inſuſurratum demum eſt regiis auribus eius belluę magiſtri dolo hæc fieri,quippe qui puellę cuiuſdam amore perditus ęgrè ferret ſe in tam longinquas regiones ablegari, proindeque Hannoni perſuaſiſſet ne ſe abduci pateretur aduehendum:quippe eum in loca ſterilia, inamœna & barbara, vbi ludibrio,contumeliiſque omnibus tanquam hoſticæ terræ animal afficeretur, neque victui neque ornatui eius vel neceſſaria,vel cōmoda ſuffectura: Longū ad hæc iter & incommodum,& vaſtum maris æquor arandum,vt ſatius eſſet in qua tunc erat terra quamprimum contrucidari,quàm per tot viarum difficultates ad erumnoſiſſimam deniq. vitam peruenire. Rex hac re cognita magiſtrum Hannonis ad ſe quamprimum accerſiri iubet,ſeque dolos eius comperiſſe dicit; ageret itaque,vt intra triduum Hanno in nauim imponeretur, idque ni propere fieret,interminatus eſt actutum ſe hominem extremo ſupplicio affecturum, vt aliis exemplo eſſet,qui mandatis regiis fucum facere auſi eſſent. Hac regis aſperitate territus elephanti magiſter, cum nullam in cōtatione ſalutē intueretur,diſcipulam belluam aggreditur,docet ſe maleuolorum quorundam fraude ſubornatum,qui & felicitati vtriuſque inuiderent,& regi optimo male obtemperantes eſſent: longe autem ſecus rem habere, quàm illi mentiti eſſent.Siquidem non ad immania & effera loca profecturi erant,ſed ad vrbem Orbis terrarum dominam,amœno loco ſitam, vbi rerum deliciarumq. omniū quotquot vel auidiuiſſimi cuiuſq. cupiditate expeti poſſint copia fertiliſſima redundaret.Ibi eſſe Principem,cui totus pene terrarū Orbis aſſurgeret: apud quem is in deliciis habendus eſſet;proinde bono animo eſſet,ſecumque primo quoque tempore lętus & alacer nauē inſcēderet, affuturos nauigationi Deos, & curſum omnem incredibili felicitate proſecuturos. Ita Hannonem ab eodē magiſtro in aliam ſententiam deductum,vbi ſigna data ſunt vltro nauem conſcendiſſe,neque vlla vnquam imperia toto itinere detractaſſe.

DE RHINOCERONTE

QVI Rhinoceronta in Domitiani nummis inſpexere, quid id ſignum ſibi velit quęritare ſolent.Ego factum id ad Principis adulationem dixerim,qui animalia huiuſmodi ſpectaculis obtulerit,cuiuſmodi munus illud fuerit, quod a Valerio Martiale celebratur.

Pręſtitit exibitus tota tibi Cæſar harena
Quæ non promiſit prælia Rhinoceros?
O quàm terribiles exarſit pronus in iras
Quantus erat cornu cui pila Taurus erat.

Sunt

IRACVNDIA EX TARDItate ferocior

SVnt enim qui lentitudinem irascendi ac nullum mox adhibitum modum excandescentiæ per huius animalis hieroglyphicum intelligant. Nā in eo conueniunt auctores magna id in digere irritatione, sed vbi irasci ceperit, esse ferocissimum, quod & altero Martialis expressit epigrammate:

Sollicitant pauidi dum Rhinoceronta magistri
Seque diu magnę colligit ira ferę
Desperabantur promissi prælia Martis,
Sed tamen is rediit cognitus antè furor.
Namque graue gemino cornu sic extulit vrsum,
Iactat vt impositas taurus in astra pilas.

REX POTENS IMBECILlioris artificio petitus

SVnt qui volentes potentem aliquē regem imbecillioris alicuius artibus vexatum intelligere, elephantum pingunt in certamen a Rhinoceronte lacessitum. Nascitur hic siquidem natura hostis elephanto, longitudine ei pene pari, sed cruribus multo breuioribus, colore buxeo, vt Plinius. Cornu is ad saxa limato se pugnæ præparat, in dimicatione aluū maximè petit, quam esse molliorē intelligit eaque perfossa actutum superat elephantum.

ROBVSTVS

SAnè fortem, atque robustum diuinæ litteræ, vt Eucherius tradit, per rhinocerontis imaginem accipiunt, illudque Iobis ex Hebręo fertur. Nunquid vult rhinoceros seruire tibi? Terribilis ait is fera rhinoceros, cui gemina in naribus cornua, atque ita in Domitiani nummis obseruauimus, in quibus Rhinoceros spectatur nares gemino cornu insignis, qualem celebrat Martialis. Præterea qui nuper allatus est ex India inferiori ad Lusitaniæ regem, cuius imaginem ad Leonem X. P. M. transmissam uidimus, vnum quidem in nare cornu habet, alterum supernè prorumpit, non adeo magnum, sed præualidum esse Lusitani omnes qui animal viderunt attestantur: at longe curiosius hoc videndum. In diuinis siquidem litteris μονοκέρωτα, & ῥινοκέρωτα vnicornem scilicet & naricornem plerisque locis confusim acceptum fuisse; nimirum à nouis, & veteribus Theologis, qui cum historiam ignorarent, duo hæc vnum eundemque esse crediderunt; ita ubique ab aliis vnicornem, ab aliis naricornem vno eodemque loco positum inuenias. Id quod accidisse puto, quòd uti diximus plerique horum idem esse animal arbitrati sunt Rhinoceronta, & Monoceronta, cum alioqui lōge diuersa sint, separatimque a Plinio vtrunque positum, qui libro octauo capite post vigesimum primo Monocerotem asperrimam ait feram, reliquo corpore equo similem, capite ceruino, pedibus elephā-

to similis, cauda apro, mugitu graui, vno cornu nigro media fronte cubitorũ duûm eminente. Quæ quidem descriptio eum signat, quem vulgus halicornum uocat: quem aiunt pudicitiæ ita amantem esse, vt non nisi puellæ virginis ope capi posit, quam venatores ibi statuerint sedentem quò animal id potum pabulatumue se conferre animaduerterint. Accurrere enim vnicornem ad puellam huiuscemodi, inclinatumque caput in eius gremium collocare, altissimoque mox occupari somno: signoque venatoribus a Puella dato approperare eos, & feram nullo negotio capere, atque hoc vnius tantum cornu præmio, quod contra venena pollere prædicant: ramenta quippe eius efficacissime sanare, & toris stratis partem eius impositam, si quid veneno vitiatum apponatur, sudorem emittere. Rhinoceronta vero eodem libro Plinius capite xx. ponit, qui cornu non in fronte habeat, sed in naribus, alterum eum a Dracone hôstem genitum elephanto, & quæ superius allata sunt, de vtriusque pugna. Sane alibi in diuinis litteris Rhinoceronta hieroglyphicum esse fortis & robusti viri, uti superius dictum, notat Eucherius citato ex Iobe loco. Nunquid volet Rhinoceros seruire tibi? & apud Balaam scriptum inuenias, Cuius fortitudo quasi Rhinocerontis, vt latinæ pleræque omnes habent interpretationes; quamuis Sanctes vnicornis reddiderit. Igitur si quid ariolandum cum psalmo hoc uigesimo primo comparatio referatur ad animalia robustissima & indomita, diuinumque auxilium contra eorum impetum, atque vim imploretur, quippe vt Chaldæi & Arabes exposuerunt, salua me a feroci fortissimo sicut leone, & a rege potente, cuius potentia sicut Naricornis, eamque plerique lectionem probent, non dubitarim asserere loco hoc Rhinocerontis legere. Vbi vero psalmo xxviii mẽtio fit amabilioris animalis, dicatur quippe sarion apud Hebræos, quod Græci reddidere ἠγαπημένος ὡς υἱὸς μονοκερώτων, Latini verbum verbo reddentes, dilectus quemadmodum filius vnicornium; vetus etiam traductio vnicornium habeat, nulli dubium esse crediderim quin castior istius loci lectio sit μονοκερώτων. Atque hæc mi Domine sunt quæ super Elephanto qui Rhinoceronta secum traxit colligere per occupationes licuit. Tu qui ætatem omnem, horasque omnes assiduæ lectioni soles impendere, longe illustriora, reconditioraque forsitan inueneris, quæ si ad manus meas peruenire non potuerunt, indulgendum est mihi, non enim ignarus es quantum mihi principum obsequia, negotiorumque turbationes de studiis litterarum subtrahant, crebrisque me interpellationibus auocent. Quare tu atque alii, qui vitæ meæ rationem inspicitis, mihi estote æquiores, cum præsertim admoneat Maro neminem esse qui posit omnia.

AD ERVDITISSIMVM LAELIVM TAVRELLVM ILLVSTRISS. COSMI DVGIS FLORENTINORVM IVRI PRAEFECTVM,

DE IIS QVAE PER TAVRVM ET BVBVLVM OMNE GENVS SIGNIFICANTVR EX SACRIS AEGYPTIORVM LITTERIS.

IN Publica peccare commoda videar doctissime Taurelle, si Tauri mei mugitus nescio quos Serenissimo Duci Cosmo meo, imò tuo, imò proborum omnium patrono dedicare non erubuerim. Nam quamuis non sim nescius eum studiosorum commodis applaudere, maiorum suorum exemplo, qui omnes summam & eam æternam laudem comparauere, dum scilicet litteras & virtutes, & bonos omnes mores in Italia, atque adeo in ipsa clarissima ciuitate Florentia florere, & in honore esse omni studio, conatuque omni curauere: negotia tamen, quibus iuuenis ornatissimus nunc in tanto rerum Italicarum motu, & perturbatione detinetur, non permittunt, vt importunus accedam; tametsi sapientissimè & magna cum ciuiũ suorum cõmendatione omnia temperet, & moderetur, ita vt omnes curam, studiumque senile in ætate tam viridi admirentur. Quare Taurello potius amico benignissimo eum alendum curandumque dedi, cui cibus is, quo Taurus noster pascitur, sufficit abunde; vt cum opportunum fuerit, resque ipsa monuerit, suo tempore & loco Taurellus de Tauro, quæ in eo sunt laudabilia, atque magnæ etiam admirationis proferat, & ratiocinetur: principemque ingenio præstantem quibus dotibus animal polleat, & si dicere licet quibus virtutibus insignis habeatur, interdum commonefaciat. Nam quæ homines rectè laudabiliterque faciunt, cum illi ad hæc agenda nati sint, et vnusquisque ab animo suo, qui ratione pollet, possit exempla desumere. Quia tamen dotes hæ ab humana natura demanant, non vsque adeo sunt in nobis admirandæ; sed quæ feræ faciunt animalia, quibus singuli ferè singulis motus sunt impertiti, si vltra naturæ suæ fines prouehantur, eo pretiosiora iudicantur, quo magis interdum humanũ genus in certamen prouocare comperiuntur: cuiusmodi multa admiranda super Elephanto proximo commentario ad Reuerendissimum Sfortiam commemorauimus, quibus non inferiora forsitan tauro vel bouillo omni genere dicturi sumus.

TEMPERANTIA.

ADMIRABILEM quandam in Tauro continentiam cum animaduertiſſent Aegyptii Sacerdotes, temperantia præditum hominem, ab humanarum quippe rerum affectu non alienum; cæterum modeſtiæ ſeruantiſsimum ſignificare ſi vellent, Taurum naturæ admodum robuſtæ ac validæ faciebant; cuiuſmodi ſpeciem Philoſtratus Paſiphäe deſcripſiſſe mihi videtur, cum ductorem illum gregis pugnacem, ſuperbum, exultantem, ſpecioſum cornibus, colore niueo, lato gutture, ceruice craſſa, palearibus latè longéq. pendentibus, armis ad aſpectum inhoreſcentibus effingit. qualem quippe faciem habemus in nummo quodam argenteo, cuius inſcriptio eſt, M. L. THORIVS. Cauſam huius hieroglyphici eam Philoſophi tradunt, quòd animal hoc ſit calidiſsimũ, atq. inguine præcipue potens, ita vt vno tantũ initu citra motũ impleat efficaciſsime; quòd ſi contingat vt ab naturali aberrarit loco, uaccam ea in quã occurſarit parte, qua præditus eſt inguinis firmitate, vulnerat, non ſecus ac ſi telo eam accuto impetiiſſet. Vſque adeo verò ſemen illi promptuarium eſt, vt exſectum taurum impleſſe tradat Ariſtoteles; atque hinc plerique veteres ſcriptores, viri pudenda Taurum appellauere; vt muliebria βουβάλιον. Animal tamen hoc in libidinem uſque adeò concitatum & furens non ſæpius quàm bis die inſcendit; à conceptu uero ipſius vaccæ modeſtus, caſtuſque nihil vlterius tentat. Huius rei cauſam in vacca multi ponunt, quæ taurum propter rigorem genitalis nimiamque tentiginem, ueluti ceruæ etiam, neque nõ teſtudines faciunt, rarò patiatur, vnde dixerit Horatius de fugitiua puella:

ode V. sec. lib.

> Nondum ſubacta ferre iugum valet
> Ceruice, nondum munia comparis
> Aequare nec tauri ruentis
> In venerem tolerare pondus.

Sed enim ſpectandum hoc exemplum continentiæ habere cauſam in tauro manifeſtum eſt ex eo, quòd ſponte taurus, à conceptu diuortio quaſi facto ſecubat, ac vt in Epiro maxime videre eſt, trium plerunque menſium ſpatio non apparet, ſed errabundus vt apud Virgilium eſt latus niueum molli fultus hyacintho Ilice ſub nigra pallentes ruminat herbas; & quod ait Ariſtoteles ἀτιμαγελεῖ, quod non infeliciter quidam abarmentatur dixere, hoc eſt ſeorſum à vaccarum conſortio, grege, conuictuque paſcitur. Quod dictum volui, vt unuſquiſque ſciret quo geſtu taurus pingendus ſit in continentiæ ſignificatum. Vt vero ad verbum ἀτιμαγελεῖ, & ex hiſtoria prouerbium reuertamur, hæc eo ſpectant vt impoſitæ petulantiæ modum, & probatiſsimam ex ea pictura cõtinentiam intelligamus; atque ita forte accipiendum illud apud Theocritum ἴβα καὶ ταῦρος ἀν' ὕλαν, in ſyluam abſceſsit taurus: ſed hæc tamen, quia & copioſè & feliciter ſunt ab eruditiſsimis pleriſque uiris præſertim Eraſmo Roterodamo tractata, nos non vlterius proſequemur. Neque vero me latet in Epiro pyrrhicas boues fuiſſe miræ magnitudinis, quæ quia veneris expertes eſſent, & omnino intactæ cuſtodirentur ἄταυροι dicebantur; ſed hoc illis hominum cura non natura dabat. Eædem neque iungebantur, ideoque iniuges dictæ quòd intaminatæ pudicitiæ ſymbolum præ ſe ferrent, Mineruæ imprimis mactabantur, virginitatis, quæ iugum neſciat, indicium: Ex iis autem ſatis manifeſtum eſt nos in libidinis temperantia dubio procul ab eo genere vinci, quod alioquin procaciſſimum, & in riuales pugnaciſsimum eſſe conſtat. Quare haud quáquam leui de cauſa cœleſtis ille Taurus Veneri dedicatus, neque Venus temere a ſapientibus Poëtis Aurea vocitata, quæ quidem ſinceram, caſtam, & puram generandi cupiditatem

taurus minervae mactabatur

cur Veneri Taurus, et quare sit aurea vocitata

piditatem cœlitus inſpirat; non laſciuias petulantiores, adulteria turpia, & impudicam humani generis contumeliam, quam voluptatibus dediti mortales, dum appetentius æquo per ſummam incontinentiam conſectantur, cogi ſe ui ſiderum affirmare audent, quo ſuæ velum impudentiæ prætendant, cum tamē a cœlo nihil non vndecunque ſanctiſſimum emanare veriſſimè dicat Plato. Sed enim ſi non ex ciuilis vitæ moribus, ſi non ex diſciplinis, & ſapientium præceptis, ſi non denique legum minis ad honeſtatem inſtitui potuimus, Age age iam à brutis rectam uiuendi rationem adipiſcamur, & ingenium eorum ſecuti noſtræ opem feramus imbecillitati. Tali autem continentia fuiſſe præditum Druſum fama canit, qui ſe vxori quandiu in expeditione Germanica fuit conſeruauit, & quod de Tauri ſecubitu, dicebamus; Peſcenium quoque Nigrum ferunt ignarum rei Venereæ fuiſſe, niſi quantum procreandis liberis impenderetur. Inuenies huiuſmodi exempla in hiſtoriis etiam recentioribus, vt de Pemone Bellunenſi, quem Vtinenſes ob integritatem, iuſtitiam, ſummamque prudentiam Principem ſibi delegere. Neque ſua in hoc fraudandum laude fœmineum genus, cum Zenobia illa Aureliani Imp. etiam hoſtis epiſtola commendetur, quæ Gallieno remp. negligenter adminiſtrante imperium ſibi compara uit. Eam ferunt cum ſemel concubuiſſet expectatis menſtruis ſe continere ſolitam ſi pregnans eſſet, ſin minus poteſtatem quærendis liberis viro conceſſiſſe, vulgo tamen apud Seras nefas eſt a conceptu fœminam adiri. Eius continētiæ, atque modeſtię cauſa qua boues ita, uti oſtenſum eſt, commendantur, Mycerinus Aegypti rex Cleopis filius, filiam quæ ſe ſuſpenderat, quòd ſtupratam eſſe a Patre ferret indigniſſime, lignea boue auro ſolido ſuperinducto condiderat. Et antiquiſſimis Hebreorum ſacris offerre vitulum eſt carnis impotentiam peruiciſſe, ut Origenes Leuitico interpretatur. Exempla vero huiuſmodi ea de cauſa nonnunquam interſerimus, quia totus hic noſter labor ad eorū vſum ſuſceptus eſt, qui pictura delectantur, vt præter Aegyptiaca, & alia pleraque myſtica, hiſtoriam etiam habeant, quam ad id quod elegerint argumentum accommodare poſſint.

De Pemone Bellunensi integritas animi

foeminā a cōceptu adire nefas esse censebant

MODESTIA

NEque alia de cauſa crediderim ego mulieres Elienſes cum Baccho, quē colebant, preces funderent orare ſolitas, vt βοέῳ ποδὶ, Taurino quippe pede ad ſe veniret, niſi vt ſuam ita modeſtiam oſtentarent; nihil enim minus fœminam decet quàm præcipitantia, vel ardor audaciæ. Quare Dido Virgiliana cum modeſta inducitur, breuiter, & vultum demiſſa profatur. Figurabant verò Græci Dionyſium tauri ſpecie, quòd eundem & Oſirim intelligebant: de cuius probitate atque iuſtitia ſummiſque in humanum genus beneficiis multa multis in locis hoc commentandi genere dicenda ſunt. Porrò Dionyſius apud Argiuos βουγενὴς quaſi bouigenam aut ex bouillo genere dicere vellent, cognominabatur. Quod verò ſuperius dictum eſt cœleſtem taurum pios & honeſtos, atque legitimos amores afflare, non ſum neſcius, Iulium Maternum iis impudicitiam minari, qui taurum habuerint in horoſcopo; maluiſſem eum prolificum, aut fœcundum dicere, ne notam eam cœlo inuſſiſſet immeritò. Huius ſanè fertilitatis, & præſentaneæ ſeminis facultatis ergò inſtitutum aiunt boni ominis cauſa, vt in condendis oppidis ſulco illo primigenio imprimendo bos mas non caſtratus & vacca iungerentur, & tum ſacrificabant circum mœnia, quinto quoquè anno integra animalia mactabant. Sanè Orpheus menſem μονοκέρωτα μόσχον appellat, vnicornē quippe vitulum. Et Euſtathius Ἰλιάδ. α. menſem ait bouem dici, vtpote qui ſit generationis effector.

PETVLANTIAE FRENVM

AD hæc Niliaci illi ſacrorum cuſtodes, cum hominem a priori petulantia ſibi modeſtius conſulentem ſignificare vellent, non ſimplici forma taurum, ſed caprifico caput, colla, armoſque redimitum pro iſtiuſmodi virtutis hieroglyphico proponebant. Caprifico enim ea vis eſt, vt laſciuientium taurorum, & quantumuis ferocientium naturam vſque adeo compeſcat eorum collo circundata, vt immobiles propemodum eos reddat. cuiuſmodi taurum ab Hercule compreſſum domitumque myſtico fabulamento Græcia cōfinxit, perinde ac reliqua etiam monſtra ſuperata ceſſiſſe virtuti vitium hieroglyphicè ſignificant; tametſi non ſum ignarus, quæ de tauro Herculeo traduntur, referri a pleriſque ad Acheloum amnem, cuius fabula quia omnibus eſt ſcholis tritiſſima, mihi nunc fuerit diſſimulanda. Origenes Adamantius taurorum immolationem, quæ in diuini numinis tabernaculo fieri iuſſa eſt per Hebræorum legem, ſignificare dicit apud nos ſuperbiæ tumorē & inſolentiam eſſe mactandam. De vitulo vero in holocauſtum offerendo copioſiſſime ſcribitur ad eodem Leuitico homilia ſecunda.

OBTVTVS AMATORIVS.

NEque tamen illud omitti debet obtutum amatorium, qui modeſtia ſeruata fiat, ad Tauri oculos referri ſolitum à peritiſsimis. Vnde illud βλέπειν ταυρηδὸν, quod tum in Platonis, tum in Xenophontis Cōuiuiis, & Phædone, & alibi eadem fere ſententia poſitum animaduertas; tametſi nonnulli rem ad indignationis ſignificatum retraxere, toruumque tueri interpretantur: quo ſignificato apud Ariſtophanem ſuper Aeſchylo dictum ἔβλεψε γοῦν ταυρηδὸν ἐγκύψας κάτω. Aſpexit igitur tauricè ad humum lumina deiectus. Hac enim facie iratus Aeſchylus inducitur ab Ariſtophane. Neque ſum neſcius toruitatem a taurorum ferocia dictam, vt Etymologiarum auctores tradunt, qui toruitatem tauri acerbitatem interpretantur. Huic longè diſsimile eſt βοῶπις, quo quidem oculorum pulchritudo, atque gratia ſignificatur. In iis tamen quos ſuperius citaui nimirum de amatorio obtuto intelligitur, in quo modeſtia primas obtinet, iſque plurimum fieri ſolet in obliquum, & id toruum eſt.

BONORVM OBSEQVIVM

ALia porrò picturæ ſpecie hominē ea modeſtia præditum, vt facilè eum queas à perperam factis auertere, indicare ſi vellent; taurum genu dextero illigatum pingebant. Hunc enim ſi dextero alligaueris genu, māſuetum & vincula conſequentem inuenies. Hoc cum Romæ Clementis VII. principatu Græculus quidam effeciſſet, ducto ſæpius ferociſſimo tauro per vniuerſam vrbem, quem tenui admodum funiculo ita religarat a genu, peritiſſimi Magi nomen

men apud imperitos aſſecutus eſt. Edomitæ autem ferociæ hieroglyphicum apud Georg. Anſelmum vidi, impreſſum nummo taurum, cauda ſurrecta, capite cernuo, anteriore crure læuo genuflexum, ſub querno ſtipite, à quo laurea pendebat. ab altero latere caput leonino ſpolio armatum, inſcriptio MILO CROTON.

PROLES MASCVLA PROLES FOEMINEA.

Aegyptii iidem ſacerdotes, vbi maſculam prolem myſticè deſcribere vellent, taurum ab inſcenſione in dexteram ſe partem demittentem figurabant; ſi uero fœmineum fœtum exprimere voluiſſent, eundem in læuam auertentem ſe pingebant. Compertum ſiquidem eſt taurum a conceptu diſcedentē ſi deflexerit in dexterā, marem eſſe genitum: ſi ab læua abſceſſerit, fœmineum eſſe fœtum. Ad hæc Parmenides fœtum tunc eſſe patri ſimilem aſſerit, cum a dextera locorum parte editur: matri uero cum ab læua. Hippocrates tradit ſiniſtro teſte obligato marem generari: dextero vero fœminam, tantíque eſſe dexterarum ſiniſtrarumque partium in maribus fœminiſque cognoſcēdis obſeruationem, ut ſi mammarū pregnantis mulieris dextera flacceſcat, macraue repente fiat, ſi gemellos paritura fuerat, marem abortum fieri dicant: ſi vero ſiniſtra macreſcat, fœminam deperdi. Quin & Onirocritæ hæc eadem intelligunt cum imaginari dextera parte dentes amiſſos marium cōſanguineorum obitum ariolantur; ex ſiniſtra vero fæminarum, in dextera autem parte vteri materni ſæpius moueri mares: in læua vero fœminas conſtat. Albertus ſibi compertum ait mulierem quandam fœminas tantum parere ſolitam ea de cauſa quòd a conceptu ſemper in læuum latus decumberet, admonitam cepiſſe in dexteram conquieſcere, ac ſolos deinde mares genuiſſe. Neque vero diſsimulandum quod ad Aegyptiorum commentum facit, Septentrioni vim maſculam ineſſe, quod neque quidem Ariſtoteles diſsimulauit: docet enim is, ſi maſculos plures creari volumus admiſſuræ tempore dies ſiccos, & halitum ſeptentrionis eligendū & contra eum ventum greges paſcendum; ſin vero fœminas generari velimus, Hauſtri captandos flatus, & in eum paſcua dirigenda, quod uis in eo vento muliebris inſit. Africanus quoque rem tangit in Georgicis. Ait enim ſi marem velis Aquilone ſpirante admiſsuram faciendam: ſi fœminā Hauſtro. Sed enim de læuis, dexteriſque mundi partibus magnum eſt inter auctores diſsidium. Vnà enim cum Aegyptiis dexteras mundi partes ſolſtitiales: ſiniſtras brumales intelligit Empedocles. de quo ita Galenus, ἐμπεδοκλῆς δὲ δεξιὰ εἶναι τὰ κατὰ τῶν θερινῶν τροπικῶν: ἀριστερὰ δὲ κατὰ τῶν χειμερινῶν. Neque deſunt, qui primas olim fœminas ad ortum & meridiem terra genitas; mares vero ad ſeptentrionem, & occaſum fabulentur. Plato tamen, Ariſtoteleſque alia ratione orbem diuidentes orientales eſſe dexteras, a quibus initium motus; læuas autem occiduas tradidere, vt idem Galenus recitat. πυθαγόρας καὶ πλάτων καὶ ἀριστοτέλης δεξιὰ τοῦ κόσμου ἔφασαν εἶναι τὰ ἑῷα, ἀφ᾽ ὧν ἀρχὴν εἶναι τῆς κινήσεως: ἀριστερὰ τὰ ἑσπέρια. Contrà Varro Latinæ linguæ lib. VI. cœlum ait dictum templum, eius cœli partes quatuor cōſtitui, ſiniſtram ab oriente; dexteram ab occaſu: anticam ad meridiem, poſticam ad ſeptentrionem; cui Plinius ſubſcribit dicens; errantia ſidera contrarium mundo curſum agere, quippe læuum ſemper illo in dexteram præcipiti, quamuis Feſtus Anticam eam cœli partem, quæ ad meridiem ſole illuſtratur, dexterā vocat, ita enim anticam interpretatur: Poſticam uero ad ſeptentrionem. Alcinous in Græcorum monumentis adnotatum ait morem ſacrificandi ſeruatum diu, vt circumcurrerent aras curſum auſpicati ab læuo dextrorſum Zodiaci quadam imagine, cuius motus ſit mundo diuerſus ad exortum vergens: mox vero ab dextris læuorſum procurrerent, quo motu cœlum rotari manifeſtum. Contra Aegyptiorum poſitionem T. Liuius libro ab Vrbe condita primo dexteras ad meri-

diem partes Augurum instituto, ad septentrionem sinistras statutas ait. Ad hanc sententiam facit quod psalmo apud Hebr.89.legitur, Aquilonē & dextrū tu creasti; quod nonnulli austrum interpretantur, alii Mare. Cum Hebræis vero consentiunt & Chaldæi, qui austrum ponunt. Sed enim & Auster pro mari non inepte accipitur, si sphæra recta statuatur polis ad finitorem inclinatis. Nam Aegyptii, quos Cleomedes non postremi nominis auctor secutus est, ipsam mundi totius figuram aliter descripsere, vt pote qui Auroram esse caput, Borealia dextera; Australia sinistra constituere; maritimisque piscibus tum ob alias causas, quas loco suo recensuimus, tum ob id præcipuè abstinebant, quòd Nilum a sinistra ortum, quippe fœminea, fœcundaque parte in dexteram quippe virilem, sterilemque (ita enim erant eorum commenta) illapsum, quippe ubi mare sit, corrumpi dicerent. Nam de maris ipsius sterilitate suo loco diximus, atque ita dexteram oram, hoc est maritimam considerato Aegypti situ, perditionis symbolum statuebant. Neque hic dissimulandum quod apud Eucherium, ubi de Aquilone loquitur, qui pro Dæmone accipiatur, inuenies eum vocari dexterum, & ita ipsum quoque sibi dexteri nomen adsciscere. Nam & Hieronymus quartis Hebræorum castris Aquilonem dexterum appellari tradit; sed falsum ait nomen cum de Dæmone eius venti domino intelligatur, qui vndecunque sinister sinistra omnia mortalibus oggerat appetenda. Causam tamen Eucherius super dexteri nominè aliam ab hac arbitratur, quippe quòd perperam agere volenti dexter adsit obsecundãdo, suadendo, procliuiter attrahendo. Nam illud palam est, ait, in sacris litteris diabolum gestare Aquilonis nomen, eaque locutione quidquid bonis conatibus aduersatur accipi, is enim bonorum operum ardorem extinguit, atque omnia frigefacit; & ob id & infideles & impii, contumaces sceleratique homines eo notantur hieroglyphico, unde illud: Ab Aquilone pandetur omne malum. Et quia flatus uehemens, quo frigidior eo magis ignem in quem inciderit exsuscitat, dictum, Ab Aquilone exardescent mala super terram. Tetigere & Poetæ nostri dexteras, læuasq. cœli partes. Sed enim Maro & Naso, nullius addicti iurare in uerba magistri, eã non distinxere. Lucanus Aegyptiorum adhæsit factioni, & sententiam ipse suam declarauit eo loco:

> Ignotum vobis Arabes venistis in orbem
> Vmbras mirati nemorum non ire sinistras.

Hoc est, in Australes partes non porrigi, in hoc autem id interest, vbi quis vniuersi statuat caput: quo super argumento plura dicere nostri non est instituti; quare ad ipsas rerum significationes reuertamur.

AVDITVS PROMPTVS

AVditu enim duo ex quadrupedum genere maxime pollent Ceruus & Bos, quamuis vt in Asino dictũ, Aristophanis Interpres Murem & Asinum præferat, quod alii viderint. Sed enim ceruus quamuis acerrimi sit auditus, tantisper tamẽ eo excellit, quamdiu arrectas auriculas tenet; quas vbi demiserit, non solum non præstat auditu; verum etiam laborat surditate. In tauro aures ad audiendum promptæ semper, atque eo præsertim tempore, quo fœmina pruritu exagitata mugierit, quo non amplius quàm per horas ad summum treis afficitur; eo tempusculi spatio nisi taurus accesserit, naturam colligit, neque antea quàm vigesimo

mo post die mas a fœmina repetitur; quod raro tamen accidit: quia taurus quantumlibet longe abfuerit, accepta voce statim accurit. Eaque de causa Aegyptii sacerdotes per auriculam tauri pictam, & auditum & obsequii sedulitatem indicabant. Pari modo iuuenca quoque tauro se morigeram præbet; Sane Vaccam Aegyptii Veneri dedicarunt, quam cœlestem vocant, & Isidis suæ frontem cornibus insignitam ostentabant, quippe ob obsequium quo ipsa quoque tauro paret simulac incitari eius ad Venerem mugitum audierit, licet uero singulis animantibus voces propriæ ad initum sint vt suibus, & capris, & ouibus; nulli tamẽ grauior quàm bubus fœminis. In reliquis porro animalium generibus mares grauius sonant quàm fœminæ: in bubus e contrario est, ait Aristoteles, nam boum fœmina grauiorem quàm mas vocem habet.

NEPTVNVS

AT cum mugitus Pelagi taurino sit non absimilis, & ipsi Neptuno tauros immolabant, & eum ab eodem mugitu μυκηζῶν appellabãt, quia idẽ Deus a sacerdotibus nonnunquam ζαύριοσ nuncupatus est. Quos verò tauros Neptuno sacros esse volebant, vndecunque nigros eligi iusserunt, vt ita Pelagi colorem exhiberent. Atram enim nigram, obscuramúe Maris aquã dicere mos vbique est; vnde etiam Aquilam ab aquæ colore quippe fusco dictam volunt, deumque ipsum cerulicomum & ceruleo indumento vestitum passim inuenimus; Ad hæc pectus illi prævalidum, armique taurorum in morem carnosiores attribuuntur. Hinc in pulcherrimo Syracusanorum nummo latum conspicias portum, in cuius medio ea membrorũ habitudine taurus procumbit delphinis circum colludentibus. Qui vero ludi Taurii nuncupati fuerunt apud Romanos, haud quaquam Neptuno, sed inferis Dis instituti erant ad sedandã pestilentiam, quæ Tarquinio Superbo Rege in mulieres grauidas sæuiebat, inde scilicet ortum, quòd caro taurina populo diuendita fuerat. De Neptuno vero qui ταύρειος, vt apud Hesiodum Scuto Herculis, vocaretur; alii dicunt propter vndarum sonum, quæ, vti dicebamus, boum instar mugiant; alii quia Neptunus taurina induebatur galea: vel quia ita eum Bœotii vocitabant a tauri sacrificio, quod illi erat institutum, de quo Maro: *lib. 3. aeneidos.*

Taurum Neptuno, taurum tibi pulcher Apollo

FLVVII

QVin & fluuios ipsos cornigeros vel ζαυροκράνουσ, hoc est tauricipetes, & taurituos, vt luculentam apud Græcos locutionem interpretemur, passim effinguntur. Hinc Tybris Maroni:

Corniger Hesperidum fluuius regnator aquarum.

Et gemina auratus taurino cornua vultu

Eridanus. Vt apud Ouidium in Metam. Granico nata bicorni; non vt vulgata habẽt exemplaria, Gracili cognata Granico, sic Tauriformis Aufidius Horatio. Nam vt taurũ a Perilao Phalaridi dono datum Gelonis fluuii fuisse imaginem apud Pindarum Pythiis legas, Et Timæus taurum eum quamuis ita dicatum, ab Agrigentinis in mare proiectum asserit, ne qua tam sæui tyranni memoria superesset. Compluribusque demum in locis flumina taurina specie fingi solita comperimus: vt Eurotas apud Lacedæmonios, Cephisus apud Argiuos, Asopus apud Sicyonios & Phlasios fuere, quem tamen Athenienses humana facie figurabant, cornibus tantum a fronte prominentibus, siue propter mugitum, quem vti dictum ciere flumina taurorum instar videtur; & taurorũ instar atrocia sunt, vt Festus ait; siue quòd cornua fluminibus ab flexuosis eorum lapsibus attribuuntur.

TONITRVS

QVod vero pertinet ad mugitum,mythologi Philoſophi abactas Gerionis boues impulſu Herculis,tonitrus hieroglyphico ſignificato intelligi debere autumant; quæ quidem ſententia eorum eſt, qui Heſiodi philoſophiam interpretantur,ea ſcilicet de cauſa quòd Poëtæ plerunque tonitrus auditos mugire dixerint; Abigi vero ab Hercule dicũtur,quia Solem per Herculem intelligebant,Solis igitur calor in nubes illapſus earumque rigore coarctatus,ſimulac defractis nubibus erumpit,mugitus eos ciere conſueuit.

LAETITIA

LAtè vero diffuſum eſt hieroglyphicum illud,vt per vituli ſignum lætitia ſignificetur,vnde etiam vitulari verbũ, hoc eſt lætitiæ ſignum præbere, & exultando geſtire; apud veteres vitulantes,gaudentes, lætabundoſque dici comperias,vt non temere apud coniectores Hebræos legas laſciuientem, currentemque taurum per ſomnium imaginari, futuræ lætitiæ ſignum eſſe; addi vero lucri aduentantis ſignificatum,ſi per huiuſmodi quietem paſcentes viſi fuerint. Eius vero laſciuiæ cauſa Pſalmographus clamat circundatum ſe a vitulis multis,& a pinguibus tauris obſeſſum.

ANNONAE FELICITAS ET PENVRIA

QVoniam vero & in ſomnia & in id bouis ſignificatum incidimus, quo læta nobis omnia proponuntur, qua ratione quoue modo bouillum pecus annonæ feracitatem, atque idem penuriam ſignificet ex diuinis noſtrorum literis hiſtoriam repetere minime fuerit importunum. Satis enim conſtat quemadmodum Ioſippus ille ſomniator Iacobis filius ob inuidiam fuerit a fratribus venundatus,atque in Aegyptum abductus,vbi longam ſeruierit ſeruitutem, vtque poſtmodum primas apud regem obtinuerit,poſteaquã nocturnam eam imaginem,quæ ſeſe Pharaoni altius dormienti obtulerat,interpretatus eſt. Imaginatus enim erat ille ſeptem boues pulchro,hilari,& pingui aſpectu ab ripa Nili ad paludem aberrãtes,quas ſeptem aliæ deformi macie paluſtri eo loco emergentes exceptas conficerẽt, mox vero exiſtimabat ſeptenas ſe ſpicas cernere multa fruge conſpicuas,& quæ iam ſecari poterant:eas totidem numero ſpicæ ſterilitate inſigni ex proximo occupare uidebantur (Hoc vero viſum ſecundo loco,quod ex Etruſca diſciplina in oſtentis expetitur,primo additum ATTESTATVM facit,vt etiam in Gedeonis vellere diximus) Hic Iuuenis rerum prudentiſſimus eximiam quandam ſeptem annorum feracitatem ex eo portendi pollicitus eſt,quam opimæ illæ boues cum frugiferis ſpicis inſpectæ denuntiarent; quippe quòd ſit animal agrorum cultui præcipue idoneum, telluris felicitatem per eas interpretari oportere; cuius lætitiæ cauſa futura eſſet Nili inundatio, vnde viſæ eſſent illæ boues emergere,idque per ſpicas,quæ hilari eſſent aſpectu manifeſtius ſignificari, annorũ quippe ſeptem lætiſſimũ prouentum; cætera quæ his auerſa apparuiſſent, totidem annorum famen demonſtrare,quæ hubertatem illam eueſtigio ſubſecutura eſſet. Et nimirum palus ſterilitatis indicium,ſteriliſque paſſim tum a poëtis, tum ab oratoribus appellatur. Cum autem interpretationem huiuſmodi euentus approbaſſet, Rex Ioſippi conſilio fretus non modo famen ab Aegypto depulit;ſed finitimos etiã populos abunde ſaturauit. Aiunt itaque Aegyptii eius beneficii memores homini gratiam ita relatam voluiſſe,vt ſimulacrum Serapidis cum modio in capite huius rei monumẽtum eſſe decreuerint;ſed enim alibi de Serapi. Mirum autem memoratu eſt,quantum honoris vetuſtas iis attribueret,qui humano victui

ctui vel industria vel cura, vel ope priuata consuluissent. Liuius auctor est auratam bouem extra portam Trigeminam Minutio Auguri positam a populo collata stipe quòd farris pretium intimis nundinis ad assem redegisset. Farre enim victitasse populum Rom. per ccc. annos ab Vrbe condita Verrius Flaccus prodidit.

TERRA FRVGIFERA

Apud Persas barbara cerimonia bos fronte in leoninam faciē conformata ex antro cornibus arreptus educebatur ad sacrificium, de quo Papinius: Indignata sequi torquētem cornua mitram, quippe cum taurus plurimum terrenum animal sit, terræ & inferis potestatibus damnatum, Soli tamen ab ea gente dedicatus vim eam ostendere videbatur, quam Sol in vniuersam terram exercet. Quòd autem extraheretur ex antro, delitescere vim eius in terræ visceribus indicabat, quam vt euocarent, & frugum feracitati consulerent, sacrificii genus id instituerunt. de quo etiam in Leone. Neque quidem alia de causa bouem quandam ab Argo tot luminibus prædito custoditam fabulantur, nisi vt terram ipsam ostenderent noctu ab ipso cœlo tot stellarum luminibus insignito non indiligenter obseruari, donec a Mercurio quippe a Sole conficiatur, cuius exoriente iubare stellarum lumina passim extingui videantur. Quid autem aliud portendere visus est bos ille arator, qui decusso iugo triclinium, in quo cenabat Vespasianus, irrupit, ac fugatis ministris quasi repente defessus procidit ad ipsos accumbentis pedes, ceruicemque summisit; nisi terrarum orbem amarissimo Vitellianę dominationis iugo pressum, opem a gente Flauia deposcere, quæ iam rerū esset potitura: Terram itaque bos eo ostento præ se tulit.

OPIS IMPLORATIO

HAec autem opis imploratio per bouem facta adducit in memoriam alteram Scytharū more bouillo interueniēte corio factam. Apud eos enim opis & auxilii imploratio fieri solebat mactato boue, in corio cuius, qui opem sibi afferri ab amicis posceret, reiectis in tergum manibus sessitabat; qui vero auxilium pollicerentur, dextero pede corium calcabant, profati quantum præstare possent, quem morem late scribit Lucianus dialogo de Amicitia cui titulus est Toxaris. Et quod ad hoc fertur de Homolottorum sacrificio, qui fœdera sanciētes bouem in minutissimas partes dissecabant, etiamnum durat apud eosdem Scythas, qui oram inter Tanaim & Pharim accolunt, nunc Cercassios appellatos, eos nonnulli Ziccos esse volunt: hi autem si grauem aliquam iniuriam acceperint imploraturi amicorum auxilium bouem mactant, pelleque detracta, & humi distenta in eaque sedentes carnibus bouis in minutissima frusta diuisis partem vnicuique aduenienti porrigunt: quique accipiunt, ita se eo fœdere deuinctos intelligunt, vt se, fortunasque suas omnes parati sint exponere pro amici, qui viscerationem hanc fecerit, iniuria uindicanda.

FRVGVM OPVLENTIA

QVi vero boues iuncti in nummo Vespasiani iam Imperatoris & Cos. V. habentur, atque alii similiter iugati in C. Marii C. F. nũmo, nimirũ Arationis partes procuratas,& rei frumentariæ cõmoda declarãt. Nã & apud coniectores, vti superius dictum, Arantes boues imaginari, lætissimã prænuntiant frugem,& opulẽtam rerũ felicitatem. Quin & nomen boui a nutricando factum, βῶ quippe nutrico, labore enim suo in exercenda terra continuo nos pascit. hinc Græci βουφάγον felicem agriculturam vocant, quibus φάγος agricultura est,& bouis etiam epitheton.

IVSTITIA

QVoniam vero ipsa frugum opulentia sæpe sub iustitiæ vocabulum cadit, eaque de causa Gentes Legiferam Cererem appellarunt, longe conuenientius Diuinæ litteræ per bouem eos intelligunt, qui iustitiæ iugum trahunt, bonisque & frugalibus operibus laborẽ suum intendunt. de quibus Paulus citat illud ex Mose. Non alligabis os boui trituranti, quod mox ita declarat, nunquid de bubus cura est Deo? an propter nos vtique dixit, quia debet in spe qui arat arare,& qui triturat in spe fructus percipiendi. Et Hierosolymitanus Hesychius plerisque diuinarum litterarum locis bouẽ poni pro homine ait, qui iustitiæ sit operibus intentus, idque est bouem offerre in sacris, vt ouem a malis abstinere. Alibi vero Aaron vitulum pro se & pro domo sua tanquam iustus; hircum vero pro peccato iubetur immolare. Sed quod obseruat Hesychius memoria repetendum Leuitico, Pontificem hoc est doctores prohiberi ad Arcam testimonii quocũque tempore ingredi, Ne vtique curiosius inquirant, quemadmodum verbum caro factum est: quo modo qui in forma Dei erat, in forma Dei factus est; quomodo exinaniuit semetipsum, & in cœlis mansit. Horũ enim fides salutem affert, periculum inquisitio. Sed tũc demum indulget vt ingrediatur, cum pro peccato arietem in holocaustum obtulerit, tunicam linteam induerit, femoralibus linteis pudẽda celarit, zona lintea succinctus fuerit, linteam cydarim imposuerit capiti, hoc est quando Deo conciliatus erit perpurgatus mentem corpusque, nitidus, castus, iustus,& intellectum diuini muneris gratia, decoreque hoc est sapientia redimitus.

PECVNIA.

ATheniensses autem quo frugali adeo labori gratiam referrent, Bouis effigiem nomismatis honestarunt, id autem didrachmũ erat vt nono libro Pollux, vnde prouerbium βοῦς ἐπὶ γλώσσῃ βέβηκε: per linguam bos inambulat, de iis qui accepta ab aduersariis pecunia mox præuaricati susceptas causas deseruere, vti fecisse Demosthenes fertur, qui etiã id sibi gloriæ vertit, quod vt taceret plus accepisset, quàm qui diu orauerat. Hinc apud Homerum & alios tot numero boum pretium rebus præstitum inuenias, vt illud Illad. β. ἑκατόμβοιο ἕκαστος, quorum singuli scilicet flocci centum aureis nummis æstimabantur. Id enim honoris boui veteres habuerunt ob multas, quas ex eo consequimur vtilitates, ut in Aureorum nummum parte vna bouis effigies: in altera principis facies cuderetur. Nam quod pecunia aliquando fuerit ex corio bubulo eoque spectare Didus mercaturam asseuerare non ausim: tametsi Tib. Donato cõmẽtum placet,& Græcorum nonnulli ante Numam scorteas & ostracinas pecunias in vsu fuisse dicunt, quod & Tranquillus litteris mandauit,& illud Fama tenet asses ligneos, & scorteos ab eodem Numa, qui postea ferrum admixto ære signarit, in congiario populo datos. Apud rerum scriptores inuenias sæpe Impera-

Imperatores exercituum rei pecuniariæ inopia scortea persoluisse stipendia, mox allatis pecuniis iustum vnicuique pretium restitutum. Præclara Venetiis est Michaelium familia, quæ aureos insculptos clypeis gestat, quod illi honori, vt aiunt, datum, quia bello quod contra Saracenos pro Hierosolymis Balduino Rege susceptũ fuerat, duce classis & Venetiarum Dominico Michaële deficiẽte stipendiorum commeatu, qui remigibus & sociis naualibus exsolueretur, excogitauerit is corium signare minutioribus frustis, idque pro stipendio aliis pro argenteorum, aliis pro aureorum pretio numeratis imperauit promulgatione solenni, vt pro certi pretii denariis a lixis & cauponibus, & cuiusque mercis institoribus acciperentur multa indicta recusantibus, ita occursum exercitus necessitati, cumque domum reuersus esset publicam fidem persoluturus, conuocatis omnibus qui pecunias scorteas eas haberent, totidem argenteas iis aliis aureas repræsentauit, sed nummus hic scorteus qui a Numa distributus tesseræ potius vicem gessit, quàm pecuniæ, temporarius enim fuit. Nummum tamen scorteum D. etiam Hieronymus agnoscit. Nam quod de boue pretii nomine pronuntiato dicebamus apud Homerum Hecatonben ἐννεάβοιον institutam legimus, quod Intepretes nonnulli nouem boum pretio comparatam intelligunt. Erat in Draconis legibus irrogata multa quędam δεκάβοιον. In spectaculis, quæ Deli celebrabantur, præco pronuntiare solitus erat tot boues datum iri; vnde putarunt quidam bouem Deliorum potius fuisse nummũ quàm Atheniensium. Cæterum Plutarchus bouis figuram in nummis cudere institutum Theseo tradit, vel ob Taurum Marathonium, quem ipse edomuerit: vel ob Minois ducem, quem singulari certamine deuicit: vel vt hoc honore bobus præstito ciues ad agriculturam alliceret. Sane vt idem Plutarchus Publicolæ vita, bouis pretium centum obolis imputabatur, quamuis Pollux, vti superius dictum, didrachmum tradat, pecudis vero decem, prius enim quàm nummorum usus esset, pecudibus atque iumentis plectebantur sontes. Quare bouis, pecudis, suisque etiam signa plerunque in nummis incisa sunt.

VOCALIS PRIMA.

SED vt ad rem nostram reuertamur a Phœnicibus etiam est honos habitus boui, qui litterarum, vt fama est, inuentores primæ vocalis nomine bouem appellitabant, cum animal sit humano vsui maxime necessarium. Quod verò necessarium est, vti dixit Hesiodus, neque secundum, neque tertium esse debet, sed primum: illico prima vero littera est A. quæ suapte natura ex imo baratri, nullius veluti reliquæ instrumenti indiga, vtputa linguæ dentium aut labiorum libera pronuntiatur, primaque in infantibus articulata dignoscitur. At & terra cuius symbolum est bos prima omnium humanæ cõsuluit infirmitati, prima alimenta subministrauit, prima rerum omnium vsus vtilitatem ab ea poscentibus elargita est.

ITALIA

ROmani porro tantum honoris boui tribuerunt, vt Italiam ipsam ab olim Italis nuncupatis Bubus appellatam prædicent, quamuis Græcorũ figmento Eratosthenisque in primis confictum sit Italiam ab Italo rege dictam, qui Emorgeti successerit; non temere tamen. Varro boues cæteris pecudibus honorem præstare præsertim in Italia, & propter vtilitatem, & propter cognomen existimauit. Neque dedignati sunt Romani, quod memorat Plutarchus, Bubulci nomẽ in familias admittere, perinde ac etiam & Porcios, & Caprarios dici se alii non erubuerunt.

CIVIS OPPRESSVS A PEREGRINO

Visebatur olim in Argiuorũ foro taurus a lupo superatus: hieroglyphicum id pugnam indicabat, quæ inter Danaum & Gelanorem de regno fuit. Horum siquidem animalium portento dum comitia procrastinantur, oblato, victoreque lupo, omnium suffragia ad Danaum declinarunt, quem vtpote externum lupum esse dicebant, cum Gelanor inter eos versatus ciuilia eorum negotia tractasset, ideoque ciuis, ut bos humanæ consuetudinis consortia non reformidat, haberetur. Argiui itaque figurã eam rei monumentum esse voluerunt, quod in lupi commentario latius explicauimus. Antiquissimam porro legem fuisse memoriæ proditum est eum, qui bouem occidisset, non aliter capite damnari, quàm si ciuem interfecisset. Vnde apud Athenienses Erechtheo imperante cum sacro quodam Bouem mactare necesse esset, vt sacrum rite perageretur, neque legi fraus fieret, institutum vt Popa, quem illi *βουφόνον* appellabant, simul ac bouem percussisset, relicta ad aram securi, arrepta statim fuga solum verteret & ex Attica prorsus aufugeret; quod facinus ne impunitum relinqueretur, decretum sit securim ipsam in iudicio ream constituere, ex quo illa iudicandi quotannis consuetudo postmodum inoleuit. Apud Priscos etiã Romanos inuenias capitalem fuisse, si quis bouem interemisset.

OPVS ET LABOR.

De opere demum & labore hieroglyphica passim vulgata sunt, descripta quidem cornua, caputue bouis maris Opus: fœminæ vero Laborem anxietatemq. significare: quamuis in impressis Hori codicibus *βοὸς* dictio vtroque lemmate desideratur: scribendũ enim est ex vetustis codicibus manuscriptis *βοὸς ἄῤῥενος κέρας*, & inferius *βοὸς δὲ θηλείας κέρας*. Distinguuntur vero a cornuum specie mas & fœmina, quippe quòd marium & maiora & tortuosiora sint; fœminarum vero & minora & uno flexu conspicua, cuiusmodi fere sunt nouæ Lunæ cornua: sed in hoc significato nonnulli sarcula, ligones, & si Deo placet, rastra etiam ad cornua religarunt: sunt qui nulla maris, fœminæque differentia bouillum caput exertum pelle purgatumque carne pro labore & tolerantia proponant.

FRVCTVS EX LABORIBVS.

Etsi fructũ ex laboribus perceptũ indicare velint, caput huiusmodi floribus & corollis redimitũ faciant, corymbosq. & serta hinc inde a cornibus suspendãt. cuiusmodi fascia molẽ Aeliam ambibat, vt frusta quedã quæ adhuc integra operis parte permanserunt, ostendunt: siue id sacrificiorũ videlicet Tauroboli aut quid huiusmodi sit indicium, cũ iuxta vicissim, & patina adsculpi soleat, quod præcipue in templorum parietibus, inter triglyphos vbique spectamus; eaque de causa capita illa coronata plurimum habentur: siue larga laborum premia interpretari malimus, ut Romæ in eadem Adriani mole patina, munificentiam; bouillo capite labores, siue res fortiter gestas ostentantibus. Nam post vitæ præclarè actæ cursus, laboresque superatos, apotheosis ipsa præmium Imperatoriis familiis decernebatur: aut ea excitabantur Mausolea vel pyrami-

 des,

des, vel columnæ, quæ ibi conditos ſupra mortales euectos gloria commōſtrarent. Apud Petrum Melinum Romæ vidimus aheneum bouis caput antiquiſſimi operis ſcitè factum & venuſtè, quod olim fuit ad trabis alicuius ſimam aut mutilum, aut coronam pro fultura adcommodatum, eo omnino geſtu factum, vt laborioſo nixu ſuſtentaſſe aliquid videatur; eſt enim caput gutturi appreſſum, criſpātibuſque palearibus conatus ſpeciem oſtendit, quod dubio procul ad Tolerantiæ, laboriſque ſignificatum referendum eſt. Memorabile ſanè veterum Germanorum inſtitutum fuit vxori ducendæ boues iunctos, frenatū equum, & ſcutum cum framea gladioque mittere doni nomine, vt vxor, (ait Tacitus) venire ſe laborum, periculorumque ſociam his incipientis matrimonii auſpiciis admoneretur, idem in pace, idem in præliis ſe paſſuram, auſuramque. Laborem enim iuncti boues; bellum paratus equus & data arma denuntiabant. Apud auctores Græcos inuenias bouem quòd terræ laboribus exercendis ſit deſtinatus γαῖον appellari, apud Mathematicos Tauro aſcēdente genitos laborioſos, atque perpetuæ deditos ſeruituti; propterea quòd animal ad iugum præcipuè natum eſt. Qua de cauſa Tyriis Carthaginem ædificare aggreſſis intermiſſum opus eſt, bouillo capite adinuento, alióque vrbis mœnia translata; videbatur enim oſtentum id nil niſi laborem & anxietatem minitari, donec equi mox adinuento capite, læti alacreſque belli ſignum excepere. Horum alterum Virgilius diſſimulauit, qui fabulam ſcribebat non hiſtoriam, rem tamen agnouiſſe viſus, quòd bello genus intractabile futurum dixit; ſed facilē victu per ſecula gentem; quippe quæ vel iugum acceptura eſſet, vel freno cohercenda; quamuis non poſtremi nominis interpretes, facilem victu interpretari malint ad victum comparandum, qua in ſententia Seruius eſt.

ABSVRDA RES

ATque ne a boue & equo longius diſcedamus, eſt illud ex horū alterutro hieroglyphicum, vt cùm abſurdè & imperitè factum quid oſtendere voluerimus, bouem cum clitella, vel equum aratro adiunctum figuremus, quam quidem rem & abſurdam ſanè, & ab cuiuslibet ingenio vel viribus alienā prouinciam innuere volumus, quod luculenter vno verſu cōplexus eſt Horatius;

Optat ephippia bos piger, optat arare caballus

Quod etiam Quintilianus ex Epiſtolis ad Att. tangit, vbi libro quinto inquit; Non noſtrum onus, bos clitellas. Dixerat enim Cicero quinto ad Att. libro; Clitellæ boui ſunt impoſitæ, illa ne, non eſt noſtrum onus, ſed feramus; ſed vt ad noſtra redeamus.

IVDAEI

IN Diuinis literis Iudæi, vt ſæpe dictum hieroglyphice per bouem intelligū tur. Nam Hieroſolymitanus Heſychius bouem eum accipit, qui mandata tantū legis ſimpliciter obſeruat, vtpote quòd bos ſit laboris ſignū. Eucherius ſignificationem ad omnes trahit, qui vitam laboribus exercent; & Moſaicum illud Non alligabis os boui trituranti, interpretatur, vt neminem mercede ſua fraudandum intelligat.

APOSTOLI

APoſtolos quoque per boues accipit, qui ſuſcepto Chriſti iugo vniuerſum terrarū orbem euangelico vomere perarauerunt. Illud vero, Quaſi bos ductus ad victimam, quod pro vecordia nonnulli dictū accipiant, de Domino omnino intelligit, qui pro ſalute noſtra eā quaſi ſtultitiam ſuſcepit. An-

te fores templi ad abluendas ingredientium manus lauacrum aheneum boues XII. sustinebant, qui quidem frontibus tãtum extabant, per boues eo gestu hieroglyphicè factos, Gregorius Pastores Ecclesiarum intelligit, quorum aperta & in propatulo proposita opera cernimus; sed quæ ipsi clam faciunt, sentiantue, Dei iudicium, non nostrum esse debet: id enim ait sibi velle, quòd eorum lateant posteriora.

VITIOSVS

QVod vero pertinet ad vaccam per hieroglyphicum eius diuinæ litteræ vt idem tradit Eucherius, hominem vitiis, quæ corporis sunt, plenum indicant, citato loco ex Psalmo Inter vaccas populorum; sed illud de vaccis fœtis quas Palęstini ad trahendum Arcam Domini sine rectore iunxerũt vitulis earum intra caulas domi detentis, ita interpretatur, fideles quidem intelligi, qui tamen foris humanis affectibus torqueantur, illi alligati a recto tamen itinere non declinent, quia Arcam Domini portant, mandata quippe eius menti firmiter insidentia; Et idem alibi ad Valerianum, Tunc vere Bathsamis tendimus, cum uiam rectitudinis gradientes ad vicina erroris latera etiam si affectus pignorum auocent, minime declinamus.

PODAGROSVS

SEd quid illud quod ex bouillo pede podagrosum hominem significabant, Bos enim præcipue vngulis cum dolore articulorum laborat, quo quamuis non intereat, vngulas tamen interdum amittit, & pedes vehementer intumescunt, vnde fictum ab Aegyptiis, Tauri cælestis pedem extra regionem suã in Aethiopias exporrigi, quorum & pedes, & articulos esse tumori egregie obnoxios exploratum est, & in Italiam transgressos paucissimos inuenias, qui nõ articulorum vitio laborent.

A LABORIBVS QVIES

SOlutus porro bos, & præsepi redditus, partam a laboribus quietem ostendit, quod antiquissimum Aegyptiorum hieroglyphicum Græci adagio prosecuti sunt, βοῦς ἐπὶ φάτνῃ dicentes, cum exautoratum hominem, & donatum iam rude, otioque, & tranquilliori vitæ restitutum significare voluerint, quia scilicet moris est ab laboribus boues ad pręsepe sistere, atque illis pabulum subministrare: quamquam sunt qui prouerbium ad mollioris vitæ significatũ detorqueant, & ingenium à labore procliue ad libidinem ex hoc intelligi contendant. Sane quidem Hebræi coniectores, cessationis & ignauiæ signum esse dicunt, cum quis dormientes tauros videre se per somnium visus fuerit. Vtcunque autem XII. illi maiores, qui regnum a Sabaco Aegyptiorum rege relictum sponte moderandum suscepere, vt oneri magis quàm honori tantam regni curam sibi fuisse testarentur, in celebri illa pyramide, quam commune collegarũ omnium sepulcrum construxere; contignationem tecti, quæ vno constabat lapide, præsepibus adsculptis insigniuere; ad quæ scilicet tot laboribus exantlatis, tot curis demum liberati requieturi essent. Huic contrarium est bos sub iugo, de iis qui perpetuò labore fatigantur. Quòd verò nos ab Iesu asserti in libertatem censemur, id ita intelligendum, Iudæis impositum fuisse legis iugum tanquam seruis, vt quasi per vinculum ad præçeptorum obedientiam traherentur, atque ita Deo seruire discerent, & assuefierent: præcipit enim lex non mœchaberis, non occides; an vero nos, quia sumus liberi, mœchandi licentia abutemur, & siccariam sine metu faciemus? nequaquam, imò nobis neque quidem

concu-

cõcupiſcere, neque vel iraſci præceptũ eſt. Arctiora igitur ſunt iugi noſtri vin cula,at non ita ſi rem rectè perpendamus.Nam lex Imperatoria mãdat ne quid perperam agamus; Aſſertor noſter præcidendas monet vitiorum cauſas,vt ne que quidem facere quidquam præter ius & fas in animum inducamus. Hæc enim eſt vera libertas,cum nosmetipſi ſponte abiicimus vitiorum iugum, cũ libidinum ergaſtula confringimus & è malarum cogitationum voraginibus emergentes,vinculis omnibus expediti,in ſinceritatis liberos campos euadimus,abſtinemuſque non tanquam ſerui a flagitiis metu flagri,ſed tãquam inge nui,piè ſanctéq.educati,ſponte probi, modeſtiq. filii; & quia patrẽ diligimus; omni ſtudio,meditatione,conatuque monitis eius ita obtemperare contendi mus, vt ne cogitare quidem vllum velimus ſcelus.Boni enim qui ſunt, niſi ſpõ te boni ſint,nullum ex bonitate ſua bonum aſſequuntur. Nam & Abraam & Enoch, Noë & patrum plerique alii ſine legis ſeruitute Deo placuerunt. Lex vero tunc data eſt,cum ſeruili contumacia non modo Moyſi non audire, ſed ipſius etiã Dei, qui videntes eos,atque ſentientes in libertatem ex Aegyptiorum oppreſſione aſſeruerat,mandata detrectare pertinaciſſimè cœperunt, & quæ plurima in hanc ſententiam diſputat Irenæus. Sed iam ad diuerſorum Deorum,quos ſub bouilla imagine ſuperſtitio antiqua côluit,conuertemur.

BVCEPHALI

PRætereundum autem non eſt, etiam ſi κατὰ πάρεργον bouilli capitis notã equis inuſtam,illis ex ſigno dediſſe nomen apud Theſſalos,quippe vt Bucephali appellarentur,ita enim Gens eos vocabat equos ea nota inſignitos: cu iuſmodi fuit nominatiſſimus ille Bucephalus,qui Alexandro Macedoni tam ca rus fuit. Falluntur autem qui putant equũ eum,a bouillo capite,vel a cornibus quibus animal id præditũ fuiſſe dicitur,ita nuncupatũ.Nã quòd equi nonnulli apud Theſſalos Bucephali vocẽtur,oſtendit Ariſtophanes ἀναγύρῳ. Quan tæ vero commendationis eſſent equi Theſſalici,vel Delphico probatur oracu lo:Theſſalicus præſtat ſonipes,Mulierque Lacæna,& quæ proſequitur Strabo.

IVPITER

NEque vero Græci tantùm mutatum in bouem Iouem confinxerunt; verum Aegyptii Iouem illũ ſuũ,qui & Oſiris, & Pater & Iuſtus, & Dux, & Rex, & Cõſultor in ſacris eorum litteris appellatur,per bouem indicabant, eumque Apim cognominauerunt: Quem quidem tanto proſecuti ſunt cultu, vt ingentia ſuper eo volumina ſcripta fuerint à pleriſque: eòque vanitatis progreſſum, vt eum boue alioqui ſterili genitum prædicarẽt.Bouem namque ful gure afflatam fieri grauidam,eòque conceptu Apim naſci perſuaſum habuere; de quo quidem cum nulla ſit magis decantata fabula,conſultò ego illam præteribo,ſi modo ſigna tantum,quibus Apis inſignitus eſſet,indicauero.Toto is corpore niger erat,in fronte cãdorem quadræ præ ſe ferebat,in tergo effigiem aquilæ,cantharum in palato,duplices in cauda pilos,qui vero multis locis ſcul ptus viſitur,Lunæ etiam ſpeciem in latere geſtat,vt in palatio quodam Romæ apud D. Marcelli Aedem. Atque hic ille eſt Apis, quem Hebræi, Moyſe in mõ te moram trahente,ſibi Deum conflauere,eam ſecuti conſuetudinem,quam in Aegypto eſſe conſpexerant.

DIANA

INuenies etiam Dianam,quam Tauri Scythica gens colunt, Taurionem appellari.Tauris enim eam opitulari putant; eadem etiam ταυροπόλος dicitur,

vt apud Apollodorum. Et à cornuũ figura ταυρωπὸς, ταυρῶ vero apud Taurios. Cur vero ταυροπόλος vocaretur varia est opinio: dicunt enim alii ὅτι ὡς ταῦρος περιέισι πάντα: Alii quia taurum a Neptuno in Hippolytum immissum œstro affixo per vniuersam terram exagitauerit. Alii dicũt Iphigeneia cum è Scythia in Africam aufugisset, Deæque simulachrum dicasset, ταυροπόλον Dianam appellatam, propterea quòd è Tauris populis eò allata esset. Alii nomen ex historia ea desumptum putant, quòd Nicander ait taurum a Diana suppositum loco Iphigeniæ, cum eam in Aulide Græci essent immolaturi, quamuis Phanodemus vrsam eam fuisse dicat; plerique vero ceruam. tanta fuit in ea superstitione vanitas, aut varietas & inconstantia.

PALLAS

QVin & Pallas ταυροπόλα dicta, & apud Andrios ταυροπόλος. Nam cum Anthropius taurum Agamemnoni & Menelao dedisset; iussit vt vbi taurus e naui prosiliisset, ibi Mineruæ simulacrum erigerent: ita enim numen conciliari posse, prosperamque illis nauigationem futuram. accidit autem, vt taurus in Andrum insulam exiliret. Memores ergo præcepti reges statuam erigendam curauere, quæ postea id cognomenti Mineruæ dederit.

BACCHVS.

ET Bacchus vt superius dictum in tauri nuncupationem venit, quem ταυροφάγον veteres appellauere, propterea quòd, vt Sophocles auctor est, qui Dithyrambum vicisset, bouem assequebatur præmium; veluti tragicis olim hircus debebatur. Aristophanes tamen, nomen id in Cratini contumeliam detorquet, quasi ebrium insimularet. Apud Athenæum legere est Bacchum tauro, & pardali esse similem, ob ebriosorum violentiam, vinosam enim esse pardalim loco suo positum. Lycophron eum omnino taurum vocat, Poëtæ Draconem Tauri patrem canunt, per illum Iouem; per hunc Bacchum intelligentes. Sed vt ad Apin reuertamur, Is in ciuitate Memphi Solis instar excipiebatur, & apud Heliopolim taurus Soli sacer erat, quem Neriton appellabant. Illud vero fabulosum iudico, quod Hermiti oppido tradunt fuisse taurum, qui maculas per singulas diei horas permutaret, de quo Macrobius: uerum hoc nihil ad hieroglyphica.

BITHONIS ROBVR.

QVi vero taurus humanis humeris gestatus Argis visebatur, Bithonis factum indicabat, qui suo fretus robore dum Argiui Ioui sacrificarent taurum in humeros sustulisse fertur; summum enim virium experimentum apud veteres erat tauris robore præstare; Hinc Milo apud Theocritum celebratus, qui taurum pede arreptum ad amicam traxerit. Hinc Busiridis nomen, quòd duos solus boues quaqua vellet traheret: fuit vero is Aegypti rex, quem Poëte crudelitatis in humanum genus atrocissimæ notauerunt. In Seleuci autem nummis & taurus & alibi tantùm cornua spectantur, quippe quòd is Alexandro sacrificaturo siluestrem taurum è vinculis elapsum ambabus tenuit; in eius statuis videas nonnunquam cornua superaddita.

PIETAS

PIETAS

IN Antiquis operibus Iuuenes duo ſubiecti iugo currum trahere conſpiciebantur, erant hi Bithon & Cleobes fratres: hieroglyphicum id eorum indicabat pietatem, qui matrem currui impoſitam ad Iunonis templum vexerint: hiſtoriam & Pauſanias, & alii tradidere.

VELOCITAS NEGOTIORVM.

DVo vero tauri inter ſe pugnare per nocturnam imaginem viſi, negotiorum velocitatem præſagire dicuntur, vt Hebraicæ quædam ſomniorum interpretationes prodiderunt: Aſtronomi eum furiis agitandum dicunt, cui decimus octauus tauri gradus naſcenti affulxerit, eaque de cauſa locum eum tauris duobus ſeſe cornu petentibus ſignatum veteres voluere.

DISERTA PROLES

HEbræi vero iuniores cornupetam taurum per ſomnium imaginari, indicium eſſe dicunt diſertiſsimæ prolis ſuſcipiendæ: quò fortè ſpectat Vergilianum illud, taurum Pollioni paſcendum. Iam cornu petat & pedibus qui ſpargat arenam, Propterea quòd noua ille carmina faciat, qui quidem ſunt ingeniorum fœtus. κατὰ πάρεργον & hoc addam, quamuis non ſum neſcius, quid Grammatici ſuper locutione quæ NOVA eſt, diſputent, dici tamen poſſe Virgilium ad Pindaricum illud reſpexiſſe, quod Olympiis habetur Epharmoſto. αἴνει δὲ παλαιὸν μὲν οἶνον, ἄνθεα δ᾽ ὕμνων νεωτέρων: vinum quippe a vetuſtate commendare congruum eſſe: à nouitate autem poëmata: Flores enim pro recenti re poſitum aiunt Interpretes.

OCCVLTVM CONSILIVM

APud Romanos ſigna militaria, alia vocalia, alia muta dicebantur. Vocalia quæ Imperator tribunis, tribuni mox ordinibus dabant; vt ſcilicet aut noctu, aut in peragendis vigiliis, aut explorationibus obeundis, ac in ipſa quoque interdum acie, cum tumultu omnia confuſa eſſent, ipſi ſe viciſsim noſcitarent. Muta variis animalium figuris elaborata præferebātur; ſed ſuum quæque ſignificatum habebant, quippe vt vnum exempli cauſa ponam. Minotauri eiffgies tunc extollebatur, cum ſecretò, & tacitè rem gerendam admonebātur: oſtendebat enim hieroglyphicum id, conſilia ducum non minus occulta eſſe debere quàm fuerit Minotauri ſedes, quippe labyrinthus. Hinc ille ſapiens videlicet eorum Imperator, Q. Cecilius Metellus Macedonicus, percontantibus tribunis quonam exercitum huc illuc agitaret, ſi putarem reſpondit tunicam meam meorum eſſe conſiliorum conſciam, eam actutum abſcinderem, combureremque. Tutiſsimum enim (ait Vegetius) in expeditionibus creditur, facienda neſciri.

VICTORIA

MActatus autem bos, quales vbique locorum conſpiciuntur victoriæ plurimum, partique triumphi ſignum erat præſertim apud Romanos; vnde Iuuenalis huiuſmodi ſignificato: Duc in Capitolia magnum, cretatumque bouem. Id vero obſeruatione dignum eſt, quòd Spartiatæ in hoc ſacrificii genere diuerſam a Romanis rationem ſecuti ſunt. Nam cum Romani, victoria per hoſtium cædes parta bouem ſacrificare conſueſſent, cum vero ſine pugna

& ſanguine rerum potiti eſſent, ouem immolare; hi contrà in victoria pacata taurum ſacrificabant; ſi vero pugnando viciſſent, gallum; quandoquidem am pliora, magiſque homine digna, quæ ratione, atque prudentia, quàm quæ ui atque corporis tantum fortitudine confecta eſſent, iudicabant.

LVCAS EVANGELISTA

ET quoniam multa ſunt, quæ de pietatis noſtræ inſtitutis ad hanc faciunt doctrinam, quæ Chriſtianorum conuentus ſanctionibus ſuis per imagines exprimenda conceſſere, ea nequaquam diſſimulanda ſunt, cuiuſmodi ea eſt quæ per alatum bouem Lucam Euangelii ſcriptorem oſtendit, ſiue propter eã ipſam tauri continentiam, atque temperantiam, qua de facta eſt ſuperius men tio, cum Lucas ipſe caſtiſſimus ab ineunte ætate, vt fertur, fuerit, omnemque vitã egerit incorruptus, immaculatus, ſine vxore, ſine liberis, in celibatu perſe- uerans, nullum vnquam Veneris vſum nouerit; ſiue propterea quòd per vituli myſticum vultum Chriſtum nobis prædicat immolatum, quem Dauid ſuper al tare prædicit imponendum, atque manſuetudinem, quam præ ſe tulit Deus ho mo factus teſtimonio ſuo litterarum monumentis illuſtratam poſteritati com mendauit; ſiue quòd a ſacrificiis, vel a ſacerdotio ſumat, vt ait Eucherius, ope ris exordium, ita enim ſcribit: Fuit in diebus Herodis ſacerdos nomine Zacha rias, quam interpretationem admittit etiam Irenæus.

MANSVETVDO

QVantum vero pertinet ad animalis iſtius manſuetudinem Lucretius poëta ita cauſas eius reddidit,

At natura boum placido magis aëre viuit
Nec nimis irai fax vnquam ſubdita percit,
Fumida ſuffundens cecæ caliginis vmbras,
Nec gelidi torpet telis perfixa pauoris
Inter vtroſque ſita eſt ceruos, ſæuoſque leones.

Paulo vero antè, cum de varietate animi loqueretur, manſuetudinem hanc in aëriis corporibus eſſe contenderat, & quia cauſas reddiderat, cur leo indigna- bundus eſſet, cur ceruus timidus, non immemor naturam humanam rerum omnium ſpecies amplexari, ſic ſubdit,

Sic hominum genus eſt quamuis doctrina politos
Conſtituat pariter quoſdam, tamen illa relinquit
Naturæ cuiuſque animi veſtigia prima,
Nec radicitus euelli mala poſſe putandum eſt
Qua procliuius hic iras decurrat in acres:
Ille metu citius paulo tentetur, at ille
Tertius accipiat quædam clementius æquo
Inque aliis rebus multum differre neceſſe eſt
Naturas hominum varias, moresque ſequaces.

Pro ut uerò variis affectibus mouetur homo, ad eius animalis bruti naturam cõ paratur, cui per eam ſit aſſimilis. Nam in brutis ſimplices plurimum naturæ, vt initio diximus.

FEROCITAS EVITANDA

QVam diuerſum autem illud eſt quod manſuetudinem ex boue picto ſi- gnificantes, ferocitatem item & furibundam petulantiam per taurum indicabant, vbi fœni faſciculum cornibus alligaſſent, recepta ſunt hæc iam apud omnes, vnde dixerit: Horatius Fœnum habet in cornu longe fu

ge,

ge Psalmographus noster eodem vtitur dicterio, dum Psalmo 44. dicit: Cum nobis aderas inimicos nostros cornupetebamus, κερατιοῦμεν enim habet Græcus codex, proq. valida, & victrici pugna Theologi cōmentantur, & VI. Ecclesiastici capite legas Cauendum ne animos veluti Taurus extollamus. Quod vero attinet ad fœnum, ideo factitari solitum ait Plutarchus, vt ferocitatem, lasciuiamque ex nimia pabuli hubertate resultare admoneremur. Dicterium vero celebritatem accepisse a Sicinio quodam proditur, qui cum effusissima dicacitate omnes carperet, vni M. Crasso parcere compertus est, curque vni illi parceret interrogatus, fœnum eum in cornu gestare respondit. Sanè Romanis mos fuit cornupetarum boum cornua fœno circumligare, quo obuiam prodeuntes admonerent ab illo cauendum. Eo figmento Hesiodus populiuoros (liceat ita mihi δημοφάγους Græcum vocabulum Latinum facere) nuncupauit, qui quidem diuitiarum opulentia lasciuientes reliquos impeterent, ac proculcarent. Est & tale aliquid apud Sophoclem; & Solonis ad hoc dictum haudquaquam aspernandum. Sed illud potius afferemus, quod Psalmo XXII. scriptum; Circundederunt me vituli multi, tauri pingues obsederūt me; vbi interpretes per vitulos plebeiam Iudæorum multitudinem intelligunt, lasciuientem quippe, solutamque iuuentutem, omni prorsus regula carentem; per tauros vero Pontifices, Scribas, & Seniores, propter ætatem nimirum, & prærogatiuam, qua cæteris antestabant, pingues appellati, quia multis Dei donis ante alios omnes fruebantur. Nam & alibi Moyses in hanc sentētiam futura longe præuidens, Comedit inquit Iacob, & impletus est, & recalcitrauit dilectus, pinguedine, & carne distētus est & obductus, & dereliquit Deum factorem suum. Eodem modo accipiunt Theologi dictum Psalmo LXVIII. Taurorum congregationem Pontifices, & scribas & reliquos Iudæorum Principes intelligēdo, qui & temerarii, & cornupetæ essent, Christumque & Apostolos ferociter incessuri forent. Minime vero loco hoc prætereundum est quod Theologi nostri Iacobis prædiuinationem de Iosippo: Tauri decor eius, transferunt ad Christum. Taurus quidem ob vtramque dispositionem, alius ferus & iudex, alius mansuetus & assertor, qui generi humano salutem dedit, cuius cornua essent crucis extrema. Nam & de parte nauis antenna, dictum inuenimus,

Cornua velatarum obuertimus antennarum.

Hac autem virtute crucis, & hoc more cornutus, ait Tertullianus, vniuersas gentes etiam num ventilat per fidem auferrens a terra in cœlum, & tunc ventilabit per iudicium deiiciens de cœlo in terram. Vbi etiam de Simone et Leui loquitur; In concupiscentia sua subneruauerunt taurum, de Christo identidem intelligi volunt, cuius neruos sacerdotes pręcipuè, clauis suffigendos curauerunt.

PIERIVS VALERIANVS
AD PETRVM VICTORIVM
DE IIS QVAE PER EQVVM SIGNIFICANTVR
EX SACRIS AEGYPTIORVM LITTERIS.

CUPERES Petre Victori, vt ex amicis nonnullis intellexi, qua ratione modóque hieroglyphica Leonis, Elephanti, & id genus animalium plurimorum explicuiſſe me accepiſti, quæ fuerint Equi quoque ſignificata apud eoſdem Aegyptios tibi deſcribi. Verum ſcias pauca ea eſſe quæ ſuper equo Sacerdotes illi tradiderint: quippe qui animal id vti profanum aſpernabantur: neque enim Sacerdoti licebat equo vehi. Sed enim Græci, Latinique, neque non Hebræi multa ſuper eo ſcitu digniſſima memoriæ prodiderunt, quæ hoc explicabimus commentario. Præter enim id quod obſequi tibi iucundiſſimum exiſtimabam, inuitauit me ad huiuſmodi lucubrationem animalis ipſius dignitas, vigor, & naturæ eius ſpectatiſſima quædam excellentia. Non enim ex eo genere eſt, quod parui facere debeamus; cum tot ex equo humano generi commoditates obueniant, ſiue domeſticis, ſiue publicis ſit vſibus adhibendus. Sed fruſtra hic equum laudare aggredior, cum ſuper eo tam multa, tam præclara toto paſſim commentario reperiantur, quæ qualia nam ſint, hinc iam vt inſtituimus, dicere incipiamus.

BELLVM

PRIMVM vero omniū equi hieroglyphicum eſt, belli ſignum eſſe clariſsimo Virgilii teſtimonio dicentis,

Bello armantur equi, bellum hæc armenta minantur

Et Duellicam equorum prolem Lucretius appellat. Idem hoc intellexiſſe Aegyptios didicimus ex Plutarcho, quod in Leone tetigimus. Horum quippe poſt obitum apparuiſſe Oſiridi, quem multarum rerum vſum edocuerit, præcipueque quod animal bello vtilius eſſet ſciſcitanti, equum ei negotio maxime commodum reſponderit. Cumque Oſiris Leonem præſtare arbitraretur, reſpōdiſſe Horum, Poſſe quidem eū auxilio eſſe: verum, vbi ſemel fugam arripuiſſet, irreuocabilem abire; cum alioqui bellatori neceſſe eſſet nonnunquam cedere, nonnumquam ex inclinata iam acie rurſum hoſtes aggredi, præque loco & tempore Fortunæ ſeſe imperiis adcommodare: Idcircoque equum omnibus his officiis omnino magis officioſum eſſe. Vnde Xenophon tertio de Græcorum reditu; Vna ait equites re præſtant, quod in fuga certius eſt illis ſubſidium. Ariſtoteles Ethicis virtutem in equo eam præcipue laudat, qua ſit ad currendum portandumq. hominem idoneus, & ad inuadendum, expectandumque hoſtem minime formidoloſus. Galenus de Partibus, præualidum ait animal & generoſum, cum ἰσχυρὸν dicit, μήτε ἄθυμον. Hinc illud apud Maronem,

Generoſus pullus in aruis.

Geor. 3. fo. 70. n.o 6.

PVGNACITAS

VESPAE

NEque temere Veſpas ἱερογλυφικῶς ex equino cadauere ſignificari tradiderunt Aegyptii, immò non temere eſſe dixerunt quod ex corrupto eius cadauere veſpæ progenerentur. Hoc enim tantum apud Horum ſuper equo reperias, & peruulgatus apud omnes verſus fertur.

ἵπποι μὲν σφηκῶν γένεσις, ταῦροι δὲ μελισσῶν.

Nā Culices ab equi, ſed Apes ab origine tauri

Diligentes enim rerum naturalium obſeruatores ex bouillo occipitis cerebro apes gigni tradidere: ex aſini cerebro crabrones, vti ex equo veſpas, atque ex humano cadauere ſerpentem. Non tamen hic ſimpliciter veſpæ intelligendum, ſed quod per veſpam identidem ſoliti eſſent ſignificare, per cuius hierolyphicum pugnacitatem & infeſtum aduerſus hoſtes ingenium oſtendebant, de qua inter inſecta loco ſuo diſſeruimus.

CELERITAS

AD hæc Celeritatis indicium eſt equus; quodque apud Lucretium Fortis equi vis legitur, Marcellus celeris exponit, eóque ſpectare volunt Virgilianum illud: Quidnam egregium ſi fœmina forti Fidis equo? vbi Arruns Camillam equi pernicitate fretam non virtute ſua ſtrenuam incuſat. Multa ve

xl. fo. 410. n.o 9.

ro inuenias apud rerum ſcriptores ſuper equorum pernicitate; ſed id ego tantum memorabo quod Alanis a Probo Imper. deuictis equus in præda repertus eſt, qui, vt captiui atteſtabantur, centum ad diem paſſuum milia decurreret, perque octo vel decem dies vigore minime fracto perduraret. Sed enim eam in militaribus equis fugacitatem imperator ipſe contempſit, repudiatumque fugitiuo militi potius quàm forti conuenire iudicauit. Ἱπποθόω Nympham apud Heſiodum inuenias, quod nomen ob velocitatem effictum autumant Interpretes. Vim quippe aquarum eam intelligentes, qua nauigia curſu celerrimo rapiuntur. Quique Neptuno adpinguntur equi pernicis eiuſdem curſus indices habentur; qui maritima fit nauigatione. Naues enim equorum curruúmque vſum affatim ſuggerunt, vnde & equos & currum Neptuno videmus attributos, nam is apud Maronem,

Flectit equos currúque volans dat lora ſecundo.

Iam & prouerbium a Cicerone vſurpatum ſuper celeritate, tum equis tum velis, ad Quint. Frat. Sic ego te ſæpe excitante curſu corrigam tarditatem tuam tum equis tum velis. de omni vero conatu adhibito Officiis. Cum his velis equiſque decertandum eſt. Aſtronomi vndecimo Virginis gradu equum admouent ad hominis velocitatem indicandam, qui cum eo ſit gradu lucem auſpicatus. Adpingebatur vero Neptuno equus anteriore parte figura ſua; poſteriore vero effigie piſcis, qui caudam in ſpiram replicaret, quod & veteres ſculpturæ paſsim & plerique Gallieni nummi palam faciunt, in quibus inſcriptio eſt NEPTVNO CONS AVG. Nota præterea eſt fabula in Deorum concilio pro imponendo Athenis nomine, percuſſa a Neptuno petra exiliiſſe ferrum. Nam & Interpres Pindari rem tangit huiuſmodi. Paſsim vero apud veteres Neptunus Equeſtris dictus. Aiunt inſuper primo illi equo quem Neptunus protulit Scyphio nomen fuiſſe. adeo ſibi concors in nugis tota Græcia ſemper fuit, vt nulla ſit tam abſurda fabula, quæ aliquo aſſertionis teſtimonio careat. Quodque fictum a Poëtis eſt, Saturnum in equum verſum, quem tunc etiam pernicitate inſignem canunt, vti Maro, pernix Saturnus & altum Pelion hinnitu fugiens impleuit equino. Quidam ex Aſtronomis ad aſtri velocitatem figmentum referunt, cum ampliſsima cœli ſpatia diurno motu velociſsimè tranſcurrat, ſi quanto diſtet interuallo, quamque magno circuitu ſupra planetas reliquos feratur conſiderauerimus, quamuis altero motu, quem hi naturalem dicunt, tardiſsimus planetarum omnium videatur. Ab huiuſmodi pernicitate Abacuntis prophetæ dictum, Quia aſcēdes ſuper equos tuos, Theologi de apoſtolis prædictum volunt, vnde repentina ſalus eſſet omnibus piis prouentura, & vnius ſane celeritatis ergo Virgilianus Aeneas præmia prima proponit equū inſignem phaleris ei, qui pedum curſu primus metam attigerit. Et in nomiſmatis nunc equus currens, nunc ipſe Pegaſus alis adiectis cuſus, ſumma rem alacritate geſtam oſtendit.

SOL

Alias vero alatus equus Soli etiam attribuitur. Nam in Gallieni nummis alatus equus eſt cum inſcriptione SOLI COS AVG. In nummo vero Q. TITI. in quo Pegaſus, quaſi non ſatis ex eo expreſſa eſſet celeritas, qua in obeundis Reip. negotiis vſus fuerat, barbato eius capiti ex altero latere cuſo additæ alæ, cuiuſmodi ſpecie Mercurius aliquot in veterum monumentis conſpicitur inſignitus. Non deſunt vero qui Pegaſum in monetis etiam Corinthiorum fuiſſe tradant, quem Eubolus, Anchiſe, τῆς παλλάδος πῶλον appellarit. Porrò Pindarus Bellerophontem eò inuictum Pegaſo frænum aureum dono a Pallade per ſomnium accepiſſe commemorat, vnde poſtea infrænandorum equorum vſus ad poſteros emanarit; eóque monumento voluerint Corinthii rei memoriam teſtatam. Maro autem noſter fræna Lapitharum inuen-

tum

tum tradit eo Georgicω̃n loco,

Fræna Pelethronii Lapithæ, gyrósque dedere
Impositi dorso, atque equitem docuere sub armis
Insultare solo, & gressus glomerare superbos.

HVMANAE VITAE LVBRICITAS

SVnt & qui Centauros in hoc eodem accipiant significato, quodque illi pube tenus humana forma; reliquum equina fingantur, vitæ nostræ terminum pernici cursu occupari significari putent, propterea quòd mira lapsi lubricitate incauti semper arripimur. Nullus enim tam senex, qui se annum adhuc nō speret superaturum. Sed enim Centauro alibi erit locus suus.

NOn sum vero nescius auctores esse, qui Pegasum, qualem quippe passim in Hadriani & L. PAP. Cursoris & aliorum quorundam nummis aspicimus, Famæ potius quàm celeritatis indicium esse contendant. Nascitur is ex Medusæ cede. Siquidem virtus cum terrorē amputauerit, famam generat, terroris & admirationis hieroglyphicum esse Medusæ caput ostendimus in Serpēte, cum de Domitiani gestamine loqueremur. Fama autem vbi primū genita per hominum ora incipit volitare, Musarum excitat fontē in Parnasso, quippe quòd illustrium virorum præclara facinora vatibus scribendi suggerunt argumentum. Quod vero in Papirio a re ipsa etiam cognomēto Cursoris honestato, ex Pegaso alacritatem & festinantiam hominis significari dixeramus, capreæ insuper fugacis spolium & fulmē & sagitta, quæ in eodem spectantur nummo, ad nostrum faciunt intellectum.

F A M A

P R O F V G V S

SEd quoniam esse video qui Persea quoque Pegaso inuectum putent, examinandus est apud Hesiodū locus Scuto Herculis, vbi ἱπποτα περσῆα a poëta dictum. quo loco Commentatores aiunt animaduertendum ἱππότα profugū significare, eámque esse glossographorum interpretationem. Auus enim Acrisius Persea domo expulit quem minime moris est, vsquam equitem inducere, sed talaribus a Mercurio acceptis præditum aëra persulcare, de quo sic Ouidius: Pennis ligat ille resumptis

Parte ab utraque pedes, telóque accingitur vnco
Et liquidum motis talaribus aëra findit.

Vnde etiam Catullo pinnipes appellatur. Eodem modo apud Homerum inuenies Hippotam Nestorem, pro profugo, vt vetustiores grammatici interpretantur eo τῆς βοιωτίας loco:

τοῖσ δὲ καὶ μετέειπε γερήνιος ἱππότα Νέστωρ.

His inde Gerenius exul Nestor ait. Talemque recitant fabulam: Herculem Pylo bellum intulisse, propterea quòd Neleus eum a cede Iphiti purgare recusasset: Tum etiam propter filiorum eius insolentiam, qui cum XII. essent, eo freti numero præclara omnia sibi pollicebantur. Diu vero bellum protractum, neque quamdiu Periclymenus, vnus ex ipsius Nelei filiis vixit, vrbs vnquam capi potuit; postea vero quàm is mutatus in Apem Herculano cur-

rui explorator insedit, summonēte prodēteque Pallade extinctus est ab Hercu le: capta itidem euersaque Pylos est, vndecimque Nestoris fratres interempti: Sed enim Nestor prius emissus fuerat ad Gerenios vbi educaretur, qui solus su perstes in patriam inde restitutus est, & ab educationis loco Gerenius: ab effu gio vero, quo saluatus est, Hippota.

FRAENATA FEROCITAS

VVlgatissimum illud est argumentum, hominem feroci inuictóque animo, imperio tamen & rationi obsequentem hieroglyphicè per frænatū equum significari. Hinc Panætius apud Cic. Africanum solitum ait dicere, vt equos propter crebras contentiones præliorum ferocitate exultantes domito ribus tradere soleant, vt his facilioribus vti possint: sic homines secūdis rebus effrænatos sibique præfidentes tanquam in gyrum rationis & doctrinæ duci oportere. Animal nimirū ferox atque magnanimum quod leges tamen subiit, nec frænum depulit ore, ut ait Horatius, de equo qui hominis opem implorauit, seque frænari sit passus; & Maro

Sed tamen iidem olim curru succedere sueti
Quadrupedes & fræna iugo concordia ferre.

In huiusmodi sententiam est Scipionis dictum non incelebre. Cum Romani contra Antiochum iam in Asiam traiecissent, isque legatos demum de pace misisset ad Scipionem, respondit is. Id prius factum oportuit, non postquam & frænum & sessorem accepisset. Sed illud quoque animaduertendū est, de Carthaginis portento, quod murorum fundamēta fodientibus oblatum est, quippe vt apud Maronem, caput acris equi, hinc gentem fore bello egregiam præmonstratum, quod vero subiungit: Facilem victu, non de bouillo capite vt Seruius; sed de ipso eodem equino intelligendum, cuius ostenti ea sit interpretatio, vt facilem victu per secula gentē, facilem quæ tandem vinceretur exponamus: Hoc enim magis ad Virgilianam accedit sententiam, quamuis in Tauri commentario Seruianum intellectum illustrare conati sumus. Coniectores vero, vt eò redeam, eos, qui se caput equinum, vel caninum, vel asininum habere somniarunt, in seruitutem vel id genus erumnas dedendos esse suspicantur. Sunt enim tria hæc animalia seruituti mirum in modum obnoxia. Addam & illud eorumdem Onirocritarum interpretamentum, quo aiunt visum in somnis equum qui se portet, polliceri, vt amica amantis imperio facile sit subiicienda, morigeráque in posterum futura. Nam de pullo indomito pro puella adhuc intacta Anacreontis carmina paulo inferius loco suo recitabuntur. In Diuinis litteris vbi Eliseus montem auxiliaribus equitibus plenum per adapertos pueri oculos conspexit, quosque vates Abachus Domini equos, & equitatus nominat, animas intelligit Adamantius, quæ frenum disciplinæ sanctioris accipiunt, iugumque suauitatis, quæ ab ipso Domino proficiscitur, portant, eiusque spiritu regi patiuntur. Beatasque illas appellat, quæ dorsum curuauere suum, vt dorso verbum Dei sessorem accipiant: cuius fræna patiantur & quoquo versum ille impulerit iter arripiant; eius denique habenis moderati, non ex libidine sua; sed tanti sessoris arbitrio flectantur, cursum ineant, & consistant. Eucherius sane inueniri ait in Diuinis litteris equum pro viro sanctitate prædito poni, eóque spectare Abachuntis illud alibi dictum. Qui ascendes super equos. Sanè Græci Palladi nomen ab equo domito inditum tradunt, & vti supra diximus apud Pindarum legas frænum Corinthi ab ea inuentum, & Pelopi dono datum, & in Ilii captura instar montis equum Græci Palladi dedicarunt. Hoc vero significat ferocitatem omnem doctrina molliri atque cicurari, quod ita luculenter Horatius expressit:

Nemo adeo ferus est, vt non mitescere possit;

Si modo culturæ patientem commodet aurem.

IMPERIVM

IN Augurali vero disciplina equos imperii significatum sæpe fuisse comperimus, vt qui apud C. Iulium Cæsarem natus est, humanis prope pedibus, vngulis scilicet in digitorum modum subscisis. Ei enim orbis terræ imperium portendi Aruspices respõdere, apud quem equus huiusmodi esset editus. Eum itaque Cæsar magna aluit cura, nec patientem sessoris alterius primus ascendit. Cuius etiam instar pro æde Veneris Genetricis dedicauit. quamuis prodigia reliqua ita despectui semper habuerit, vt ab incepto nunquam vllo, prodigiis quantumlibet aduersis absterritus aut retardatus sit. Sed enim eadem animalis species, quæ imperium illi præsagiuerat, eadem inquam & mortem præmonstrauit. Siquidem equorum greges, quos in traiiciendo Rubicone consecrauerat, ac vagos sine custode dimiserat; paulo anteaquàm occisus esset comperiit pertinacissimè pabulo abstinere, vbertimque flere. Eo porro affectu e qui plerique in Dominos sunt, vt eos interemptos lugeant, inquit Plinius, lacrymasque interdum desiderio fundant. Vnde non inscite de Pallante Virgil.

> Post bellator equus positis insignibus Aethon
> It lacrymans, guttisque humectat grandibus ora.

Ad huius imitationem non minori forsitan affectu alterius equi amorem in dominum Silius Italicus ita decantat.

> Agnouit Sonipes, arrectisque auribus acrem
> Hinnitum effundens sternit tellure Vagesum,
> Quem tunc captiuo portabat in agmina dorso,
> Hinc rapidum glomerans cursum per lubrica pinguis
> Stante cruore soli, & mutilata cadauera cede
> Euolat, ac Domini consistit in ora iacentis,
> Inde inclinatus collum, summissus & armos
> De more, inflexis præbebat scandere terga
> Cruribus, ac proprio quodam trepidabat amore.

Sed vt ad portenta reuertamur, illud memoriæ proditum est, quemadmodum Nero asturconem, quo maxime delectabatur, posteriore corporis parte in simiæ speciem abiisse per quietem videre visus, ac tantum capite integro hinnitus edere canoros, ostento fuit quòd illa equi ferocitas in simiæ ludibrium esset abitura. Dedit & Aelio Pertinaci feroci viro, qui post sublatum Commodum, imperium arripuit, inuadendi regni signum equus. Nam ea, qua natus est hora, equus pullus in tegulas ascendit, atque ibi breui temporis spatio commoratus, simul & decidit & expirauit. Quod quidem huic in Villa Martis genito, & ad bellica negotia nato futuræ sublimitatis, quamuis breui duraturæ augurium fuit.

A LABORIBVS QVIES

QVid vero soluti, pascentésque in Neruæ nummis equi sibi velint, cuç ibidem litteræ declarant, in hunc scilicet modum: VEHICVLATIONE ITAL. REMISSA, quod nonnulli referunt ad argumentum illud quod in boue ad præsepe tractauimus. Sed accipiendum potius de tributo quod Italia omnis in vehiculationes exsoluebat, vt & Magistratuum sarcinæ, & exercituum, & alia huiusmodi publica transportarentur, quod tributi genus Nerua vti onerosum nimis Italiæ remiserit vniuersæ, qua de sententia plura dicerem, nisi doctissimus plane vir Fab. Vigil Spoletanus rem exactissimè pertractasset.

ITALIA

SVnt qui putent equos in hoc nummo Italiam ſignificare, eoque adducuntur argumento, quòd in argenteo nummo & aliquot æreis obſeruatur caput equi frenati cum inſcriptione ROMA. ab eius occipitio ſceptrum, in cuius ſumma parte caput itidem equi videatur; ab altera parte, Roma ipſa galeata vti mos eſt. Alii nummi ſunt cum equinis capitibus ab vtraque parte ſingulis, cum inſcriptione ROMA. Sed enim cum equum ipſum multifariam in Latinorum & Græcorum nummis obſeruauerim, neque Italiam neque aliam quampiam prouinciam, regionemue, aut ciuitatem ſignificare contenderim; ſed aut bellum, aut itinerationem; aut decurſionem, vt in Neronianis pleriſque; aut velocitatem, vt in Papirianis, & alia prout locis ſuis explicantur.

MAVRETANIA

NIſi qui, ſi videant in Hadriani nummo equum a pedite rectum cum inſcriptione MAVRETANIA, ita enim ſcriptum per E ſecunda ſyllaba, intelligere velint prouinciam eam in deditionem acceptam, vel quid huiuſmodi. Sanè aliquot ex huiuſmodi nummis vna in parte caput habent Hadriani, ab altera equum quem mulier duobus armata iaculis ductat; Quod nimirum indicat genus id bellandi, quo plurimum vtitur ea prouincia.

MAVRI FEROCES

QVin poſterioribus etiam ſæculis militares quidam ordines, qui ſub equitum magiſtro militabant dimidios rutili coloris equos duos in alba parma ſe ſe quodam modo laceſſentes, orbe viridi, cuius luteus erat vmbilicus, interpoſito, præferebant, iique MAVRI FEROCES appellabantur. Quòd verò aliqui ex nummis Italiam per equum ſignificari crediderint, fortè ſuſpicati ſunt ex eo nummo, qui equum exultantem habet, flore quodam ſuperne ſito: ab cuius altero latere inſcriptio eſt. ROMANOR.

EQ. VICTORIA

CVR vero potius non putemus nummum hunc in rei geſtæ monumentũ eſſe cuſum, quia bello Punico, quod cum Hannibale geſtum eſt, cœperint aliquando Romani etiam equis ſuperiores eſſe, cũ prius robur eorum omne in legionibus conſiſteret: flos enim ille ſuperne additus principium atque ſpem bonæ frugis indicat. Sanè Virgilius rem tantam haud quaquam reliquit indictam, cum de Marcelli laudibus ita cecinit:

Hic rem Romanam magno turbante tumultu
Siſtet, equis ſternet Pœnos.

At in Cephalæniorum etiam nummis equus ſignari ſolitus, cuius rei mentio apud Plutarchum. Apud Smyrnæos Fortunæ ſimulacrum fuit a Bupalo quodam probo ſanè viro factum, in cuius capite pullus equinus inſidebat, & Amaltheæ cornu manum implebat, de quo apud Pauſaniam Meſſenicis.

SYRACVSANI

VTebantur & Syracuſani equi nota. Nam Athenienſibus illis, qui apud Syracuſas capti Niciana clade pro ſeruis veniere ſub haſta, frons equi charactere inuſta eſt; in aliquot eorum nummis equus & ſeſſor habetur cum inſcriptione ΙΕΡΩΝΟΣ, quod nimirum eius in equeſtri militia; ſed præcipuam in cer-

in certaminibus gloriam ostendit, quem ea de causa tot laudibus Pindarus poeta immortalitati consecrauit; Aliæ quoque Respub. atque alii plerique Principes equi signo vsi sunt, vt nihil denique priuatum videam, quod ad Italiam spectet.

TARENTINI

QVin etiam in nummo, cuius inscriptio. ΤΑΡΑΣ. Eques etiam iaculator inspicitur, ob equestrem scilicet militiam, quam egregie Tarentini sunt exercere soliti, vnde apud Græcos, Tarentinos ordines inuenias ex equitibus huiusmodi constitutos, & ταραντινίζειν verbum eo se militiæ genere exercere.

SAGITTARII SENIORES ORIENTALES

EQui vero duo dimidiati coloris lutei, in ceruleo clypeo, quem ruber circulus ambibat, auersi prosilientes a centro, quod luteum in medio rubræ peltæ, pro vmbilico appositum erat, ita vt ab ipsa pelta trames coloris eiusdem ad rubrum vsque ambitum protéderetur, eius ordinis erat insigne, qui SAGITTARII SENIORES ORIENTALES appellabantur; Militabant ii sub magistro militum Præsentiali nuncupato.

SECVNDI THEODOSIANI

LVteus etiam equus erat in imo parmæ ferrugineæ, coloratioris cuius vmbilicus albus rubro continebatur circulo, quem alter coloris lutei circuibat. SECVNDORVM THEODOSIANORVM. Hic erat clypeus, qui sub eodem militum magistro stipendia faciebant. Hi nimirum Theodosii principatu in militiam adlecti.

CONSTANTIA

ERat & alia legio, quæ rutilum equum in cerulea parma gestabat in medio viridis orbis constitutus, cui quadrupes toto inniti pectore videbatur, ea CONSTANTIA nuncupabatur, quæ sub magistro peditum merebat, Constantio quippe principe instituta.

IMMODERATVS IMPETVS

REs ipsa adhortari videtur, vt & historiæ sacræ mysterium, quantum ad equum pertinet, reuelem. Nam pro immoderato & rationis experte impetu equum poni apud legislatorem Mosem ex eo manifestum est, quod non designari principem equorum educatorem dicit; quod ita capiundum est ex Philonis sententia, vt ineptum eum ad principatum existimemus, qui voluptatibus cupiditatibusque & nequitiæ deditus stare loco nesciat & fræna ferox spumantia mandat. Lex ipsa Deuter. c. 17. Quique rex fuerit constitutus non multiplicabit sibi equos, nec reducet populum in Aegyptum, equitatus numero subleuatus, præsertim cum Dominus præceperit vobis, vt nequaquam amplius per eandem viam reuertamini. Nam qui talia mente concipit, effreno illi & feroci equo similis est, de quo vulgatum adagium, secede equinis a pedibus procul, ab equo inquam illo, qui semper Aegyptum hoc est voluptatum & illecebrarum planiciem appetit insultare, quocirca frænis catenisque compescendus, nisi velimus in perniciem rapi, & nosmetipsos vna cum fortunis dare præci

pites.Nã vt optime ait Euripides ἀχαλίνων ςομάτων ἀνόμȣ τ᾽ἀφροσύνας τέλος δυςυχία. Infrænis oris exlegísque dementiæ finis infortunium.Sæpè autem in Diuinis litteris equus aberrantem & vagum hominem indicat,qui sine ratione vlla feratur, vt fallax equus ad salutem,& Nolite fieri sicut equus & mulus, quibus non est intellectus. Callidum vero Antisthenis dicterium,cum Plato vehemẽter laudaret equum in pompa quadam equestri,hinnitu crebro ferociáque excelsos spiritus præ se ferentem, is qui hominis iactantiam libenter incessebat, Et tu,inquit, videris bonus equus euasurus. At Themistocles,cum mutatos eius mores ex procacissimo in maxime temperantem plerique admirarentur, An non,inquit ille,videtis asperos & indomitos pullos in optimos equos euadere. Non imprudenter itaque Prudentius elationem animi describens ait:

Forte per effusas inflata superbia turbas
Infræni volitabat equo.

NEQVITIA IN TEMPERANTIAM VERSA.

QVod vero super Aegypti deliciis dictum D.Ambrosius ex Apostoli dictatis eo tempore ait Pascha celebrari,quo Israëlitici Aegyptum relinquere, solennitatemque eam,animarum transitum interpretari, a vitiis ad virtutẽ,a corporis affectibus,ad animi constantiam atque sobrietatem, a malitiæ nequitiæque fermento ad veritatem & stabilem sinceri propositi firmitatem.Molliciem quippe in Aegyptiis & alia multa carpit Hadrianus,maxime que optare videtur vt melius esset morata ciuitas, Alexandream notans.Legitur in libris Sibyllinis, MILES ROMANE AEGYPTVM CAVE.Quod licet de Pompeio Magno dictum interpretati sunt multi,sollicitíque aliquando Romani fuerint,ne Ptolemæum armis in regnum restituerent, hac religione deterriti; Alia tamen eáque longe verior eius oraculi videtur interpretatio;præceptum scilicet esse illis hoc velamento,vt quibus datum esset imperio populos regere,Aegyptum cauerẽt, quippe delicias &molliciem, eaque omnia quę mox fortissimum id genus hominum,vt primum lasciuire cœpit, turpiter adeò effœminauit,vt pessum penitus ierit, imperio in eos translato, quos vt omniũ despicatissimos expuebant,& omni contumeliarum genere insectabantur. Sed quanto erat ominosior Aegyptus Pop. Romano,successum tanto prosperiorem Aegyptiis ex Romanorum aduentu in regionem eam oracula pollicebantur. Apud Memphin enim in aurea columna litteris Aegyptiis scriptum erat,tum demum Aegyptum liberam fore,cum in eam venissent Rom. fasces, eorumque prætexta;quod apud Proclum grammaticum se legisse testatur Pollio. Nimirum qui virtutem & rerum disciplinam admittit,vitiis liberatur. Sed enim Romani pace iam terra marique parta molles Aegyptiorum delicias suscepere:illi deliciis amotis pristinam Romanorum virtutem industriamque sibi mox vendicauere:sed alio loco de fascibus dicendum erit.Quod vero facit ad rem.Adamantius ad dictum illud de Iosippo: Et totius Aegypti principatum obtinet,ita philosophatur:Libidinem quippe calcauit, nequitiam euitauit,omnesque corporis voluptates edomuit atq.frenauit. Hoc enim est totum Aegypti principatum gerere.Vide vero Chrysostomum oratione quam habuit in vigilia Epiphaniæ de Aegypto multa in hanc sententiam disserentem.

RATIO ET CVPIDITAS

ESt tale aliquid apud Platonem,Phædro, qui rationem atque cupiditatem per dexterum & sinistrum bigarum equos intelligendum proponit,improbíque

bíque ac impuri ora lupatis frangenda ad cruoris usque illisum præcipit.

Donec humi sonipes temeraria crura superbus
Imprimat,& tellus clunibus icta tremat
Mox facili des lora manu,pariterque feratur
Obsequio parens mannus uterque tuo.

SVPERBIA . PERTINACIA CESPITATIO INSOLENTIA.

NAM & in Mosaico illo quadrupede uitia quatuor deprehendit Philo, quæ unà cum sessore in mare proiicienda deperdendáque sint. Elatum in primis pedem illum;quem superbiam illi uocauere; quam pes alter comitatur,qui secum trahit velocem ad vitæ perniciem,procliuitatem, in quam frequenter admodum cespitat,cernuúsque canterii more in fossam lapsabundus corruit. Ex posticis pes alter malæ perseuerantiæ subsequentem pertinaciam ostendit. Alter perperam factorum exultationem, quæ omnia effrænum, & exultantem Platonis equum mira similitudine describunt. Iocosè verò Teius Anacreon cum muliebrem fastum, arrogantémque animum incesseret, puellam quandam equino comparauit pullo, in quem nemo adhuc inscendisset, atque ita assultim nullo cohibita fræno temere vagaretur,cuius sententiæ versus hi superfuere.

Πῶλε θρηικίη τί δή με	Pulle Thraicia ecquid,ò,me
Λοξὸν ὄμμασι βλέπουσα	Torue luminibus petitum
Νηλεῶς φεύγεις, δοκέεις δὲ	Impie fugis?videris
Μηδὲν εἰδέναι σοφόν. ἴσθι	Nil quidem sapere,at perita
Τοὶ καλῶς μὲν ἄν τοι τὸν χαλινὸν	Pulchre eris tibi si lupatos
Ἐμβάλλοιμι, ἡνίας δ' ἔχων	Illigauero,móxque habenas
Στρέφοιμ' ἀμφὶ τέρματα δρόμου.	Sumpsero,atque circumuertero
Νῦν δὲ λειμῶνάς τε βόσκεαι	Metæ in ambitum,atque finem.
Κοῦφά τε σκιρτῶσα παίζεις	At tu amœna prata pascis;
Δεξιὸν γὰρ ἱπποπείρην	Molle sed lasciuienti
Οὐκ ἔχεις ἐπεμβάτην.	Non erit magister usquam
Quos quidem vtcunq; potui cando-	Sessor,insultare qui te
re haudquaquam pari Latinos feci.	In modum probe instruat.

Ad hoc facit lepidissima Ode illa Horatiana de indomita vitula.

Nondum subacta ferre iugum valet
Ceruice nondum munia comparis
Aequare,nec tauri ruentis
In venerem tollerare pondus;
Circa virentes est animus tuæ
Campos iuuencæ,nec fluuiis grauem
Solantis æstum nec in udo
Ludere cum vitulis salicto
Prægestientis. Et altera vbi hæc sunt super equa
Quæ velut latis equa trima campis
Ludit exultim metuítque tangi
Nuptiarum expers & adhuc proteruo Cruda marito.

Quod vero Anacreon mulierem equini pulli cognomine vocitarit, facit idem Nicander mataphoram eandem scitè prosecutus,vbi de iis agit,quæ contra venenum vtilia sunt,puellare quippe lac adhiberi commodum. Is enim lac pulli, pro lac puellare,Anacreontio vocabulo posuit,eo versu.

Θηλυτέρης πώλοιο χέας ὀπὸν ἄλλο τε νύμφαις. quod castigatius in manuscriptis codicibus νύμφης legitur. Fœminei quippe pulli lac & si fieri posit uirginis, uiri-

dissimo, scilicet ætatis flore uigentis, balsamo (vt vulgata obiter corrigantur exemplaria, in quibus βλασάμοιο scriptum est) instillandum monuit. Hic interpretes non de equini pulli lacte dictum volunt, sed de muliebri, quod Erasistrati auctoritate confirmāt dicentis ἐν τῷ περὶ θανασίμων, utile esse lac muliebre.

MERETRICIA PROCACITAS

DIomedes verò filiæ (illius inquam Thracii regis insanissimi) libidinis furore famosissimæ, equis, quæ aduentantes deuorarent, comparantur à Poëtis. Vnde ortum prouerbium tradunt auctores Græci Διομήδεια ἀνάγκη. Atq; ita interpres Aristophanis ἐκκλησιαζούσαις interpretatur: Quamquam Eustathius hospites a patre solitos interimi, & equis in pabulum apponi tradit, fabulam scilicet secutus, quam à Poëtis fictam vno omnium consensu repererat. Quò verò hæc, eo accipi intellectu debere, quem ex clarissimis auctoribus excerpsimus vnicuique magis constet, à peritis vsurpatum inuenias hippobinon appellari hominem, qui sit libidini uenereísque negotiis intemperanter deditus, quod nomen ab equi natura deductum ignorat nemo. Adde quod hippopornon ad extremam dicimus contumeliam, cum supremam cuiuspiam nequitiā, & immoderatam lasciuiam exprobramus. In diuinis quoque literis dictum in hanc sententiam insanientes quosdam factos in fœminas, quòd unusquisque super uxorem proximi sui hinniebat, equinam uates ille dedit homini uocem, ut equinam in eo petulantiam argueret. Non enim est omnis homo, homo, diceret Adamantius; sed ea quis nequitia præditus homoequus est: Vt homo in honore positus, nulla tamen præditus sapientia homoiumentum est: iumentis.n. insipientibus is perquàm similis habetur: Et generatio uiperarū, de qua Dominus, homouipera appellari potest. Neque aliud quidpiā hieroglyphicè per duplicem centauri formam intelligi vult Maximus Tyrius, quàm voluptatis vinculum. Quotiescunque enim accidit, ut ferinæ partes tyrannidem in nobis occupent, ardórque cupiditatis nobilitatem animi corripiat, opprimat, seruitióque addicat suo, propter turpitudinum obsequia homo in belluam uertitur. Ridiculè uerò facetéque admodum Aristophanes, Xenophantis, rusticorum morum hominem, & furibundum à nebulis sub centauri specie repræsentari dicit. Ipsúmque Chironis nomen ex ea significatione, quod & deteriorem significat, ioco ansam dedit, cum centauros duos inter se pugnantes in tabula pessimè pictos Diogenes cōspexisset; interrogauit enim vter eorum Chiron esset, visus de nomiue quærere, cum sensu, vter peior esset, intelligeret. Et quoniam in Diuinis literis, qui turpibus & immundis officiis detinentur, iumenta sunt, pecoráque prona & uentri obedientia, fornicatores Hierosolymitanus Hesychius admissarios equos vocat hieròglyphico admodū proprio. Idem Psalmo XXXI. Nolite fieri sicut equus & mulus, quod ita exponunt interpretes, Nolite amore mulierum furere, sicut infrænes equi; notum enim est eos suam ad uoluptates intemperātiam hinnitu subinde prodere, vtpote qui omnino quid bonum, quid malum, quid honestum, quid turpe sit prorsus ignorāt. Sed enim meretriciam hanc petulantiam à tam multis per equinæ imaginis hieroglyphicum indicatā nemo Virgilio melius, & plenius expresit, ubi Georg. ita canit,

> Scilicet ante omnes furor est insignis equarum,
> Et mentem Venus ipsa dedit, quo tempore Glauci
> Potniades malis membra absumpsere quadrigæ:
> Illas ducit amor trans Gargara, tránsque sonantem
> Ascanium, superant montes, & flumina tranant,
> Continuóque, auidis ubi subdita flamma medullis,
> Vere magis, quia uere calor redit ossibus, illæ
> Ore omnes uersæ in zephyrum stant rupibus altis

Exceptántque

Exceptántque leues auras,& sæpe sine ullis
Coniugiis uento grauidæ,mirabile dictu
Saxa per & scopulos,& depressas conualles
Diffugiunt, non Eure tuos,non Solis ad ortus
In Boream,Corúmque,aut unde nigerrimus Hauster
Nascitur & pluuio contristat sidere cœlum.
Hic demum hippomanes, uero quod nomine dicunt
Pastores,lentum destillat ab inguine uirus
Hippomanes,quod sæpe malæ legêre nouercæ,
Miscuerúntque herbas,& non innoxia uerba.

Sed neque minor est equorum furor,qui zelotypia etiam ita laborant,ut riuales acerrimè castigent. Visum enim aiunt in Syria, ubi syluestrium equarum armenta vulgo pascuntur,præire ducem, qui, si iunior aliquis libidinis causa equam inscenderit eam initurus,ita indignetur, ut eum nulla interiecta mora prosequatur,donec cõprehensum uerendis mordicus priuet. In hoc autem animalium genere fœminæ maribus continentiores sunt. Absyrtus enim ait equã ubi se concepisse nouit,marem ulterius non admittere. Neque uero loco hoc prætereundum,quod & ad hippomanis uim, & ad immodicam equorum impotentiam,& subitam in uenerem concitationem pertinet, uenenum illud, quod sępe malæ,uti dicebamus,legêre nouercæ,à furore,in quem agit equos, appellatum tanti esse roboris,& efficaciæ, ut cum Phormis quidam Mænalius equos duos à Dionysio Argiuo fabrefactos in Olympia dicasset, abdito in eorum altero,ut Elei arbitrabantur,eo uiru,ut alii, in liquatum metallum immixto,constiterit allectos ita esse equos ad initum sui,ut non nisi flagellis amoueri potuerint. Historiam ponit Pausanias. Varia autem est antiquorum super hippomane uiru sententia. Nam Theocritus Hesiodum secutus plantã esse, uidetur existimasse,qui φαρμακευτρία dicat.

ἱππομανὲς φυτόν ἐστι παρ᾽ Ἀρκάσι, τῷ δ᾽ ἔπι πᾶσαι
καὶ πῶλοι μαίνονται ἀν᾽ ὤρεα, καὶ θοαὶ ἵπποι.

Idque periti,diligentésque agnoscunt uiri. Alii Theocrito pertinaciter aduersantur,neque plantam esse hippomanes,neque tale aliquid in Arcadia nasci asseuerantes,idque unum uerissimum autumant, quod de caruncula fici instar in pulli fronte recens editi inhærente traditum est à Theophrasto, agnoscit tamen & Crateuas plantam,eámque fructum habere fici syluestris instar,folium uerò fuscum docet,quemadmodum papauer,quin & spinosum esse idque ueneficiis amatoris immixtum mirificè pollere:hinc nonnulli φυτὸν illud Theocritianum pro φύμα,hoc est tuberculum,fronti quippe huiusmodi pulli adnatum interpretantur. Nam & Archilochus φυτὸν pro φύμα posuit, atque ita facilè de caruncula posse intelligi. Sed enim quod Theocritus ait,id apud Arcadas inueniri,nimirum ad plantam referri debet:non enim dicendum pullos,in Arcadia tantum editos hippomanes in fronte gestare, quod omnibus ferè accidit ubicumque locorum genitis. De plantis uero uerissimum est alias alio loco nasci, uel pollere magis hoc quàm illo loco prouenientes. Sed ambiguitas hæc omnis ex locutionis huius quæ est hippomanes,æquiuoco orta est,cum tria sint uocis huius significata, Vnum uirus illud,quod equa in libidinem concitata emittere soleat è natura,de quo Maro, Lentũ destillat ab inguine uirus. idque tantus auctor,in re seria uero dici nomine hippomanes autumat. Dixerat et Tibul.

Et quod,ubi indomitis gregibus Venus afflat amores
Hippomanes cupidæ stillat ab inguine equæ.

Manifestum enim est ex horum descriptione hippomanes hic neque pro planta,neque pro caruncula poni. In Arcadia autem esse plantam etiam, furoribus amatoriis damnatam,cur inficiari possit quispiam,non uideo,antiquis tot auctoribus rem ipsam agnoscentibus. Inueniri demum carunculam,instar caricæ,

in fronte pulli applicitam,quam mater nisi mordicus decerpserit, deuoraueritque ab amore curáque educandi filii abalienetur, Theophrasto, Plinio, & aliis id tradentibus,qua de re idem Maro;

Quæritur & nascentis equi de fronte reuulsus
Et matri præreptus amor, Causam nullam video cur quispiam aduersetur. Neque audiendi sunt qui nihil aliud hippomanes apud Maronem & Theocritum,addam & Tibullum,significare contendunt,Scholiis in Dioscoridem,nisi furorem grandem,ut eorum uerbis utar,et ubique adiectiui nominis modo poni,cum iam uocem eam trium esse rerum,quæ quidem & cerni, & manibus attrectari possunt,uocabulum substantiuúmque uerum indicauerimus. Neque tamen negamus ἵππον locutionem plerisque nominibus applicatam magnitudinem proceritatémque significare,ut hipposelinon,hippomarathrum,& multa huiusmodi,quæ superfluum est enumerare, sed hæc non sunt tanti,ut negare possint hippomanes ueram esse in Arcadia plantam, cuius figuram neque non uim amatoriis ueneficiis peculiarem,Crateuas apud Theocritum descripserit,neque carunculam auferant, quæ sit omnibus manifesta, neque destillationem amoueant,quæ Tibulli, Virgilii, Probi, Aristotelis denique ipsius auctoritate continetur. in eandem enim furoris efficaciam conueniunt uirus illud, planta Arcadica,& ficulneus ille tuber à maleficis propinata. Hæc fortè nos morosius prosecuti sumus,quàm suscepti operis ratio postulasset: sed grauissimo uiro,ætate nostra præstanti,qui tria hęc de rerum natura tollere conatur respondendum fuit,si Veneti Poëte nostri, si Romani, si Siculi dignitatem in suo cuiusque genere summorum tueri concedatur.

PROFANVS.

SAne quidem Aegyptii sacerdotes animal hoc alioqui tam generosum, tam utile,tam domesticum,repudiauere,ac per hieroglyphicum eius profanum intelligi decreuere: cuius rei causam eam fuisse suspicor, quæ maiores etiam nostros in Italia ab eo abstinere tam religiose iusserit,ut a sacrorũ flamine minime tangeretur,propterea quòd damnatum inter uenena fel habere proditũ est. Alii rem simplicius interpretantes dicunt inde factum,ne si longius digrederentur,fraus interdum ex negligentia fieret sacris. Ea enim de causa sacerdotum etiam nostrorum familiis data otia, ne profanis occupationibus, aut curis distraherentur;sed in precibus tantum Deo allegandis occupati essent, & laudes illi septies in die dicerent. Perseuerauit autem in nostra usque tempora,ut primores Antistites equo per urbem uehi,solennibus præsertim diebus contra morem & decorũ haberetur,præterquàm uno maxime omnium festo die,quo nouus Pontifex Maximus ad Lateranum deducitur: tunc enim in albis equis omnes Præsules conuehi moris est.

AVCTORITAS.

CVmque apud Romanos ueteres Dictatoria dignitas admodum sacrosancta esset, uetusta quadam lege nefas dictatori erat equitare, causas alias atque alias memorat Plutarchus, vita Fabii. Siue quòd maiores vires pedestribus inesse copiis arbitrarentur,proptereáque oportere Imperatorem in phalange permanere neque locum deserere; Siue quòd eius principatus auctoritas & magna esset, & quodammodo tyrannica in reliquarum omnium rerum administratione,uoluerint tamen in hoc dictatorem inferiorem populo uideri. Fabio tamen Maximo dictatori designato,post cladem ad Thrasymenum acceptam,primum equus concessus in tanto rerum discrimine,quo principatus magnitudo,ac moles ostenderetur,maiorisque apud omnes auctoritatis haberetur.

retur. Eſt enim equus animal omnino ſuperbum,& equitare magnificum habetur. Vnde Ariſtippus apud Horatium cum Diogenis uilitatem argueret, ſplendidius multo eſſe dicit, equus ut me portet, alat Rex: id uerò Diogenes, ac plerique alii philoſopho minus dignum arbitrabantur. Quare Plato cum in equum aliquando conſcendiſſet, ſtatim deſiliit ad terram, ſe uereri dicens μὴ ἱπποτυφίᾳ ληφθῇ, Ne equino quopiam faſtu contaminaretur.

FABII CONTATORIS VIRTVTES.

SEd ut ad imagines noſtras reuertamur, in lapillo onyce argumentũ multiplex vidi artificioſe admodum ſcalptum: Equino enim capite eſt, humana facie in pectus barbata, gruinis pedibus, cauda gallinacei, litteræ ſunt, FAB. Ex quo quidèm figmento virtutes eas facilè coniectes, quibus Fabius Contator inſignis fuit. Nam principatum in bello ex equino capite, prudentiam ex humano pectore barbato, prouidentiam & contationem, atque etiam ſpeculationem ex pedibus gruinis, victoriam ex pulli gallinacei cauda interpretamur, quorum omnium cauſæ in ſuis quæque commentariis ſunt explicatæ.

ANIMI DESPONSIO

NEque forte ingratum fuerit hieroglyphicum, quo deſperatio, aut rei quam quiſpiam aggreſſus fuerit inauſpicatus ingreſſus ſignificetur, ubi quis equum ceſpitantem, aut prioribus prolapſum pedibus adpingeret, cum ipſa præſertim res & prouerbio & auguriis ueterum confirmetur. Nam quod ad prouerbium attinet, quod fertur. Rideo, inquit Galba, canterie. Siſinnius Capito ita interpretatur, qui principio rei alicuius inchoatæ deficiunt animo. Nam cum Sulpitius Galba in prouinciam exiens ad portam ipſam canterium ſuum animaduertiſſet cecidiſſe. Rideo inquit canterie te iam lapſum eſſe, cum tam longum iter iturus uix id ſis ingreſſus. Ex oſtentis uero unum ſufficiat commemoraſſe, quod Flaminio conſuli feroci uiro Arretii fertur obtigiſſe, cum is indigne ferens per mediam iam Italiam uagari Pœnum, atque obſiſtente nullo cædibus & incendiis omnia vaſtantem ad ipſa Romana mœnia oppugnanda proficiſci, ſigna ocyus conuelli iuſſiſſet, cum primum in equum inſiliit, equus repente corruit, conſulemque lapſum ſuper caput effudit, inauſpicati nimirum incepti ſignum, quo paulopoſt ipſe cum exercitu concidit, fœdiſsima ad Thraſymenum clade ſuperatus.

DIFFICVLTAS

NEque indecenter inter picturas huiuſmodi referetur, equus in foſſam prolapſus, aut in uoraginem aliquam demerſus, ubi luti tenacitate pertinaciſsime detineatur, neque ſeſe ualeat expedire, ſi negotii alicuius difficultatem, aut incommodum exprimere uoluerimus: quippe quòd plurimum ita eſt canteriorum natura, quos oneribus comportandis addicimus, vt ſi aliquam in uoraginem deciderint, tam ob onus quo grauantur, quàm ob liuidæ paludis cœnum, in quo recumbant, ſupra modum implicentur, unde ægrè attolli queant. Hinc illud apud Liuium à Iubellio Taurea Campano obiectum, minime ſis canterius in foſſa, cum longo certamine cum Claudio Aſellio Ro. delaſſatus ſe ſubducere meditaretur, cuius rei non apparente ratione, ad dolos conuerſus hoſti ſuaſit, ut equo dimiſſo in cauam uiam deſcenderet, ubi ſecum pedes congreſſurus eſſet, quod cum Romanus intrepide, nulla interpoſita contatione feciſſet, Taurea eo iactato dicterio, admiſſo ſtatim equo profugit, qua-

ſi dicere uoluerit nolle ſe eo demittere, unde difficillima futura eſſet emerſio.

CERES.

SEd ut nihil quod ad equi imaginem faciat, quantum induſtria conſequi poſſumus, omittamus; fuiſſe legimus apud Phigalenſes ſimulacrum Cereris in antro conſecratum, habitu ſedentis in petra, equinis capite comáque, cetera muliebri ſimile, adnexis draconum & ferarum pluriũm imaginibus, quæ circa caput illudebant, palla nigra ad talos demiſſa, in cuius manu una delphinus, in altera columba ſuſtineretur. Sed enim quamuis huiuſmodi ſimulacrum Cereris nonnulli fuiſſe dicunt; ego tamen Veneris potius crediderim, niſi dicamus pabulum & opulentiam, quæ per Cererem ſignificantur, incitamentum eſſe ad illecebras, & petulantiam. Equinum enim caput non eſſe ab laſciuia alienum, ex iis quæ paulo ante diximus manifeſtum eſt: draconum ſpiras amatorios nodos, uoluptariaſque implicationes ſignificare ſerpente ſuper indicat commentarium. Delphinum amoris ſimulacrum eſſe, tam ex hiſtoria, quàm ex tot Veneris ſignis, quibus id genus piſcis admouetur, alibi comprobauimus. Columbam denique referre Venerem ſuo capite diſputatum eſt. Acquieſcendum tamen Pauſaniæ Cererem eam eſſe dicenti. Sed enim ut in Sue diſſeruimus, eandem eſſe Cererem & Venerem Ptolemæi aſſertoris tempore declaratum eſt. Cæterum poteſt huiuſmodi picturæ ſpecies ipſius etiam rerum naturæ hieroglyphicum eſſe, equinum quippe caput ob inſitam animali pernicitatem innuere uelociſsimos cœleſtium orbium motus; Columbam tractus aërios, ut ſuo loco dictum; Mare Delphinum, ut in nummis paſsim: Anguium inuolucra ſinuoſos omnium toto terrarum orbe lapſus. de quibus apud Platonem Socrates, ut in Serpente teſtatum fecimus. Feræ reliquæ uitas animantium omnes oſtendere uidentur. Saxum terræ firmam & ſtabilem ſedem ſua ſe ſoliditate continentem. Antrum denique ac nigram pallam ea plurima quæ de rerum cauſis, & originibus minus ad huc comperta deliteſcunt, ut in ſimulacris Iſidis caput pedeſque ex nigro lapide, de qua dictum alibi.

QVIBVS DIS EQVI SACRI.

QVod vero Marti primum omnium ſacer equus eſſet, ex eo conſtat, quòd Decembr. Idibus, illi equus, qui a dextra uictor fuiſſet immolabatur. Dextera.n.maſculina cenſeri diximus in Tauro, & mares animos Marti paſsim uidemus attributos, de quo latius in pudendi uirilis interpretatione, neque non in Scarabæo. Sacrificii uero huius cauſam nõnulli putant, ut Martem hoſtia, quæ illi plurimũ eſſet accepta, conciliarent. Nam & Pauſanias ait Tyndarum raptæ filiæ iniurias vlturum cum Menelao marito procis aliis in locum unum conuocatis, immolato prius equo, ut bellum aduerſus Troianos ſuſciperent, iuramento adegiſſe. Neque deſunt qui ſacrum quod Decembr. Idibus fieri ſolitum dicebamus, Octobri menſe factum autument, eaque de cauſa equum eum Octobrem itidem appellatum, fuiſſeque non leuem Romæ de capite eius cõtentionem inter Suburranenſes & Sacrauienſes, ut id ſcilicet ii in Regiæ pariete, illi ad Turrim Manilium affigerent. Vtcunque uero equus panibus caput redimitum habens octobribus idibus pro frugib. in campo Martio mactabatur. Ideo uero equum potius quàm bouem immolabant, quia equus animal bello dicatum ad frugum potius perniciem, quàm auctum ſpectare uidebatur. Bos uerò ad frugum prouentum & commoditatem natus. Quin etiam auctores ſunt, equos a Romanis non ideo mactari ſolitos, ut Martem ſibi conciliarent; ſed ut ſupplicium ex eo ſumerent, per quem conſtat Troiam fuiſſe captam, unde ſe oriundos illi profitebantur. Sed enim perfrigida & ieiu

na

na admodum calumnia hæc mihi uidetur in Romanum nomen,ut populus tot uirtutibus insignis immeritum animal quotannis ita multarent, quique grauissimas iniurias hostibus sæpe condonare soliti essent, uni huic immortali in equos odio tam pertinaciter inhærerent. Lacedæmonii uero ut Festus asserit equum uentis in monte Taygeto soliti sunt immolare, eundémque ibidem adolere,ut cinis uentorum flatu per fines quàm latissime dispergeretur. Cæterum Pausanias Soli equum in eo mōte tradit a Lacedæmoniis mactari solitum Persarum more. Hinc Curioni Xenophon equum donat,quem Soli sacrificet, cum eam apud Persas esse Solis victimam non ignoraret. Idem auctor est apud Sauromatas equos ad sacra,& ad cibos ali, unde apud Epigrammatarium nostrum.

Venit ab epoto Sarmata pastus equo.

Sarmatas .n. Romani dicunt, quos Greci Sauromatas, ut Plinius quarto:apud Stephanum diuersi populi quamuis vtraque gens Scythica. Apud Salentinos Ioui dicatus equus uiuus in ignem coniiciebatur, perinde ac Rhodii quotannis quadrigas Soli cōsecratas in mare iaciebant, quòd uulgatū est eum tali vehiculo circumuehi mundū. Vti etiam in Illyrico,ea de causa quòd Tridentis ictu terra equum excierit quatuor equos nono quoque anno marinis fluctibus habendos iaciebant. Apud Philostratum Heroicis legas pullum equinum coloris albi,& fræni sessorísque adhuc ignarum Soli sacrificandum pro uictoria asse quenda, idque suasu Palamedis perterrefactis aliquando Græcis, quod Solis deliquium dum circunsident Troiam inspexissent. Has quasdam veluti phaleras equo libuit addere,quas sumptu nostro comparatas si quis approbaret,iis uteretur: Qui vero ornatum alium expetiuerit,uel ex aliis quærat, uel impensa sibi comparet sua.

PIERIVS VALERIANVS

AD FLORIVM MARESIVM BELLVNENSIS ECCLESIAE ARCHIPRESBYTERVM, DE IIS QVAE PER CANEM SIGNIFICANTVR

EX SACRIS AEGYPTIORVM LITTERIS.

CVI vero potius Canem meũ in sacris quidem Aegyptiorum adytis educatum, sed mea huc aduectum diligentia dono dare debueram quàm tibi mi Flori iucundissime? Quotiescunque enim ea considerabam, quæ sapientissimi illi viri per canis hieroglyphica significari tradiderunt, dum diuinæ mentis interpretem, dum sacerdotem, dum tutelares Deos eo posito subinnuebant, dum grati animi signum, dum memoriæ, & amicitiæ simulacrum, dum uatem, dum philosophum, ac ipsum litterarum auctorem Mercurium, fidem, & obsequium, & pleraque alia per idem animal intelligebant, totiens mihi tui, qui alumnus meus es, species offerebatur; cuius studium in disciplinis, integerrimos mores, insignem pietatem, liberrimi, beniuolentissimique animi candorem, & sinceritatem tam longa multorum annorum experientia perspexissem. Sed parum existimabam hac me cogitationis hilaritate perfusum, nisi rem ipsam scriptis etiam mandare studuissem, atque ita longè affluentiori uoluptate commemorando perfunderer. Hunc igitur ex omnium animantium grege delectum tibi dedicaui, non ut quæ canis fuerint significata, docere te mihi consilium esset; sed ut sæpius inter scribendum, relegendúmque obueniret, vnde ego bonitatis tuæ frequẽtius memor, hac ipsa diuturnius iucunditate perfruerer. Reliquum est, ut ex beniuolentissimo eius ingenio meam erga te beniuolentiam contemplere, perinde ac commendabiles ego mores tuos præclaris, quæ cani attribuuntur, dotibus æquiparare soleo: quippe qui existimem, sperémque, uelut ille ad Heroum, Deorumque simulacra contemplanda natura ipsa promptissimus inuenitur, tu quoque, quod non ignauiter facis, canem uitæ quoddam exemplar tibi sis propositurus. Verum age iam ex ipso commentario canis ipsius ingenium exploremus.

SACRARVM LITERARVM PROFESSOR.

IN PRIMIS autem profeſſorem rerum diuinarum per canis effigiem interpretabantur, propterea quòd eum, qui ſacras literas profeſſurus ſit, id omnium plurimum meditari oportet, ut canis inſtar aſsiduè latret, hominum vitia nunquam inceſſere deſiſtat, animum ferum gerat, nullius profani gratiam ineat, quod & canes faciunt in eos, quos herilis non eſſe familiæ, vel viſu, vel olfactu deprehenderint. Tales apud Hebræos habentur Elias, Hieremias, Ezechiel, Oſee, ac pleriquе alii; Talis apud Græcos cum primis Diogenes, cui nomen à cane vulgo etiam dictitatũ, & ab eo Cynica familia perpetua vitæ auſteritate celebris: cui quidem haud multum abſimilis altera per omnem pene orbem in noſtram vſque diem propagata, quamquam ea ſanctioribus apud nos inſtitutis, & verioris diſciplinæ profeſsione laudabilioréque profanæ cuiuſque rei contemptu, ſub eodem duplici panno, & perpetua pedum nuditate conſpicua. Non defuerunt enim vnoquoque tempore, qui luxum & delicias aſpernarentur, paruóque & minimo contenti, cum vitam ipſi à vitiis liberam profiterentur, impuros omnes reprehenſionibus arguerent, caſtigarént que; atque huc denique progredi debet ſacerdos optimus, ut dum nullum flagitioſum hominem verbis incaſtigatum præterit, vel ipſam impudentiæ notam minimè pertimeſcat.

PROPHETA.

SANE propter increpandi libertatem Prophetam adſimilauimus cani, eíq; latranti: huius ſignificati ratio alia apud Horum eſt, quia ſcilicet pręter reliquorum animalium morem ſimulacris Deorum cuſtodiendis canes apponuntur, eáque ipſi identidem intuendo videntur admirari non ſecus ac propheta meditationi deditus omnẽ cogitationis ſuæ conatum dirigit in Deum. Sanè fanorum antiſtites, ſacrorúmque, & oraculorum interpretes Liuius Adraſto Prophetas vocat, de quibus ita;

> Cum capita viridi lauro velari imperant
> Prophetæ, ſancta ita caſtę qui purant ſacra.

Animaduertendum eſt autem omnem canis vſum, aut à latratu, aut à dentibus expeti, ac de mordacitate quidem ſatis. Quod verò ad latratum facit, non ignoremus eſſe os interpres eorum quæ mens in penetralibus meditatur, ſanè Propheta vates itidem eſt, pérque os ipſa mens ex imis arcaníſque adytis oracula ſua promulgat: Frater enim mentis eſt os, Mens verò verborum fons; atque ita per os excogitata omnia veluti fluenta de fonte profluunt. Sed enim quia parum eſſet aliorum vitia damnare, deterrere, dilacerare, niſi ad rectam viuendi rationem omnia conuerterentur, ad ipſius inquam diuinitatis contemplationem dirigerentur. Cum Aegyptii ſacerdotes animaduertiſſent canem, vti ex fragmẽtis Hori dicebamus, præter aliorum animantium morem, ad ſimulacra Deorum adſpectare, firmóque ea lumine contueri, quaſi Propheta idem factitare ſoleat meditationi tantum deditus, vnde per arcana Dei penetralia referentur, atque is hinc futurorum ſcientiam aucupetur, hieroglyphicum huiuſmodi congruenter admodum excogitarunt; qui artem hanc diuinandi te-

ſte Tullio putantur longinquitate temporum innumerabilibus penè ſæculis conſecuti : & ab his acceptũ crediderim, quod Thraſybulo cuidam inter Iamidas, ita ab Iamo, cuius meminit Pindarus, appellatos, celeberrimo, ſtatua eſt in Olympia poſita per cuius humerum dexterum muſtela obreperet, & diſſectus canis exerto iocinore iuxta iaceret : Quod vaticinii ſignum interpretor, cum nonnulli tradant Thraſybulum à cane vaticinium excogitaſſe. Nam & muſtelæ cor linguæ ieiunæ ſuppoſitum fatidicam mentem excitare ferunt Magi. Pauſanias tamen incompertum ſibi eſſe profitetur quis primus ex cane vaticinia deſumpſerit, tametſi Thraſybulum ſcripſit ſolùm hoc aruſpicinæ genere vſum, eiúſque rei coniecturam ex ſtatua, quam in Olympia illi poſitam commemorauimus, deſumi. Vt verò ad Prophetam reuertamur, Gregorius Papa cum profeſſores legum ſacerdotes appellari dicat, eoſdem ait & Prophetas nonnunquam appellari conſuetum eſſe, quòd talem animum gerere debeant, qualem ſuperius in cane deſcripſimus, id quod à pleriſque minimè præſtari idẽ his verbis lamentatur : Sæpe namque rectores improuidi humanam amittere gratiam formidantes, loqui liberè recta pertimeſcunt, & iuxta veritatis vocem nequaquam gregis cuſtodiæ, paſtorum ſtudio, ſed mercenariorum vice deſeruiunt, quia lupo veniente fugiunt, dum ſe ſub ſilentio abſcondunt. Hos itaque per Prophetam Dominus increpat Eſaiam canes mutos eos appellans, qui latrare nequeant. Ne verò quis in vates, & ſacerdotes calumniæ anſam ex eo capiat, quod D. Paulus ait, Cauete canes, cauete malos operarios, Ambroſius de Marinis eo loco intelligendum ait, quorum omnino munus tantum eſt, vt reliquum animantium genus deprædentur. Sed quàm horrenda ſunt, quæ ad Eſaiæ increpationem addidit Ezechiel, Fili hominis ſpeculatorem dedi te domui Iſraël, & audies de ore meo verbum, & anuntiabis eis ex me: Si dicente me ad impium, morte morieris, non annuntiaueris ei, neque locutus fueris, ut auertatur à via ſua impia, & viuat, ipſe in impietate ſua morietur : ſanguinem autem eius de manu tua requiram. Quod quidem eo periculoſius eſt ait Heſychius, quòd ignauia hæc pluribus eſt nocumento : ſacerdos enim negligens, aut ipſe peccans, aut non vindicans in peccatoribus, illicit eos, qui rudes ſunt, ad ſimilia: Ideóque legislator Leuitico peccatum ipſius ſacerdotis peccatum populi appellauit.

CVSTODIA.

ID quod etiam ex Ambroſii ſententia ad excubias pro ſalute dominorum refertur; debereque nos, ait is, promptuarium tenere verbum, ne quaſi mutæ canes commiſſam nobis fidei cuſtodiam quodam præuaricationis ſilentio deſeruiſſe videamur. Hoc eodem ſignificato Theologi accipiunt illud ex LXVIII. Pſalmo, Lingua canum tuorum hoſtium intinguetur ſanguine : vbi per canes Chriſti ædium ſacrarum antiſtites interpretantur; hi ſiquidem parandi ſunt in aduerſarios qui gregibus inſidias meditantur, ut oues ab omni hoſtium iniuria tutæ cuſtodiantur; Quam propemodum ſententiam ſecutus Plato libro de Repu. II. vbi militem ciuitatis cuſtodem informat, Naturam ait generoſi adoleſcentis qui ad diſciplinam huiuſmodi educetur, nihil differre a generoſi canis ingenio, vtrunque ipſorum ſagacem eſſe oportere, manſuetum erga ſuos; aduerſus autem hoſtes immitem: Nam ea eſt generoſi canis natura, ut erga familiares & notos ſit mitiſsimus, aduerſus vero alienos, & ignotos ferociſsimus, quos ſimul ac uiderit, ægre ferre ſe indicat etiam ſi nihil quidquam mali ſit ab eis perpeſſus, ſufficereque ad inimicitias ſatis habet, ſi, qui recens uenerit, non fuerit e domeſticis. Non ab re igitur, qui D. Bernardi viri de pietate Chriſtiana optime meriti uitam ſcribunt, Matrem eius aiunt prægnantem imaginatam in ſomniis eſſe catulum ſe candidum dorſo rutilum, & latrantem in

utero gestare, vnde illi a sapiente uiro responsum, futuram eam optimi catuli matrem, qui diuinarum ædium custodiam susciperet, latratumque assiduum contra profanos & impios exerceret. Hinc etiam canis comes,& uiator Angelum comitatur; quem Raphaël in libro Prophetico non otiose sibi & Tobiæ filio adiungendum putauit.

DII LARES

EAdem ratione canes apud ethnicos Laribus præsides fuisse dicuntur, Deosque ipsos Romani ideo caninis pellibus induerant quòd sicuti canes mites mansuetique sunt in domesticos, in alienos uero feri, formidolosique; ita & Lares, quibus totius familiæ cura credita esset, haberentur. Proditum sanè memoriæ est Iliados Mineruæ templum in Daulia fuisse, in quo canes alerentur, qui Græcis tantum aduentantibus se mites, mansuetos ac ludibundos offerrent; in barbaros uero feri, atroces ac indignabundi semper irruerent. Neque desunt hodie barbarorum nationes aliquot, quæ canes hostium cadaueribus quoquomodo cõquisitis alant, eosque in prælia mox ducant, quibus in hostem immissis fœdissime interdum stragis spectaculo perfruantur. Aesculapii simulacro, quod Epidauri fuit, a Thrasymede Pario Arignoti filio elaboratũ, canis adsculptus adsistebat, cum Deus in throno sedens dextera baculum teneret, læuam supra draconis caput porrigeret, cuius meminit Pausanias, eius argumenti eam ait historiam fuisse, quòd Aesculapius in solitudine Titthei montis expositus, ab auo Plegya, cuius filiam Apollo clam compresserat, a capella alitus, & a cane custoditus fuerit,

ARBITER GENIVSVE

SEd aliam Chrysippus rationem cur Lares caninis tergoribus uelarentur attulisse dicitur, quippe quòd ipsi genios præ se ferunt, qui custodiæ nostræ ideo tamquam arbitri sint delegati, ut improbè factorum, dictorumque pœnam a nobis exigant, sceleraque & impietatem omnem ulciscantur, quotiens humanitate posthabita in brutorum uitam declinauerimus, quam ipsi genii, non secus ac sagacissimi canes insequantur, & ad merita supplicia pertrahant. Hoc ipsum Censorinus, multis aliorum opinionibus allatis demum affirmat, esseque genios ita assiduos nobis obseruatores appositos, ut ne puncto quidem temporis longius abscedant. Atque hi sunt qui nos nonnunquam impellunt, sæpe reuocant, prout nunc salutaria, nunc perniciosa appetierimus: sed nostræ pietatis auctor, ne ab aliis hæc quæramus, genios custodiæ nostrę appositos, & affirmauit, & Dei Patris faciem eòs quotidie contueri commonuit. Meritò itaque Laribus, quando iidem & Genii sunt, nos Angelos dicere maluimus, canis ut potè tutelare animal hieroglyphice dedicabatur. Sed non sine piaculo uideor mihi præterire posse quod apud veteres scriptores legi, Volcani templum apud Aetnam Siciliæ montem fuisse, cuius lucum incolerent canes, qui castè piéque adeuntibus ablandirentur; impuros uero pollutosque rem quasi diuinitus præsagientes miserabiliter lacerarent.

VESPILLO

EX his itaque factum ut Aegyptii uespillonem, sacrorumque tutelarem, æditumúmque libitinariũ per canis effigiem indicarent, obseruato firmo il-

lo, immobilique obtutu, quo animal ad ipsa Deorum hominumque simulacra custodiæ suæ credita contemplatur. Nam cum apud Aegyptios cadauera uitro condita non adipe suillo, vt nonnulli sunt interpretando decepti, in longum tempus asseruarentur, erantque & libitinarii quibus cura erat ea custodire, eò spectare crediderim canem apud Maffæos Romę in pulcherrimi operis cippo humi iacentem, surrecto uero capite inscriptionem quæ huiusmodi est intuentem.

C. IVLIO VRBANO ET IVLIAE OPTATAE CONTVBERNALI, ET C. IVLIO VRBANO PECVLIARI FILIO

POST *hic erat canis effigies* SVIS

GRATVS ANIMVS.

NEque tamen ignoro esse aliquos, qui huiusmodi hieroglyphicũ quo scilicet canis uel simulacrum aliquod vel conditum cadauer intueretur, hominem beneficii accepti memorem significare contendant, canis porrò illos qui de se benemeriti fuerint nunquam obliuioni tradit, cuius rei paulo post mirifica quædam exempla subiiciemus.

MEMORIA.

VNde & memoriæ simulacrum Canis est, quæ scilicet circa præterita uersatur, & in prudentiæ tricipitio id sibi vult caninum caput, cum Leoninum, intelligentiam, & præsentium considerationem: Lupi uerò caput prouidentiam, ac per inde futura indicet, quod alibi diffusius explicauimus. Socrates quoque tunc per canem iurat in Phædro cum illam Lysiæ orationem memoriæ tradidisse firmiter arbitratur.

FIDES.

IN Phædone verò per canẽ iurat cum putat fidem, & obsequium præstandum iis qui rerũ habenas in ciuitatibus moderantur. Sanè C. Mamilii nummus est qui limitibus metandis. S.C. præfectus aliquandiu fuit, in quo canis ei videtur allatrare, eo quippe significato, ut fidem præstandam in primis admoneatur is, qui negotio eiusmodi præficitur.

AMICITIA.

EIus verò fidei ratione habita hieroglyphicũ pro amicitia plerũque canis ponitur, in qua quidẽ primũ fides expetitur ex Ciceronis, & omnium sententia, mox animus, si vsu veniat ad promerendum promptissimus, mirifice vero spectatur in canibus illa officiosa adeo dominorum adulatio. At hic mihi temperare nequeo, quin amoris & fidei exempla quædam commemorem, quæ in ipsis canibus elucescere plerunque comperiuntur. Nam Leutricas puellas treis à Spartanis iuuenibus quibusdam constupratas mox occisas, & in puteum deiectas indicio canis Scedaso patri peregre aduenienti & latratu, & cursitatione ad puteum fuisse proditas nunc dissimulabo, alia quædam maioris forsan admirationis repetiturus. Confosso enim intestinis bellis ciue Romano aiunt non potuisse quempiam caput eius abscindere usquequo canem, qui dominũ custodiebat, próque eo ferociter pugnabat, ab instantibus interemptum summotúmque vidissent. Ambrosius refert occiso Antiochiæ milite canem cadaueri comitem adstetisse, qui dum eiulatũ mœsto rapti Domini desideriũ diu testaretur, ingentem hominum coronam ad fidelitatis spectaculum contraxerit, donec eo inspecto, qui cedem patrauerat, in eum insilierit tamque diu prehensum

prehensum continuerit donec re patefacta percussor sit in supplicium raptus. Illud verò præcipua est admiratione dignum, quod ab Aeliano traditum est Colophonium quendam unà cum seruo, & cane mercatum in Ioniam concessisse ad urbem Theon, cúmque seruus, qui pecunias ferebat, naturæ satisfactu rus aliquantulum a via deflexisset, loculo humi deposito immemorem abiisse: canem ad eius custodiam perstitisse donec illi re infecta, quod pecuniæ non ade rant, rediissent; canemque in eodem loco apud marsupium offendissent; qui quod absque potu, cibóque diu perseuerauerat, ita reddito deposito expirauerit. Sed quid illud quod apud Plutarchum de Pyrrho fertur, eum aliquando factum obuiam cani, qui cadauer herile custodiebat, vbi triduum absque cibo permanserat, quod cum Pyrrhus sepeliri iussisset, canem sibi diligenter curandum imperauit, euenit ut haud ita multo post Pyrrhus exercitum lustraret, assidebat regi canis, tacitúsque quiescebat, cum interim interfectores Heri nomina daturi præsto fuerunt: exilit statim canis ubi eos adesse vidit, magnóq; hostes latratu incessens ad Pyrrhum identidem respectabat, ut non illi solum, verum omnibus qui aderant facti suspicionem concitarit ingentem. Correpti igitur illi minimísque quibusdam indiciis conquisiti, scelus confessi sunt, atq; ita pœnas iussi pendere. Fuit & alter Pyrrhus ab rege illo, qui tantæ fidelitatis canem habuit, vt cum mortuus, & in rogo positus esset subsecutus itidem canis in pyram sese coniecerit, & concremari pertinacissime voluerit. Fuit & Polo histrioni apud Græcos celeberrimo canis, qui post impositum rogo dominum in easdem sponte se coniecerit flammas, & alius eodem quo saltator Theodorus sepulcro conditus fuerat catellus includi voluit, Iamque & Eupolidis Poëtæ comici canis Augeas nomine celebratur, qui mortuo, sepultóq; domino præ mœrore & ipse contabuit, erepti domini desiderio tādē extinctus.

PHILOSOPHIA COMMVNICATA

Hieroglyphicum & Cerberus argumentum habet; Græcorum enim nonnulli non incongruè forsan existimarunt, abstractum Herculis opera ex obscuris Erebi penetralibus tricipitem Cerberum, patefactā ab Heroë philosophiam, quæ prius in arcanis delitescebat, indicare, Ea verò vnà ceruice contenta tribus distinguitur capitibus, quorum vnum Rationi, Naturæ alterum, tertium Moribus inseruit: Vnde præter edomita tot monstra Herculē ipsum ferunt sagittas in Iunonem iaculatum, & Plutonem etiam telo, ut Homerus inquit, trisulco sauciasse. Philosophus enim vir, dum solerti indagine sublimia quæque peruestigat, nactus aliquid captu dignum, mente veluti pennato quodam utitur telo quo quicquid illud fuerit assequatur. Neque quidem locus ullus est, neque abscessus, tam remotus, tam abditus, tam inaccessus, quò non peruenerit philosophia, terræ siquidem hæc penetralia perscrutatur, quod est Plutonem ipsum telo impetere, atque etiam ferire, hoc inquam est rerum naturā enancisci. Tot in orbe terrarum monstra domitat, ferinos quippe mores componit, & ciuilibus, honestis & vtilibus legibus addicit. Mox ut de Poëta

> Flaccus etiam pectus præceptis format amicis:
> Asperitatis & inuidiæ corrector & iræ.

Cœlum demum inscendit, & inde quicquid rationi obnoxium esse potest aucupatur cunctáque prospectat, & ad amussim omnia num recta sint explorat, Herculis ad hæc clauam qua Heros is fuerit in domitandis monstris vsus, philosophiam, monstra vero animi vitia significare interpretatur Floridis Apuleius. Atque vt ad Cerberum reuertar, sunt qui rem simpliciter accipiāt caninis eum capitibus effictum à Poëtis, propterea quòd Tartareus is custos habeatur. Historiam tamen Hecatæus Milesius supra eo tradit, serpentem in Tænaro fuisse, quem ea de causa canem appellarint, quòd morsu esset admodum le-

tifero,hominésque,quos iciſſet,ſtatim interficeret;eúmque ab Hercule deductum ad Euriſtea: ſed hæc ſcriptorum ſemper fuit licentia, vt ex commodo quiſque ſuo fabulas confingeret. Mihi autem magis adridet figmentum prius poſitum,qui tam præclaros viros tam erudite rem ipſam interpretari videam.

ANVBIS.

ADdemus & Anubin Deum per canis effigiem ab eiſdem Aegyptiis figuratum,de quo veteres quidam hiſtorici prodidere vnà eum cum Oſiride gigantes ex Italia pepuliſſe:canino verò capite fuiſſe eum ex eo commentũ, quod Iſidis,& Oſiridis corpora cuſtodierit,quod vti dictum ſuperius canibus eſt admodum peculiare, eáque de cauſa canem galeis inſculpi morẽ eſſe,quod in veterum nummis compluſculis obſeruaui.

ORIZON

SEd enim ſuper Anubi Plutarchus longè eruditius rem perſcrutatus remotiora diſciplinarum penetralia recludit,ac terminatorem in ſphæram circulum per Anubin in fabulis, per canem inſcriptione ſacra, & hieroglyphica ſignificari tradit: quippe qui Nephthyn apud Aegyptios inferius hemiſphærium eſſe contendit:Iſin verò ſuperius,lucidum hoc, & diurnum: obſcurum illud & nocturnum; vtriuſque verò participem Anubin, qui & interdiu, & noctu viſu pariter fruatur. Eandẽ enim vim apud Aegyptios Anubis habet, quã apud Græcos Hecate,cui ſupera & inferna dedicarunt. Nam cum triceps effingeretur Hecate, vnum omnino caput caninum, equinum alterum, humana verò figura tertium adſculpebatur,quod tamen hiſpida,& ruſticana facie ſimulabant, cuius picturæ,hieroglyphicíue cauſam in equo latius enarrauimus.

DIANA

SATVRNVS

SVnt qui per Anubin Saturnum interpretentur,quòd omnia ex ſeſe pariat, atque ita ſit & luminis,& tenebrarum particeps,quia materia obſcura eſt, forma verò conſpicua. Qui fabulas de iis, quæ rerum initio facta fuerint ab Oromaze memorant,Cœlo inquiunt & aſtris fabricatis cuſtodem eum adhibitum,atque hinc canis figmentum excogitatum.

PRINCEPS

PRæter ea quę iam poſita ſunt de cane ſignificata ſacerdotes iidem Aegyptii ſi principem,aut legiſlatorem ſignificare vellent canis hieroglyphicum cum diademate, ſiue faſcia, vel amiculo faciebant, reliqua corporis facie nuda, propterea quòd veluti leuiſomna canũ, vt cum Lucretio iocer, fido cum pectore corda in Deorum ſimulacris diligenter obſeruandis detinentur. Sic etiam Princeps qui iura ſit daturus,

turus,Regem qui anteacto tempore claruerit nudum contemplari debet quídque sibi uelit ea fasciola examinare,id quod omnium maximè Periclem Athenienſem factitare ſolitum perhibent,quotieſcunque enim is magiſtratum aliquem inibat,ipſa honoris delati inſignia,& vnumquodque geſtamen pro concione alloquebatur,quid ea ſibi vellent,qualem virum poſcerent percuntabatur,séque mox ad perſonam quam induebat ſtrenuè, decentérque gerendam adhortabatur tanta omnium admiratione,ut non immerito eum & tonitrus, & fulgura ciere prædicarent: apéſque mel in os eius infantis congeſsiſſe faterentur. Quòd verò faſcia regium ſit inſigne oſtendimus commentario de Geſtaminibus reliquis. Atqui Ptoemphanes populi ex Africæ parte canis non effigiem,pro principe coluerunt,ſed viuum ipſum pro rege ſibi delegere, cuius motum obſeruabant,ac ex eo quid faciundum,ubi ſtandum, quò progrediendum religioſiſsima quadam auguratione intelligebant.

MILES

ABſque faſcia vero canis,copula tamen religatus non incongruum eſt ſacramento addicti militis hieroglyphicum,copula ſcilicet obedientiæ iuramentum præ ſe fert,canis uerò ipſe militis officium,quod præcipuum eſt intentum eſſe ducis imperio,ſiue iter arripiendum, ſiue pugna ineunda ſit, ſiue vbi receptui cani cœptum ad ſigna redire,quæ quidem obſequia à canibus obſeruari quotidie videmus; Quid verò illud,quòd ſi inter ſe canes rixentur, offeratúrque fera æque illis inuiſa,facta ſtatim inter ſe pace vnanimiter in feram conuertuntur,cuiuſmodi decet milites eſſe,qui tametſi inter ſe aliquando diſſideant aduerſus tamen communes hoſtes vnanimiter præliantur: cuiuſmodi exemplum in L. Syllæ legionibus habemus,quæ cum perniciosa ſeditione furerent,efferatis imperator annuntiari iuſsit hoſtem adeſſe, & ad arma vocantium clamorem tolli,atque ita diſcuſſa ſeditio eſt: vniuerſis aduerſus hoſtes animum intendentibus. Et Scorilus, vel vt alii Cocis, vt alii Cotio Dacarum Dux cum diſſociatum bellis ciuilibus Pop.Ro.intellexiſſet, neq. tamẽ fortunã tentandam arbitraretur,metu ne externo bello pax inter ciues conciliaretur, hortantibus ſuis,& acriter depoſcentibus occaſionem arripiendam, duos ille canes in conſpectu popularium commiſit,iiſque acerrimè inter ſe pugnantibus,mox lupum emiſit,quem protinus canes omiſſa inter ſe ira vno ſtatim animo aggreſsi ſunt,eóque exemplo Dux ipſe continuit barbaros, ne pugnam inceptarent temerario impetu Romanis profuturo: At ea quoque generoſitas animi requiritur in ſtrenuo milite,ne is vt ſuper Aenea Virg. neque auerſos dignetur ſternere morte,nec imbelles prouocare bellatores, aut armatus inermes,aut vir fœminas pueróſue.Comperta eſt hæc eadem in canibus animi magnitudo;velut in eis,quos Albaniæ rex Alexandro Macedoni dono miſit:nam cum ex duobus quos habebat vnum huic dediſſet,exploraturus Alexander animalis vigorem iuſsit vrſos, mox apros, & deinde damas emitti: ille verò contemptu immobilis iacebat. Sed enim Alexander ſegnitiæ tanti corporis offenſus eum interimi iuſsit, quod vbi Regi nuntiatum alterum miſit addito ne in paruas belluas experiri uellet. Imperator itaque leonem primo, móxque elephantum induxit,quos canis ſtatim ſtrauit cuius inſignem pugnam Plinius accuratiſsimè deſcripſit XL. octaui libri capite.

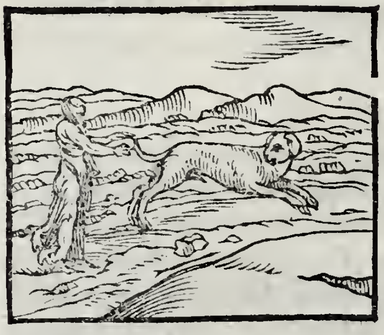
MENAPII

MInimè mirum igitur quod in canone prouinciarum & militum, qui à Conſtantino vſque ad Theodoſium,Honorium,& inferiores pleroſque alios ſub Imperatore Romano militabant, clypeus habetur, in quo luteus

canis in alba parma,cuius medium pelta rubra occupabat,hic verò canis infernè positus sub ipsa pelta pedibus sursum versis, erat is eius ordinis insigne,qui MENAPII dicti sub magistro militum per Thracas stipendia faciebant,

TERTIODECIMANI

CAnem eodem gestu inuersum in altero clypeo vidi,sed qui cerulei coloris esset,parma identidem alba, cuius vmbilicus aureus, quem ruber circulus ambibat,ab altero densioris luti ceruleo ipse quoque circumscriptus:insigne hoc erat TERTIODECIMANORVM, qui eius militiæ ordo fuit sub eodem magistro militum.

OBSEQVIVM

ERat & illud hieroglyphicum,quod Aegyptii sacerdotes obsequium, & ad Domini iussa,nutúmue regressum significare si vellent, canem conuerso in dorsum capite pingebant, nullum porro animal cane magis est dicto parens,quem abeuntem facillimo vociferatu reuoces,etiam si sit iam iam capturus prędam,increpitus intermittat, iussus insequi prouolet, eum denique quotiens erit libitum vltro citróque verteris. Theologi nostri veteres dictũ illud ex Ecclesiaste, Melior est canis viuus leone mortuo,ita interpretãtur,vt obsequii istiusmodi rationem habuisse videantur:nam per leonem mortuum, ait Eucherius, cacodæmonem intelligunt,de cuius salute nihil vlterius sperandum est: non.n. potest ad pœnitentiam redire: per canem autem viuum aberrantem quidem, & interdum contumacem hominem accipiunt,qui tametsi nonnunquam præuaricator fuerit & ceruicosus,ad obsequium tamen & meliora reduci potest, Et vt ad canis morigerum admodũ ingenium reuertamur, libet ex Plutarcho memorabile obsequii facillimæq; docilitatis exemplũ in animali huiusmodi recitare,ídque in theatro Marcelli spectatore Vespasiano editum. Mimus eò quidem canem introduxit omnibus ferè saltationibus eruditum,qui cum ægritudinem postmodum simularet, panem mimus porrigebat, eo detrectato pharmacum propinauit,mox is tremẽti similis cruciari,distorqueri,capitísque grauedine laborare visus,demum quasi mortuus concidere séque exporrigere, permitteréque vt quoquo versum traheretur,huc & illuc abiiceretur,uti fabulæ commentum exigebat: Oportunè autem cum res posceret sensim mouisse se tamquam è profundo aliquo somno concitatum,prosiliisse demum, & signa quædam veluti lætitiæ,& exhilarationis edidisse, atque alia pleraque magna omnium admiratione collusisse. Hęc auctor ille testatur,qui nihil vnquam inepte moliri deprehensus est. Sed quod pertinet ad obsequium erga Dominum habet hoc canis commune cum subus,de quibus compertum ait Plinius furto abactos agnita voce suarii merso nauigio inclinatione lateris vnius ad dominum remeasse.

ADVLATOR ET SCVRRA

SVnt qui adulatorem, blandiloquuum,& mordacem simul scurram per canis hieroglyphicum ostendant, quorum alter in obsequium plus æquo pronus,& alter quælibet in quemuis opprobria fingere sæuus: Diogenica est hæc interpretatio ipsius de se testimonio. Nam is interrogatus ab Alexandro ob quæ facta canis nomen vulgo sortitus esset, quia inquit dantibus blandior,

non

non dantibus oblatro, malos etiam mordeo. Quin & coniectores ut apud Hebræos legi eum qui per nocturnã quietem imaginatus sit canem uidere, obtrectatoribus obiectum fore præsagiunt. Alexander idem dum sibi lusum quærit sportulam Diogeni ossium plenam dono misit. Accepit eam Cynicus & superaddidit; caninus hic quidem cibus, sed donum haud quaquam regium.

FAMES

CAninam quandam famen memorant, quam Græci βουλιμίαν appellauere, nos esuritionem dicere possumus, utcunque Dauides hanc eruditissimè tetigit psalmo LVIII. vbi canit Conuertentur ad vesperam & fame conficientur ut canis, ciuitates hac illac peruagantes, cum futuram Iudæorum mendicitatem presagiret: nam & ipsum famis vocabulum frequenter pro mendicitate vsurpatum inuenias.

DESPICATVS

IN sacris litteris plurimum inuenias canem pro re humili, abiecta, & contemptibili positũ, quem sermonem nequis Neapolitanorum tantum esse putet de Mephibosetha Ionathæ filio legimus, cum insperatis a Dauide beneficiis affectus esset, & continuo mensæ Regiæ sodalitio dignatus dixisse eum humilitatem professus suam, Ecquis ego sum seruus tuus ut respiceres super canem mortuum, cui ego sum similis. Et Dauid ipse cum Regem suum Saulem se hostiliter insectantem in manibus solum habuisset, chlamidis Regiæ oram præcidisse contentus subsecutus eum clamauit; Quem persequeris Rex Israel? quem persequeris? canem mortuum persequeris.

FVGA

QVòd si fugam notare uoluerimus canem identidem, sed subiecta inter crura cauda figurabimus. Hieroglyphici causam nemo eorum quos in hoc argumento sequimur explicauit. Figmentum ego à re ipsa dubioprocul sumptum crediderim, vulgato in hæctẽpora prouerbio, ut eum qui animum despondeat, uel ab incepto propter ignauiam perculsus meticulosè desistat, subiicere eum inter crura caudam obiiciamus. Quotiens enim canes fugam arripiunt præ metu abacti caudam inter crura subiiciunt, quod cum insigniter etiam in lupo obseruatum sit, Maro elegantissime rem ipsam descripsit ut suo loco dictum.

CLADIS PRAESAGIVM

IN Aruspicina memoriæ proditum est huiusmodi gestum caudæ utero subiectæ in victimis quæ adolerentur futuræ cladis præsagium dedisse, obtorta uerò si foret cauda, bellorum difficultatem portendere, ut apud Didymum legere est.

VICTORIAE PRAESAGIVM

ALiter autem cursu perciti seu prædam insequantur, seu temere lasciuiant surrectam, aut exporrectam caudam habere solent, cuiusmodi effigies est in nummo C. Postumii, in quo cernere est currentem canem, cauda ita uti dicebamus sursum uersus incuruata, quod quidem in hostiis crematis obseruatum ex aruspicum disciplina futuræ uictoriæ portentum

erat. Sed enim in nummo eo currentem canem celeritatem significare coniici mus ex iaculo, quod est infernè situm : vnde rem properanter confectam, victo riam ue cito paratam si sequamur Aruspices id indicabit.

IMPVRVS AMATOR

SVnt etiam qui satis impuros amatores exprimant per simulacrum canis nõ ea tantum de causa quòd κύων, ut Eustathius interpretatur, παρὰ τὸ κύω quod amare est, deducatur; sed quòd lepores auidiori quodam affectu consectetur, quorum significatum inter nequitias improbiores reposuimus. Neque quidẽ Ouidius signatè magis Apollinis affectum incomparabilem exprimere potuisset, quàm luculentissima ea quam ponit comparatione his uersibus decantata:

Vt canis in vacuo leporem cum Gallicus aruo
Vidit, & hic prædam pedibus petit, ille salutem:
Alter inhæsuro similis iam iamque tenere
Sperat, & extenso stringit uestigia rostro:
Alter in ambiguo est, an sit comprensus & ipsis
Morsibus eripitur, tangentiaque ora relinquit.
Sic Deus & uirgo est, hic spe celer, illa timore
Qui tamen insequitur pennis adiutus Amoris
Ocyor est, requiemque negat.

LIENIS VITIA

HOminem qui aliquo splenis uitio affectus ægrè habeat, quæque in uniuersum ad lienem attinent Aegyptii sacerdotes per canis hieroglyphicum significabant. Gracillimũ enim ac tenuissimum lienẽ canis habet, quòd si uel mors, vel rabies eum inuaserit, a splene est: quin etiam illi ipsi qui correptum rabie canem medicare voluerint, morbum cõtrahunt, ac splenetica pluri mum ea labe affecti pereunt; & qui canem eo morbo laborantem dissecuerit, ea affiatus exhalatione, contagionis uim efficacissimam experitur. Vrina quoque rabiosi canis quomodocunque calcata nocet, maximè vlcus aliquod habentibus. Quin huius lotio, etiam non rabidi, tam perniciosa vis est, ut siquis in id suum congesserit ad generationem pigrior torpore lumborum fieri dica tur. Proinde rabido cani contagiosum adeo uirus inest, ut omnia rabiant quæ momorderit excepto homine. Nam quæ illi accidit ex huiusmodi contage lues, Mania est, ut eruditissimi hac ætate viri disputant, nã & Festo rabies proprie morbus caninus est. Quod uerò scribit Aristoteles canes ipsos interire morbo hoc, & quæ morsa sunt πλὴν ἀνθρώπου, nonnulli clari quidem uiri πρὶν legunt, ut celerius quàm homo, intereant, exponant. Sed enim ut ea missa faciam, quæ hominibus a rabioso cane morsis accidisse longo post tempore, Albertus, & Auicena prodidere, legi apud Plutarchum, rabiem in homine non fuisse cogni tam discretamue ab aliis morbis Aristotelis tempestate, neque inde usque ad Asclepiadem cuipiam innotuisse. Cæterũ hæc ipsi uiderint clarissimi uiri qui rem enucleandam suscepere. Illud ego super hoc addam, vniuscuiusque canis morsum tam perniciosum esse, ut ferant eum qui semel fuerit à cane læsus, pestilenti contagione gallinarum incubitus, pecorum fœtus, & abortus interuen tu suo uitiare, eiusque introitu alterius vulnera aggrauari.

OLFACTVS

SEd ut ad canis significata redeamus, olfactum Aegyptii sacerdotes per id animal inter alia significabant; Nempe eum qui, quod prius latuisset, indagine

gine sua deprehenderet, ex huiusmodi hieroglyphico intelligebant. Satis enim constat olfactum esse cani præcipuum, de cuius sagacitate (eam enim præcipuè canibus attribuit Cicero, & a sagire, quod acutè sentire est, deductum asserit) plurima passim videntur exempla. Dominum enim qui vel diutissimè absfuerit agnoscunt olfactu solo, & ignotum quoque si repente ueniat. Scrutantur in ve natu uestigia atque persequuntur, contantem ad feram inquisitorem loro retrahentes, etiam si aquam ea transilierit, & abditissimo quouis loco sese occul tauerit. Illud sanè quotidianum in canibus præcipuè Gallicis, ut quem prius nummum alicui eorum ostenderis, abducique mox e cōspectu canem iusseris, ac sub aliquo tapete, uel stragulo nummum eum abdideris, introductus mox ca nis ac nummum inquirere iussus, olfactu solo fretus rem tibi quàmprimum de prehendat, latebrasque ubi nummus erat absconditus & latratu & exultatione significet.

RISVS

QVia vero canis circa lienem ea quæ supra memorauimus patitur, totaque animalis uita inde pendere uidetur; factum est ut Aegyptii sacerdotes quæ super risu considerarent, per canem identidem explicarent. Rarissimum enim uel difficillimum esse risum iis qui splene laborant medici tradunt, & ea est canis prærogatiua, ut is à uenatoribus maximè expeta tur, qui faciem magis, ut vulgo aiunt, melancholicam præ se ferat; signū enim id esse bonitatis aiunt, perniciores que & in cursu perseuerantiores, qui tales sunt, esse predicant. Apud Auicenam legas lienem ea ad se recipere & attrahere, quæ sanguinem benignum, clarum, copiosum & lucidum reddant, quem inde risus & hilaritatis causam auctores esse putent; quippe quòd ex ita affecto sanguine spirituum excitetur multitudo, claritasque animam exhilaret. Sed enim hoc utcunque habeat coniectores etiam, ut apud Artemidorum legere est, ex splene in somnis viso & risum, & voluptates augurantur, canibus verò cum lien & tenuis, & vitio maximè obnoxius sit, necesse itidem est eos hoc hilaritatis affectu aut nihil, aut parum moueri. Ab iis uerò quæ uel absunt aut su pra modum adsunt animali cuipiam Aegyptii significationes suas cōminiscebantur, accidere verò facilè potest, ut alicuius hominis memoriis natura huiusmodi sit indicanda, ut M. Crasso, qui ob id Agelastos uocitatus: ut in C. Lælio, & in Socrate, quos eodem semper vultu eademque fronte fuisse proditum est.

LEVITAS IN MORIBVS

VErum habet suum & risus ipse significatum, Interpres enim Apollonii risum leuitatis signum esse dicit, vnde sapienter Isocrates importunum risum minimè amandum esse monuerit.

CVLTVS CANIS

SAnè aliæ quoque nationes, quanti animal id facerent, multis exemplis testatum reliquere. Et Cyrum prædicant, Cyrum illum inquam omni laude maiorem, à cane nutritum suorum omniū asseueratione, siue studiose conficta fabula fuerit, quo uenerabilior haberetur. Quippe apud Romanos etiam in magno fuere cultu, licet a Capitolii proditione eos in crucem rapere sit cœptū. Annuo enim supplicio inter ædem Iuuentutis & Summani viui in furcas arbo re sambucea figebantur, quòd eorum negligentia iactura ea facta uideretur: Alioqui genito mane catulo res diuina hostiarum uice fieri solita, adeo puros eos ad cibum existimabant, adeóque numinibus placandis idoneos, fuisséque olim celebriores epulas catulina apposita nostrorum scriptorum testimonio sa

tis exploratum, & apud Plautum etiam factam huius rei mentionem inuenias Saturione.

QVIBVS DIS CANES SACRI

Quibus verò numinibus canes donarentur dicere non pigeat. Siquidem Romani eos Genetiæ, Græci Proserpinæ mactabant, vulgò verò Lupercalibus, quæ Romani in Panos Lycei venerationem celebrabant, canem immolabant, quoniam natura ipsa lupis canes aduersarentur. Alii cœptum hoc in Romuli gratiam factitari tradunt, vti constans fama est eum à lupa nutritum; sacra tamen hæc primum ab Euandro instituta nonnulli asserunt Maroniano præcipuè versu freti, quo Euander gelida monstrat sub rupe Lupercal Parrhasio dictũ Panos de more Lycei. Cæterum apud Argiuos Cyoniæ Deæ propter partus facilitatem sacri erant: sed animaduertendum est plerisque locis Cyoniæ vocabulum corruptum esse scriptorum negligentia, qui Lyoniam fecere, vel quòd arbitrati sunt à soluendi partum facilitate uocabulum conformatum. Apud Lacedæmonios Marti canis propter audaciam & inuadendi promptitudinem offerebatur: eorum enim ephebi inter se certaturi priusquam certamen inirent, canis catulum illi Deo, utpotè fortissimo uictimam ex cicuribus ualidissimam offerre se arbitrabantur, ex aliis Græcis nemo, ut Pausanias ait, præter Colophonios talibus sunt operati: hi enim catellam nigram Triuiæ sacrificabant. Et Canibus mos fuit canem immolare, unde καρικὸν θῦμα. Erant & Canaria apud Romanos auspicia, quibus apud Catulariã portam rutilæ canes non procul, scilicet à rubro colore sacrificabantur, uti ait Atteius Capito, cum pro frugibus contra uredines, atque sæuitiam caniculæ sideris faciebant. De sacrificio huiusmodi Ouidius Fastorum quarto;

> Pro cane sidereo canis hic imponitur aris;
>
> Et quare fiat nil nisi nomen habet.

Plerique tamen ideo factum dicunt, ut flauescentes fruges ad maturitatem producerentur. Sidus enim caniculæ frugibus est admodum inimicum. Non ignoramus autem & Thracas cum alibi tum præcipuè in Zerintho Samothraciæ antro nihil ferè libentius immolare, & epulari solitos, quàm canem memorabili Euripidis nece, qui propter mactatum ab eo canem, vt nonnulli aiunt ab Archelai canibus interceptus miserrimè laceratus est. Quamuis alii dicunt Arridei Macedonis, & Crateræ Thessali inuidorum opera, quòd gratia plurimum polleret apud Regem, canes eas immissas fuisse corrupto pecunia Lysimacho earum curatore.

IMPVDENTIA

NAM id quoque canis est significatum, eáque de causa apud Homerum Helena se canem accusat, quòd abominanda tot malorum causa, atque auctor fuerit ita, Hectorem allocuta: δᾶερ ἐμοῖο κυνὸς κακομηχάνου ὀκρυοέσσης. Apud eundem Agamemnon quoque accusatus ab Achille κυνὸς ὄμματ᾽ ἔχειν. Nam ut apud Pollucem legimus, canis oculum habere dicitur is, qui nimio plus impudens est, cui si etiam importunitatem adieceris, Homeri eiusdem κυνόμυιαν feceris pro impudentissimo, muscæ scilicet & canis ingenio copulato. Cynomyiam Euthymius siluestris muscæ genus agnoscit, quod inter cætera muscarum genera est impudentissimum, de qua Psal. LXXVII. quamquam super hac alibi. Hinc Catullus impudentiam expressit, vbi Acmen codicillos reddere pernegantem

gantem, canem censet appellandam. Et Mathematici impudentem litigatorem ostensuri, duobus zodiaci locis canino capite hominē statuunt, secundo quippe Arietis gradu, & Capricorni XVII. sed nos hic de ea loquimur impudentia, qua quis fretus pro iustitia, vel pietate audeat ununquemque vel ex potentioribus hominem erroris admonere, vel impuritatis arguere, dummodo spes profectus affulgeat, nec importuna te meritas in vitium prolabatur.

PETVLANTES IVNIORES

NON prȩteribo hic militarem ordinem eorum, qui PETVLANTES IVNIORES appellabantur sub magistro militum per Illyricum: ii enim, vt assumptum nomen hieroglyphica pictura testarentur, canem luteum in rubra parma præferebant, in cuius medio orbis erat coloris lutei, canis supernè pedibus quod fieri poterat exporrectis. Sanè quidem, vt veterum quorundam est interpretatio, in diuinis literis Romani milites, qui Pilato præsidi adsistebant, canes vocitantur, vti Psal. XXI. Circundederunt me canes multi; quippe qui secundum legem immundi censerentur, atque admodum etiam impudentes essent conspuendo sacrosanctam Domini faciem, caput eius harundine percutiendo, coronam spineam affigendo, & omni opprobrii genere cœli Regem deludendo, vti eius ministerii mortales penè omnes. Eóque Theologi trahunt Domini dictum in Euangelio Non decere sumptum de filiorum manibus panem dare canibus. Quæ quidem notæ si à canino genere elui possent, nihil ferè inter animalia rationis expertia cane venerabilius haberetur, ut qui non ciuitates modo sibi honori positas habuerint, quod ab Alexandro Magno factum amissa cane Pertha nomine Theopompus ait, verum etiam longè maiora præconia monumentáque secundum Aegyptios ritus omnino meruisse videtur.

PIERIVS VALERIANVS AD CAELIVM CALCAGNINVM DE IIS QVAE PER CYNOCEPHALVM, SIMIAM, ET ID GENVS RELIQVA SIGNIFICANTVR

EX SACRIS AEGYPTIORVM LITTERIS.

IVCVNDISSIMVM *illud hospitium, quod mihi apud te per duas continuas hebdomadas Ferrariæ fuit, effecit ut ea omnia incommoda, quæ perpessus eram, iacturasq; omnes, quas in tanta rerum conuersione feceram, inciperem obliuisci. Nam cum tu me Romana clade perterrefactum, neque non Florentinæ urbis, atque adeò totius Italiæ turbationes et motus fugientem, otii tandem cupidum in patriam meme recipere festinantem, iungere iter iussisses, & apud te dies aliquot commorari inuitatis quotidie viris literatura præstantibus, magnā mœrori meo consolationem adhibuisti, suauissimisq; illorum sermonibus ægritudinis totius acerbitatem deliniuisti, præcipuè verò eruditissimo Manardo illo tuo sæpius vocato. Ea demum fuit vtriusque humanitas, vt nunquam apud quempiam alias hilarius acceptum me meminerim, ita vterque vestris me lucubrationibus certatim oblectare contendebatis: Tu dum remotissima quæque profundissimæ eruditionis arcana, apud auctores veteres delitescentia è tenebris eruebas: ille dum medicinæ, philosophiæq; loca pleraque abstrusósque sensus, & longa annorum serie ad hunc usque diem ignorata multis ægritudinibus remedia luci dare adnitebatur. Hinc factum, vt ego à vobis tali refectus cibo, cum primum ad Aegyptiaca mea commentaria datus est reditus, vestræ memor liberalitatis, qui me nullo laborum vestrorum fructu fraudare voluistis, statim cogitarim amicitiam tam honesta de causa olim vobiscum initam aliquo testimonio comprobare. Atque ita Cynocephali Aegyptiaci commentarium, id enim ob varietatem ipsam præcipuè placuit, nomini tuo nuncupaui. Argumentum quidem, nisi me studiorum meorum ratio fallit, fortè non indignum quod tu tantæ vir eruditionis euoluas, quo in legendo, tametsi nihil tibi lectionum omnium helluoni nouum occurrerit, saltē vt meæ erga te beneuolentiæ signum sit atque monumentū opto.*

NAM Cynocephali, quem latine Canicipitem interpretabimur, hieroglyphica, tum multa sunt, tum eo nullum apud Aegyptios sanctius animal, neque sacratius fuit. Eadem penè forma est, qua caudata Simia, & propter eam similitudinem ipse quoque cercopithecus appellatur. Sed enim noster is corporatura maior, validior, efferatiorque est, facie caninæ similior, unde & nomen apud Græcos accepit; quãuis multa in hoc genere sunt, quæ humanam potius faciem quàm caninam referunt, facileque apud nos mira mansuescunt cicuratione. Cynocephalorũ, de quibus hic agimus, lacte & Numidæ & Menismni viuunt, armentis ex eo genere comparatis, maribus præter sobolis causam interemptis; quod ideo dictum uolui, ne quis Cynocephalum hunc, de quo dicturi sumus, accipiat, ut multi perperam, pro genere illo hominum, quod & Megasthenes, & plerique alii prodidere, capitibus esse caninis, pro uoce latratum edere, ferarum pellibus uelari, anguibus uenatu & aucupio vesci. Nã optime nosti agrestes homines huiusmodi Pausanias ab Euphemo quodam ex Caria oriundo uisos tradit in insulis Oceani; quò tẽpestate delatus fuerit, quum in Italiam nauigaret.

LVNA

CVm primis autem cynocephalus Lunæ erat hieroglyphicum propterea quod animal id pari quodam afficitur consensu cũ Lunæ coitu. Nam ipsa eadẽ hora qua Luna, nullo illuminata candore Soli coniuncta transit, nobisque uidetur penitus euanuisse. Cynocephalus mas ipse quoque visu deficere comperitur, neque interim cibũ capit, sed humi procumbens ægrè habet quasi Lunæ raptũ ingemiscat. Fœmina verò præter id quod ea quoque luminibus capitur, & cum mari pari afficitur ægritudine, sanguinẽ insuper egerit e natura. Quapropter alebantur in templis cynocephali, ob id potissimũ, ut Solis & Lunæ coitus exploratissimè deprehenderetur. Hinc Cornelius tradit Simias tristes Luna caua, nam affectus idem omnino in id genus omne diffunditur, quamquàm in Cynocephalis & maior & exploratior est.

LVNAE ORTVS

APud eosdem Aegyptios Sacerdotes cynocephalus stans LVNAE ORTVM significabat, ad eam speciem addebant, ut manus in Cœlum sublatas haberet, & Diadema regium capite gestaret, propterea quòd, ut dicebamus, Cynocephalus, ualde sollicitus est super ortu Lunæ, qua causa angore afficiatur prorsusque cæcutiat. Simulac igitur ea cœperit illucescere & ipse uisus particeps fieri, quasi Deo agat eo gestu gratias, & sacerdotii ornatu quodam instructus indeptam utrique lucem gratuletur, eo quo diximus hieroglyphico fuguratur.

ADORATIO

ADORATIO

IDeo uero ſtantem pingi uoluęre, quòd ſtare conueniat adoranti, quem morem fuiſſe etiam apud Romanos indicat Val. Martialis Epigramma:

Multis dum precibus Iouem ſalutat
Stans ſummos reſupinus uſque in ungues Aethon

Porro adorandæ nouæ Lunæ morem, & manus in prece ſuſtollendi Horatius attigit, ode illa. Cœlo ſupinas ſi tuleris manus
Naſcente Luna ruſtica Philyre
Si thure placaris & horna
Fruge Lares auidaque porca.

Quin etiam Virgilius ſtatum & ſublatas in cœlum manus eſſe adorationis indicium oſtendit, ubi Anchiſem inducit obſeruato augurali portento illo, quo flamma caput Aſcanii corripuerat: molleſque comas tactu innoxia lambere uiſa fuerat: is namque, Oculos ad ſidera lætus
Extulit, & cœlo palmas cum voce tetendit.

Et cum mox in atteſtationem intonuiſſet, & delapſa cœlo ſtella per vmbras facem ducens multa cum luce cucurriſſet, ſignaretque uias, tum longo limite ſulcus lucem daret, & late circum loca
Sulphure fumarent, genitor ſe tollit in auras
Affaturque Deos & ſanctum ſidus adorat.

Status porro Philoni inconuertibilis mentis indicium ac ſeſe Deo applicantis, qui nulla præditus uacillitate, ſtabilis firmuſque permanens, ut cuncta moueantur auctor eſt. Videre eſt in argenteo quodam nummo; quem bene litteratus adoleſcens Proſper Publicola Sancrutius mihi Romæ uidẽdum dedit, huius argumenti ſimulacrum cum inſcriptione VOT. PVB. quæ ſuſcepta ſunt in gratiam IMP. CAES. TRAIANI HADRIANI AVGVST. Proditum autem eſt ſtantes Ioui ſacrificaſſe, uotaque & preces allegaſſe. Sed cum Opi rem ſacram faciebant, illique ſupplicabant, uotaue concipiebant, ſedentes id facere ſolitos, eo ſcilicet ſigno eam eſſe Terram matrem indicantes. Sed enim Pythagoras proprio dogmate adoraturos ſedere iubet; quamuis Plutarchus vſurpatum a Numa dicit, ut hinc colligamus vota rata firmáque eſſe debere. Quod vero ad ſtatum pertinet, magiſter noſter Paulus Apoſtolus totiens ſtandum admonet, dum dicit State ergo, neque uelitis iterum ſummittere vos iugo ſeruitutis, & illi ſemper inhærere. Atque alibi. State conuerſi ad Dominum, & alibi, Quoniam tunc uiuimus, ſi ſtatis ad Dominum conuerſi. Et in Gedeonis militia exautorantur illi qui ad aquam ducti flexêre genua & in terram procidêre: qui vero ſtantes accepta in manum aqua eam lambere obſeruati ſunt, ad pugnam delecti rem fortiter geſſerunt. Quin etiam in Niceno Concilio ſtatutum legas, ut die Dominica & diebus Pentecoſtes ſtantes ad orationem Domino vota reddamus: alia vero ratione ab ipſo reſurrectionis Dominicæ die vſque ad certos dies, de quibus dicere noſtri non eſt inſtituti, nã toto anno plures eſſent colligendi, idque importunum uideretur. De ſuſtollendis uero manibus loco ſuo, in manum commentario, plura.

AEQVINOCTIA

AEquinoctium utrunque Aegyptii ſacerdotes ἱερογλυφικῶς ſcribere ſi uellent, Cynocephalum ſedentem effingebant, cauſam eam ſecuti, quòd animal id vtriuſque æquinoctii tempore duodecies, per horas quippe diei ſingulas, ac duabus itidem noctibus eiuſmodi, potus excrementa profundit; vnde non abſurde factum, vt ſedentem cynocephalum in fontium apicibus ſtatuant, quaſi iugem & perennem aquam ex eo ſibi conciliari arbitrarentur. Ad hæc

hæc in his ipsis temporum cardinibus cynocephalus duodecies, horis quippe singulis quanto potest argutiore vlulatu vociferatur. Et enim horarum obseruãdarum ratio clepsydris prius excogitata est, quarum præcipuus vsus in vrbe Achanta trans Nilum fuit, vbi inter alia vas admodum ingẽs erat, in quod singulis diebus, sacerdotes singuli numero trecenti & sexaginta, ad anni scilicet rationem, qui apud eos habebatur, subductis intercalaribus quinque, de quibus in Vulture satis dictum, aquã ex Nilo deferebant, quæ suo emissa cauo per eius generis horologium horas indicaret, inuentum est postea tum vocis, tum sonori tympani significatione more cynocephali eas discernere. Mos autem, vti dictum, erat apud Aegyptios, vt in horologiis aqueis cynocephalum adscul perent ex pene cuius fistulato aqua destillaret, ea adhibita diligentia, vt quantum satis esset immitteretur, néue cauum nimis arctum, neque nimis patens esset, hoc nimis celerem effusionem, illo strangulationem sæpius efficiente. Ex iis verò, quæ supra posita sunt datur intelligi, quod nam sit animantium id genus quod nullo expresso nomine Victorinus Rhetor memorat eo loco, ubi M. Tullius Rhetoricis temporis finitionem quærit. Ait enim his Trimegistum, quum in Aegypto esset, sacrum quoddam animal Serapidi dicatum duodecies toto die urinam facere obseruasse, idque pari semper interposito tempore, unde ipse diem per duodecim horas dimensum esse coniecerit, exindeque hunc horarum numerum constitutum, quamquam sunt qui uelint ex cœli dimensione quæ secundum musicam rationem in duodecim partes diuisa fertur horas itidem duodecim adinuentas. Astronomi enim diem & noctem, quotquot alteruter horarum nostrarum fuerit, in horas ipsi suas XII. singulos partiuntur. Aquam porro Maiores nostri quantum per totum diem sufficeret excepe runt tenuissimo cauo diffluentem, eâque in duodecim partes diuisa ex partibus horarum numerum statuerunt.

QVIES

QVantum verò pertinet ad sessum, sessus vt Iamblichus ad Porphyrium scribit, quietis indicium esse videtur, de quo plura inter arbores disseruimus, vbi demum in læto sedentem ab antiquis, idque ex Nasamonum instituto pingi solitum, & qua causa declarauimus. In æquinoctiis verò illa vtriusque temporis æque dimensi paritas quietis cuiusdam indicium haberi potest, cum nihil subsultet, quod alterutram partem inquietet, vtraque verò firma stabilísque in æquilibrio conquiescat.

LITTERAE

LIteras quoque per cynocephali simulacrum intelligebant Aegyptii, quia quoddam eorum genus eas callere existimabant, séque illis ob literarum cognitionem cognatos esse: simulac enim cynocephalus in templum inductus erat, eorum ritu educandus, colendúsque sacerdos illi albiolum, calamũ, & sepiam apponebat, exploraturus an ex eo genere esset, quod in cultum recipi deberet, quippe si quid scribendo cognationem suam approbasset, ea de causa Mercurio sacer erat, qui literarum omnium auctor habebatur. Ex quo iam credere possumus simiam olim latrunculis ludere didicisse, & elephantum literarum Græcarum ductus in puluere scriptitasse, murémque quod pro comperto Albertus ponit in conuiuiis

candela discumbentibus prætenta, daduchi ministeriũ præstitisse. Mira hæc fortasse uideãtur iis qui sententiã Anaxagoræ probant, animalia omnia ab homine rationẽ habere dumtaxat actiuam: pasiuam autem, vt ita dicam, & tamquam mentem quamque mentis interpretem dicunt, nunquam habere. Sed enim & Pythagoras & Plato asserere videntur rationis participes animas esse, vel eorum animantium, quæ vulgo rationis expertia vocentur, tametsi ratione non vtantur, tum propter incongruam ineptámque corporum compaginem, tum vero quòd differendi facultate careant, vt in simiis & id genus aliis humani cuiuscunque ferè operis imitatricibus est cernere. Quinimmo Diogenes his etiã intelligentiæ aërísque participatum impertit, quæ vt magis minúsue sint humanæ figuræ similia, ita magis minúsue intelligant. Econuerso autem, vt apud Aristotelẽ & Physiognomos alios habetur, ita mores in humana perpendimus natura, prout effigies, ipsáque corporis species ad brutorum aliquod refertur, utpote asinina labia, crassa quippe prominentiáque tarditatem & stuporem ingenii; caninas maxillas iracundiam simul & fidelitatem; hispidam angustiámque frontem, quippe suillam impuritatem morum, indocilitatémque hominis indicare; atque ita ferè singulis in articulis ingenium nostrum ad brutorum similitudinẽ explorari. Pari igitur ratione cynocephali, simiarúmque genus omne quorum bona pars mira quadam similitudine faciem humanam, pedes autem & manus omnino referunt; humano itidem sensui & operationi, artibúsque propinquiora sunt, & propemodum intelligere nobiscum pariter iudicantur. Non præteribo hic quod ad hanc pertinet similitudinem, quod Galenus in aggresionibus Anatomicis ait, se multas simias & cynocephalos dissecasse si humani corporis copia non affuisset, mirámque in iis similitudinem cum humano corpore deprehendisse, quare Ennius rectè admodum scribit.

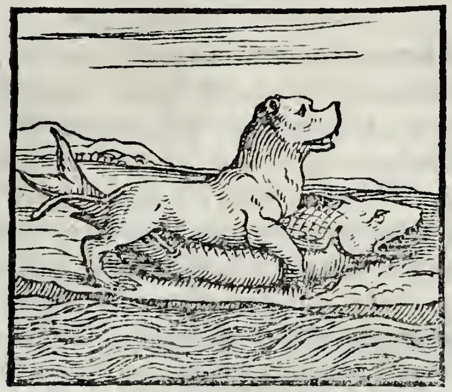
Simia quàm similis turpisima bestia nobis.

Sed esto similitudo hæc ingenii causa. Quid hi super elephanto dicturi sunt quo quid brutum magis, & ab humana figura diuersius? Ei tamen belluæ esse quandam cum genere humano societatem M. Tullius Epistolis ex confirmata hominum opinione non negat.

VNDE BRVTORVM CVLTVS APVD AEGYPTIOS

ALI verò, colíque animalia, quæ rationis expertia dictitamus, sunt qui ab Iside tradant institutum, quæ honorem hunc coniugi, eidémque fratri Osiridi præstandum indixerit, magna agrorum parte sacrificulis adiudicata, morémque fuisse initio, vt quæ quisque uellet animalia in hunc usum aleret, quibus uita functis tamquam Osiris occubuisset luctum instaurabant. Cæterum postea delectum habitum & cynocephalo in primis honorem attributum propter excellentem quandam, ut rerum periti asserunt, animalis istius naturam humano propemodum generi proximam: ut uero profani putant, quippe qui rerum historias ex uulgo mutuantur, factum aiunt, propterea quòd Osiris huiusmodi satyrorum genere sit plurimum delectatus, vti nostro etiã tempore uanisimi plerique faciunt. At Romanis etiam id nequitiæ genus in usu fuit: Quare nebulonem Vedium luxuriæ carpit Cicero, quòd sibi obuiam factus cum duobus essedis & rheda equis iuncta, & lectica, quódque in essedo haberet cynocephalum neque deessent etiam onagri, quare nunquam hominem nequiorem autumat se uidisse. Quin uerò & Satyros eos appellatos constat, magna horum uis in subsolanis Indorum mõtibus, quæ Cartadulorum dicitur regio, humana propemodum effigie, támque quadrupedes, quàm rectè currentes, tantæ pernicitatis in cursu, ut propter uelocitatem non nisi senes, aut ægri capiãtur. Atque hinc ridiculum illud Alexandri Magni militibus obuenit,

uenit, qui loco quodam per Indiam facientes iter Cercopithecos adeo multos insigníque magnitudine conspicati, qui ad exercitus similitudinem quem inferne sub signis progredi obseruabant, ordines & ipsi seruare uidebantur, in eos uelut in hostes montium iuga insidentes impetum fecerunt, suíque erroris admoniti à locorum peritis, non sine rubore arma inhibuerunt.

SACERDOS

SED ut ad hieroglyphica redeamus, sacerdotem etiam hieroglyphice per cynocephalum Aegyptii significabant, propterea quod aiunt animal id neque pisce, neque pane ex piscibus confecto uesci, quali Oritæ plurimum utuntur; Indorum ea gens, qui nullum alium cibum nouere, quàm piscium; quos unguibus dissectos sole torrent, atque inde panẽ ex his faciunt, ut Clitarchus memoriæ prodidit. Veluti tres apud Babylonios familiæ olim fuere, quæ nullo alio cibo uictitabant, quàm piscibus arefactis & pistillo tusis, ac demum in offas coactis, ueluti pane, cuiusmodi religio in Christianæ quoque pietatis collegia quædam emanauit, quæ perpetuã carnium abstinentiam sibi constituerunt, quod tamen apud eos honestiori de causa & longe maioribus argumentis institutum; Externi tamen sacerdotes, & pisce, & huiusmodi etiam pane uescebantur, quo Aegyptii tantum abstinebant, piscémque hi demum omnem ut commentario suo dictum religiosè admodum abhorrebant, eáque potissimum de causa tanto cynocephalum cultu prosequebantur, in quo suæ religionis timorem obseruarent.

CIRCVMCISIO

CVmque circumcisionis ritum Aegyptii suscepissent animaduerti sséntq; canicipites hos circumcisos nasci, rati non temere, sed diuinitus ei animantium generi id obtigisse, maiori eos habuere uenerationi, unam eandémque cognationem cum illis omnino profitentes. Circumcidere verò antiquissimum fuisse Aegyptiorum institutum, ab eísque ritum sumpsisse Iudæos Diodorus fabulatur, quem secuti scriptores quidam alii proprium hoc, & uetus Aegyptiorum arbitrati sunt, quem morem Colchi, utpote Aegyptiorum coloni, neque non Hebræi apud eos educati postea tenuerint. Sed eorum hæc est fabula, qui diuinarum literarum historiam tam longa annorum serie apud populos nationésque omnes receptam obscurare conati sunt; cui tamen & Strabo & Cornelius Tacitus subscribunt, qui circumcidere genitalia Iudæorum institutum asseuerant. sed enim qui ueterum monumenta studiosius perscrutantur Abraamum norunt signum populo suo dedisse circumcisionem, qua sui ab Aegyptiis distinguerentur. Non igitur diceret Irenæus ad similitudinem cynocephali circumcidebant Aegyptii, sed ab Hebræis ritum hunc Aegyptiorum natio magna ex parte suscepit, quæ virum illum per annos multos in Aegypto degentem, & de diuinis assiduè disserentem, admirata est, pluribus, & ueteribus & nouis scriptoribus id asserentibus. Sed fac nihil eorum inueniri. Validius id mihi argumentum est, quod ex historia desumitur, mutilandorum genitalium legem antiquis temporibus popularem apud Aegyptios non fuisse, cuius rei Pharaonis filiam testem appello locupletissimum, quæ cum in ripa profluentis fluuii Mosem comperisset, euestigio circumcisum agnouit, & fœtum gentis Hebraicæ nuncupauit, quòd si circuncidẽdi mos Aegyptiorum itidem fuisset, quinã ex hoc signo in cognitionem eam deuenire potuerit? Ex

hoc illud etiam ſuſpicari licet non omnium Aegyptiorũ inſtitutum fuiſſe mu tilationẽ huiuſmodi, ſed ſacerdotum tantũ, vt à prophanis ſecernerẽtur, quod apud Hæbręos ſemper populariter obſeruatũ eſt. Notũ illud eſt Iudęos olim cõ tra Hadrianum mouiſſe bellum, qui ne mutilarentur genitalia uetare uoluerit.

CORDIS APERTA SIMPLICITAS

DE myſterii autem ratione uaria traduntur ab auctoribus penè omnibus, ſed præcipuè quidam nihil præter obſcœnorum mundiciam ea re quæſi tum exiſtimant. Alii figuram eam fuiſſe aiunt, ſed quam ne ipſi quidem Hebræi ſatis intellexerint. Non deſunt qui id inſigne ob eam cauſam genti inditũ putent, quo numeroſa illa progenies cælitus Abraamo promiſſa a cæteris eſſet gentibus diſcreta. Antiqui omnes Theologi, ex hoc, circumcidendi cordis fi guram & typum aſſerunt, quòd ea pars quæ circumciditur ſimilitudinem quan dam habeat cordis: iuſſiſſe vero Deum ut ea nudaretur, quo oſtenderet aperto & ſimplici corde oportere nos viuere; utpotè quæ in ea corporis parte quę om nium ferè gentium ritu pudoreque uelari ſolet, inſtituta ſit, quia ſecretioris il lius circumciſionis quæ in corde fieri debet indicium fuit. Circumciſi enim ſu mus, inquit Apoſtolus, circumciſione non manu facta. Nam & propheta iden tidem clamat. Circum cidite duriciam cordis ueſtri. Declamant ſuper hoc Lactantius, Eucherius, Irenæus Græci Latinique omnes. Nam illa, inquiunt, car nis mutilatio in Iudæis, niſi ſignificaret cordis circumciſionem, careret utique ratione, quia ſi Deus id vellet tantùm, a principio ſic hominem formaſſet, vt præputium non haberet: quæ vero ſuper hac re multa admodum Magiſter no ſter Paulus ſenſerit, cum ſint quotidie in piorum manibus, & publice reciten tur, ſuperuacaneum ea repetere iudicaui, idque ſat fuerit monuiſſe. Origenẽ Adamãtiũ ſuper hoc legẽdũ epiſtola ad Romanos Cap. 2. lib. 2. & alibi paſsim, ita tamen ne Chryſoſtomum, Baſilium, & ex noſtris quemquam prætereamus.

IRACVNDIA

AD hæc Aegyptii ſacerdotes iracundiam per cynocephalum indicabant. Eſt enim cynocephalus ante omnia animalia iracundus, indignabun duſque, de quo id dici poteſt quod de Pane Theocritus, καὶ οἱ ἀεὶ δριμεῖα χολὰ ποτὶ ῥινὶ κάθηται. quaſi dicamus. Semper acerba illi pro naribus aſsidet ira Nam omnino & Panes & Satyros & Sphingas & Simias & Cynocephalos idẽ propemodum genus, diuerſis tamen inter ſe diſtinctum ſpeciebus, auctores po nunt. Naſcuntur uero Sphinges apud Troglodytas Aethiopes forma haud ei diſsimili qua pinguntur, fuſco pilo, mammis in pectore geminis, monſtro ſimi les, ſunt etiam paulo pinguiores, naturam habent in cicurationem admodum procliuem pluribus exercitiis diſciplinisque aptam. Albertus quoque inter ſi- miarum genera ſphingem agnoſcit, inſignem duabus in maxilla maculis ni- gricantibus, cauda coloris itidem ſubnigri & oblonga. Harum ego unam, Veronæ cum eſſem, vidi mãmis illis & glabris & candidis a pectore propenden tibus: circumducebat eam circulator quidam Gallus, ex ignotis antea inſulis recens aduectam. oſtentabat idem cuniculos noſtris quadruplo maiores, mira quippe corporis obeſitate diſtẽtos, & quod niſi quis uiderit credere vix queat præditos quaternis ſingulos genitalibus humanorum digitorum inſtar & ſimi litudine cohærentibus. Ipſa vero Sphinx toto erat pectore glabello, facie & au ribus humanis propioribus, dorſo hiſpido ſupra modum, fuſco & oblongo ad modum pilo eoque denſiſsimo. Rector læuum brachium quo catenam, cui erat adligata, regebat, ferrea manica obarmatum habebat, dextera baculum gere- bat, quẽ in faciem animalis identidem prætendens bipedem ſecũ ambulare, &

loco

loco etiā ſaltare interdū & obgānire faciebat, multamque hinc a ſpectatoribus ſtipem aucupabatur.

ARCANA TEGENDA

PORro ſphinges in Aegyptiorum templis hieroglyphice admonent myſtica dogmata, præceptaque, & inſtitutiones ſacras per Aenigmatum nodos a profana procul multitudine inuiolata cuſtodiri debere & in arcanis tantum tractari, cuius ergò taciturnitatis effigie huius tabellas & litteras ſignare diu delectatus eſt Octauianus Auguſtus quam poſtea repidiauit, uſus inde, felicis ominis cauſa Alexandri imagine.

INGENII ACVMEN

EA vero haſtæ Palladiæ cuſpidi ſubiecta, vt in ea Mineruæ ſtatua, quam Athenis olim erectam ait Plinius, oſtendit nihil tam abditum & reconditum eſſe quod ingenii acumine exeri & palam proferri non poſsit, ita quidem Sphinges. At qui Cynocephali uocantur corpore ſunt deformi, ferum omnino vti diximus initio atque indomitum animal, quod nulla ratione modoque ſæuit: Supercilio aſpectuque ſunt horrido & truci, ut genuinam qua de ſupra dicebamus bilem ex facie poſsis agnoſcere.

DIVINA IN OCCVLTO

ADdentur & Sileni Cynocephalo, ſunt enim & hi vt Pauſanias atteſtatur ex Satyrorum grege, quos cum ætatis iam prouectioris eſſe cœperint Silenos appellare conſuerunt; Quorum hieroglyphicum erat Diuinitatem in re quapiam deliteſcere. Erant enim Sileni, ut ex Platonici Alcibiadis dicto colligimus, imagunculæ quædam ſectiles ita concinnatæ, ut diduci & explicari poſſent, quæ ubi clauſæ erant, nihil aliud quàm ridiculam, & monſtroſam quandam tibicinis ſpeciem oſtentabant; ubi uero aperiebantur, venerabile numen aliquod exerebant, Hinc Alcibiades Sympoſio Socratem Silenis ſimilem eſſe dicit, quod is longe alius eſſet interius intuenti quàm ſummo habitu videretur. Vnde etiam Σιληνοὶ ἀλκιβιάδου dici ſolet, de re quæ prima fronte vilis ac ridicula videatur, interius tamen ac propius contemplanti ſit admirabilis.

VRINATOR

SEd enim ne reliqua Cynocephali ſignificata prætereamus per ſimulacrum eius urinatorem etiam intelligebant. Quando quidem animalia reliqua inter natandum obhorreſcere, rugiſque ſtrigoſa fieri perhibentur; vnus Cynocephalus, ut apud Horum eſt, in quemcunque locum tranare perexerit, nullo uel ſqualloris uel horroris indicio fertur enatare: cuius quidam natationis facilitas unà cum litterarum peritia, quæ potiſsimum in Cynocephalo diſcernuntur, eam animali conciliant laudem, quæ doctis & experientibus uiris tribuebatut, ut ſcilicet & litteras & natare didiciſſent: contrà vero in ignauos & nulli negotio idoneos, nulliuſque diſcipline aut exercitii participes Athenienſes dicere ſolebant μήτε νεῖν, μήτε γράμματα, neque quidem natare neque litteras, cuius prouerbii mentionem facit in legibus Plato, atque etiam Ariſtoteles in apologia quadam. Quòd vero hæc liberalia eſſent ſtudia, apud Tranquillum legimus Octauianum Auguſtum Nepotes ſuos & litteras & natare aliaq. rudimenta per ſe plerunque docuiſſe. Iam & de Caligula ad eius ignominiam dictum, quod admodum docilis ad cætera, natare neſcierit. Porrò urinator nō eſt ſimpliciter poſitū, ſed eum ſignificat, qui profunda quæque perueſtiget, vnde locos apud ſcriptores perdifficiles Delio natatore indigere dicimus: Egregie enim Delii natandi peritia celebrantur.

ORBIS TERRARVM

PEr idem Animal orbem terrarum ἱερογλυφικῶς Aegyptii ſignificabant. Nam cum duas & ſexaginta primarias terræ habitabilis regiones ponerent, quas & Hali Amberagel in tractatu vltimo Aſtrologiæ memorat, Obſeruarunt magna in id genus animaliũ cura adhibita partes totidem in Cynocephalo moriẽte quæ quotidie ſingulæ perirent, mox a ſecundo & ſexageſimo die quod reliquum eſſet corporis interiret. Erat vero, apud eos ſacerdotes ſumma religio, vt quicunque ſingulis diebus intermortuus eſſet articulus præſecaretur, riteque vnguentis more ſuo obuncto ſepeliretur. Quòd vero mos fuerit Aegyptiorum vnguento plurimo cadauera inungendi, durauit etiam apud Chriſtianos diutiſsime mos hic, quod ex Tertulliano coniectari poſſumus ita dicente: Si Arabiæ queruntur, ſciant Sabæi pluris & carioris ſuas merces Chriſtianis ſepeliendis profligari quàm Diis fumigandis. Sed vt ad Orbis partitionem reuertamur, Deus excelſus, diceret Clemens, penes quem rerum omnium poteſtas eſt, in ſeptuaginta & duas partes diuiſit totius terræ nationes, eiſque Principes Angelos præfecit, mox Chriſtus Apoſtolos totidem, antequam pateretur per omnem terrarum orbem dimiſit, qui Euangelium prædicarent. Aſtrologi ſuam quandam ſecuti commoditatem, ſexagenis tantum partibus orbẽ diuiſere, de quibus ita Proclus in Sphæra. Sed nec interualla circulorum in toto orbe a ſe inuicem ſtata ſunt, verum pro ſphærarũ deſcriptione ad hunc modum diſpenſari ſolent. Diuiſo in L X. partes meridiano quouis circulo, ſeptentrionalis circulus a polo ſexageſimarum partium quiſque interuallo notatur, æquator ab utroque tropico ſexageſimis quaternis diſtat. Reliqua ex Iacobo Zieglero huius doctrinæ peritiſsimo cognoſcere poteris cuius tu eruditionem admiratus, cum principem is neminem uirum in Italia atque adeo in ipſa vrbe Roma reperiiſſet a quo ſuſciperetur, tu ipſe mi Cœli hominem & probum & litteratum uti Anacharſin Solon complexus in cõtubernium tuum admiſiſti, & ut doctrinam ſuam poſteritati cõmunicare poſſet per ea quæ illi præſtas commoda effeciſti.

DE SIMIA

HERES INVISVS

IAm vero quædam ſuper Simia conquiramus; qua ſuper id traditur, quod iidem ſacerdotes, ubi hereditatem, in inuiſos collatam ſignificare uoluiſſent, hieroglyphicum Simiæ, quæ paruulam pone ſimiolam duceret, facere conſuerunt: cuius argumenti cauſam eam apud Horum legas, quòd duas ipſa ſimiolas vno partu perfert; Sed enim earum alteram magis diligit, alteram ita negligit, ut eam etiam odio proſequi videatur; quam vero curandam ſuſcipit moroſe adeo complectitur, & ante ſe comprehenſam geſtat, oſtentat omnibus, tractarique gaudet, gratulationem intelligens, vt magna ex parte fœtũ ipſa ſuum cui tanto affectu fauere videbatur attrectãdo enecet, mox alterũ quem negligere cœperat, educare cogatur, in eum omni mox conuerſa cura.

HOMO NIHILI AC NEQVAM

VVlgatiſsimum uero illud eſt & omnium ſcriptorum ætatumque teſtimonio receptum Simiam pro diſpicatiſsimo & maximè nequam homine haberi, ut pro Cteſiphonte Demoſthenes Aeſchinem tragicam eſſe ſimiã dicit

cit, quòd personatus quodam modo uerborum grauitate uideretur, cum alioqui pessimus atque nequissimus ciuis esset. Et Dion historicus, de obtrectatoribus quos ego, ait, non pluris facio quàm, ut dicit solet, simias. Apud Cic. epistolis Simium inuenias pro nihili homine positum. Quodque historiis Græcis memoriæ mandatum est, Simiæ, quam Rex Molossorum in delitiis habebat, improbitas minimè prætereunda: Illa enim cum Spartiatæ oraculum ab Ioue Dodoneo petiuissent de uictoria sciscitantes, legatique uas illud in quo inerant sortes collocauissent, vrnam euertit, sortesque dissipauit: Negant vero historici, ut Cicero de Diuinatione refert, Lacedæmoniis ullũ unquam ostentum hoc tristius accidisse. Nam quæ præposita erat oraculo sacerdos, dixisse fertur de salute Lacedæmoniis esse, non de victoria cogitandum. Neque uero Plautus ineptè Simiam bestiam, nunc nihili uocat, nunc nequissimã, Milite, ac Pseudolo, & Rudente pro lenone in somniorum coniectatione ponit, quãdo lenonibus nihil est scelestius, neque perditius ingrato dubio procul & inuiso mortalibus genere, quodque est, ut ipse dicit, Deorum odium atque hominum.

VITIORVM DISSIMVLATOR

AD hæc hominem sua dissimulantem vitia, turpitudinemque domesticã occultantem notare si uellent Aegyptii, Simiam micturientẽ faciebant, ipsa enim est ea uerecundia prædita, ut quotienscunque lotium fecerit, excrementum illud, quod etiã in fece reliqua feles faciunt, effossa obruat terra, aut alia quapiam re superingesta omnino occulat. Sed quoniam impressi codices in damno sunt, quantum ad Simiæ nomen, quæ sit castior lectio, in Fele, hoc est in æluro disputatur.

IMPVDENTIA

MIhi quidam longè significantius per Simiam impudentia uidetur ostendi posse, quàm huiusmodi uerecundia, ea siquidem partibus iis, quas uerecundia occultari iubet, assidua sessione depilatis, natibusque ita turpiter denudatis improbum exhibet spectaculum, & eius generis mares, præcipueque cercopitheci natura procaciter excitata frequenti quantumlibet spectatorum theatro, satis cum impudentia pudẽdi tractatione lasciuiunt, eorũ instar fatuorum quos nunc Aegyptii, ut omnibus ad Nilum locis palàm est, Maurique & Turcæ omnes simulac talia perpatrare conspexerint magnopere uenerantur, summaque & innocentia & simplicitate præditos arbitrantur, remque putant admodum piam se facere si cumulatam in hos stipem contulerint. Sed utcunque illa, Pithecusæ insulæ, quod ad hanc facit morum prauitatem, notæ sunt in Tyrrheno mari, quibus nomen inditum a simiis, in quas Candulus, & Atlantus apud Harpocrationem ex Aschylis Sardiani iambis fratres omnium ea ætate profligatissimi impostores a Ioue transformati sunt, cum aduersus eum quoque fallaciarum machinas admouissent. De quibus ita Ouidius fabulis.

> Inarimem, Prochytamque legit, uiridique locatas
> Colle Pithecusas, habitantum nomine dictas
> Quippe Deũm genitor fraudem & periuria quondam
> Cercopum exosus, gentisque admissa dolosæ,
> In deforme uiros animal mutauit, ut iidem
> Dissimiles homini possent similesque uideri.

PETVLANTIA

SAnè quidem petulantiam quis hoc scriptionis genere significaturus, nullo commodius animali utetur, quàm simia, cuius improbitate considerata

Plato in Ciuitate sua Thersitem ait, illum omnium qui ad Iliũ uenere turpissimum, tantęque impudentiæ monstrum, ut Achillem Agamemnoni exprobrare nihil ueritus fuerit, seque heroibus ingerere temerarius assuerit, in simiam commutatum esse, imitarique adhuc hominum facta, non re sed specie ipsa mutata: quod etiam Q. Calaber Paralipomenis tangit. Nam si, cum inter homines ageret, tam perditæ fuit insolentiæ, ut ne regibus quidem, imperatoribusque ipsis quidquam parceret; minimè mirum, si postquam in bruta transiuit, eundem animi tenorem seruat, importunitatemque omnem aduersus leonem ipsum ferarum omnium regem exercet. Sanè Lycophron Thersitem ipsum πιθηκόμορφον appellat, & vulgo genus hominum huiusmodi simiis solemus æquiparare: Ac in eam improbitatem ita nos aliquando lusimus sermone ad Leonem X. P. M.

> Denique sic petúlans generoso infensa Leoni
> Simia, quæ natibus, caudæque & clunibus huius,
> Tantum animi est paruis affixa procacibus ausis
> Hoc tam magnum animal uexátque agitátque, nec ullam
> Esse moram patitur, musca importunior, apta
> Illa feros uitare ungues & dentis acumen
> Lubrica dum fidit saltu, leuibusque lacertis;
> Déque suo quærit sibi tot ludibria Rege.

FEBRIS MEDELA

Reliquum hic erat, ut ex eorundem sacerdotum dictatis remedium febris ex Leone simiam uescente significari subiiceremus, sed super hoc satis in Leone.

SVI ADMIRATOR

QVo sit in prolem suam affectu simia paulo antè diximus, hinc autem aliud oritur hieroglyphicum, fuerunt enim qui Suffenos Catullianos per fœtam simiam apte significari posse contenderent, qui scilicet sine riuali dicta factaue sua unice amant & uenerantur. generosum Pindari dictum, qui genus hoc hominum, philautia hoc est cæco amore sui perditum irridens, adulatores non aliter viros probos & amicos uideri ait insipientibus, quàm simiæ pulchræ pueris iudicantur. Ait enim Pythiis καλός τοι πίθων παρὰ παισί: Bella quidem simiola est pueris. Nam & Horatius adulatorem in obsequium plus æquo pronum, ita ad diuitis nutũ mutari scribit, vt credas mimum partes agitare secundas. Simia uero eo mimum exscribit, quòd vna omnium maximè atque efficacissimè quæcunque fieri viderit imitatur. De philautia Synesius uir litteratissimus cum epistolas accuratius a se scriptas aliquando colligeret, uereri se dixit, ne quod simiis accidit, eueniat sibi: illæ enim, ait, cum natos animalium omnium turpissimos pariant, putant ipsæ tamen eos esse omnium formosissimos. Atque utinam mi Cæli non idem & ego fallar, qui tantũ vigiliarum hieroglyphicis his indagandis impenderim, tantum laborum conscribendis exhauserim, ut quod nunc hominum est ingenium, posteaquàm me studiosorum animos oblectare existimauero, ludibrio sim. Quid enim inquient, ad nos litterarum Aegyptiarum fabulæ, cum nunquam satis temporis per ætatem etiam longissimam supersit, ut uel Latina, uel Græca discere quis possit: quanto satius fuerat quattuor hos & uiginti annos, qui contexendis sex circiter & quinquaginta huius argumenti commentariis periere, vel eloquentiæ, uel traducendis auctoribus Græcorum optimis impendisse, aut si frigidus obstabat circum præcordia sanguis, mihi potius latenter instituisse viuere, ne per continuam genii defraudationem corpus affligerem, vnde diurnas grauissimasque

uisimâsque tot ægritudines contraherem, neque tamen hinc ullam apud potentiorum quenquam gratiam mihi compararem. Vera hæc non inficior dictu ri sunt. Sed quid agerem? Suus cuique attributus est error. Si quid tamen fuerit, quod vel tibi uel tribus amicis aliis non usquequaque displicuerit, satis me consecutum arbitratus ·habeant sibi sua regna reges respondebo, meámque iu dicio trium circiter amicorum industriam approbari usque adeo æstimabo, ut pro laboribus tantis ingentem mihi mercedem cumulatissimè persolutam rationibus meis sim nulla contatione relaturus. Vale, méque Manardo, more tamen illo tuo, plurimum commenda.

PIERIVS VALERIANVS

AD MAGNIFICVM ACHILLEM

BOCCHIVM BONONIENSEM

DE IIS QVAE PER CERVVM SIGNIFICANTVR

EX SACRIS AEGYPTIORVM LITTERIS.

SINGVLARIS *illa mentis integritas summaq; eruditio tua Achilles Bocchi nobilissime, nostræq; amicitiæ firmitas, perpetuaq; constantia iubent, ut quantũ in me est, tui memoriam nullo unquam tempore apud me desituram assiduè celebrem. Siue nos coniunxerit olim studiorum similitudo, siue fortunæ quædam paritas, quòd eodem tempore pari militia tibi Bononiæ, mihi Romæ easdem disciplinas profiteri contigerit: eorundemque amicorum, quos diu coluimus, patrocinio protegi; nullæ tamen te amandi causæ maiores extiterunt, quàm congressus illi periucundi, perutiles, et in primis mihi salutiferi, cum tristissimo illo meo, Italiæq; totius tempore recens Florentia cum Mediceis meis eiectus Bononiæ te superiori æstate conueni: In tanta enim rerum mearum omnium iactura facta neminem habui, qui sapientioribus sermonibus mœrorem, miserias, calamitatésque meas molliret, alleuarétque magis, quàm amicissimæ, officiosissimeq; consolationes tuæ: ita te prudenter per totius uetustatis exempla, pérque ea quæ ætate nostra conspexeramus, de humanarum rerum uicissitudinibus differerentem audire plurimum iuuabat. Accedebat huc tua illa uerborum comitas, mira uultus hilaritas, & festiua semper oratio, qua me ita deliniri sentiebam, ut ad ærumnas meas mitigandas nihil accidere posset utilius, nihil adcommodatius. Tecum itaque, totos illos dies esse, tecum ambulare, tecum sedere nũquam destiti, donec maximã eius, qui me tum oppresserat, anxietatis partem à ceruicibus meis excussisse mihi uisus es, ægritudinísque illius feritatem non parum mitigasse. Postea*

uerò quàm acerbitas illa temporum in mitiorem uersa est fortunam; elapsus è custodia Pontifex, Patriæ Medicei, Romæ nos restituti, mihiq. res satis belle successere, factum est ut me tot iam laborum difficultatúmque nihil omnino pœniteret. Hippolyti enim mei liberalitate sum egere uetitus, liberiúsque mihi otium indultum est. Unde datus est ad literarum studia reditus, & desertæ diu Musæ repetitæ. In his autem ea prima fuit cura, ut quæ tractasse me olim nosti hieroglyphica diutius in situ esse minimè permitterem. Accinxi me itaque ad poliendum eo tunc cōsilio, ut si niueus doctorum amicorū calculus accessisset, modo hoc, modo illud commentarium emitterem, Quod ut commodius fieri posset, eruditissimis uiris amicis meis libellos singulos singulis inscripsi, ut ipsi non magis mea, quàm sua causa, quod corrigendum existimassent, accuratius emendare quodammodo cogerentur. Ex his Ceruus tibi dedicandus fuit, propterea quod sermones illi, quos calamitoso meo illo tempore tecum fuisse repetebam, argumentum id præcipuè habuisse memini, ut tot inuectas multis ab hinc annis in plerosque principes calamitates, quales & quantas Europa ferè tota uidimus, eorum delirio deriuatas inde procedere querebamur, quod id hominum genus amicos sinceriores, ueridicósque propemodum fastidiret, plurimúmque adulatores subdolósque parasitos unice adamaret. Præcipuum uerò Cerui esse hieroglyficum apud Aegyptios, ut si hanc iudicii captiuitatem indicare uellent, Ceruum fistula illectum pingerent, ut siquæ huiusmodi tendiculæ pararentur haberet scitus homo quod sibi proponeret præcipuè fugiendum.

AB ADVLATORIBVS
PESSVNDATVS

AEGYPTII enim hominē dolo ab adulatoribus circumuentum ea pictura significabant, quòd uerò Ceruo insitum natura sit pastorali fistula, uel suaui aliquo modulantium concentu demulceri, tantáque hinc affici voluptate, vt immemor sui nullo prorsus negotio capiatur, uel iniecto alicunde telo, quod propter animi abalienationem adesse tunc minimè suspicatur, euestigio trāsfodiatur, atque ita fiat adblandientium præda, lætum aliquod ludibrio suo conuiuium exhilaraturus, quemadmodum cum pernicie sua ridiculi fiunt, qui lenociniis istiusmodi sese offerunt capiendos. Vt rectè mihi Antisthenes philosophus dixisse videatur, longè satius esse in coruos, quàm in adulatores incidere. Hæc iam tunc in congressu illo Bononiensi, dicta puto meministi, cum tu, ut semper soles doctè aliquid declamare, subiecisti. Sapientissime quidem Antisthenes, qui ut iuuentutem suā

(Nam

(Nam ea potissimum ætas huic obnoxia est incommodo) ab Archilocheæ vulpis calliditate liberaret, utili omnibus documento futurus coruos aiebat non tam hominibus obesse, quàm adulatores. Corui siquidem corporis tantũ oculos effodiunt, quos ne utiles quidem non postremi nominis philosophi existimauerunt: alii, ut contemplationis impedimentum nescio quod sponte effossos abiecerunt: Adulatores uerò, Mentis, quæ nostri diuina pars est, oculos eruunt, intellectum scilicet, atque iudicium, quibus tantum reliquis præstamus animantibus obtenebrant, quibus ita perditis euenire necesse est, vt nihil fiat humanitati reliquum. Idem etiam dictitabat Meretrices bona omnia amatoribus suis comprecari præter vnam mentem, atque prudentiam: Ita adulatores iis, quos affectantur, omnia fœlicia ominari, præterquam sapere, ac seipsos noscere. Addidisti etiam illud, quod Crispus Pasienus dicere solebat non esse claudendum hostium adulationi, sed aperiendum, veluti solẽt amicæ, quæ si fores impulit grata est, si effregit gratior; prodesse enim in hoc arbitrabatur, ut homo inde qualis esse debeat admoneretur. Respondi ego. Argute quidem Pasienus opinabatur, sed paucissimi quos ardentissima uirtus undecũque muni erit, hoc assequi potuerunt, reliquis plerisque omnibus, ob humanæ naturæ imbecillitatem periculum imminet, ne si ad hæc aures patefecerint tanquam vituli inter lupos circumueniantur, vt Cratetis Cynici sententia declarauit. Contrà verò sapienter illi vitam instituerunt, qui non ad ostentationem uiuunt, non populares aures captant, sed sibi rerum suarũ cõscii rationem ipsam, ueram viuendi ducem sibi proposuerunt. Quare cum ueritas semetipsum noscere doceat, impediat adulatio, illa uirtutis uiam, hæc uitiorum semitam collaudet: illa bonis, hæc malis parere compellat, reiiciatur à nobis penitus adulator more philosophi Timonis, qui Demeam assentatorem ligone percusit. Nullum enim animantium genus assentatoribus, ait Plutarchus, perniciosum magis: Nullum, quod citius iuuentutem in præcipitium agat: nullum quod facilius fortunas, honores, vitam denique ipsam radicitus euertat; Ideóque Diogenes interrogatus, quæ bestia morsum haberet nocentissimum. Si de feris inquit interrogas, obtrectator: Si de cicuribus, adulator. Nam ueluti aucupes blando quodam stridore, & mellita vocula simplices auiculas, aut in uiscum implicant, aut in pedicas iniiciunt, ita pellicit homines adulatio, & mox in omne scelus impellit, eóque impulsum, & inuolutũ, in uitam demum calamitosam trahit, pérque caput & pedes in profundissimã ærumnarum uoraginem demergit. Rectè itaque dicere solebat Aristonymus: Ligna dum ignem nutriunt ab ipso consumi: diuitias, dum adulatores alunt ab eis labefactari. Excepisti tu. Rectè quidem mi Pieri. Nam in memoriam illud mihi reuocasti, quod & Phauorinus philosophus Acteonis fabulam à suis canibus, quos alebat deuorati, ad adulatorum trahit euentum; quorúm finis, & intentio est totum absumere, si posint, dominum. Quod cũ ita sit, Antisthenes, siue Diogenes Cynicus cum ligone suo summo opere commendandi, qui quod in uita perniciosissimum esset animaduertentes urbanissimo dicterio alter, castigatione alter homines ad morum integritatem, & prudentiam natos admonere uoluerint, ne pessima parasitorum contage labefactati per imprudentiam in tam procliuia vitæ discrimina pessũm raperentur, omniúmque ignominiæ, contumeliis, atque ludibriis expositi, eorum, quibus se suáque omnia crediderant, proditione perderentur. Subsecutus ego sum, at ne Ceruum tantum musicæ capi lenocinio persuasum habeamus, equos etiam ferocia alioqui animalia eadem affici suauitate, Persica ex historia compertum, magno eorum detrimento, qui bellatores eos effœminatis cantilenis, & modulis assuefecissent. Murenas quoque & thrissas piscium genera euocari concentu, & tintinabulis exploratum vulgo, quamuis murenas genituræ tantum tempore, utpote quæ serpentium sequi sibila feruntur, quibus eas admisceri tradunt. Iam &

Otus, cui nomen inter aues ab auribus est, tanquam cãtaminibus circumuentus modulamine afficitur, humerosque iactare, saltitare, & nutare uertice quasi modulos teneat aspicitur, sed nulli horum musica est exitio veluti ceruis, quapropter hinc potius Aegyptii hieroglyphicũ suum desumere voluerunt. Sanè quo minus mirum sit ceruum musicæ modulos intelligere, apud Aelianũ legitur eum Indicæ vocis callere sonum, sermonemque percipere, neque aliũ quempiam ita facilè, quamuis Ptolemæo Philadelpho ceruus fuerit qui Græcum idioma prorsus intellexerit, at iam satis super cerui musica euagati, reliqua nunc eius animalis significata subiungamus.

PRAECIPITANTIA

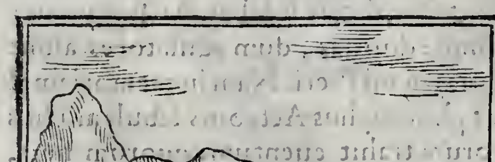
PErcito quempiam ingenio, temereque ac nulla ratione sese mouentem, ut plerunque furores sunt qui panici vocantur; quippe cum nulla urgente causa quis in fugam se proripiat, negotiumue, quod præ manibus erat statim abiiciat, inceptumque deserat, Aegyptii per ceruum & viperam adpictam inintelligebant. Pugna enim huic cum serpente, cuius etiã cauernas inuestigat, nariumque spiritu extrahit renitentem, ut luculenter his versibus Lucretius:

> Naribus alipedes vt Cerui sæpe putantur
> Ducere de latebris serpentia sæcla ferarum.

Ideo singulare abigendis serpentibus remedium ceruini cornu suffitus, ut apud Nicandrum legitur. Idem ipse tamen tam acer anguium hostis, qui tanto eos conatu perquirit, simulac ex improuiso viperam conspexerit in pedes se repente proripit, ac fugit ingenita scilicet naturæ discordia concitus, quæ illi accidit ut idem Poëta refert.

> Propter dissimilem naturam dissimilesque
> Texturas inter sese, primasque figuras
> Multa meant inimica per aures, multa per ipsas
> Insinuant nares infesta atque aspera tactu.

Sanè coniectores etiam tradunt eum, qui per nocturnam quietem imaginatus fuerit videre se ceruum quempiam instantem tergo, longeque sequentem, futurum ut qui tale somnium viderit, ea sit formidaturus, ex quibus nulla sit offensio subsecutura, ac perinde frustra timeat.

PRAVITAS EDOMITA

SI quid verò ad vetera significata addere concedatur, cum vipera sit profligatissimis tota vita sceleribus inquinatissima, alia Mariti, alia Matris parricidio polluta, venenumque eius atrocissimum, quod omnẽ, ut aiunt, exsuperat medicinã; aptè mihi fecisse videbitur, si quis vel regem uel magistratum vel iudicem quempiam in scelera vindicem sese acerrimum exhibẽtem, per ceruũ & extractam e cauernis viperam, quam mordicus apprehẽderit, figurarit. Eodem etiam hieroglyphico virum intelligemus, qui morum impuritatem corrigat, scelera eluat, prauitatem emendet, & quod idem ait Poëta:

> Veridicis hominum perpurget pectora dictis
> Et finem statuat cupedinis atque timoris

Ex

Exponatque bonum ſummum, quò tendimus omnes
Quale ſit,atque uiam commonſtret tramite paruo
Quà poſsimus ad id recto contendere curſu,
Quidue mali immineat rebus mortalibus paſsim.

Hoc enim eſt maleficum ſerpentem,qui clam in inſidiis excubat, è latebris extrahere,extractum interficere,interfectum denique deuorare.

FVGACITAS

FVgitiuum dubio procul hieroglyphicè notare qui uellent, currentem ceruum deſcribebant. Eſt uero fugacitas ceruo natura inſita. Hinc Lucret. Et fuga ceruis A patribus datur,& pauor incitat artus. Quam vero pedum alacritatem in Achille fuiſſe auctores tradunt,vt ποδάρκης,καὶ πόδας ὠκὺς paſsim ab Homero vocitetur,ſunt qui autument inde partum,quod eius infantia ſub Chirone fuerit ceruorum medullis plurimum enutrita. Porrò illum aſſecutũ eſſe ceruos abſque canibus,& retium inſidiis, Pindarus Nemeis canit.

κτείνοντ᾽ ἐλάφους ἄνευ κυνῶν, δολίων θ᾽ ἑρκέων

Nam de agilitate cerui ſuperfluum eſt verba facere, cum ſcriptis omnium in primis celebretur, præcipue vero κατ᾽ ἐξοχὴν quandam, Laconum chorus; Ariſtophanica Lyſiſtrate,dicat,ſaltandũ pedibus eſt tanquam ceruus aliquis. Sed quod de Achillis nutrimento & nomine poſitum eſt, Nazianzenus Achillem dictum ait,quod ſine cibo fuerit educatus, χιλὸς enim cibus & ſuccus eſt, ille vero crudis tantum ferarum artubus paſci fuerit aſſuetus. Sed & quod de Chironis inſtitutione circumfertur, mirum ab Homero nuſquam huius rei mentionem fieri,cum tamen Apollonius & qui poſt Homerum fuerunt Poëtæ plerique omnes educatum Achillem a Chirone tradant. Addam huc Telephũ Herculis & Auges filium,quem Alæus Auges pater in Panthium montem expoſuerat,a cerua educatum eſſe,vt apud Lycophronis interpretem habetur, quod & nomen ipſum oſtendere videtur: cerui quippe nutricatum ſignificat.

INTERQVIESCENS

QVamuis autem curſum perniciſsimum Aegyptii ex Cerui currentis ſpecie intelligi monuiſſent, quia tamen is requiem inter currendũ aliquam facit,cõſiſtenſque manet,dum qui ſequitur appropinquet, tum fugam item arripit. factum eſt ut hominem aliquam laboribus ſuis requiẽ interponentem ſignificare ſi vellent,currẽtem quidem ceruum pingerent; ſed retro ſpectantem,cum is ſolius tantum fugacitatis ſignificato caput ſurrectum ſtatuerent, ut cornua per dorſum demiſſa reſiderent. Ideo verò ceruus, dum fugit interquieſcere cogitur, quòd tenui imbecilloque eſt inteſtino,quod leuiter etiam percuſſum rumpi poſsit,cute adhuc integra permanente. Denique imbecillum adeò animal eſt ceruus, vt tactus ab aſpalatho, ea eſt ſpinæ ſpecies emoriatur. Verum hoc & alia de cauſa & alio etiam poteſt modo pingi,quippe ſi tres pluréſue ceruos natantes feceris,capitibus alterius clunibus impoſitis,atque eorum primum auertentem ſe quaſi ad poſtremum ſe locum receptũ rum,quo quidem officio mutuo ſe adiuuant,cum ex Sicilia trãsfretant in Calabriam per æſtatem, pabuli gratia, idque plurimum iuxta vrbem Rhegium, qui propterea quod onus capitis ſuper aquas extantis haud facilè ſuſtinent, inter natandum ſinguli ſuper anterioris lumbos caput imponunt: Dux uero cũ defeſſus eſt ad ultimum tranſit locum, atque ita mox alius atque alius labore ita cum quiete communicato incolumes tranſeunt; Si cui tamen quod ſuperius poſitum eſt hieroglyphicum magis placuerit, res in medio poſita eſt.

FORMIDO

STuporem præter hæc, formidinemque per ceruum & Puniceas pennas prætentas significari omnibus innotuit, tam ex iis qui animalium histori as conscripsere, quàm ex Virgiliano carmine; qui Turnum attonito quodam pa uore perculsum ceruo æquiparat Puniceæ septo formidine pennæ. Libet verò loco hoc de pennis ad ceruorum formidinem excogitatis historiam enarrare, quæ non tantum Virgilii carmen explicabit, verùm etiam hieroglyphico huic argumento plurimum afferet claritatis. Narrabat mihi Io. Antonius Pollio Geloum Princeps, Pōtificii contubernii mihi socius, stare adhuc in Sicilia hāc venationis antiquæ rationem, quæ sic fieri soleat. Nobiles vbi renuntiatum fuerit ceruorum gteges usquam oberrare, alter alterum inuitantes propere cō ueniunt, afferuntque secum scorpionem aut arcum singuli, & fasciculum virgarum, quæ omnes ferrea cuspide præpilatæ sint, quarum caput alterū in summo perforatum est, funiculo perpetuo per virgas singulas ea transmisso, longi tudo earum ad pedes quattuor vel circa; cum ad locum peruenēre vbi ceruos congregatos norunt, latè diffusi equites pedité sque modum agri, quanto satis est ambitu circumsistunt, stationemque vnusquisque suam per interualla certa suscipiunt. Hic fascem quisque suum explicat, primaque virga ad finitimi vlti mam alligata reliquas per decempedæ circiter interuallum singulas terræ affi git, idem alter, idem alii faciunt, donec ceruos vndecunque conclusere. Virgis ita dispositis pennarum Punicearum, quas in hunc usum magno numero fucatas habent, fasciculos litio suspensos ad traductum per virgas funiculum hic & illic alligant, qui aura vel leuissima impulsi varia iactatione moteantur. Stationarii mox in proxima sese quisque abdunt virgulta, sagittisque intentis expectant taciti. Liciorum hoc septum ingreditur eques tantum ynus cū odo risequis canibus, iisque nō admodum magnis. Hunc venationis magistrum vo cant: is vbi gregem nactus est, sensim accedit, latratuque catulorum tantum fre tus agmen incipit agitare: illi conferti omnes unà fugam capessunt: at cum ad licia pennasque illas pensiles peruenere, subito pauefacti vlterius progredi non audent, sed illarum motum & fulgorem declinantes ad læuam non procul flectunt & rutilantes fasciculos illos prospectantes tamquam muro inclusi circūaguntur, subsequitur magister nomine quemque vocans ex stationariis, prout vnicuique fit proximus, atque huic primum uel secundum, illi tertium aut quintum, aut septimum ex libidine sua telo excipiendum destinat, futurum sa gittario dedecori & ignominiæ, nisi oblatum a magistro sauciarit, vel si alium quempiam quàm nuncupatum appetierit. Magister ita agmen tam diu circum agit quasi per pomeria progressus, donec ita præda omnis per omnium vices concidat exanimata. Hæç sunt itaque pennæ illæ quarum formidine attoniti stupidique facti cerui abalienato prorsus animo consternantur. Has enim non aliter pauent, quam elephanti colorem album, tauri phœniceum, ac rubicundum, tigres tympanorum sonitum, vrsi leonesue mappam, amiculumue in caput iniectum, de quo locis suis. Sed quod ad ceruum pertinet, dant hoc nonnulli animalis stoliditati, ingenitoque cuidam stupori, qui ei de re qualibet oriatur. Natura omnino sunt hi meticulosi, quia frigidiusculi. Philosophi enim animalia eo omnia formidine magis laborare tradunt, quo frigidiora sunt, idque cotidiano cōprobatur experimento: Ceruos uero esse frigidos lachryma dulcis argumēto est, quæ salsuginosa est apris, qui magna pollent caliditate: Hinc fit vt ille fugiat, hic hostem adoriatur, proque viribus iniuriam vlcisci pertentet. Sed cur non Lucretii Latini philosophi, eaque de causa mihi sæpius citandi luculenta super hoc carmina recitemus?

At uentoſa magis Ceruorum frigida mens eſt,
Et gelidas citius per uiſcera concitat auras
Quæ tremulum faciunt membris exiſtere motum

Atque idem ſuperius dixerat:

Eſt & frigida multa comes formidinis aura
Quæ ciet horrorem membris & concitat artus.

Huius rei doctrinam ſecutus Horatius ait:

Quem tu ceruus uti uallis in altera
Viſum parte lupum graminis immemor
Sublimi fugies mollis anhelitu.

Et Græci ἔλαφον ἄνδρα omnino dixerunt pro maxime formidoloſo. Et Cleonymum taxat Ariſtophanes timidiſsimum hominem, quem nebulæ per figuram cerui referebant. Sed enim quod de animalis frigiditate philoſophi diſſerũt lõge aliter apud Euthymiũ inueni, ut in ſubiecto habetur hieroglyphico.

VEHEMENS APPETENTIA

VEhementiſsimi enim deſiderii ſignum eſſe ceruum ad aquæ fontem adſpectantem diuinæ indicant literæ, dum ita canunt: Quemadmodum ſitibunda Cerua inhiat ad aquarum riuos, ita anhelat anima mea ad te Deus. Cerua enim ſuapte natura ita calida eſt, aiunt ſacri interpretes, ut frigidiſsimis reptilium carnibus mirifice releuetur, ideóque eas auidius appetit, quibus abſumptis naturali illo calore κατὰ τὴν ἀντιπάθειαν magis ac magis concitato ſtudioſiſsimè gelida fontium fluenta perquirat.

FORMIDO SVBLATA

QVod autem Herculem Ceruam enecantem multa artificum opera proponunt, ſumptum ex Poëtarum fabulis argumentum, in quo tamen hieroglyphicus deliteſcit intellectus, pauorem è mortalium uita ſublatum ex eo ſignificari tradit Heraclitus; qui pleraque fabularum figmenta in hieroglyphicum hunc modum interpretatus eſt. Sed quantum ad timiditatem pertinet, cum affectus huiuſmodi in ſeruis præcipue deprehẽdatur, utpote qui ſeorſum ab ingenua liberalitate ſint, uel educati, uel inſtituti, mos apud comicos in primis inoleuit, ut fugitiui, quod omnino timidorum eſt, Cerui appellarentur. Eius timoris ergo Achilles apud Homerum ignauiam obiicit Agamemnoni, dum ceruino eum corde præditum obiurgat. Pomp. Feſtus ſeruos fugitiuos unius tantum literæ mutatione ceruos nũcupari ſolitos tradit. Sed enim ut eo uocitarentur nomine, non ipſa tantum fugacitas in cauſa fuit, uerum etiã hiſtoria. Aiunt enim Seruium Tullum, ædem in Auentino Dianæ ſacraſſe, diémque inſtituiſſe Idibus Auguſti, quo die ipſe ſerua natus eſſet: mos uerò erat ut Deæ ara ex cornibus fieret, ceſorúmque Ceruorum capita ualuis, & parietibus affigerẽtur, ipsúmque Dianæ ſimulacrũ, ut in pleriſque nummis habetur cum Ceruo effingeretur, quod animalia ea in eius eſſe tutela dicerentur. Ab utriuſque igitur rei ſimilitudine, & ſcurrili propemodum in Regem ioco, ſerui fugitiui cerui cœpti ſunt appellari. Addam id, animalia ea ceruos quaſi

geruos dictos, quod cornua gestant usque adeo grandia. Nam & Ceres quasi Geres à gerēdis frugibus dicta, ut Etymologici putant. Illud uerò seruile identidem est quod onus tam magnum cerui gerunt capite, quoniā ponderum gestatio sit seruorum propria.

AVDITVS ET SVRDITAS

SVrrectas auriculas cerui auditus acris significatū esse ostendit illud, quod ὠσὶν ἱςῶσι prouerbium fertur, quod arrectis auribus Maro, & arrigere aures Terentius interpretatur. Contrà uero pro surditate easdem demissas pingere moris est, quia tunc cerui accutissime audiunt, cū serrectas aures protendére, cum uero eas demisere uix proximū excipiunt sonum. Nam cum auditus, ut placet Empedocli fiat illisu spiritus in clauiculatam aurium partem introrsus adnexam, quam tintinabuli vicem præbere dicit, vtpotè celso loco sitam, pulsuique obuiam, accidit vt negato per huiusmodi aurium depressionem ingressu surditas obueniat necessariò. Alia quædam Medici comminiscuntur, sed quæ nihil ad rem nostram attinét, hoc siquidem significatum ex gestu desumitur auris, quæ cum surrigitur patefit: cum vero demittitur auditum obturat. Nam & Aristoteles ceruos ait cum aures demiserint facilè capi, quod insidias non senserint, cum verò eas intenderint facilè insidiarum admoneri.

MVLIEROSVS

SI qui uero mulierosum hominem & multarum concubitum appetentem notare uellent, ceruum exporrecto genitali pingebant; is siquidem cū turgente iam Venere coitum appetit, non in una tantum immoratur; sed mutat breuique interposito tempore aliam atque aliam supergreditur. Aiunt uero ceruorum coitum non esse statarium ut reliquorum animalium, sed ceruam simulac marem accepit identidem currere, applicitumque ceruum & rem nihilo secius paragentem dorso uectare, illum duobus tantum pedibus terræ innixum pertinaciter subsequi, nec nisi re peracta desilire.

LASCIVIAE POENITENTIA

ILlud spectandæ probitatis exemplum est; quod uolentes hominem propter propriam petulātiam, qua lapsus fuerit, pudore affectū ingenuo significare, ceruum in scrobe delitescentem ostentabant. Is enim cum fœminam implerit separatur per se ipse, & propter libidinis graueolētiam solitarius scrobes fodit, fætent ut hirci, facies quoque eorū nigrescit aspergine ut hircorū: degunt igitur hac destinatione quousque imber accidat ablutique inde pascua repetunt.

DE REPVLSA PVDOR

ALia itidem de causa latitare ceruum cum obseruassent antiqui, hominem qui uel candidatus turpem esset repulsam passus, uel partam dignitatem amisisset, Vatiniana aliqua affectus ignominia, & propterea tanto perfusum pudore, ut in frequentiora loca prodire nō audeat, ostendere si vellent

lent,ceruum marem sine cornibus inter virgulta fruticesue abditum pingere soliti sunt. Cornua enim mares tantū habent, quibus amissis tam diu præ pudore latent, quoad altera renasci cœperint. Alii dicunt non præ pudore fieri hoc a ceruo, sed natura duce, quod se latebrarū præsidio tutari uelit, qui se armis priuatum cernat. Veluti sæpia atramento fuso suæ consulit incolumitati, ne capiatur, & polypus coloris mutatione venatores fallit. Quod vero pleriq. historiæ animaliū scriptores fœminas e ceruis sine cornibus esse tradūt, lōgè diuersum est ab eo, quod Olympiis ponit Pindarus, ode quę Theroni scribitur εἰς θεοξένια. Ita enim ibi. χρυσόκερων ἔλαφον θήλειαν ἄξοντ' ἄν ποτ' ταϋγέτα ἀντιθεῖσ' ὀρθωσίας ἔγραψεν ἱεράν: quo loco interpres introductum ait a Poëtis cornutam ceruam cuiusmodi ea fuit, quæ Thelephum lactauit. Positum hoc idem ab Anacreonte, sed a Zenodoto correctum, ob vulgatam historiam, quòd in eo genere fœminæ cornua non habeant, nam quod scripserat Anacreon: ἀγανῶς οἷά τε νεβρὸν νεοθηλέα γαλαθηνὸν ὅστ' ἐν ὕλαις κεροέσσης ὑπολειφθεὶς ὑπὸ μητρὸς ἐπτοήθη. pro locutione κεροέσσης, quod cornigeræ significat, Zenodotus is emunctæ naris censor ἐροέσσης reposuit, hoc est desideratæ, vel amabilis. Subiungit interpres inuentas tamen aliquando, nec incongruum esse aliquas habere cornua, quemadmodum in elephantis; de quibus tradunt Aethiopicos, & Libycos tam mares, quàm fœminas habere dentes, cum tamē in India, ut obseruauit Amytianus huius generis fœminæ sine dentibus esse conspiciantur.

ARMORVM APPARATVS SINE CORDE IRRITVS.

EXcogitarunt etiam iuniores hieroglyphica quædam argumenta, quæ passim referre, ut ut deposcere locus videbatur, haudquaquam puduit: Cuiusmodi hoc est; quo apparatum bellicum frustratorium & inanem esse, nisi præsens, ardénsque adsit animus per ceruum magnis insurgentem cornibus significari posuerunt. Naturam enim inquiunt ceruo animali admodum degeneri cornua magnitudinis adeo spectandæ ac asperitatis horrificæ contribuisse, quo argumentū esset, eos qui & audacia & fiducia ipsi præditi non essent frustra ullum armorum apparatum, & instrumenta bellica comparare. Dicere solebat Antisthenes bona omnia à Dis hostibus optanda præter unam fortitudinem, illa enim quotquot essent, non esse possidentium, sed eorum qui armis præstarent & uiribus pollerent. Nam nisi ad opes & potentiam præsens, acérque animus adiiciatur, facile uel ipsa infringitur fortitudo. Hinc egregium illud Chabriæ Atheniensium ducis dictum quod & Philippus usurpare solitus formidabiliorem esse Ceruorum exercitum Leone duce, quàm Leonum duce Ceruo. Tantum is animorum vigori, quo Dux ipse polleret, tribuebat. idque multis stratagematum exemplis apud rerum scriptores passim verum esse comperitur. In hanc sententiam Demades Philippo, qui contra Athenienses superior euaserat, adulaturus. ἔγνως ἂν ἔφη ὦ βασιλεῦ τὴν τῆς πόλεως δύναμιν, εἰ ἀθηναίων μὲν φίλιππος, μακεδόνων δὲ χάρης ἐστρατήγει. nosses inquit ò Rex ciuitatis robur, si Atheniēsium Philippus, Macedonum uero Chares exercitui præfuisset. Chares enim Dux fuerat Atheniensium. Non omittendum hic quod Tertullianus nosse ait se Christiani gregis pastores aliquot in pace Leones, in prælio Ceruos, quòd quidem vir ad martyrii cruciatus impauidus & paratissimus, ad ineptias tollēdas feruentissimus, neque animos pusillos, neque ignauiam quorundam ferre poterat.

ACTAEON

FRiuola uero mihi uidetur Anaximenis interpretatio super Actæonis fabula, ob quā superius mētionē fecimus, qui conuersus ideo dicatur in Ceruū

& a canibus ſuis dilaceratus, quod periculis quæ uenando ſubierat demum conſideratis ætate iam ingraueſcente timidior factus in ceruum transformari ſit uiſus, cumque canes nihilo ſecius aleret, patrimonium conſumpſiſſe, idque a canibus laceratum eſſe ſignificare. Cum potius hiſtoria non fabulæ cuiuſquã figmentum inuento huic dederit argumentum. Actæonem enim & Cippũ cornutos editos Plinius auctor eſt, quin apud Max. Tyrium legas apud Corinthios Bacchidarum facinus in Actæone Dorico adoleſcente diſcerpendo admiſſum Bœotio illi aſsimilatũ, in quo Actæon à ueris eſt canibus laceratus. Quod uero Homerus ait, Dianam per iuga montium errantem gaudere telis & Capreis, ac fugacibus Ceruis delectari, ſunt qui ad Actæonis fabulam conuertãt, ſunt qui uetuſtam philoſophiam ſecuti, ſagittas eas quæ ceruum aſſequuntur hieroglyphice ſolares radios indicare uelint, quorum ſcilicet repercuſſu cornua ipſa pro loci, ubi Luna eſt, condicione, & appareant & obducantur. Nam & Lucretius tela hæc itá interpretatur:

Non radii Solis, neque lucida tela diei.

Dianam autem capreis & ceruis tantũ gaudere Homerus dicit. Leonibus autem minimè, nempe quia circa Taygeta, aut Erymãthũ eã uenari dicit ubi leones non habentur. Elei ſanè Dianam ἐλαφιαῖαν uocant, ut apud Pauſaniam eſt, quamuis aliter alii nomen interpretantur: Videas tamen paſsim Dianæ ſimulacro ceruum vt plurimum in venatum obiici, qualem præcipue ſpeciem in Hadriani nummo cernere eſt, cũ inſcriptione: ΑΡΤΕΜΙΣ ΕΦΕΣΙΑ: in aliis quoque eiuſdem Hadriani Dianæ itidem Epheſiæ ſimulacrum geminis duum ceruorum inter ſe auerſorum clunibus inſidere conſpicias, atque aliter in aliis. Et cerua eſt in multis Gallieni nummis cum inſcriptione DIANAE CONS. AVG. Ea enim ambitione fuit, ingenio vir alioquin impuriſsimo, ut Deos omnes ad ſui cuſtodiam & conſeruationem occupatos eſſe iactaret. Hinc feras ferè omnes quotquot numinibus dicauit antiquitas nummis ſuis eadem inſcriptione cudendas curauit, quorum uis magna paucis ante annis in agro Bellunenſi reperta eſt. Neque tamen Dianæ tantum, uerum etiam Milanioni, & Atalantæ Heroibus ceruus dedicabatur, quorum ſimulacra cũ inulo in Olympia fuiſſe Pauſanias teſtatur. Quod vero aiunt Iphigeniam cum iam iam ad aras patris iuſſu mactanda conſtitiſſet in ceruam demutatam, ac ipſius Dianæ numine in Tauricam regionem aſportatam, Nicander in Taurum ait, Phæodimus in vrſam, atque ita omnia uariant in Græcorum fabulis, a quibus longè diuerſa leguntur apud Lycophronem & eius interpretes.

VIVACITAS

Viuacitatem ex picto ceruo ſignificari, quod Aegyptiorum commẽtum eſt, magis exploratum arbitror, quàm vlla ſit opus commentatione perquirere. Datum enim illi eſt à natura, ut quamdiutiſsime uiuat. Verum cum id ſacerdotes oſtendere uolebant, cornua maximè ramoſa faciebant, ſiquidem unoquoque anno ramus horum cornibus adiicitur, ſed ut nonnulli obſeruarunt non ultra ſex annos, ab eo tempore ſimilia reuiuiſcere, neque ætatem inde diſcerni poſſe, ſed ex dentibus, quos tunc cum grandæuus eſt, aut paucos, aut nullos habeat. Sed enim experimento compertum eſt cornua ſeneſcentium aſperiora quotannis fieri enormioráque, pluribúſque tuberculis & mucronibus horrida quo magis in ſenium uergant. Animaduertendum autem in manu ſcriptis Hori codicibus antiquis πολυχρόνια σημαίνει ſcriptum, non πολυχρόνιον; ut in impreſsis habetur, quod multa tempora interpretandum eſſet. Sed parui hoc momenti Agathoclea Syracuſanorum tyrannum ferunt, Ceruum uenãdo interfeciſſe, circa cuius collum torquis erat aheneus ſuperinducta iam pelle tectus, in quo huiuſmodi legebatur inſctiptio: ΔΙΟΜΗΔΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΙ. quem

Princeps

Princeps ipse magna ueneratione susceptum Dianæ statim consecrauit, diutissiméque apud Peucetios Italiæ populos in percelebri Dianæ templo, cuius meminit Aristoteles, torquis ille conspicuus fuit. Superare uero eos trecentos annos multi prodidere, plerique plures, plerique pauciores, quod quidem utcunque habeat receptissimum est eos esse uiuacissimos, & uiuacitatis elogio passim à Latinis Græcísque scriptoribus appellatos.

VIR VNDECVNQVE PERFECTVS

SEd iam tempus est ut ruminationis significatũ exequamur, si prius tamen locum apud Plinium expenderimus, ubi de Cerui ruminatione loquitur; Quem siluestrium tunc ruminare, cum à nobis aluntur dicere uidetur, quasi cicuratio sit ruminationis causa. Sed enim, uti reor, uel aliquid deest, uel, quod adduci nõ possum Aristotelem non expressit, qui eo probat argumento Ceruos ruminare, quia idem faciunt alti à nobis. Ait enim ex feris ea tantum ruminare nouimus, quæ aliquando cum hominibus degunt, ut Ceruus, hunc enim ruminare manifestum est. Huius uero rei significatum ex diuinis literis interpretandum, ex quibus animalia quæ ruminant, & ungulas bifidas habent profana non esse didicimus, quod quidem eo uelamẽto sibinnuit, Eum qui sacris sit initiaturus pietatis meditatione, neque non doctrina iudicióque præstare oportere. Bifida siquidem ungula discernendi doctrinam & singulorum indicat examinationem quam per ipsas rerum distinctiones assequimur, ut rectum ab indirecto, lepram à non lepra discernere possimus, ruminatio uero, ut sæpe dictum, pietatem & diuinarum rerum meditationem ostendit; horum qui altero careat tanquam ineptus reiiciendus, Alterius siquidem altera poscit opem res & coniurat amice, diceret Horatius. De quo tamen significato in Porco latius ex Philone. Eóque forsitan spectat dictum illud ex XXIX. Psalmo, ut apud Grecos est φωνὴ κυρίου καταρτιζομένη ἐλάφους vox Domini quæ Ceruos perficit, ut alii præparat: significat uero καταρτίζειν instruere aliquem ad negotium, quod exequendum susceperit. Vox igitur Domini, quæ Ceruos, hoc est uiros non indignos, qui admittantur ad sacra, instruit, & ad certam uitæ rationem inducit, ea est, quæ per prophetarum uaticinia, per Euangelicam institutionem, per Apostolorum prædicationes, per Doctorum optimorum interpretationes nobis innotuit. Adamantius, cuius sententiam Euthymius mihi sequi uidetur, eò rem trahit, ut eos uiros Dominus ad profectum sapientiæ ducat; qui serpentes sint assiduè persecuturi, qui sermo mere est hieroglyphicus, hoc est, Bellum cum hæreticis, & falsorum dogmatum auctoribus gesturi, diabolíque tentamenta conatúsque eius omnes exuperaturi, quo debellato certamine triumphabundi mox cantare ualeant ex altero supra quadragesimum Psalmo. Quemadmodum anhelat Ceruus ad fontes aquarum, ita sitibundus fit animus meus ad te Deus, sitiuit inquam animus meus Deum eum qui fortis est qui uiuit. His uerò Ceruis montes excelsi peruii, sublimitas quippe cœlestis illucescit, supremæque doctrinæ fastigium, quod nubes omnes exsuperat. Quo, simulac mortalium insidiis appetuntur, aut canum latratibus exagitantur, tuto confugiant, & sine perturbatione sospitentur. Vbi uerò in diuinis ipsis literis prouerb. quippe Solomonis legitur Ceruus amicitiæ,

& gratiarum pullus fabulentur tecum, hieroglyphice quidem, ait Eucherius, ita interpretantur, ut ceruum amicitiæ accipiĕdum putent Chriſtum totius dilectionis & charitatis magiſtrum, nam & alibi & præcipue cantico Chriſtus ex cerui imagine deſcribitur, ut eo loco, ſimilis es tu fratruelis meus damulæ, aut inulo ceruorum. gratiarum uerò pullum quem accipiamus niſi columbinũ ac perinde Sanctum ſpiritum, qui ſit omnium gratiarum, quippe vt veteres uocabulum uſurpant χαρισμάτων diſtributor. Admonemur ergo per Solomonis præceptionem ut ſemper Chriſti, uel Spiritus ſancti ſolatia requiramus. Sed anteaquàm cornuum genera prætereamus, id obſeruandum e ceruorum genere qui cornibus latis ſunt Tragelaphos, ut tradit Eucherius, Diuinis in litteris nuncupari. Animaduerti interdum e ſummis fraxini arboris ramis naſci quid ad huiuſmodi cornuum ſimilitudinem, ſurculo quippe aliquo detruncato, mox gumi de cortice exſudante, qui in eam mox ſpeciẽ Virgiliani viſci more creſcat, & vario flexu modo inſtar achanti flexibus anguineis incuruetur, id quidquid ſit lignum omnino eſt, atque admodũ ſolidũ, ſed forma lata ſtriiſque multiplicibus loricata.

FEROCITAS IN TIMIDITATEM VERSA

SEd quoniam in Tragelaphum incidimus, qui nomen id adeptus eſt a cornibus, quæ propter latitudinem & ſtrias huiuſmodi hircinis admodum ſimilia ſunt, ramoſa tamen ſed non in acutum tendentia, quid de Hippoceruo dicemus, quem noſtra uidit ætas, anteriora parte equum, poſteriore ceruum, ſeſſoris, & ephippii patientem, ingreſſu tamen incommodo, utpotè qui modo aſſultu, infeſta; modo ſuccuſſatione ſeſſorem conquaſſaret. Miſit hunc dono Fridericus primus Mantuę Dux Franciſco Gallorum Regi, Sal. N. ann. XXXIIII. ſupra M. D. Quòd ſi quid huiuſmodi pingere uoluerimus, non incongruum erit animalis huius hieroglyphicum, ferocem impetu primo hominem ſignificare, qui mox in pauidum eueſtigio degeneret, & in fugacitatem elabatur.

DE CORNIBVS

SPECIOSAE FORTVNAE INCONSTANTIA

QVoniã uero ceruus ad Lunæ ſimilitudinem cornua nunc amittit nunc reparat: nam ſi ſideri cornua & decidere & ſuccreſcere videntur hieroglyphicum nonnulli ponunt cerui cornua, ſi quempiam ab ignobilitate modo ad honores euectũ, modo ab honorib. ad ignobilitatẽ redactũ aſsiduo fortunæ rotatu, varióque euentu ſignificare uoluerint. Solis enim animalium cornua decidua recidiuaque annis omnibus, Ariſtoteles Achaicis Ceruis hoc ait accidere, eóſque, ut ſupra dictum, præ pudore tam diu latitare, & loca difficilia acceſſu petere, donec alia renaſcantur; Quamuis caſtratis aiunt, neque decidere, neque ſi prius deciderint renaſci. Toto uero opere cornua dignitatis potentiæ, fortitudinis, auctoritatis & imperii indicia eſſe commonſtrantur.

SACROSANCTA DIGNITAS

HInc aliud naſcitur hyeroglyphicum ut Sacroſancta dignitas ex unoquoque cornu ſignificetur, quod antiquiſsima omnis veterum indicat diſciplina. Honoris enim uti dicebamus & potentiæ ſignũ tam apud Gentiles, quàm apud

apud Christianæ pietatis cultores, quique eos præcesserunt Hebræos habita cornua. In diuinis siquidem libris cornu passim pro Regia positum reperimus complexáque similitudine quadam inter se cornu, radium, & coronam. Inde Moses cornibus insignis effingitur, cuius facies diuini Solis lumine correpta radiis quibusdam igneis promicare uidebatur, adeo ut Israëliticus populus, cũ splendorem eum ferre non posset oculis ad obtutum cæcutientibus, ab eo, ut uelata facie verba faceret, studiosissimè contenderunt. Eadẽ porro dictio apud Hebræos, & cornu & coronam denotat. Vnde sæpius apud Latinos in diuinis litteris cornu pro corona positum, passimque ex instituto ueteri coronæ regiæ radiorum referunt similitudinem: ut non temere olim institutum sit eas in Apollineo capite XII. pretiosis lapillis confici, qui splendore suo promicantes caput vniuersum radiis illustrarent: Totidem autem radiis coronas regias cõstare, tum ex nummis veterum monumentisque aliis, uel ære fusis vel marmore incisis, tum ex Virgiliano carmine uidemus, ubi Latinus fœdera certaminis inter Aeneam & Turnum sancturus,

> Quadriiugo uehitur curru, cui tempora circum
> Aurati bis sex radii fulgentia cingunt
> Solis aui specimen.

Significarunt & in portentis cornua dignitatem, ut purpurea illa, cum quibus bos albus olim natus, Albino Clodio tum primum in lucem edito: imperatoriam enim illi dignitatem portendisse persuasum est. Quæ quidẽ ille iam grandis cum Tribunus effectus esset, in templo Apollinis Cumani suspendit, sortésque illis has eduxit.

> Hic rem Romanam magno trepidante tumultu
> Sistet, equis sternet Pœnos, Gallúmque rebellem.

Sed hæc uerbosius fortè quàm par erat explicuimus, nulla tuarum occupationum ratione habita mi Bocchi. Sed nosti Cerui cornua esse insigniter ramosa, quæque τοῦ πασσάλου τρόπον pro cenaculis ad parietes affigãtur, in quorũ scilicet ramos hospites domesticíque omnes, annulos, sudaria, pileos, & id genus multa soleant appendere, cum se uel cenaturi, uel accubaturi, uolunt expeditos. Hinc tot ea fuerunt quæ ceruinis cornibus applicita reperisti. Quæ quidem si tuæ non respondent expectationi, quid ego ueniam à te deprecer, qui maximè omnium unus nosti occupationes meas. Pro summa uero eruditione tua dabis operam, ut Ceruus meus, & torquibus aureis, & insignioribus aliis monilibus adornetur; vnde aliquod in eo sanctissimæ amicitiæ nostræ monumentum posteritati relinquatur.

PIERIVS VALERIANVS AD ROMVLVM AMASAEVM

DE IIS QVAE PER FORMICAM ET SCARABEVM ET ECHINVM SIGNIFICANTVR

EX SACRIS AEGYPTIORVM LITTERIS.

QVOD *maximè omnium animalium duo te Formica & Scarabeus (quorum vitæ alterum negotiosæ, eius alterum, quæ in naturæ Deorúmque contemplatione versetur, hieroglyphica sunt) in admirationem traxerint minime mirum est eruditissime Romule, cum & ueteres Philosophos omnes in certamen commiserint, vtrum brutum, humanum, an diuinum etiam eorum esset ingenium altercantes, & an ea vera sint, quæ lib. de Nat. Deo. apud Ciceronem legimus in formica non modo sensum, verum etiam mentem, rationémque, atque memoriam esse. Pythagorici enim, vt optime nosti, animam omnem quæ sensibus, & memoria sit prædita, rationis identidem, atque etiam orationis esse participem asseuerant, neque interioris tantum, uerum etiam exterioris, qua vniuscuiusque generis animalia quantum necesse habeant inter se mutuo loquantur. minimè uerò mirum esse eorum, quæ bruta vocamus verba non discerni à nobis Italis uidelicet, aut Græcis, cum barbarorum etiam multorum verba minimè discernamus, qui vtrum loquantur an uociferentur, distinctè satis non sanè possumus intelligere. Quamquam proditum est fuisse etiam apud antiquos, qui sermonem animalium omnium intelligerent, inter quos Melampum, & Tiresiam præcipuè memorant, & multorum scriptis celebratum Apollonium Tyaneum, quem referunt in amicorum cœtu, & audisse, & intellexisse hirundinem aliis nuntiare asinum prope urbem onustum tritico cecidisse, triticúmque humi diffusum. Philostratus vbi historiam istiusmodi narrat, passerem fuisse scribit, quem ita loquentem Apollonius intellexit. Vtcumque uero calluisse eum, & auium & brutorum id genus linguas, uno omnes consensu tradunt. Sed enim parum hoc mihi videtur, quod ut alia missa faciamus, Formicæ, Scarabeiue inter se loquantur, cum alia in his spectemus, quæ prudentiam, quæ pietatem, quæ legum obseruantiam, quæ agendarum intelligendarúmque rerum, quæ vel Philosophis interdum negotium facessere consuerint, notitiam præ se ferant, quod in multis humanæ uitæ commoditatibus illa ipsa quotacunque animalia nobis documento fuerint, & viuendi propemodum rationem indicarint. Sed ne ego ineptus, qui super his apud Romulum Amasæum eruditissimum,*

mum, eloquentiſſimúmque virum diſſeram. Sed enim dabis hoc amicitiæ noſtræ, ut etiam liceat ineptire, déque iis ſermonem facere, quæ tu decies in anno longè diſertius & eruditius è ſuggeſtu publico docere ſoleas. Noſtram uerò hanc diligentiam non eſt, ut obſcuram quiſpiam exiſtimet, quod in tam tenui moremur inſecto, cum in eo tam magna naturæ miracula deliteſcant, quæ cum Aegyptii ſacerdotes diligenter contemplati eſſent, hæc per Formicam ſuis hieroglyphicis adſcriptam ſignificari voluerunt.

INVESTIGATIO

DILIGENTISSIMAM in primis inueſtigationem, ſolertiámque in iis comparandis, quæ ad vſum vitæ facerent per huius animalis hieroglyphicum oſtendebant. Formica ſiquidem ea quoque deprehendit, quę quiſquam accuratiſsimè occultauerit, pari cum Sole diligentia, qui quotidie omnia terrarum opera uiſitatione ſua colluſtrat, quapropter in Iſthmo Soli Formica immolari ſolita.

PROVIDENTIA

MOx & Prouidentiam, quia memor hyemis cibaria comparat, & recondit, & cellas promptuarias facit, ſemina interim ne naſcantur morſu ſecat, abroſáque condit, ne rurſus in fruges exeant è terra, atque inutilia inde ſibi ad vſum alimenti fiant: Quin etiam ſi ea imbre madefacta ſenſerit, profert atque exſiccat, idque eo tantum tempore, cum tranquillum, atque ſerenum cœlum præſenſerit; Quamobrem nunquam ex nubibus imbrem effluxiſſe conſpexeris, cum à formicis expoſitum eſt frumentum, quod ſupra humanæ intelligentiæ captum eſſe negarit nemo, niſi paucisſimos commemorare velimus ea inſignes præſagitura, vti Democritum fuiſſe memorant; quem tradunt iuſsiſſe fratri cœlo admodum ſereno, vt quam rapidiſsime poſſet meſſem omnem ſub tecta inferret, atque effuſiſsimum paulo poſt diluuium ſubſecutum. Ad hæc hāc prudentiam, ſiue cœleſtium cognitionem Formicæ adſcribit Aelianus, ut cum nonum à Lunæ coitu diem inauſpicatum norit, nunquam eo die de latebris exeat. Sed ut ad aſſeruandæ frugis prouidentiam reuertamur, ea ſi homini largius, aut pari ſaltem cum formicis portione conceſſa eſſet, Phalaris Agrigentinorum tyrannus loca quædam in Sicilia munitiſsima tam paruo negotio minimè cepiſſet. Is enim ſimulato cum oppidanis fœdere, frumenta quæ reſiduo habere ſe dicebat apud eos depoſuit, deinde data opera, ut cameræ tectorum, in quibus ea condebantur reſciſſæ pluuiam reciperent, frumentáque ita computreſcerent, illos fiducia additi comeatus proprio tritico abuſos, primo æſtatis initio aggreſſus in inopia compulit ad deditionem. Quod ut exemplo nobis ſit, ſacræ etiam literæ adhortantur, quę pigros deſidéſque admonent, ut ad Formicam ſe conferant, atque illa prudentiores fieri contendant. Salomon formicam minimum terræ animal, ſapientiorem ſapientibus aſſeuerat, propterea quòd ſibi præparat in meſſe cibum. Deus vero, vt arbitratur Adamantius, induſtriam hanc, vel quaſi prouidentiæ ſimilitudinem Formicis dedit, vt aliis ratione vtentibus perſpicuum eſſet exemplar, vt formicarum opera contemplantes ad res gerendas ipſi quoque aggrederentur, vſui neceſſaria compararent, & parta diſcerent aſſeruare.

LABOR INDEFESSVS

AD hæc laboris perſeuerantiam ex Formica picta ſignificabant. Nam ea non interdiu ſolum, verum etiam noctibus laborem exercet. Quanta vero diligentia eandem ſemper itat viam, neque vnquam aberrat à loco, in quo quidquam repoſuerit, quanto nixu ſemina, quæ præ pondere geſtare non poſſit, pedibus protrudit, quàm officioſè aliæ feſsis ſuccedunt, opémque afferunt, vt merito ſit exemplum nobis magni Formica laboris, quæ argutam longè argutius cicadam eluſerit, cum illi, vt in fabulis eſt, reſpondit; Aeſtate quæ cantaueris hyeme ſalta. Aeneas Platonicus, Theophraſto, ubi diſſerit Euxitheus, eorum opinionem refellit, qui defunctorum animas aiunt id genus animalium ſectari, cuius vitam, dum in humanis eſſent, imitabantur, ad diligentiſsimam hanc inueſtigationem, ſollicitóſque labores formicam adcommodat, quam, ſi ita eſſet, Vlyſſes poſt obitum aſſectari cogeretur, qui nobis ab Homero exemplar datus eſt, in quo quid virtus, & quid patiētia poſſet intueremur, idémque laborioſus omnium Poetarum celebratione decantatur. Plato autem Phædone tradit, eorum animas, qui popularem, ciuilémque virtutem abſque philoſophia, conſuetudine, exercitationéque freti exercuerint, in formicas abire poſt obitum. Nam & ea quæ de Myrmidonibus narratur fabula Theogenes eo, quod ſuper Aegina ſcribit, opere, quem ſcriptorem Pindaricus interpres citat, Aeginitas ait olim in ſubterraneis ſpeluncis habitaſſe, quámque excauabāt terram in cultum arborum egerere ſolitos, mox fructus congeſtos introferre, vnde à formicarum ſimilitudine nomen illis Myrmidonū acceſſerit. Sed enim de Myrmidonibus Priſcorum fabula eſt, ne Græci vnquam nugari deſinant, Iouem in Formicam mutatum Eurymeduſam Archelai compreſsiſſe, unde Myrmidon genitus eius gentis caput.

PIETAS

REcte autem & pietatem, quæque mutuo mortales mortalibus officia debent, per formicam expreſſeris, ſi commeare eas in formicarium ſpectes formicę alterius cadauer inferentes, prodire ex cauo aliquas factáſque obuiam quaſi conſternatas retrocedere, bis idem, terque factitare; alias demum vermiculos ab inferiori loco, utpotè redemptionis præmia, quibus cadauer rediment conuectare: alias vero tentare, ſi quę diſſectæ fuerint, ut partes committant, & cohærere faciant; impellere etiam, vt quæ nihil intermittant, quo explorent, an per ſe demū redire queant. Quòd ſi quis, ut Aeliano teſte Cleanthes inquit, animalia hæc rationis expertia contenderet; ſola huius rei contemplatio admiratione errorem emendare poteſt. Quantum vero pertinet ad uictus cōuectationem Petrarcha noſter maluiſſet hæc de ape potius quàm de formica dici, ne furacitati adeo fauere videremur. Nā & in fabulis eſt, formicæ quæ nunc ſunt, homines aliquando fuiſſe agreſtes, eodem fermè ingenio, quo reliqui ferè omnes ruſtici damnantur, furaces ſcilicet & raptores; qui licet in id genus animalia fuerint transmutati, priſtinum tamen conuectandi prædas, & rapto viuendi morem obtinuerunt. Animaduertendus uero locus eſt Leuitico cap. XXII. Si fractum, ſi cicatricem habens, ubi ſeptuaginta pro ſi fractum, ſi formiculoſum repoſuere: per quem loquendi modum hieroglyphicū ſcilicet interpretes eum intelligi uolunt qui cogitationem omnem in terrena, & ſecularia negotia conferat, neque penſi habeat quicquam niſi vt cibo potuque ſaturetur, quandoquidem hæc eſt formicarū uita, vt quæ ventri apta ſint & commoda vndecunque contrahant congregentque, vt notat Heſichius: illudque Solomonis quo de ſuperius: Vade ad formicam o piger & uias eius conſidera, ita intelligit, nempe quia pigrum ignauumque ad negotia prouocabat, non vt qualia formica facit

cit rapto scilicet viuendo faceret, sed vt laborem, diligentiam, prouidentiamque eius in rectis operibus æmularetur.

INAEQVALITAS

SVnt qui collegas impares, aut inæqualitatem in moribus, in dignitatibus, in censu, & in omni denique uitæ colore significantes camelum & formicam pingant, laboriosum utrunque animal, sed facie, magnitudine, reliquoque ingenio magnopere inter se dissident, vt nullis cõparationis terminis circumscribi valeant; Apud Aegyptios fateor hieroglyphicũ hoc nõ haberi, sed usitatissimi prouerbii citatio, μύρμηξ ἢ κάμηλος, ne prætereatur monet.

OPVLENTIA

ILlud exploratum satis opulentiam per formicas significari, non tam apud Aegyptios quàm etiam apud Aruspices, siue de nostratibus, siue de Indicis intelligamus, quarum hæ quidem victui necessaria oppido congerunt, Indicæ aurum, & preciosam supellectilem accumulant, vt non immerito formicaria bona de affluenti diuitiarum copia dicantur, quam augures iis portendi asseuerant, apud quos illæ rem congerant, veluti Midæ illi Phrygi cũ puer esset dormienti formicæ in os tritici grana congessere, ex quo ditissimum hunc fore ita prædictum est ut euenit.

MVLTITVDO INFESTA

ALioqui formicæ infestæ multitudinis signum apud Aruspices fuere, ut quæ Neroni mortis appropinquantis præsagium attulerunt, qui sibi visus est per somnum pennatarum formicarum multitudine oppleri. Nam & paulo post concitata in eum multitudo mortem accelerare compulit. Ferales etiam fuere Tiberio, quæ serpentem ab eo in deliciis habitum adhuc uiuentem corrosere; Nam aruspices cauendum sibi esse a multitudine responderunt. Sunt qui inauspicatas esse putent ob colorẽ qui omnino feralis est, quamquam in Pephno insula Laconiæ formicæ candicant.

INTERITVS

IN vniuersum autem coniectores ideo formicas indicium esse mortis asseuerant, quod terræ filiæ sint, & in subterraneis cauis habitent, quò identidem mortuorum cadauera inferuntur.

AVDITORVM FREQVENTIA

AT solis litterarum professoribus lætum est ex onirocritarum disciplina formicas in aures obambulantes imaginari, siquidem aiunt puerorum multitudinem hinc significari, quæ ad audiendum cumulato numero fit aduẽtura, vnde Martialis in optatissima grammatici commoda iocatus ait.

Sic te frequentes audiant capillati.

INANIS GLORIA

PRobatissimi, sapientissimique morum scriptores quidam κενοδοξίαν per formicæ hieroglyphicum expressere, inanem nostri gloriam dicunt, qua nos ipsos supra modum & meritum æstimamus, tacitique nobis applaudimus. La-

tet enim plurimum hoc vitium in abditis animi recessibus, cogitationísque deliciis pascitur & educatur. Formica vero in cauernis se se libenter continet, nec nisi necessitatis causa prodit in propatulum, cum scilicet aut speculatum, aut prædatum properat, vel congestas opes curat, de quarum sollicitudine superius satis dictum. Habet uero hoc formica cum cenodoxia simillimũ, quòd laboribus & fructibus insidiatur perinde ac insidiosa pestis hæc quidquid preclarè egerimus, & quascunque adoreas acquisiuerimus, labefactare furtim aggreditur, illa in opes iam paratas, hæc in virtutes, & partam iam existimationem populabunda. Fecimus quid in bello fortiter, fors & corona donati sumus, surrepit hæc clanculum, & folia decerpit singula: dum nostra nos facinora narramus, & gloriosum militem, ut in comœdiarum fabulis est, imitamur. Prudenter aliquid cauimus, id quidquid est cenodoxia vitiat, & gloriando mutat in imprudentiam. Beneficio aliquem affecimus, destruit illud gloriatio; efficitque, ut de quo benemeriti fuerimus, maleficio se à nobis affectum putet, operámque ita & oleum perdamus. Plurimum temporis in ieiuniis, in vigiliis, in orationibus, in continentia, in animi corporisque moderatione, sine ulla mentis auersione cõsumpsimus, aduenit cenodoxia, quæ fructum omnem, quẽ per labores tot collegeramus rapidissimè depopuletur. Ingeniosè, doctè, & accuratè aliquid conscripsimus, sed dum nos ipsi illud efferimus, & aut nostros non apparere labores ingemiscimus, aut eorum uenditatione molesta gloriam affectamus, cenodoxia illa, illa inquam statim obscurat, quæ alioquin futura erant illustria, próque ingenio stoliditatem, pro doctrina imperitiam, pro studio negligentiam obiectat. Danda itaque est opera, ut laudabilia quidem faciamus, ex quibus gloria sponte nascatur: sed cum eam visi fuerimus acquisiuisse; negligamus potius quàm efflagitemus: ita enim cumulatior, & corollariis etiã aucta ultro percita subsequetur. Siquidem virtus ipsa sibi precium est, nihil indiga laudis diceret Claudianus, Eam tamen vel inuitam honor, & commendatio comitatur.

DEPOPVLATIO

SEd ut ad Aegyptios reuertamur, agrorum vastationem & infrequentia facta loca, quæ populosa prius fuerant, per formicam & origani fasciculum sacerdotes illi significabant: per formicam, uti superius declaratum est, hieroglyphicum populi, quod passim iam habetur; per origanum solitudinem eius intelligentes. Ea siquidem herba loco apposita qua formicæ meant, modico vel salis, uel sulfuris puluisculo simul insperso efficit, ut iter deserant, suísque relictis cauernis aliò migrent. Nam & Socionis in agricultura præceptum est, origanum siluestre frumenti aceruis circumspargere, ne formicæ grana depopulentur. Sed si actutum eas tollere quis uelit, experimento compertum est facilius summoueri posse, si captas aliquot combusseris, & cinerem in cauum inieceris. In agro uero si candefactum ferrum in cespitem vbi nidificent impegeris. Est uero origanum herba vulgo etiam nota Romæ, & aliis Italiæ locis, Latine cunila bubula appellatur, quam utpote præcipuè suã Ligures littorales Cornabuliam vocant, putri, ut prouerbio fertur, aptissimam salsamento. Cæterum cum permultæ eius species ab auctoribus referantur, eadémque variis cognomentis appelletur, satis fuerit attestari cunilam bubulam esse, quæ origanon Græce dicitur, quam à testudine, cum ea viperam ederit, ad incolumitatẽ carpi dicit Aristoteles, & ab eo Plutarchus. Apud Plinium legas, contra serpentes priuatim quę cunila bubula appellatur: apud Aristotelem, ciconiæ cum vulnus acceperint, eas enim cum serpentibus assiduè dimicare cognitum, origanum plagæ imponunt. Theodorus Gaza vir accuratissimus, vbicunque sit origanum interpretandum cunilam reddit, quorum testimonia fuerunt adducenda

cenda,quia nonnulli cunilam bubulam eandem & origanum eſſe pertinaciter negant. Addam illud,cum inter tres præcipuas origani ſpecies onites connumeretur,doctiſsimos ætate noſtra uiros de hac non parum dubitare, eámque ſibi incognitam ingenue profiteri. Noſtri Bellunenſes ſpeciem quandam origani caule,foliis,& floribus grandioribus,vulgo apud nos prouenientem Puleium aſininum vocant,vnde putarim onitis vocabulum,vtpote quod ἀπὸ τοῦ ὄνου,qui aſinus eſt cōmodiſsimè deduci poteſt,apud nos ita Latinè interpretatū,ea vero herba nimirū cunila eſt. Ne vero cuipiā mirū adeo videatur ineſſe vim eiuſmodi gramini tā vulgari,ut formicas fugat,Ambroſius herbā quandā memorat Gillam appellatam,cuius folia turtur nidis ſuis excluſo fœtu ſuperiacere ſoleat,eóque pacto pullos ab luporū incurſu depredationéque tutari. Lupus enim folium huiuſmodi uſque ad fugam abhorret. Leopardus vero alliū ita ſibi ſentit abominabile,atque contrarium,vt ſi quis eo locum vbi ille moretur,confricuerit,exilire cogatur, & aufugere. Aelianus primo de Naturis Animalium ſcribit. Noctuas à Ciconiis ſuo nido procul ſummoueri, platani eò foliis importatis,quorum contactum noctuæ ferre nequeant, ex eo in torporem illabentes,ciconiáſque ita pullorum ſuorum incolumitati proſpicere, quibus aſsiduè noctuæ inimicabiliter inſidiantur, de quarum alitum inimicitiis ſuo loco dictum. Neque vero ciconiæ tantum turturéſue, aut teſtudines medelam ſibi nanciſcuntur naturæ ductu,verum etiam & canes & ſues, & ex animalibus pleraque alia.Canes quidem cum fellis vitio laborant gramen illud ſuum decerpunt. Sues,ſi cephalalgia crucientur, fluuiales cancros inueſtigant: Muſtelæ rutam,ſiquando colubrum comederint,carpunt. Angues marathro lippientes oculos depurgant. Huiuſce rei quæ nam ſit cauſa non otioſe quæritur à quibuſdam. Quippe cum animalia hæc talia neque didicerint ab aliis,neque quidem doceri potuerint,cur ita norint quæ ſuis ſint ægritudinibus utilia,quæ nos aliis diſputanda in medio relinquemus,iis iam contenti quæ ad veterum picturas declarandas facere videbuntur.

INCOLVMITAS

FOeliciter mihi quidam videntur excogitaſſe,vt ſi hominem grauiori aliquo morbo confectum,minimæ tamen rei cuiuſpiam ope incolumitati redditum ſignificare vellent, vrſam lingua in formicas exporrecta hieroglyphice pingerent:vrſam enim ferunt formicarum eſu, quas lingua illexerit, ac mox potu adhibito deglutierit,morbi opem ſibi comparare,quod eo præcipuè tempore facit,cum primum è ſpecu prodit,vbi ieiuna hyemarit. Nam Aron in primis agreſte paſcitur (eam dracontii ſpeciem Medici ponunt) cuius acerbitas inteſtinum inedia cōcretum laxat, quod ſi nullam attulerit opem formicis eo modo deuoratis incolumitati priſtinæ reſtituitur.

LATEBRAE

DE latebris vero,in quibus aliquis ſe contineat, per veſpertilionis alam & formicam indicatis inter reliqua veſpertilionis ſignificata diximus.

DE SCARABEO

AC de Formica quidem hæc dicta ſufficiant; quod vero pertinet ad Scarabeum Appion ille Grammaticus, quem cymbalū mundi Tiberius eſt appellitare ſolitus, rideri a pleriſque viſus,quòd curioſa nimiū interpretatione Solis operū ſimilitudinem vermiculo tam exiguo,tam bruto ineſſe collegerit,ad excuſandos gentis ſuæ ritus, quæ pilularem ſcarabeū magna

ex Aegypti parte inter numina coluerit, quem reliqui etiã in fabulis tanta ueneratione proſecuti ſunt, ut ſcribere non dubitarint, quemadmodum ſcarabeus inexorabilem ſe vel ad Iouis preces oppoſuerit, qui multis ab eo verbis contendebat, ut cum aquila rediret in gratiam, coactumque Iouem ipſum alia ratione tantæ ire obuiam inimicitiæ. Cæterũ ſi quæ de ſcarabeo traduntur vera ſunt, vera autem vt credamus eſſe nõ ipſius Appionis tantum auctoritas, verũ & Ariſtotelis & Plutarchi, & aliorum ſcriptorum excellentium conſenſus efficit. Immo ut nihil hi ſcripſerint, quæ paſsim noſmetipſi fieri poſſumus oculata fide perſpicere non verum aſſeuerare peruicacis eſſet ingenii. Tam igitur ſuper operibus eius admiranda cũ ſint, tantũ abeſt, vt vel Appion, uel Aegyptii alii ſacerdotes, qui ſignate adeo rem interpretati ſunt, ridendi videantur, ut merita potius, hoc eſt magna & ingenti laude fraudandum minimè ſit eorum inuentum.

MVNDVS

CVr enim quis Aegyptios ſacerdotes irrideat, quòd Mundi ſpeciem, motuſque ipſos per ſcarabeum ſignificare tradiderint, ſi pilulas illas, in quibus ſeminium ex ſeſe primum habuerint, ac in vermiculos primum, mox in certam effigiem conformati fuerint, ad Mundi ipſius imaginem, & rationem fieri compertum eſt. Scarabeus enim certo anni tempore bubulum excrementum nactus materiam eam ſibi ſuſcipit elaborandam, quod primo ſtatim Pacis ſuæ verſu mordet Ariſtophanes. αἶρ' αἶρε μᾶζαν ὡς τάχιστα κανθάρῳ. Quo loco mazan Poëta pro excremento poſuit, utcunque primũ ex ea pilulas conficit, ut iam Mundi ipſius formam initio imitetur, mox eas ab exortu occaſum verſus poſticis impellens pedibus non intermiſſa rotatione protrudit, ipſe interim auerſus ortũ ſpectat, quaſi de induſtria id det operam, ut cœli ipſius exemplar intuendo imaginem eius exprimere conetur. Quid vero illud, quod inter trudendum a Subſolano in Africum fertur quaſi aſtrorum curſui fieri obuiam cõtendat, qui quidem proprio motu ab Africo ad Subſolanum eſt. Neque me præterit eſſe qui non bouillũ, ſed aſininum excremẽtum ad hoc opus deligi autumant, & ab eo inter uolutandum genitale ſemen fimo ſuperfundi cõminiſcãtur vnde materies ipſa concipiat. Addunt etiam, ut hiſtoria ſit ueriſimilior, nomen ipſum conuenire, quod canthon aſinus ſit, unde cantharus inſectũ id denominetur, ſed hæc uarietas ad nos nihil, cum de pila ſermo ſit, quam ex fimo ſcarabeus informet, atque mox in aquas uolutando protrudat.

GENERATIO

PRoximum huic ſignificatum eſt rerum procreationem, atque principiũ, ex eiuſdem animalis imagine ſignificare. Siquidem ex aquis in lucem prodeunt ſcarabei, veluti rerum omnium generationem ab aquis eſſe Philoſophi non poſtremæ auctoritatis autumant, Homerum quippe ſecuti, qui totiens Oceanum rerum parentem omnium appellat, nam ea quis quotidie non tueatur, ſcandere aquas in cælum diceret Plinius, eaſdẽque cadẽtes omniũ terra naſcentium eſſe cauſam, fruges inde gigni, arbores, fruticeſque uiuere, vitalem etiam herbis animam elargiri, omnes denique terræ vires aquarum eſſe beneficia. Quod vero ſcarabeos diximus ex aquis primum lucem auſpicari, ex hiſtoria cognoſcere eſt, quòd ſcilicet ſimulac pilæ illæ ex fimo fabricatę ſunt ſcarabeus terram infodit, ubi eas per dies octo & viginti ſepultas occultat, quot itidẽ diebus Luna duodecim Zodiaci ſigna perambularit; atque hæc hyeme potiſsimum rigente fiunt: dumque ita pilæ terra coopertæ confouentur, animantur primũ in vermiculos, inde paulatim in id genus informantur, fimo tamen vti foliculo quodam incluſi, nono autem & vigeſimo die pater e nido prodit, pilu

las

las egerit,& ſingulas,uti dicebamus protrudendo in aquam prouoluit, utpotè qui diem eum Solis & Lunæ coitum conciliare non ignorat,ac perinde mũdi ipſius generationem quãdam aſsimilare, orbe inde Lunæ nouæ oriri incipi ente;Pilæ autem in aquis mollitæ primum, atque haud ita multo poſt adapertæ cum fuerint informati iam excluduntur ſcarabei,& nigrum it campis agmẽ, quòd ſi formica tanto hominum conſenſu prouidæ titulum cõſecuta eſt,quod in conuectandis, aſſeruandiſque prædis admodum ſedula eſſe uideatur, quos honores habendos ſcarabeo excogitabunt mortales,qui non humanarum tantum rerum peritos eos,uerum & cæleſtium, & diuinarum propemodum non ignaros intueantur,certè non immerito κανθάρου σοφώτερος, prouerbium celebratur ab iis qui ſingularem in eo vermiculo ſapientiam animaduerterunt.

VNIGENITVS

QVod vero apud Aegyptios legitur vnigenitum hieroglyphice per ſcarabei figuram ſignificari,non eo tantum modo accipiendum,quo quẽpiam vnicum filium unigenitum appellare conſueuimus,ſed ea etiam de cauſa,quod ab vno tantum genus agnoſcat, imo quod ſolus ipſe ſibimet ſeminium fuerit;ſinguli enim ex pilulis ſingulis procreati nequaquam habent ad quod genus referant ſuum,ſed abſque vlla propagine , nulla maris genitura,nullo fœminæ conceptu , vermium ſponte naſcentium inſtar in eam ſpeciem prodierunt.

DEVS IN HVMANO CORPORE

EXigere uidetur locus is,ut quo æquiores Aegyptiis ſimus,Deum optimũ maximũ humano corpore adſumpto ſcarabei ſimilitudinẽ ſubiiſſe Theologorum dictis oſtendamus , neque uero quiſquàm indignũ facinus clamitet, Deum ipſum omni admiratione maiorem,inſecto omnium uiliſsimo , teterrimo,putidiſsimoque aſsimilari,qui legerit apud D. Auguſtinum Soliloquiis de admiranda Chriſti humanitate dictum : Bonus ille ſcarabeus meus,non ea tantum de cauſa,quòd vnigenitus,quòd ipſemet ſui auctor mortalium ſpeciem induerit,ſed quòd in hac fece noſtra ſeſe volutarit,& ex ipſa naſci homo voluerit,neque veritus eſt probus ille Theologus,pietatis , & integritatis columẽ, dum in nitidiſsimo Dei fulgore contemplando,hominiſque ex oppoſita parte cloacalem quendam putorem expendendo, ſubturpiculam locutionis quodãmodo ſtomachoſè nauſeam,delicatiori cuipiã habitam iri deriſui, qui ſatis exploratum haberet,Deum ſe vermem etiam per Prophetam appellaſſe,proindeque eos,qui tanti myſterii cognitionem aſſequeretur,ac perinde ſtercorariam ſcarabei procreationem ex hiſtoria callerent,dictum vtroque pollice probaturos. Quod vero ad Pſalmographi dictum pertinet,ego ſum vermis, & non homo Pſalmo xxi. Ad hæc fuere nonnulli qui pro vermis,ſum ſcarabeus,tradu xere,quaſi diceret contemptiſsima res ego ſum. Euthymius ita ex Chriſti perſona humiliare ſeſe Dauidem ait,qui alioqui & Propheta erat & Rex,alibique ſe canem mortuum appellare, ut libro Regum legitur. Qui uero putant dictũ hoc propter humanã Chriſti generationem,quæ abſque vlla viri coniunctione fuit,id vobis indicare videntur,quod quemadmodum vermis e pluuia naſcitur deſuper in terrã ueniente, ita & Chriſtus ſuperno ſancti ſpiritus in virginem aduentu generatus eſt,quam ob cauſam Chriſtus vermis dicitur, reliqua videris apud Adamantium Concione in Lucam quartadecima, quam de Domini circumciſione conſcripſit. Porro Auguſtini dictum eò quoque deduci poteſt,quod Aſſertor noſter ait, ego ſum vermis & non homo, quia ſcilicet ex mare & fœmina homo naſci ſolet,ego vero non ex maſculo & fœmina ſecũ

dum ritum humanum, atque naturam, sed in exemplum vermis natus sum, cu ius non est aliunde semen, sed in ipsis in quibus coalescit corporibus sua est ori go. Clementis Recognitionum opus circumfertur qualecunque, non vocabu lis tantum uitiatum, verum sententiis etiam deprauatum, in quo quidem mul ta a malignis ingeniis in institutionis nostræ ludibriũ inculcata sunt. Sed hæc corrigere alterius fuerit censura, illud hoc loco tantum attingam, quod circa sexti finem scriptum est. Nos vt canthari libenter volueremur in stercore, vbi is qui glossemata quædam adscripsit, non vt canthari, sed ut cantherii legendũ putet, ratus nimirum Campanum prouerbiũ ad hoc facere cantherius in fos sa. In epistolis uero bonus ille vir quisquis censor fuerit, sed nõ satis eruditus audacter, cantherii fecit, cum canthari dubio procul sit legittima lectio, ex hac ipsa quam retulimus historia naturali desumpta, sed ne quid quod ad uermem facere succurrat, prætereamus, Is prauæ nõnunquam cogitationis inquietudi nẽ hieroglyphice significat, quod Eucherius ad Esaiæ dictum trahit, Vermis eorum non morietur.

VIR PATERVE

CVm uero ita nascatur scarabeus ut nullo fœminæ beneficio progigna tur, solaque patris cura, labore, & diligentia vitam auspicetur; nõ enim fœmineũ est inter eos genus. Hinc fit ut Aegyptii sacerdotes PATREM signi ficaturi scarabei prætulerint imaginem; & ubicunque maris officium, mascu lamque uim exprimi voluerint, non alio magis uterentur hieroglyphico, nam veluti matris & fœminei sexus symbolo vulture pingebant, quòd illa absque patris ope procrearetur, vti commentario suo disputatum est, ita uirum ob si milem, quam attulimus, causam, per insectum huiusmodi intelligi uoluerunt.

STRENVVS BELLATOR

ET quoniam bellatorum animi ea maximè ratione commendãtur, si uiri les fuerint, virorumque sit bella gerere, Maronis, Homerique precipuè auctoritate, illi ipsi sacerdotes masculam virtutem, atque ferociam per scarabe um expressere, cuius imaginem anulis insculptam milites gestare tradit Aelia nus, de quo plura apud Plutarchum libro de Iside & Osiride. Erat & signũ Ro manorum militum scarabeus, quo virilem animum præstare se debere admo nerentur, neque muliebriter quidquam meditari facere ue, eâque de causa di ctum ab Horatio.

Tyrtæusque mares animos in martia bella
Versibus exacuit.

Contra vero & Phrygas, & ἀχαΐδας, in effœminationis opprobriũ Virgilius, & Homerus, uterque suos appellauit, quòd nihil saperent masculum, sed mu liebri torpore, ignauiaque cessarent.

SOL

CVm vero plures sint scarabeorum species, triũ Aegyptii meminere, qua rum vna αἰλουρόμορφοσ appellatur, quæ scilicet felis faciem mira refert si militudine, estque radiis quibusdam insignita, eáque de causa Solis hieroglyphicum formam hanc esse voluerunt. Aiunt vero æluron, qui apud Latinos nunc cati nunc felis nomine receptus est, oculorũ pupillarũq. visum cum Solis cursu ἀντιπαθείᾳ quadam commutare, quippe quæ & noctu & ingruẽte matuti no tempore vegetiores fiunt, & acutius cernunt, ad ortum usque Iubaris; inde sensim

ſenſim incipiunt hebetari meridiem verſus,atque ita quo magis ad occaſum de clinat Sol,eo minus obſcuriores fieri.Ad hæc ſcarabeo digituli ſunt vnicuique triginta,totidemque ſunt menſis dies quibus Sol ortu continuo gradatim per ſingula ſigna curſum peragit ſuum.

LVNA

ALtera ſpecies bicornis eſt, ideóque ταυροειδὴς appellata, tauri quippe inſignis facie. Hæc Lunæ ſubiicitur,propterea quòd taurum Aegyptii Lunæ exaltationem eſſe commentati ſunt. Gigni hos ex vermibus Ariſtoteles, qui lignis aridis innaſcuntur,aſſerit. Primum enim vermes ipſi immobiles fiũt mox diſrupto putamine id ſcarabeorum genus exit. Cæterum Plinius genus hoc,cui tauri cognomen cornicula dedere,terreſtre putat,eos idcirco alii terræ pediculos uocant. Lucanos appellat Nigidius, quibus cornua prælonga bi ſulcis dentata forcipibus,in cacumine cum libuit ad morſum coëuntibus,quales infantium remediis ex ceruice ſuſpenduntur,eos in Veneta regione Gram phos quaſi Ceramphos,hoc eſt bicornes appellamus. Cornicula ea nõ tantum collo ſuſpenſa ad quartanas, quibus id remedii applicat Plinius, verum etiam in frigidiuſcula lauatione vrinatoribus ad neruorum ſtuporẽ, qui plerumque fit in aquis amuletum creditur,nam & id incommodi vulgo gramphum vocitamus.

MERCVRIVS

ERat & ſua hieroglyphico Mercurii ſpecies dedicata quippe vnicornis, & ab reliquis forma admodum diſsimilis, neque ſum neſcius quendam etiã eſſe paruum admodum ſcarabeum frumenta erodentem, qui cantharis appellatur, oritur is ex erucis fici,piri, & pini; fiunt enim ex his omnibus vermes, cæterum hæ poſtmodum more muſcarum coëunt,Ridiculam Metrodorus Sceptius obſeruationem ponit,noſtro etiam tempore haudquaquam abolitam,in frumentis,oleribuſque ab earum iniuria ſoſpitandis,quod in Cappadocia inuentũ prodit, ob multitudinem cantharidũ, menſtruas quippe mulieres ire per media arua,hortóſue, retectis,ſit uerbo venia,ſupra clunes veſtibus, erucaſque ita,ac vermiculos,ſcarabeoſque,ac noxia alia decidere;alibi ſeruatur ut nudis pedibus eant,capillo,cinctuque diſſoluto uerſu eo pronunciato φεύγετε κανθαρίδες, λυκὸς ἄγριος ὑμᾶς διώκει. Faceſsite cantharides lupus agreſtis vos inſequitur. Cauendum vero ne id oriente Sole faciant,ſementem enim tunc areſcere proditum.

LETHALIS A SOLE FEBRIS

AD hæc Aegyptii hominem letali febre extinctum, quam ſub dio ſolares radios perpetiendo contraxerit,ſignificare ſi uellent, ſcarabeum cęcum effingebant,oculos quippe vel acu, vel alia leui cuſpide transfoſſum, ita ut exoculatus omnino videretur. Aiunt enim ſolares radios ſcarabeo inimicos eſſe, quibus ſi uehementius impetatur,accidere ut ſtatim obcæcetur,ſimulac uero cæcus effectus fuerit, breui etiam commori.

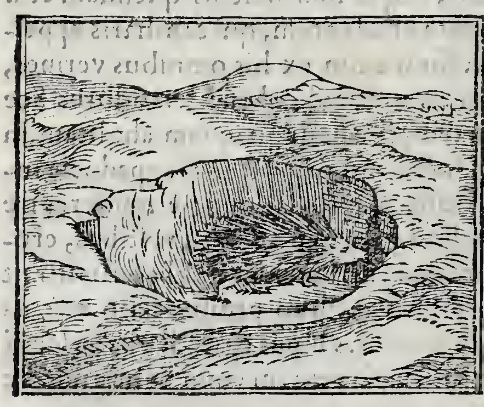
VIRTVS ENERVATA DELICIIS

ATque hic tam egregius bellatorũ ductor tam alienus a mollitia eſt,ut cũ primum venereas roſas olfecerit, emoriatur, quaſi virtutẽ quantumuis maſculã illecebris eneruari documẽto ſit:quod quidem vel ab Ariſtotele traditum anſam dat hieroglyphico non inſulſo, ſi puta quis velit Hannibalem durum Capuæ deſidentem,effœminatum pingere,ſcutum illi cum ſcarabei ſigno

tribuat, oras vero clypei rosarum sertis ambiat, aut quid huiusmodi. Sunt etiam in hominum genere permulti qui rosarum halitum ferre non possunt, atque in iis pretii quantiuis viri. Nam cum Romæ essem, vidi Oliuerium Caraffam magnæ celebritatis Cardinalem, qui rosarum tempore quotānis secedere cogebatur, seque intra suos, quos in Quirinali habebat, hortos, claudere, custodiis ad hostia dispositis, ne quis aut salutantum, aut amicorum officii gratia ingredientium rosam inferret; Et in Romana nobilitate insignis vir Petrus Mellinus ingenio, eruditione, & loco nobilis, rosarum odore plurimum offendebatur. Atque hæc de scarabeo, quæ memoria cōplecti potui succurrerunt, plura omnino scripturus, nisi commentarium, quod eo super olim parauẽram vulturi adiunctum, ex clarissimi viri Alberti Pii Carporum Comitis scrinio surreptum, & a nescio quo bibliotapho, vel fucco potius in Germaniam asportatum adhuc desiderarem.

DE ECHINO TERRESTRI

ECHINVM Aegyptii, quod hactenus legerim litteris suis non inseruere, multa tamen super eo significata Græci, Latinique excogitarunt, quæ admiratione ingenii propemodum cum iis quæ formica super, & scarabeo diximus, conferri possint, atque ea quidem ad humanæ vitæ commoda utili exemplo futura, cuiusmodi illud est, quod in primis commemoratu dignū existimaui.

OPPORTVNITATIS CAPTATOR

HOminem quippe temporum omnium condicioni sese adcōmodātem per id animal significari, & quod ait Phocylides καιρῷ λατρεύοντα. nouit siquidem Echinus, de terrestri nunc loquor, nam de Marino inter pisces alibi agetur, cubilia sua Aquilonum, & Austrorum mutatione commutare. Duas enim cubilibus fenestras facit, alteram Notum versus, Boream versus alterā, quaque parte ventum futurum præcognoscit, fenestram obturat, alteram recludit, sin intra tectum alatur, ad parietem discedit; Quod Cyzici quidā cum obseruasset, consecutus opinionem est apud omnes, vt ventos qui spiraturi essent ex se ipse præcalleret; id quod alii Byzantii euenisse tradunt, fortè quod tunc rerum summa apud Byzantinos esset, sed vbicunque illud acciderit satis nobis est, id ab Echino fieri, quod documento nobis est præcauere si fieri possit ne imminens nos occupet calamitas, ea si vicerit ne aduersus præualētis fortunę impetum reluctabundi frustra fatigari velimus, flectendam vero viam velis, cū obniti contra non detur, quóque trahit fortuna iter intendendū. Non enim est, vt idem inquit Phocylides in uentū reflandum. Quin potius tales simus, vt quò nos cunque rapit tēpestas, æquo animo deferamur, atque vt optimè Virgilius monet, si quo Italiam cōtingere cœlo nequeamus, quia scilicet

Mutati transuersa fremunt, & uespere ab atro
Consurgunt venti, atque in nubem cogitur aër,
Nec nos obniti contrà, nec tendere tantum
Sufficimus, superat quoniam fortuna, sequamur,

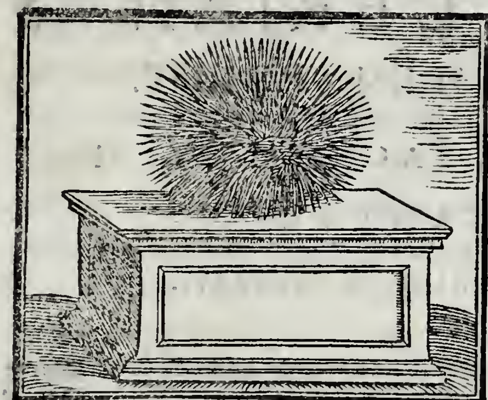
Quaque

Quaque vocat vertamus iter.

Atque hoc illud esse crediderim, quod in Echino tanti facere videtur Archilochus, dum super animalis huius prudentia ita scribit:

πολλ' οἶδ' ἀλώπηξ, ἀλλ' ἐχῖνος ἓν μέγα.

Multa quidem Vulpes, magnum vnum nouit Echinus. Vel vt numero numerum reddamus, Scit multa vulpes, vnum Echinus, at magnum. Sanè Solomon Erinacium inter animalia terræ minima quæ sapientibus sapientiora sunt nominat, vt septuaginta edidere. Nam leporem vulgata ponunt.

CONTRA PERICVLA MVNITVS

ILlud quoque super Echino significatum ponunt, ut per hieroglyphicũ eius, hominem ab insidiis & periculis, ac cuiuscunque fortunæ casibus tutum ostentent. Siquidẽ & simulatque ferarũ se impetentiũ odorem, latratumue senserit, in orbem sese colligit, rostro, pedibusque intrinsecus testitudinis more contractis, tergore omni pilæ instar cõglobato, spinisque quibus vndecunque munitus est ad incolumitatem erectis otiatur, contactum suum omnibus formidabilem reddens. Ad hæc autem respexisse videtur Horatius, cum se ita cõtra fortunæ impetum præparatum scribit, vt sua inuolutus virtute tutus ab eius iniuria fiat, ita enim ait:

Hor. lib. 3. Od. 29.

Fortuna sæuo læta negotio, &
Ludum insolentem ludere pertinax
Transmutat incertos honores,
Nunc mihi nunc alii benigna.
Laudo manentem, si celeres quatit
Pinnas resigno quæ dedit, & mea
Virtute me inuoluo, probamque
Pauperiem sine dote quæro.

PROCRASTINATIONIS DAMNA

ATque hoc tam prudens alioqui animal in oportunitate captanda, & periculis euitãdis ingenio, & natura præmunitus, damni tamen alicuius, ob procrastinationem ingruentis, hieroglyphicũ est, si illi fœtus adiiciatur suus. Id enim malum ex contatione maius effectum, ostendit, propterea quod aluo stimulata quã diu potest partũ differt, quo fit ut fœtus magis inolescens maiorem postmodũ in pariundo dolorẽ afferat. Duo eius genera omnino sunt, maritimũ & terrestre, vtrique nomen apud Græcos Echino: terrestris de quo iam diximus omnibus innotuit sub Herinacii nomine, huius quoque species duæ sunt, Suilla, & Canina, quæ quidẽ rictu & pedibus, aut suillis, aut caninis similibus distinguuntur. De Suillibus Eucherius Erinacii Chirogrilli nuncupantur magnitudine propè mediocrium cuniculorum, qui de cauernis petrarum procedentes, gregatimque in heremo, quæ est cõtra Mare mortuum pabulantur; qui & Echini dicuntur, ita spinoso defenduntur tegmine, ut nec

contingi quidem possint. Par huic cum formica solertia comparando uictu, qui poma aculeis affixa congerat in cauernam, infamis tantum est inuidiæ nota, quod cum optimè norit se propter cutem præcipuè peti, cuius usus poliendis velleribus inseruit, simul ac in periculum se adactum videt, urina sua emissa tergus omne conspargit, sibi conscius id inde putrescere, aculeosque sponte mox decidere.

PIERIVS VALERIANVS AD FABIVM VIGILEM SPOLET.

DE IIS QVAE PER SACRVM SVEM SIGNIFICANTVR

EX SACRIS AEGYPTIORVM LITTERIS.

PAlæmonem olim aiunt magni nominis Grammaticum incomparabilem M. Varronis eruditionem admiratum, litterarum eum porcum appellasse tanta sibi interea earum prærogatiua adrogata, ut Virgilium diceret iam tum de se præsagisse cum cecinit: Audiat hæc tantum vel qui venit ecce Palæmon. Vnum se quippe futurum, qui de scriptoribus iudicaturus esset, cuius ferulæ, atque censuræ omnes veterum & iuniorum lucubrationes subijci deberent, natas secum litteras, secum interituras summa uanitate iactaret. Hic est Rhemmius Palæmon patria Vicentinus, cuius monumentũ hodieque in Summano monte agro Vicentino immi nente cum epitaphio ostenditur, ubi rus ei fuisse verisimile est, cum aliàs etiam agricolationis, & vineti studiosissimum fuisse, & C. Plinius ostendat, sed ea fuerit ductus gloria, certè dictum illud hominis de Varrone non a grammatico, qui litterarum tirocinia doceret, non ab insano, aut inepto viro quopiam effusum, sed ut diuinitus potius editum accipimus, nam & olitor sæpe non contemnenda protulit, nos quippe Varronem non ea de causa litterarum porcum vel a Palæmone vel ab alijs appellatum asserimus, quòd scripta eius sint ulla in parte lutulenta, uel ex hara producta; sed quia nihil sit Varrone ipso, neque lautius, neque copiosius, neque magnificentius, qui tam multa, tam uaria, tam præclara conscripserit, magnæ studiosis omnibus utilitati futura, nisi acerbissima tẽporum clades thesauros eos posteris inuidisset; quare is omnium consensione vir doctissimus, ac omnium disciplinarum parens totius prædicatione uetustatis habitus, quod vero doctrina eius porco æquiparata sit, ea est causa, quòd nullum animal a sue pluribus, magisque uarijs condimentis aptum, quòd nihil ea carne parabilius, & omnium epularum usui magis expositum, quinquaginta propè saporibus ex eo ut veteres obseruarunt excogitatis, ut non alio ex animali copiosior, neque lautior humano victui materia suppeditetur, perinde ac multa & uaria Varro

nũ

nis scripta argumentum nullum intactum reliquere, splendidissimoque rerum omnium apparatu uniuscuiusque animi famem expleuere. Hæc igitur cum super Varrone ipso meditarer, forte accidit ut scripta quædam mea recognoscerē quæ scilicet olim ad ἱερογλυφικῶν interpretationem elucubraueram, eaque inter amicos diuiderem mei erga se vel amoris, vel obseruantiæ testimonium: prorupit ex his ecce porcus Aegyptius quem aufugere tentantem cum postico arreptum pede comprehēdissem, cui dono conuenienter hunc mitterem cœpi circunspicere, Varronem quippe aliquem deposcebā, hic mihi tu Fabi Vigil occurristi mortalium eruditissime, cui merito hanc condimentorū lauticiem καὶ σικελικὴν ὄψου ποικιλίαν, quam de porco memorant, uti Varroni congruam, ita tuæ perquàm simile opulētiæ dedicarem. Nam tu quoque nullum dicendi genus, argumentum nullum, nullam arcanæ quantumlibet doctrinæ partem intactam reliquisti, quæ de diuinis, humanisque studijs, de rerum natura, de moribus, de ratione dicendi de quacunque demum re vel dici, vel excogitari possunt tuo illo magno ingenio, felicissimaque memoria complexus es, vt vix alterum ætate nostra conspiciam, quē Varroni illi litteratissimo conferre possim; Quare porcum hunc meum tibi deberi merito iudicaui, cuius imolatione sanctissimum amicitiæ fœdus tam pie semper inter nos cultum, & obseruatum, quæ tua est animi sinceritas, spero me perpepetuo confirmasse.

PERNICIES

AEGYPTII sacerdotes ut odium, quo suille genus omne persequebantur litteris suis testatū relinquerent, perniciosum hominem Suis hieroglyphico significari instituerunt. Est enim natura animal admodum vitiosa, pruritu impotens, Luna maximè deficiente, constatque pariter eorum corpora uitiari, qui lac eius biberint, lepraque & putida scabie contaminari. Quin etiam frequens suillæ carnis esitatio aciem obtundit ingenii: unde iocum Diogenes excepit in athletas, de quibus interrogabat quidam, cur icti non sentirent, quia, respondit ille, suillis, ac bubulis carnibus educati sunt, ad animū scilicet vertens quod alter de corpore quæsierat. Huiusmodi enim cibi quamuis corpus obdurent, mentis tamen acumen hebetant. Ad hæc maleficum est etiam monstrum, quia satis cladem non exiguam infert, damnosamque facit pauperiē, dum teneriorem segetem non depascit modo, sed & fœde proculcat, & rostro eruit. Vnde primū hoc animal Cereri sacrificatū Poëte testantur, & fabulæ exortæ sunt de Cromyonia sue Apri Calidonii matre, vno ex Thesei laboribus. Itaque Salaminii lege statuerunt, vt eorum suum dentes attererētur qui segetibus cladem aliquam intulissent, de quo publice statutum est apud Bellunenses meos.

SENSVS MAXIME BRVTVS

PRæcipua uero fuit apud Aegyptios de sue significatio, ut per eius simulacrum intellectu mystico sensum materiæ penitus affixum, atque illi præci

puè coalitum indicarent, quod licet in animantium omnium, nedum in omni brutorum genere conſpiciatur, neſcio quo pacto tamen longè magis brutum, in ſue plurimum apparere vnicuique manifeſtum eſt. Hic vero ſenſus rationi plerunque ſeſe conſtituit aduerſarium, non aliter quàm materiæ ratione habita corpus animæ tam multis in negotiis reluctatur, de quo præclara Platonis, Phædone, ſententia. τῷ μὲν θείῳ, καὶ ἀθανάτῳ, καὶ νοητῷ, καὶ μονοειδεῖ καὶ ἀδιαλύτῳ, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως, καὶ κατὰ ταὐτὰ ἔχοντι ἑαυτῷ ὁμοιότατον εἶναι ψυχήν, τῷ δ᾽ ἀνθρωπίνῳ, καὶ θνητῷ, καὶ ἀνοήτῳ, καὶ πολυειδεῖ, καὶ διαλύτῳ, καὶ μηδέποτε κατὰ τὰ αὐτὰ ἔχοντι ἑαυτῷ ὁμοιότατον ἂν εἶναι σῶμα. Animam quidem perque ſimillimam eſſe parti ei quæ diuina eſt, & immortalis, intelligibilis, vniformis & inſolubilis, & eodē ſemper modo circa eadem habeat. corpus vero identidem ſimillimum humanæ, & mortali & incognito, & multiformi, atque diſſolubili, & quod nunquàm circa eadem, eodem habeat modo. Ex argumentis autem huiuſmodi, quidquid apud Philoſophos altercationis eſt in explorandis naturę ſecretis emanauit, aliis rationem rerum, aliis ſenſum præferentibus, eam illis incorruptibilem perinde ac animam eſſe aſſerentibus, his hunc cognitioni, ueluti & ipſos corporis affectus propinquiorē eſſe concertantibus, quare minimè mirum eſt Aegyptios, & qui diſciplinam eorū ſecuti ſunt, in contemplandis iis potiſsimum, quæ a corporibus diſſeparata viderentur, occupatos, porcum quippe animal ſenſui tantum deditum aſpernatos eſſe. Quippe qui corpus identidem ſuummet ut in Papyro commonſtrauimus, minimi faciebant, eiuſque alendi, curandique negotium perexiguum ſuſcipiebant, ſenſui, quem falli in vnoquoque animantium facillimè poſſe ſuſpicabantur, parciſsime fidem adhibebant, cōtra vero Ariſtoteles, quique eum ſequuti ſunt ſenſum ita ſunt admirati, vt eum cogitationibus omnibus prætuliſſe videantur, ſed noſtra nos ſignificata proſequamur;

VANILOQVENTIA

AEgyptii autem ſacerdotes, ut apud Horum eſt, ſi vaniloquentiam hieroglyphice ſignificare vellent, & ſuem & auerſum Elephantum ſculpere conſueuerunt idque perinde erat ac ſi rationē a brutali ſenſu auerſam oſtendere uoluiſſent, nam cum Elephanti ſignificata commentario ſuo conſcriberemus, cum in omni ferè uirtutis numero, ſi de brutis hoc dicere liceat, rationis propemodum participem inueniebamus; huic ſus opponitur qui antipathiæ ipſius cogente ui, uſque adeo eſt elephanto inuiſus, ut ab eo nullo poſsit concilio tolerari: Sed cum primum auditus fuerit eius grunitus, fugam elephas arripere cogatur. Nota hiſtoria eſt quemadmodū Megarenſes ab Antipatro afflicti cum ad manifeſtum exitium premerentur, vtereturque ille elephantorum robore excogitatione porcos pice oblitos, & iniecto mox igne flammatos in elephantorum gregem immittere, quo facto validiſsimum Regis conatum negotio minimo irritum reddidere, victoria per ingenium ſibi comparata.

VIS ANIMI LABEFACTATA

ANimoſum alioqui hominem qui tamen improuiſa aliqua ſpecie ſit exterritus, per porcum & fugientem leonē exprimere quorundam inuentum fuit. Aiunt enim leonem ſuis congreſſum declinare, viſumque aliquando cum ſuem aggrederetur, ut ſetis horrentem aſpexit aufugiſſe. Sed enim hoc leoni haud quaquàm accidit ob naturæ diſsidentiam ut elephanto, ſed ob horrificam ſuis indignati ſpeciem, quam cogatur exhorreſcere.

IO. PIERII VALERIANI DE IIS, QVAE PER SACRAS AEGYPTIORVM LITERAS SIGNIFICANTVR LIBRI VIII.

Ex optimis quibusq. Græcis, Latinisq. scriptoribus, Numismatibus, Monumentis, lapidibusque collecta, in quibus etiam plurimorum authorum loca declarantur, & ad veritatem restituuntur.

FINIS.